

Talousarvio 2019

Taloussuunnitelma 2019 – 2023

Asukkaita 39 302

Toimintamenot 263,0 milj. euroa

Velkaa 3 198 euroa/asukas

sis. kunnan ja vesihuoltoliikelain luvut

TUUSULAN KUNTASTRATEGIA

Kuntastrategia 2018–2021	2
Vuoden 2019 tavoitteet ja toimenpiteet	4
Strategiset indikaattorit	17

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA .....

19

TALOUSARVION TALOUSPERUSTEET

Taloudelliset lähtökohdat ja toimintaympäristö	24
Verotulojen kehitys	26
Valtionosuudet	27
Konserniohjauksen periaatteet ja omistajapoliittiset tavoitteet	27
Talousarvion sitovuus	29

KÄYTTÖTALOUS

Käyttötalous yhteensä	33
Keskeisiä muutoksia kuntalaisten palvelussa ja palvelutuotannossa	34
Yhteenvedo määrärahoista ja tuloarvioista	38
Talousarvion lukuohje	40
Yleisjohto- ja konsernipalvelut	41
Kunnanviraston johto	48
Henkilöstö- ja tukipalvelut	49
Hallinto	52
Keski-Uudenmaan Ympäristökeskus	56
Talous ja tietohallinto	62
Kasvatus- ja sivistystoimi	64
Kehittämis- ja hallintoyksikkö	74
Kasvun ja oppimisen palvelut	75
Kulttuuripalvelut	81
Vapaa-aikapalvelut	83
Kuntakehityksen ja tekniikan toimiala	86
Kuntakehitys	92
Rykmentinpuisto	94
Kuntasuunnittelu	95
Toimialan hallinto- ja asiakaspalvelu	98
Rakennusvalvonta	99
Yhdyskuntatekniikka	100
Tilakeskus	102
Henkilöstö	104
Henkilöstösuunnitelma	106

INVESTOINNIT .....

110

VESIHUOLTOLAITOS – kunnallinen liikelaitos 2018 .....

121

TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA

Tuloslaskelma	131
Rahoituslaskelma	132

KUNTA JA VESIHUOLTOLAITOS YHTEENSÄ

Tuloslaskelmayhdistely	134
Rahoituslaskelmayhdistely	135

VÄESTÖSUUNNITE 2018 – 2042 .....

136

LIITTEET

Kohderahoitteisia tehtäviä suorittavien yksiköiden talousarvotiedot tiliryhmittäin

Ruokapalvelut	145
Tilakeskus	146
Rykmentinpuisto	147
Keski-Uudenmaan asiamies- ja neuvontapalvelut	148
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus	149
Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue	150
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	151
TYTÄRYHTIÖT	171
VUOSITAVOITTEET 2019 JA VALTUUSTOKAUDEN TAVOITTEET 2018-2021	179
POISTOSUUNNITELMA	215

Talousarvio 2019

Tuloslaskelma, yhteenveto

1000 €	TP2017	E 2018 OVK 2	TAE 2019	E2018 ja TA 2019 muutos-%
Myyntivoitot	7 905	11 951	8 180	- 31,6
Toimintatulot	63 676	62 320	56 485 ¹	- 12,2
Toimintamenot	- 254 475	- 265 142	- 262 666 ²	- 0,9
Toimintakate	- 182 667	- 189 871	- 197 947	+ 3,8
Verotulot	177 954	179 763	189 677	+ 5,6
Valtionosuudet	23 327	24 118	23 691	- 1,8
Vuosikate	18 927	13 192	15 162	
Tilikauden yli-/alijäämä	3 764	- 456	- 171	

Kunnan toimintamenoihin lisätty Keu SoTe kuntayhtymän maksuosuus toimintakatetasolla.

¹ ja ² Toimintatulot- ja menot eivät sisällä kunnan Keu SoTe kuntayhtymältä laskuttamaa hallinnollisten kulujen vyörytserää 2 688 309 euroa. Vyörytserällä ei euromääräistä vaikutusta kunnan toimintakatteeseen, on ns. läpilaskutettava erä.

Talousarvion luvuissa mukana peruskunta ml. vesilaitos ilman konserni - ja osakkuusyhtiöitä sekä yhteisyrityksiä. Toimintatuloissa ja -menoissa mukana sisäiset erät. Laskelma ei sisällä kunnan ja vesilaitoksen välisiä eliminointi- ja oikaisukirjauksia

Tuloslaskelmassa on huomioitu sosiaali- ja terveystalouden siirtyminen 1.1.2019 alkaen Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän tuotettavaksi. Tämä näkyy niin toimintatuottojen kuin toimintamenojen laskuna, koska toimintamenoihin on budjetoitu kunnan Keu SoTe kuntayhtymän maksuosuus toimintakatetasolla.

TAE 2019 (1000 €) vertailukelpoiset toimintatulot ovat 66 215, + 3,0 % muutos E2018 nähden ja toimintamenot -272 397, + 2,7 % muutos E2018 nähden.

Vertailukelpoiset luvut laskettu huomioimalla Sosiaali- ja terveystalouden tuotot ja kulut erikseen toimintatuotoissa- ja menoissa.

Me teemme yhdessä uutta Tuusulaa – KUNTASTRATEGIA 2018 – 2021

Tuusulan kuntastrategiaa uudistettiin osallistavassa prosessissa vuosien 2016-2018 aikana. Tuusula siirtyi pormestarimalliin kesäkuussa 2017. Uuden strategian perustasta päätettiin joulukuussa 2017 ja strategia- kokonaisuudesta päätettiin maaliskuussa 2018. Työn tuloksena syntyi ”Me teemme yhdessä uutta Tuusulaa” – kuntastrategia vuosille 2018-2021. Strategian uudistamistyöhön osallistui laaja joukko luottamushenkilöitä, kuntalaisia ja viranhaltijoita erilaisten osallistuvien työpajojen, seminaarien ja kyselyiden kautta.

Strategiaperusta

Valtuusto hyväksyi kokouksessaan 11.12.2017 Tuusulan strategiaperustaan kuuluvat vision, toimintatavat ja päämäärät.

Visio

Tuusulan visiona on ”Vireä, kasvava ja hyvinvoiva Tuusula”.

Tuusula on vireä, yhteistyöstään tunnettu hyvinvoivien ihmisten kunta. Tuusula kasvaa ja houkuttelee puoleensa niin asukkaita, yrityksiä kuin matkailijoita.

Päämäärät

Tuusulan kolme päämäärää ovat Sujuva Tuusula, Hyvinvoiva Tuusula ja Vireä Tuusula.

Sujuva Tuusula

Tuusulassa asiat sujuvat – olennaiseen keskittyen, ihmisten ja yritysten tarpeet ymmärtäen.

Hyvien palvelujen lisäksi sujuvuutta arkeen tuovat toimiva joukkoliikenne ja uudet liikkumisen muodot sekä digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntäminen.

Luomme yhdessä sujuvan arjen puitteet.

Hyvinvoiva Tuusula

Tuusulassa ihmiset, ympäristö, yhteisöt ja yritykset voivat hyvin ja luovat hyvinvointia ympärilleen.

Edistämme turvallisuutta, hyvinvointia ja terveyttä. Otamme vastuuta itsestämme ja toisistamme.

Lähellä oleva luonto lisää onnellisuutta. Huolehdimme, että Tuusulan kaunis luonto voi hyvin.

Vireä Tuusula

Tuusulalaiset ovat kunnan suurin voimavara. Tuusulassa riittää tekemistä ja tapahtumia. Kulttuuri, matkailu, liikunta- ja harrastusmahdollisuudet luovat vireyttä Tuusulaan.

Tuusulan sopivan kaupunkimaiset keskustat ja maaseudun kylät ovat omaleimaisia, viihtyisiä ja vireitä.

Tuusula kansainvälistyy. Yksi avaintekijöistä menestykseen on lentokentän läheisyyden hyödyntäminen.

Kasvamme ja lisäämme rakentamista kestävästi kehittyy.

Toimintatapa

Yhteinen toimintatapamme on ”Me teemme yhdessä uutta”.

Me tuusulalaiset

Me olemme asukkaita, kuntalaisia, yhteisöjä, luottamushenkilöitä ja kunnan työntekijöitä. Me teemme Tuusulan tarinan ja tulevaisuuden. Olemme ylpeitä Tuusulasta ja viestiminen kuuluu meille kaikille!

Teemme parempaa huomista

Suunnittelemme asiat huolella ja ketterästi. Saamme tuloksia aikaan ja arvostamme onnistumisia. Voimme vaikuttaa ja tehdä pieniä asioita joka päivä.

Autamme ja kannustamme toisiamme sekä kerromme myönteisiä tarinoita Tuusulasta.

Yhdessä tekemällä pärjäämme

Saamme voimaa yhteistyöstä, jota rakennamme jokaisessa kohtaamisessa.

Luomme sallivuuden kulttuuria, jossa kunnioitetaan erilaisuutta.

Tarvitsemme kaikkien ideat käyttöön. Yhdessä olemme enemmän.

Uutta syntyy luovasti ja rohkeasti ideoiden

Uutta syntyy rohkeudesta yrittää ja erehtyä. Olemme edelläkävijöitä ja suuntaamme tulevaisuuteen. Iloitsemme yhdessä pienistäkin onnistumisista!

Valtuustokauden tavoitteet

Valtuustokauden tavoitteet on johdettu strategian visiosta, päämääristä ja yhteisestä toimintavastamme. Tavoitteita laatiessa on huomioitu pormestariohjelma sekä osallistavan strategiaproessin aikana esiin nousseita keskeisiä asioita. Valtuustokauden tavoitteita on 32.

Valtuustokauden tavoitteet asetetaan valtuustokaudeksi. Valtuustokauden tavoitteita toteuttamaan määritetään talousarvion laadinnan yhteydessä vuositavoitteita, jotka saavuttamalla edetään kohti valtuustokauden tavoitteita. Valtuustokauden tavoitteiden etenemistä seurataan ja arvioidaan kerran vuodessa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä. Valtuustokauden tavoitteista johdettujen vuositavoitteiden etenemistä seurataan ja arvioidaan osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä.

Indikaattorit

Jokaiselle päämäärälle sekä valtuustokauden tavoitteelle määritetään indikaattori tai indikaattoreita, joiden avulla seurataan päämäärän ja tavoitteen saavuttamista. Valtuustokauden tavoitteiden indikaattorit mittaavat valtuustokauden tavoitteiden saavuttamista. Päämäärien strategisiksi indikaattoreiksi on nostettu kokonaisuuden kannalta keskeisimmät indikaattorit, jotka mittaavat päämäärien saavuttamista.

Jokaiselle indikaattorille määritetään lähtötaso ja tavoitetaso. Indikaattoreiden avulla seurataan ja arvioidaan kuinka päämäärien ja valtuustokauden tavoitteiden saavuttamisessa edetään. Lähtötaso ja tavoitetaso määritellään talousarvion laadinnan yhteydessä vuoden 2018 aikana. Asukas- ja asiakastyytyväisyys ja -kokemus on indikaattori, joka tulee läpileikkaamaan koko strategian. Tavoitteita ja indi-

kaattoreita pohdittaessa on pyritty selkeyteen, mittavuuteen, realismiin ja merkityksellisuuteen.

Strategian ohjaavuus

Kuntastrategia on kunnan ja kuntalaisten yhteinen strategia. Se vaikuttaa kaikkiin kunnan toimijoihin ja se ohjaa ja sitoo koko kuntakonsernia.

Kunnan organisaatiossa tehdään laaja-alaista poik-kihallinnollista kehittämistyötä, jota ohjataan kunta-strategiasta johdettujen strategisten asiakirjojen ja ohjelmien avulla. Strategiset asiakirjat ja ohjelmat tarkentavat ja täydentävät strategiaa. Kuntastrategiassa esitetään näille ylätasoin linjaukset, valtuustokauden tavoitteet ja indikaattorit.

Kuntastrategiaa täydentäviä strategisia asiakirjoja ovat esim. terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen suunnitelma, omistajapoliittiset linjaukset ja maapoliittinen ohjelma. Strategisten asiakirjojen päivitystyö uuden strategian linjausten mukaiseksi käynnistyy vuonna 2018.

Kuntastrategia teoiksi

Kunnan johdolla on ensisijainen vastuu strategian jalkauttamisessa. Kuntakonsernin sisällä strategiaa viedään teoiksi läpi organisaation. Toiminnalle johdetaan strategiasta ja valtuustokauden tavoitteista vuositavoitteet ja indikaattorit. Tavoitteet kytetään myös kuntastrategiasta johdettuihin strategisiin asiakirjoihin. Strategian yksityiskohtaisempi teoiksi vieminen ja vuosiseuranta sidotaan talousarvio- ja vuosi- ja vuosikokousten prosessiin. Strategia viedään teoiksi mm. arjen työssä, kehittämissuunnitelmissa ja päätöksissä.

Strategiatyö on toiminut lähtölaukauksena uuden kunnan rakentamiselle. Uuden kunnan rakentaminen tarkoittaa rakennemuutosta, organisaation ja johtamisen kehittämistä, osaamisen ja kyvykkyyksien kehittämistä, palvelurakenteen tarkastelua sekä uusia toimintatapoja.

Strategian teoiksi vieminen tehdään vahvasti osallistaen. Erilaisissa työpajoissa sekä kokoontumisissa niin henkilöstön, esimiesten, luottamushenkilöiden ja kuntalaisten kanssa mietitään ja arvioidaan kuntastrategian todeksi tekemisen keinoja.

Kuntalaiset, yrittäjät, sidosryhmät ja kunnan henkilöstö tavoitetaan monikanavaisen viestinnän avulla. Henkilöstöä ja kuntalaisia innostetaan ideoimaan ja tekemään oivalluksia, toimenpiteitä ja luomaan uusia toimintatapoja yhdessä. Yhteinen toimintatapamme ”me teemme yhdessä uutta” vie eteenpäin strategian toteutusta. Työpajojen ja kehittämistilaisuuksien lisäksi kuntastrategiasta viestitään mm. sähköisten kanavien avulla sekä kytkemällä kunnan jokapäiväinen viestintä kunnan strategian toteutukseen. Strategiaa viedään teoiksi myös vuosittaisissa kehityskeskusteluissa.

Strategian todeksi tekemisen tueksi käynnistettiin keväällä 2018 kunnan brändin kirkastus. Brändillä tarkoitetaan paitsi kunnan näkyvään visuaaliseen identiteettiä (nimi, logo, fontti, värit, slogan, kuvat jne.), niin myös kunnan toiminnasta kumpuavaa mainetta, jossa yhdistyvät muun muassa sen arvot, strategia, visio, palvelu ja asenne kohtaamislanteissa. Brändi ydinviesteineen ja tarinoineen kumpuaa strategiasta. Brändin rakentamista tehtiin kunnalle ominaiseen tapaan osallistavasti. Brändin rakentamista jatketaan pitkäjänteisesti tulevien vuosien aikana.

Tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2019

Sujuva Tuusula

1. Uudistamme kuntaa, palveluita ja organisaatiota, ottaen huomioon Maakuntaudistuksen ja Keski-Uudenmaan sotien, varmistuen tuusulalaisten lähipalvelut.			
Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
1.1 Otamme käyttöön uuden kunnan palveluorganisaation rakenteen ja johtamisjärjestelmän hyväksytyin suunnitelman mukaisesti 1.1.2019 lukien	<ul style="list-style-type: none"> Toimeenpanemme hyväksytyin suunnitelman mukaiset uudistukset 	Pormestari Kansliapäällikkö	Palveluprosessien ja toimintatapamuutosten uudistamiseen ei riittävästi resursseja / huomiota
1.2 Edellytämme, että Keski-Uudenmaan sotien palveluita tuotetaan tuusulalaisten lähipalveluna	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme kunnan edunvalvontasuunnitelmaa 2018-2022 	Pormestari Kansliapäällikkö	Edunvalvonnan ja vaikuttamistoimenpiteiden riittämättömyys
1.3 Turvaamme ja luomme edellytyksiä markkinaehtoisien kaupallisten lähipalveluiden saatavuudelle Tuusulassa.	<ul style="list-style-type: none"> Arvioimme kaupallisten lähipalveluiden nykytilanteen ja valmistelemme kehittämissuunnitelmaa Toteutamme kaupallisten palveluiden kehittämissuunnitelmaa vuodesta 2020 -> 	Pormestari Kansliapäällikkö	Kaupallisia toimijoita ei saada riittävästi mukaan / kaupapaikkojen kannattavuus

2. Palvelumme ovat laadukkaita ja saavutettavia			
Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit

2.1 Edellytämme, että Keski-Uudenmaan sote kuntayhtymän palveluvalikoima monipuolistuu	<ul style="list-style-type: none"> Kuntayhtymässä vakiinutetaan kotisairaalan, kotikuntoutuksen, virtuaalipotilaiden ja asiakasohjauksen toimintamallit (kaikki lähipalveluja). Mielenterveyspalveluiden matalan kynnyksen verkostot toiminnassa 	Keski-Uudenmaan sote- kuntayhtymän luottamuselinten Tuusulan luottamushenkilöedustajat HYTE-lautakunta Kunnanhallitus	Palveluvalikoima ei monipuolistu
2.2 Edellytämme, että Keski-Uudenmaan sote- kuntayhtymän palvelut ovat yhdenvertaisia alueella	<ul style="list-style-type: none"> Palveluiden sisältö eri palvelusegmenteissä määritellään yhdenmukaisiksi. 	Keski-uudenmaan sote- kuntayhtymän luottamuselinten Tuusulan luottamushenkilöedustajat	Yhdenvertaisuus ei toteudu
2.3 Parannamme kuntalaisten palvelukokemusta	<ul style="list-style-type: none"> Laadimme asiakkuuksien kehittämisen suunnitelman ja käynnistämme toteutuksen (mm. asiakaspalvelukanavat ja prosessit, palvelulupaukset ja asiakastyytyväisyys) 	Kansliapäällikkö	Riittävä valmistelu- ja toteutusresurssi. Olennaiseen keskittyminen sisällöissä ja toimintatavoissa sekä valmistelun ja toimeenpanon riittävä vaiheistus

3. Mahdollistamme sähköisen asioinnin keskeisissä kuntapalveluissa ja sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy. Uudistamme tapojamme tehdä työtä digitalisaation avulla.

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
3.1 Otamme käyttöön työvälineitä asiakkuuksien hallintaan tukemaan parempaa asiakaspalvelua	<ul style="list-style-type: none"> Otamme käyttöön palvelunhallintajärjestelmän ja valmistelemme asiakashallintajärjestelmän käyttöönottoa Hyödynnämme verkkomaksamisen ja –kaupan mahdollisuuksia 	ICT-kehittämispäällikkö Tietohallintopäällikkö	Riittämättömät resurssit järjestelmien käyttöönottoon. Valmius kuntatasoisen toimintakulttuurin ja –prosessien tarkasteluun ja resurssit kokonaisuvaltaiseen muutokseen. Mittava työmäärä edellyttää prosessien kuvaamista ja muokkaamista.

4. Parannamme Tuusulan monimuotoista sisäistä ja kuntien välistä liikennettä sekä liikkumisen ekosysteemiä. Joukkoliikenteen osuus kasvaa ja kehitämme uusia liikkumisen muotoja yhteistyössä HSL:n kanssa

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
4.1 Viemme toteutukseen pyöreäliikenteen edistämisen suunnitelman kehittämistoimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme Tuusulan pyöreäliikenteen edistämisen suunnitelman valittuja kehittämistoimenpiteitä Parannamme kevyen liikenteen väylien kohdeopastusta yhdessä Uudenmaan ely-keskuksen kanssa. 	Kuntakehitysjohtaja Kaavoituspäällikkö Suunnitteluinsinööri	

<p>4.2 Nostamme joukkoliikenteen tasoa ja varmistamme, että HSL:n linjastosuunnitelma palvelee Tuusulan alueella liikkumista ja tuusulalaisten kulkemista</p>	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme kunnan edunvalvontasuunnitelmaa 2018-2022 Parannamme joukkoliikenneinfraa, uusimme bussikatoksia ja pysäkki-informaatiota Toteutamme Epinkoskentien puuttuvan katuosuuden mahdollistamaan uusien linjojen 641 (Kerava-Hyrylä-Tikkurila) ja 642 (Hyrylä-Lahela-Riihikallio-Leinelä) reitityksen Kulomäen ja Jusslan tp-alueiden kautta 	<p>Liikenneinsinööri Yhdyskuntatekniikan päällikkö</p>	<p>Toimenpiteiden toimeenpano ja seuranta organisaation kaikilla tasoilla</p>
<p>4.3 Suunnittelemme liikkumisen ekosysteemin</p>	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelemme liikkumisen ekosysteemin Hyrylän alueelle. Myöhemmissä vaiheissa ekosysteemi luodaan Kellosken, Jokelan ja haja-asutusalueiden osalta. 	<p>Liikenneinsinööri Yhdyskuntatekniikan päällikkö</p>	

5. Olemme osaava ostaja ja paikallisten markkinoiden kehittäjä

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
<p>5.1 Kehitämme paikallisia markkinoita osallistamalla paikalliset toimijat markkinavuoropuheluun</p>	<ul style="list-style-type: none"> Teemme tietopyyntöjä ja järjestämme tapaamisia paikallisten toimijoiden kanssa Toteutamme hankinnat tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina mahdollistaen paikallisten toimijoiden osallistumisen 	<p>Hankintasuunnittelija Elinvoimajohtaja</p>	<p>Riittämätön osaaminen ja liian vähäinen tuki toimialoilta</p>

6. Lisäämme seudullista ja kuntien välistä yhteistyötä ja selvitämme kuntaliitoksen mahdollisuuden

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutahto	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
<p>6.1 Käynnistämme alueellisen HYTE yhteistyön sote-kuntayhtymän, maakunnan ja kuntien kesken</p>	<ul style="list-style-type: none"> Luomme alueellisen HYTE yhteistyön rakenteet, toimintamallit ja tavoitteet KUUMAn organisoimana 	<p>Kansliapäällikkö KUUMAn kuntaedustajat Konsernin kehittämisspäällikkö</p>	<p>Tehtäväjako jää epäselväksi</p>
<p>6.2 Määrittelemme keskeiset seudulliseen ja kuntien väliseen yhteistyöhön liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet</p>	<ul style="list-style-type: none"> Määrittelemme tavoitteet kunnan edunvalvontasuunnitelmaan 2018-2022 	<p>Pormestari Kansliapäällikkö</p>	<p>Toimenpiteiden toimeenpano ja seuranta organisaation kaikilla tasoilla</p>

Hyvinvoiva Tuusula

7. Edistämme tuusulalaisten hyvinvointia, arjen sujuvuutta, elämän vireyttä ja elämänlaadun parantumista.

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita-voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
7.1 Laadimme Tuusulan kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen suunnitelman ja toteutamme sitä	<ul style="list-style-type: none"> Laadimme kunnan HYTE-suunnitelman poikkialinnollisesti ja suunnitelman toteuttaminen käynnistyy Tehostamme yhteistyötä seurakunnan, järjestöjen, yritysten, kuntayhtymien ja muiden etujärjestöjen kanssa. 	Konsernin kehittämisspäälikkö	HYTE-työn resurssit riittämättömät. Epäonnistutaan yhteistyössä.
7.2 Vakiinnutamme pitkäaikastyöttömien työllistämiskampanian toimintamallin ja arvioimme saatuja tuloksia	<ul style="list-style-type: none"> Viemme toimintamallin teoiksi ja esimiehet palkkaavat henkilöitä 	Työllisyysasiamies	Esimiehet eivät palkkaa henkilöitä toimintamallia hyödyntäen

8. Siirrämme palveluiden painopistettä ennaltaehkäiseviin ja kotiin vietäviin matalan kynnyksen palveluihin

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita-voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
8.1 Vahvistamme varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen perhetukea	<ul style="list-style-type: none"> Määrittelemme virtuaalisen perhekeskuksen verkostomaisen yhteistyön tiivistämiseksi 	Kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja	Resurssien ja yhteistyön puute, yhdyspinta- ja verkostotyön haasteet KU-soten kanssa

9. Olemme varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita-voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
9.1 Toteutamme varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelmista nousseet toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> Viemme kehittämissuunnitelmat (kevään aikana valmistuvat, lautakuntien alaiset) teoiksi 	Kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja, tulosaluepäälliköt	Taloudelliset resurssit puuttuvat, tavoitteet jäävät liian ylätasoisiksi
9.2 Viemme toteutukseen hyväksytyin palveluverkkosuunnitelman ja 10-v investointisuunnitelman	<ul style="list-style-type: none"> Käynnistämme Monion rakentamisen 6/2019 Käynnistämme suunnitellun Etelä-Tuusulan päiväkotiiin, Kirkonkylän ja Riihikallion kampuksiin. Toteutamme Riihikallion koulun väistötilat ja ne ovat käytössä 8/2019. 	Kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja Kuntakehitysjohtaja Tilakeskuksen päällikkö	Monioon ei saada laadukasta elinkaarimallikumppania Poliittisen päätöksen teon viivästyminen Taloudelliset riskit Sisäilman aiheuttamat terveydelliset riskit Yhteistyön haasteet

	<ul style="list-style-type: none"> Ratkaisemme Ruotsinkylän koulun tulevaisuuden. Hyödynnämme palveluverkon kehittämis- ja ohjausryhmiä palveluverkkotyön johtamisessa 		
9.3 Laajennamme ja kehitämme kulttuurikasvatussuunnitelmaa	<ul style="list-style-type: none"> Laajennamme kulttuurikasvatussuunnitelman varhaiskasvatukseen ja lukioon Kehitämme kulttuurikasvatussuunnitelmaa perusopetuksessa yhteistyössä taiteen perusopetuksen kanssa 	Opetuspäällikkö Varhaiskasvatuspäällikkö Kulttuuri- ja museotoimenjohtaja	Henkilökunta ei sitoudu kulttuurikasvatussuunnitelmaan Resurssien saaminen
9.4 Nykyaikaistamme oppimisympäristöjä hyväksytyyn palveluverkkosuunnitelmaan perustuen	<ul style="list-style-type: none"> Käynnistämme rakennushankkeet ja hyödynnämme palvelumuotoilun menetelmiä jo suunniteluvaiheessa 	Tilakeskuksen päällikkö Kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja	Resurssien riittämättömyys
9.5 Hyväksymme kansainvälisen toiminnan suunnitelman ja varmistamme rahoituksen sen toteuttamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme kasvun ja oppimisen tulosalueen kv-suunnitelmaa Tarjoamme Edu-Packseja kansainvälisten vieraiden käyttöön 	Opetuspäällikkö Varhaiskasvatuspäällikkö	Resurssien puute

10. Takaamme tuusulalaisille nuorille jatkokoulutuspaikan tai työllistymispolun

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
10.1 Kehitämme nuorisotyön ja opetuksen yhteistyötä	<ul style="list-style-type: none"> Mallinnamme Koulu-nuorisotyön kohdennetun ja alueellisen nuorisotyön sekä opetuksen yhteistyönä 	Opetuspäällikkö Vapaa-aikapalveluiden päällikkö	Yhteistyön haasteet

11. Kehitämme Tuusulan liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Tuusulalaiset liikkuvat ja harrastavat enemmän ja monipuolisesti

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
11.1 Tuemme ja rakennamme kumppanuuksia kolmannen sektorin toimijoiden kanssa	<ul style="list-style-type: none"> Päivitämme järjestöavustuksien kokonaisuuden sekä jakoperusteet 	Vapaa-aikapalveluiden päällikkö Kulttuuri- ja museotoimenjohtaja	Yhteistyön haasteet Resurssien riittävyys

12. Vahvistamme tuusulalaisten turvallisuuden ja osallisuuden tunnetta sekä varmistamme kasvan Tuusulan turvallisuuden

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
12.1 Otamme käyttöön uuden turvallisuusjohtamisen mallin	<ul style="list-style-type: none"> Käynnistämme uuden turvallisuusjohtamisen mallin mukaisen toiminnan ja viestimme siitä. Otamme kuntalaiset ja järjestöt mukaan toimintaan ja suunnitteluun (mm. Turvallisuusillat, turvallisuuskoulutukset ja -tempaukset) Kehitämme kunnan valmiussuunnittelua (muutamme lohkokeskukset matalamman kynnyksen valmiuskeskuksiksi, otamme järjestöt mukaan valmiusorganisaatioon) 	Turvallisuuspäällikkö Työsuojeluorganisaatio Opetuspäällikkö Koulujen rehtorit Varhaiskasvatyüksiköiden johtajat	Riittämättömät resurssit Kuntalaisten kiinnostus Yhteistyön haasteet

13. Otamme toiminnassamme huomioon luontoarvot ja ympäristön. Huolehdimme, että luonto voi hyvin ja se on läsnä kuntalaisten arjessa

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
13.1 Nostamme viheralueiden hoidon tasoa	<ul style="list-style-type: none"> Päivitämme viheralueiden hoitoluokitusta Nostamme viheralueiden hoidon määrärahan tasolle, jolla viheralueita voidaan parantaa 	Kunnanpuutarhuri	Määrärahan tason nostoa ei hyväksytä
13.2 Tavoittelemme Tuusulanjärven hyvää ekologista tilaa yhteistyössä Järvenpään kanssa.	<ul style="list-style-type: none"> Siirrämme Tuusulanjärven kunnostushankkeen Keski-Uudenmaan vesien suojelun liikelaitoskuntayhtymältä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen hoidettavaksi Toteutamme Tuusulanjärven valuma-alueella VILKKU Plus -hankkeeseen liittyviä vesien suojelutoimia (esim. Mäyräojan tulvatilanteen hallinta, ravinteiden huuhtoutumista vähentävien viljelymenetelmien käyttöönotto) 	Ympäristökeskuksen johtaja Ympäristönsuojelupäällikkö	

14. Edistämme kestävästä kehitystä kaikessa toiminnassa. Vähennämme hiilidioksidipäästöjä ja lisäämme uusiutuvan energian osuutta energiankulutuksesta

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
14.1 Laadimme kestävästä kehityksen tavoitteet ja suunnitelman sekä määrittelimme kestävästä kehityksen vastuutahot	<ul style="list-style-type: none"> Sitoudumme kestävästä kehityksen toimintaohjelmaan ja annamme toimenpidesitoumuksia, joilla sitoudumme omalta osaltamme edistämään yhteiskuntasitoumuksen tavoitteiden toteutumista. 	Kansliapäällikkö	

15. Johdamme ihmisiä innostaen ja yhdessä uutta tehden. Tuusulan kunta on vetovoimainen työnantaja ja kunnan henkilöstö voi hyvin

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
15.1 Uudistamme kunnan organisaatiokulttuuria ja tuemme kunnan henkilöstöä muutoksissa	<ul style="list-style-type: none"> Sitoutamme henkilöstön oman toiminnan kehittämiseen Toteutamme valmennuskokonaisuuksina: työhyönteisötaidot, valmentava johtaminen, Lean, fasilitointi ja osallisuuden edistäminen Hyödynnämme tehokkaammin työterveyshuollon työhyvinvointipalveluita Sujuvoitamme uudelleensijoitettavien prosesseja Kehitämme palkkausjärjestelmää 	Henkilöstöjohtaja	<p>Riittävä osallistujamäärä koulutuksiin ja sitoutuminen koulutuksiin</p> <p>Työterveyshuollon resurssit ja mahdollisuudet tarjota kunnan tarpeisiin erilaisia palveluita</p> <p>Palkkarahojen puuttuminen uudelleensijoitusprosessissa</p>
15.2 Luomme kokeilu-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan malleja, selkeytämme rakenteita ja parannamme toimeenpanokykyä	<ul style="list-style-type: none"> Kirkastamme uuden organisaation kehittämisen mallit, roolit ja tehtävät Luomme ja otamme käyttöön uuden kehittämisen mallin Tuemme ketterien kokeilujen ja projektien toteutusta sekä yhteistyötä eri tahojen välillä 	Kansliapäällikkö	Henkilöstön sitoutuminen uusiin toimintatapoihin ja vanhoista pois oppiminen

Vireä Tuusula

16. Kasvamme vahvasti ja hallitusti. Tavoittelemme nopeampaa väestönkasvua, monimuotoista asumista ja laadukasta elinympäristöä.

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita-voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
16.1 Valitsimme taajamien kasvusuunnat Yleiskaava 2040:ssa	<ul style="list-style-type: none"> Hyväksymme Yleiskaava 2040:n 	Kaavoituspäällikkö	Kaavaa ei hyväksytä
16.2 Etenemme yleiskaavan rakentamisalueiden maanhankinnassa	<ul style="list-style-type: none"> Hankimme raakamaata vähintään 40 ha yleiskaavan 2040 mukaisilta rakentamisalueilta 	Maankäyttöpäällikkö	Raakamaata ei saada hankittua tavoitteen mukaisesti
16.3 Keskitymme kaavatöissä valittaviin kärkihankkeisiin	<ul style="list-style-type: none"> Noudatamme kaavoituksen työohjelmaa ja siinä tehtyjä priorisointeja 	Kaavoituspäällikkö Kuntasuunnittelupäällikkö	Kärkihankkeita määritetään liikaa, jolloin niiden toteuttaminen vaarantuu.

17. Vahvistamme elinvoimaa keskustojen monipuolisia palveluita ja viihtyvyyttä kehittämällä

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita-voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
17.1 Ratkaisemme Kunnantalon toimitilojen tulevaisuuden Hyrylän keskusta-alueella	<ul style="list-style-type: none"> Laadimme kunnan uusien toimitilojen tarvesuunnitelmat (hybriditoimistorakennus) Ratkaisemme kunnan toimintojen sijoittumisen keskusta-alueella 	Tilakeskuksen päällikkö	
17.2 Määrittelemme Tuusulan keskustojen vetovoimatekijät ja toimenpidesuunnitelmat	<ul style="list-style-type: none"> Määrittelemme keskustojen vetovoimatekijät ja laadimme toimenpidesuunnitelman niiden vahvistamiseksi Seuraamme elinvoimaindeksin kehitystä 	Elinvoimajohtaja	

18. Vahvistamme yritystoiminnan edellytyksiä ja työpaikkojen syntymistä aktiivisella elinkeinopoliitikalla, kaavoituksella ja edistämällä liikennehankkeita

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita-voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
18.1 Kerytämme työpaikkatonttivarantoa	<ul style="list-style-type: none"> Hyväksymme Sulan ja Rykmentinpuiston yritysalueen työpaikka-alueiden kaavat Nostamme jokaisen yrityshankkeen kunnan kärkihankkeeksi ja tuotamme 	Kaavoituspäällikkö	Resurssien riittämättömyys

	kaavavarantoa yritysten tarpeisiin <ul style="list-style-type: none"> Noudatamme kaavoituksen työohjelmaa ja reagoimme nopeasti työpaikka-alueiden kehittämistarpeisiin. 		
--	---	--	--

19. Vahvistamme Etelä-Tuusulan kasvua. Tiivistämme ja eheyttämme Hyrylän keskustaa ja Rykmentinpuistoa.

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
19.1 Teemme Suutarintien kaavamuutosalueen ensimmäiset tonttikaupat	<ul style="list-style-type: none"> Teemme Suutarintien uuden kaavan mukaisen 1. kaavatontin kaupan viimeistään vuoden 2019 ensimmäisen kvartaalin aikana. 	Kiinteistökehityspäällikkö	Kaavavalitukset, ja mahdollisten ostajiksi ilmoittautuneiden kiinnostavuuden vähenevän, ellei ennakkomarkkinointi onnistu.
19.2 Saamme valmiiksi Rykmentinpuisto 3:n asemakaavan ja infran yleissuunnitelman	<ul style="list-style-type: none"> Käynnistämme infran suunnittelun viimeistään kaavaluonnoksen lautakuntakäsittelyn jälkeen 	Ohjelmapäällikkö, Kaavoituspäällikkö, Yhdyskuntatekniikan päällikkö	Kaavavalitukset
19.3 Edistämme Hyrylän keskustan yleissuunnitelman toteuttamista	<ul style="list-style-type: none"> Hyväksymme korttelin 8067 asemakaavan Hyväksymme Suutarintien sopimukset ja puramme tähän liittyen paloaseman 	Kuntakehitysjohtaja	Kunnantalolle ei saada korvaa-tilaa

20. Tiivistämme Jokelan keskustaa rataa tukeutuen ja vahvistamme taajaman vetovoimatekijöitä

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
20.1 Edistämme Jokelan keskustan täydennysrakentamista ja tiivistymistä	<ul style="list-style-type: none"> Hyväksymme Konduktöörinkujan asemakaavamuutoksen Saamme valmiiksi Jokelan keskustan yleissuunnitelman Aloitamme vanhan Paloaseman tontin kaavoituksen 	Kaavoituspäällikkö	Valitukset

21. Vahvistamme Kellokosken omaleimaisuutta ja vetovoimaa Ruukin ja Sairaalan aluetta sekä keskustaa kehittäen

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
21.1 Aloitamme Kellokosken keskustan kaavan toteuttamisen	<ul style="list-style-type: none"> Luovutamme keskusta-alueen asemakaavan tontteja toteutettavaksi ja 	Kaavoituspäällikkö Maankäyttöpäällikkö Elinvoimajohtaja	Liian vähäiset asuntomarkkinat

	käymme neuvottelut päivittäistavarakaupan tonttien kehittämisestä		
21.2 Edistämme Kellokosken sairaalan uusiokäyttöprojekteja, markkinointia ja yhteistyötä HUS:n kanssa	<ul style="list-style-type: none"> Sovimme toimenpiteistä HUSin kanssa 	Kuntasuunnittelupäällikkö	Liian heikko kysyntä, Kellokosken pieni asuntomarkkina

22. Mahdollistamme kylien täydennysrakentamisen ja elinvoimaisuuden sekä maaseutumaisen ympäristön

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
22.1 Tuemme kylien paikallidentiteettiä ja paikallista toimintaa	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme kehittämissuunnitelmaa lähidemokratian, kehittämisverkostojen ja osallistuvan budjetoinnin keinoin 	Pormestari Konsernipalveluiden kehittämisspäällikkö Yhteisömanageri	Osallisuustyön resursointi

23. Kansainvälistymme ja luomme sille edellytyksiä

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
23.1 Laadimme kansainvälistymissuunnitelman	<ul style="list-style-type: none"> Teemme suunnitelman kansainvälisen toiminnan tavoitteista ja toteutuksesta Laadimme www-sivut keskeisiltä osiltaan monikieliseksi 	Kansliapäällikkö	

24. Hyödynnämme lentokentän ja metropolialueen tarjoamat kasvun mahdollisuudet asumisessa ja elinkeinotoiminnassa.

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
24.1 Tarjoamme lentokenttään nojautuvalle yritystoiminnalle tulevaisuuden kasvualustan	<ul style="list-style-type: none"> Olemme mukana lentokenttään liittyvissä edunvalvontafoorumeissa 	Elinvoimajohtaja Projektipäällikkö	

25. Kehitämme lentokenttään tukeutuvaa FOCUS aluetta ja edistämme vahvasti Kehä IV toteutusta

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
25.1 Viemme eteenpäin FOCUS-alueen toteuttamisen ja edistämme Kehä IV rakentamista	<ul style="list-style-type: none"> Valmistelemme muun Focus-logistiikka-alueen maanhankintaa varmistamalla toteutusedellytyksiä 	Kuntakehitysjohtaja Yhdyskuntatekniikan päällikkö Projektipäällikkö	Maanhankinnan onnistuminen. Ei synny laajaa sitoutumista Kehä IV edistämiseen.

	<ul style="list-style-type: none"> • Neuvottelemme Focus-alueen liikekeskuksen maankäyttösopimukset kaavoituksen edellyttämässä aikataulussa • Selvitämme Kehä IV rahoitus- ja toteutusmallia ja sen toteutusaikataulua pyritään nopeuttamaan • Kehitämme alueen viestintää ja markkinointia 		
--	---	--	--

26. Panostamme kulttuuritarjonnan monipuolisuuteen ja laatuun, ja matkailu alueella lisääntyy. Luomme mahdollisuuksia kulttuuriliikunnalle.

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
26.1 Tuotteistamme Tuusulanjärveä rohkeammin	<ul style="list-style-type: none"> • Teemme Tuusulanjärveä tunnetuksi tapahtumajärvenä ja kokemuksena • Luomme Tuusulanjärvelle PopUp kulttuuriliikuntaa ja tapahtumia • Vahvistamme kulttuuri- ja luontokohteiden viestintäyhteistyötä • Olemme mukana toteuttamassa kotiseutupäiviä 2019 Tuusulassa 	Kulttuuri- ja museotoimenjohtaja	Yhteistyön haasteet Taloudelliset riskit

27. Kehitämme Tuusulanjärven ja Tuusulan jokivarsien virkistyskäyttöä ja saavutettavuutta

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
27.1 Hyväksymme Tuusulanjärven ja -joen ranta-alueiden virkistyskäytön yleissuunnitelman ja viemme sitä toteutukseen	<ul style="list-style-type: none"> • Hyväksymme virkistyskäytön yleissuunnitelman • Saamme valmiiksi pitkospuureitin Tuusulanjärven eteläosaan • Edistämme kelluvan rantareitin toteuttamista ja hyväksymme kelluvan rantareitin asemakaavan • Vahvistamme Jokilaaksonpuiston puistosuunnitelman • Toteutamme Fjällbon kehittämissuunnitelman toimenpiteet 	Kaavoituspäällikkö Yhdyskuntatekniikan päällikkö	Suunnitelman taakse ei saada riittävää tukea Resurssien riittämättömyys

28. Kehitämme Tuusulan Urheilukeskusta Helsingin seudun parhaaksi omaehtoisen harrastamisen ja aktiivisen urheilun ympäristöksi ja tapahtumapaikaksi

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita-voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
28.1 Edistämme Urheilukeskuksen yleissuunnitelman toteuttamista	<ul style="list-style-type: none"> Edistämme Tuusulan urheilupuiston toteutusta hyväksytyt asemakaavan pohjalta Luomme Urheilukeskuksen toiminnan konseptin ja kunta ohjaa kehittämistä aktiivisesti sidosryhmät osallistaen 	Kaavoituspäällikkö Vapaa-aikapalvelujen päällikkö	

29. Uudistamme ja tehostamme kunnan palveluverkkoa kuntalaislähtöisesti päämääränä modernit, terveet ja turvalliset toimintaympäristöt sekä kohtaamisten mahdollistaminen

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita-voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
29.1 Toteutamme hyväksytyä palveluverkkosuunnitelmaa vuosille 2018-2028	<ul style="list-style-type: none"> Käynnistämme Monion rakentamisen Hyrylään Toteutamme sote-ase- man pysäköinnin järjeste- lyt ja tilamuutokset 	Tilakeskuksen päällikkö	Sisäilmaan liittyvät terveydelli- set riskit, Taloudelliset riskit

30. Olemme edelläkävijä osallisuuden edistämisessä ja yhteisöllisessä toiminnassa uudistaen samalla toimintatapojamme. Kehitämme kumppanuuksia ja verkostojohtamista.

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita-voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
30.1 Viemme käytäntöön kunnan osallisuusmallin toimintatavat ja siitä johdetut kehittämistoimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme osallisuuden edistämisen suunnitelmaa ja osallisuuskalenterin mukaisia toimenpiteitä Viemme osallisuusmallia käytäntöön mm. pelamalla kunnan osallisuus-peliä työyksiköissä Teemme väliarvioinnin kehittämisverkostoista valtuustokauden puolivälissä yhteistyössä kehittämisverkostojen kanssa 	Konsernipalveluiden kehittä- mispäällikkö Yhteisömanageri	Riittämätön resursointi strate- gian yhteisen toimintatavan ja osallisuusmallin toimeenpa- noon

31. Uudistamme kunnan brändiä ja parannamme kunnan tunnettuutta

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita-voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
31.1 Viemme käytäntöön kunnan uudistunutta brändiä	<ul style="list-style-type: none"> Huolehdimme, että uusi ilme jalkautuu ja kaikki muu tekeminen on sen kanssa linjassa 	Viestintäpäällikkö	Riittämätön resursointi uuden ilmeen teoksi viemiseen.

	<ul style="list-style-type: none"> • Teemme uutta brändiä tukevaa viestintää • Lisäämme kunnan tunnettuutta hyödyntämällä yhä enemmän liikkuvaa kuvaa ja sosiaalisen median eri kanavia 		
--	---	--	--

32. Parannamme kunnan tuottavuutta ja talouden tasapainoa

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
32.1 Kasvatamme kunnan tontinmyyntituloja ja saavutamme vähintään talousarviossa määritellyn tason	<ul style="list-style-type: none"> • Jatkamme aktiivista markkinointia ja vuoropuhelua rakentajatahojen kanssa • Edistämme kunnan toiminnan kannalta ei-keskeisten kiinteistöjen kehittämistä ja myyntiä 	Elinvoimajohtaja Kaavoituspäällikkö Tilakeskuksen päällikkö	Tontit eivät käy kaupaksi tavoitteen mukaisesti. Resurssien riittävyys tonttien jalostukseen ja poliittinen päätöksenteko asiassa
32.2 Hillitsemme velkaantumista ja vahvistamme kunnan tulo-rahoitusta	<ul style="list-style-type: none"> • Toteutamme kunnan palveluverkkosuunnitelmaa hankkeita priorisoiden. Tavoitteenamme on, että 2023 kunnan ja vesihuoltoliikelaitoksen lainamäärä on yhteensä enintään 200 M€. • Toteutamme osan investoinneista perinteisestä budjettirahoituksesta poikkeavilla toteutus- ja rahoitusmuodoilla. 	Talusojohtaja Kuntakehitysjohtaja Tilakeskuksen päällikkö Yhdyskuntatekniikan päällikkö Vesihuoltoliikelaitoksen johtaja	Vuosittaiset investoinnit nousevat jopa yli 50 milj. euron, kun investointien priorisoinnista vaiheistamisesta ei päästä sopimukseen.
32.3 Mahdollistamme työpaikkoja tuovien yritysten kasvua ja sijoittumista Tuusulaan, kasvatamme maanmyyntituloja	<ul style="list-style-type: none"> • Saamme Rykmentin-puiston yritystontti-alueen kaavan vahvaksi ja tontit myyntiin vuonna 2019. Painotamme työpaikkaintensiivisyyttä yritystonttien luovutuksessa. • Teemme raakamaa-hankintaa kohtuullisella hinnatasolla keskittyen merkittävimpiin hankkeisiin. • Teemme lisäpanostuksia kesken budjettikauden, mikäli tämä edistää akuuttiin tonttipulaan vastaamista. 	Kuntakehitysjohtaja Maankäyttöpäällikkö Elinvoimajohtaja Kaavoituspäällikkö	Kaavavalitukset, riittämätön viestintä kuntalaisten ja asianosaisten suuntaan vireillä kaavoista.

Strategiset indikaattorit

Sujuva Tuusula

Sujuvuuden strategiset indikaattorit	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2021
Kuntalaisten tyytyväisyys kunnan palveluihin	Laaja asuinkuntaindeksi 3,53 (2016)	Laaja asuinkuntaindeksi 3,9
Yritysten tyytyväisyys kunnan palveluihin	Yritysbarometri sijoitus 22	Yritysbarometri sijoitus 10 parhaan joukossa
Muuttovoitto	-75	+500
Joukkoliikenteen matkustajamäärä	Noin 1 milj.	Kasvaa
Digitalisaatioaste (VM:n mittaristo)	Määritetään myöhemmin	Määritetään myöhemmin

Hyvinvoiva Tuusula

Hyvinvoinnin strategiset indikaattorit	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2021
Koettu terveys	Tyytyväinen elämäänsä 4. ja 5 lk. 88,7%	Tyytyväinen elämäänsä 4. ja 5 lk. tyytyväisyys kasvaa
Työttömyysaste	7,0%	Alle 5%
Peruskoulun päättäneet nuoret, sijoittuminen jatko-opintoihin	100%	100%
Kotona asuvien 75 + tuusulalaisten osuus	92,2% (2016)	93%
Koettu turvallisuus	Liikenneturvallisuus 3,69 (2016)	Liikenneturvallisuus nousee
Työnantajakuva	Määritetään myöhemmin	Määritetään myöhemmin

Vireä Tuusula

Vireyden strategiset indikaattorit	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2021
Asukasmäärä	38 646	40 700
Valmistuneet asunnot	293 asuntokanta 17 713 kpl	420
Työpaikkojen määrä	14 105 työpaikka-omavaraisuus 77,1%	

Yritysten liikevaihto	2 853 106 000€	+5% lähtötasosta
Matkailijoiden yöpymisten määrä (kotimaiset ja kansainväliset)	Yöpymiset yhteensä 74 841 Kotimaiset: 45 304 Ulkomaiset: 29 537	Määritetään myöhemmin
Kävijämäärät keskeisissä kulttuuri-kohteissa	Määritetään myöhemmin	Määritetään myöhemmin
Lainakanta/asukas	2 038€	Alle 4 000€
Kuntabrändin kehittyminen	Lähtötaso määritetään syksyllä 2018	Tavoitetaso määritetään syksyllä 2018
Verokertymä	178 milj.€	205 milj.€

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla pyritään varmistamaan asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kunnan ja kuntakonsernin strategista ja operatiivista toiminnan ja talouden suunnittelua, päätöksentekoa, seurantaa sekä arviointia. Käytännössä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kytkeytyvät vuosittaiseen talousarvio-, toiminnan ja talouden seuranta- ja tilinpäätösprosessiin.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat päätökset

Tuusulan valtuusto hyväksyi 31.3.2014 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, joka sisältää periaatteet kunnanhallituksen velvollisuudesta ohjeistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimeenpanosta, lauta- ja johtokuntien velvollisuudesta valvoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa sekä johtavien viranhaltijoiden velvollisuudesta toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueillaan.

Riskienhallinnan tavoitteet

Nykyinen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämisen malli otettiin käyttöön loppuvuodesta 2014. Vuosina 2015 - 2017 työn keskeisenä tavoitteena oli sulauttaa riskienhallinta yhä kiinteämmäksi osaksi kunnan toiminnan suunnittelua ja tavoitteiden asetantaa, vakiinnuttaa riskienhallinnan uudistunut toimintamalli ja juurruttaa sitä toimialatasolta tulosalueille. Vuonna 2018 tehtiin sisäisen valvonnan sisäinen tarkastus, jossa nostettiin esiin tarve vahvistaa strategian ja riskienhallinnan välistä yhteyttä, sekä kuntatasolla tunnistettujen riskien ja toimialojen tunnistamien riskien yhteyttä. Tarkastuksessa nähtiin myös tarve yhä paremmin tunnistaa riskien hallintakeinoja ja

seurata niiden kehittymistä. Näiden huomioiden käytäntöön vieminen jatkuu myös vuonna 2019.

Kuntaan kohdistuvat riskit

Kunta- ja toimialatasolla sekä tytäryhtiöissä tunnistettu ja arvioitu kuntaan ja sen toimintaan liittyviä riskejä. Riskeille on määritelty hallintakeinot ja toimenpiteet, joilla pyritään ennaltaehkäisemään ja pienentämään riskin todennäköisyyttä ja seurausta. Riskiympyrälle (ks. kuva seuraavalla sivulla) on kuvattu kuntatasolla merkittävimmät riskit liittyen kuntalaisten ja kunnan hyvinvoinnin edellytysten turvaamiseen. Riskit jaotellaan strategisiin riskeihin, taloudellisiin riskeihin, toiminnallisiin riskeihin ja vahinkoriskeihin.

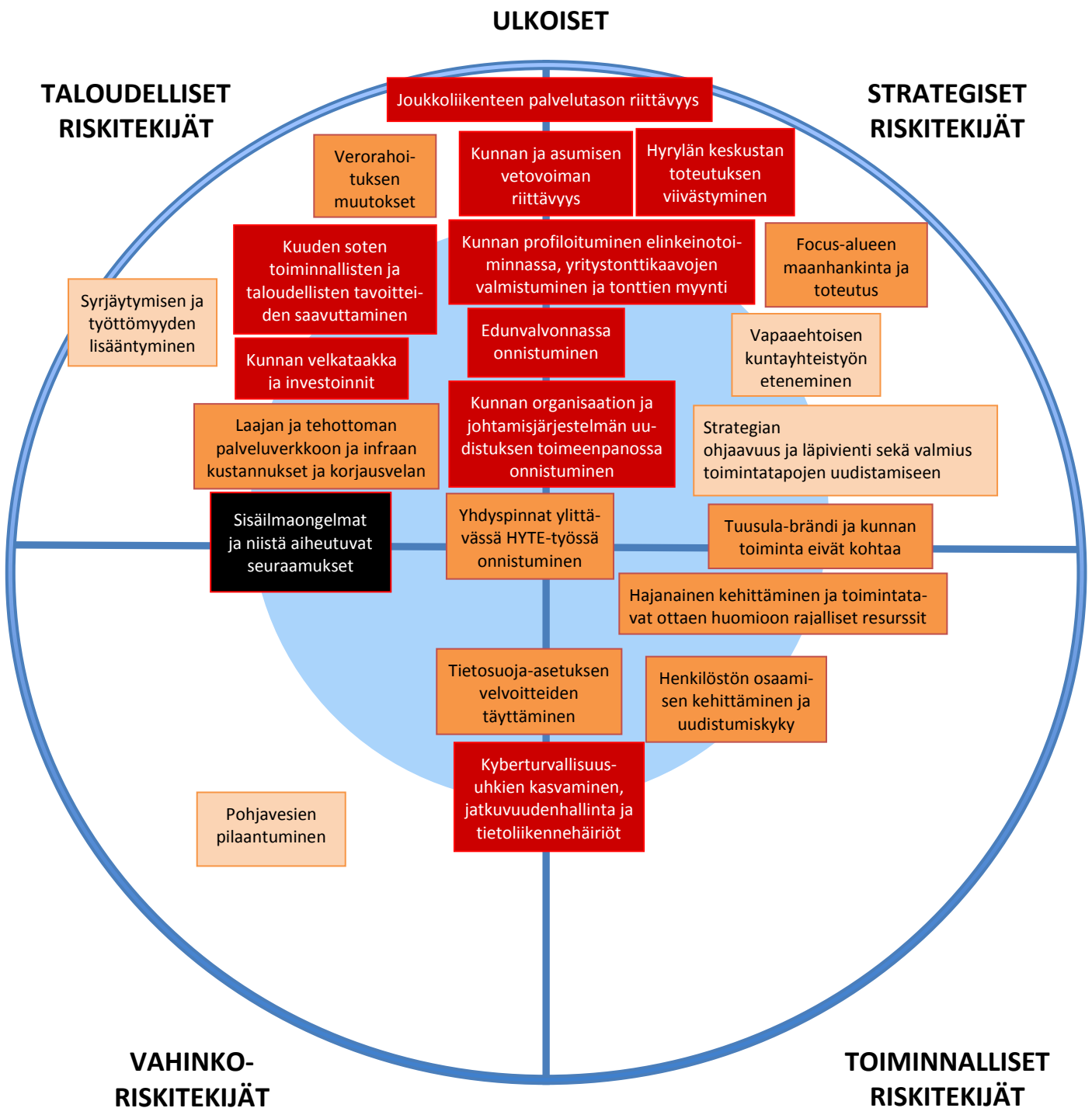
Strategiset riskit uhkaavat kunnan tavoitteiden ja strategian toteuttamista vaarantaen toiminnan edellytykset ja vision toteutumisen. Riskit liittyvät keskeisesti strategian toteuttamisen mahdollisuuksiin ja etenkin ulkoisen toimintaympäristön muutoksiin.

Taloudelliset riskit liittyvät sisäisiin tai ulkoihin taloudellisiin tekijöihin, sijoituksiin, rahoitukseen sekä rahoitusmarkkinoihin.

Toiminnalliset riskit liittyvät palvelujen jatkuvuuteen ja riippuvuuksiin, henkilöstön toimintaan ja osaamiseen, organisaation sisäisiin prosesseihin sekä asiakasprosesseihin, palvelun epäonnistumiseen, tietojärjestelmiin, sopimuksiin sekä myös väärinkäyttöihin ja muuhun lainvastaiseen toimintaan.

Vahinkoriskit ovat usein seurausta odottamattomista ja äkillisistä, monesti vakuuttamiskelpoisista, tapahtumista joista voi seurata onnettomuus, rikkoontuminen tai vahingonkorvausvelvollisuus.

Tuusulan kunnan riskiympyrä 2019

Kohtalainen riski

Tuntuva riski

Merkittävä riski

Sietämätön riski

Riskien merkittävyyttä kuvataan nelipuoraisella asteikolla kohtaisesta riskistä tuntuvaan, merkittävään ja sietämättömään riskiin.

Strategiset riskit

Riski ja sen merkittävyys	Hallintakeinot
Kunnan ja asumisenve-toivoiman riittävyys	Riskinä kunnan hidas tai negatiivinen väestönkasvu. Syntyvyyden ja kuolleisuuden erotus, eli syntyneiden enemmitys pienenee. Kunta kärsii muuttotappiosta. Hallintakeinoina kunnan brändin vahvistaminen, asumisen ja elämisen ratkaisujen monimuotoisuus, työpaikkojen luominen, tehokas kaavoitus, toimivat liikenneyhteydet ja joukkoliikenne sekä hyvät ja monipuoliset palvelut.
Kunnan profiloituminen elinkeinotoiminnassa, yritystonttikaavojen valmistuminen ja tonttien myynti	Yritystoiminnan mahdollisuuksien luominen. Määrittelemme elinkeinopolitiikan tahtotilan ja millaisia toimijoita tavoittelemme. Profiloimme kuntaa ja eri yritys-alueita. Edistämme aktiivisesti uusien yritysalueiden ja tonttien kaavoitusta sekä tonttien myyntiä.
Kunnan organisaation ja johtamisjärjestelmän uudistuksen toimeenpanossa onnistuminen	Riski kohdistuu organisaatiouudistuksen toimeenpanoon, organisaation ohuuteen sekä organisaation kehittämisresurssien vähäisyyteen. Hallintakeinoina riittävien resurssien varmistaminen, organisaatiokulttuurin ja toimintatapojen uudistaminen sekä henkilöstön osaaminen. Muutoksen johtaminen ja seuranta tärkeää: määritellään toimenpiteet, vastuu-tetaan tekeminen ja seuranta.
Hyrylän keskustan toteutuksen viivästyminen	Hyväksymme Yleiskaava 2040:n, noudatamme kaavoituksen työohjelmaa, edistämme Hyrylän keskustan yleissuunnitelman toteuttamista ja aktiivista vuoropuhelua mahdollisten toteuttajien kanssa.
Edunvalvonnassa onnistuminen	Keskeisiä edunvalvonnan kohteita ovat mm. kuntayhtymät ja osakkuusyhteisöt (mm. HSL, Kuuden sote), strategiset maankäytön linjaukset (MAL 2050 työ, lentokenttä ja yhteistyö Vantaan kanssa, Kellokosken sairaalan alueen kehittäminen yhteistyössä HUSin kanssa) sekä liikennehankkeet (mm. Kehä IV kärkihankkeeksi ja toteutukseen ja lentorata ja asema Tuusulaan) sekä alueella toimivat oppilaitokset (mm. Keuda). Edunvalvonnan tavoitteista, toimenpiteistä ja vastuuhenkilöistä päättäminen.
Joukkoliikenteen palvelutason riittävyys	Joukkoliikenneverkon kehittäminen ja monipuolistuminen yhteistyössä HSL:n kanssa, varmistamme suorien yhteyksien säilymisen ja luomme sujuvat yhteydet ratayhteyksien kautta. Varmistamme, että HSL:n linjastosuunnitelma palvelee Tuusulan alueella liikkumista ja tuusulalaisten kulkemista. Parannamme joukkoliikenneinfraa, viemme toteutukseen pyöräilyn edistämisen suunnitelman. Uusien liikkumisen muotojen ja liikkumisen ekosysteemin luominen yhteistyössä HSL:n kanssa.
Yhdyspinnat ylittävissä HYTE-työssä onnistuminen	Varmistamme, että kuntatason tavoitteet ja toimintamallit ovat toimivat ja selkeät. Rakennamme yhteistyötä eri yhdyspinnoilla ja organisaatorajat ylittäen luoden hyvät yhdyspintarakenteet ja toimintamallit. Sote- yhteistyön toimivuus, palveluiden saatavuus. Henkilöstötilaisuudet ja riittävä viestintä Kuuden soteen liittyen, vahva muutosjohtajuus.
Tuusula-brändi ja kunnan toiminta ja teot eivät kohtaa	Riskinä, että kuntalaisten odotukset kunnan toimintaa ja palveluita kohtaan ovat ristiriidassa kunnan tekojen kanssa. Meidän on onnistuttava siinä, mitä lupaamme. Tekojen ja toiminnan laatua on kyettävä nostamaan, kulttuurimuutosta on läpivietävä ja asiakaspalvelulupauksen tavoitteet täytettävä. Tämä edellyttää hyvää johtamista ja muutoksen määrätietoista läpivientiä. Myös tavoitteiden ja resurssien on oltava tasapainossa.

Focus-alueen maanhan- kinta ja toteutus	Käynnistämme Kehä IV:n tiesuunnitelman/ katusuunnitelman laadinnan välillä Tuusulanväylä-Myllykyläntie. Hyväksymme Focus-liikekeskuksen asemakaavan.
Vapaaehtoisen kuntayh- teistyön eteneminen	Yhteistyömahdollisuuksien selvittäminen, toteutus ja mahdollinen käynnistäminen lähikuntien, järjestöjen ja yhteisöjen kanssa kuntatoimialan ohjaamana. Liittyy kunnan muuttuvaan rooliin.
Strategian ohjaavuus ja läpivienti sekä valmius toimintatapojen uudis- tamiseen	Uuden organisaatorakenteen johtamisjärjestelmän käyttöönotossa sekä uuden strategian toimeenpanossa on kiinnitetty huomiota yhteisten linjausten tekemiseen ja niihin sitoutumiseen. Kunnan on yhä enemmän priorisoitava toimintaansa ja kehitystyötä kehittämissalkun johtamisen kautta sekä vietävä eteenpäin toimintatapojen muutosta. Henkilöstön vaihtuvuuden kautta tulisi myös ohjata resursseja suorittavasta työstä asiantuntijatyöhön ja kehittämiseen. Kehittämisesurssin ja asiantuntijoiden riittävyys varmistettava keskeisillä osa-alueilla, esim. sisäilma- ja palveluverkkoasioiden kehittämisessä.

Toiminnalliset riskit

Riski ja sen merkittävyys	Hallintakeinot
Kyberturvallisuushkien kasvamisen, jatkuvuudenhallinta ja tietoliikennehäiriöt	Riskien hallitsemiseksi on vahvistettu osaamista sekä vastuutettu tehtäviä tietoturvaan ja kyberturvallisuuteen liittyen, jatkuvuudenhallinnan edellytyksistä huolehtimiseen ja varautumiseen. Myös kunnan laatimissa sopimuksissa kiinnitetään huomiota jatkuvuuden hallintakeinoihin.
Hajanainen kehittäminen ja toimintatavat ottaen huomioon rajalliset resurssit	Kehittämisen toimintamallien uudistaminen ja käyttöönotto. Toimintatapojen uudistaminen. Tavoitteiden ja tekemisen priorisointi.
Henkilöstön osaamisen kehittäminen, muutosjohtaminen ja uudistumiskyky	Uudistumiskyvyn ja tavoitteiden saavuttaminen, hyvä johtaminen ja henkilöstön osaamisesta huolehtiminen. Muutostilanteissa osallisuuden ja yhteisöllisyyden varmistaminen ja yhteiskehittäminen. Esimiesten ja henkilöstön kouluttaminen, henkilöstön osaamisen kehittämisohjelma kytkettynä käynnissä oleviin muutoksiin. Palveluverkon suunnittelussa yhteisöllinen työskentely ja hyvä viestintä mahdollistaa ennakkointia ja muutokseen varautumista.

Vahinkoriskit

Riski ja sen merkittävyys	Hallintakeinot
Sisäilmaongelmat ja niistä aiheutuvat seuraukset	Palveluverkon uudistuminen, yksikkökohtaiset nopeat ratkaisut ja suunnitelma korvaavien tilapäisten tilojen löytämiseksi pienentävät terveydellistä ja taloudellista riskiä. Kunnantalon käytöstä luopuminen ja tarvittaessa väistötilojen löytäminen. Uusien toimitilojen suunnittelun ja toteutuksen edistäminen. Yhteisten toimintatavat sekä sujuvat prosessit kunnan eri toimijoiden välillä sekä avoin viestintä vahvistavat toimintaa sisäilmaongelmien vähentämiseksi.
Tietosuoja-asetuksen velvoitteiden täyttämisen	Vuonna 2018 voimaan tullut GDPR-asetuksen myötä tietosuojaan liittyy kohtalainen riski henkilötietojen käsittelijöiden osaamiseen, sähköisiin palveluihin sekä

	kunnan omien rekisterien osalta. Näihin liittyen on tehty yksityiskohtaisia riskiarvioita ja riskien ehkäisy suunnitelmat. Riskinä on henkilötietojen asetusten vastainen ja huolimaton käsittely, joka johtuu usein osaamisen puutteista. Riskin ehkäisemiseksi jatketaan koulutuksia vuonna 2019. Sähköisiin palveluihin liittyen on laadittu tietosuojaselosteet ja varmistetaan, että ne ovat ajantasaiset ja huolehditaan henkilöstön osaamisesta sekä selkeistä prosesseista
Pohjavesien pilaantuminen	Tuusulassa on isoja pohjavesialueita ja pohjavesien pilaantuminen on riski, jonka hallitsemiseksi tehdään määrätietoisesti töitä kunnassa ja yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Taloudelliset riskit

Riski ja sen merkittävyys (väri)	Hallintakeino (kuvaile hallintakeinoja)
Kuuden soten toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttaminen	Sote-palvelujen siirtyminen vuoden 2019 alusta Keski-Uudenmaan soteen on muutos, jonka käynnistysvaiheessa on riskiä yhteistyön toimivuudessa ja palveluiden saatavuudessa. Jo käynnissä olevien yhteisten hankkeiden jatkaminen sekä hyvien yhdyspintarakenteiden ja toimintamallien luominen pienentävät riskiä. Yhdyspintatyöskentelyn ja ohjausmallin rakentaminen, toimeenpano ja hiominen huomioiden asiakaskokemuksen ja palveluiden sekä talouden näkökulmat.
Kunnan velkataakka ja investoinnit	Palveluverkkosuunnitelma ja 10 vuoden investointisuunnitelma palveluverkon kehittämiseksi. Rakentamishankkeiden priorisointi ja aikataulutus, vaihtoehtoiset toteutus- ja rahoitustavat.
Verorahoituksen mahdolliset muutokset	Kunnan taloudellisen toimintaympäristön riskit liittyvät etenkin verorahoituksen mahdollisiin muutoksiin sekä maakunta- ja sote-uudistukseen ja sen rahoitusratkaisuun. Suurin osa kunnan tulopohjasta perustuu verotuloihin ja valtionosuuksiin. Hallintakeinoina kunnan vetovoimasta ja väestönkasvusta huolehtiminen sekä aktiivinen elinkeinopolitiikka ja yritystonttikysyntään vastaaminen.
Laajan ja tehottoman palveluverkon kustannukset ja korjausvelan kasvu	Toteutamme hyväksytyä palveluverkkosuunnitelmaa vuosille 2018 – 2028 ja tehostamme samalla tilankäyttöä. Valmistelemme ja toteutamme kunnan toiminnan kannalta ei-keskeisten kiinteistöjen ja rakennusten myyntiä.
Syrjäytymisen ja työttömyyden lisääntyminen	Aktiivinen HYTE-työ tiiviissä yhteistyössä eri toimijoiden kesken sekä aktiivinen elinkeinopolitiikka ja työllistämistoimenpiteet.

TALOUSSUUNNITELMAN TALOUSPERUSTEET

TALOUELLISET LÄHTÖKOHDAT JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Suomen talouden suotuisa kehitys on jatkunut. Valtiovarainministeriö (VM) ennakoi kansantalouden kasvun kiihtyvän 3,0 %:iin vuonna 2018. Kasvun ennakoidaan hidastuvan noin 1,5 prosentin vuosikasvuihin tulevana vuosina. Korkeasuhdanne maailmantaloudessa jatkuu, mutta nopein kasvuvaihe on takana. Etenkin Euroopassa on merkkejä talouskasvun hidastumisesta. Työttömyys on kuitenkin vähenemässä ja kuluttajien luottamus on edelleen vahvaa.

VM ennustaa vuonna 2019 Suomen talouskasvun hidastuvan 1,7 %:iin. Merkittävin yksittäinen talouskasvua hidastava tekijä on rakennusinvestointien supistuminen. Yksityisten investointien kasvua tukevat teollisuuteen, teknologiaan sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaan kohdistuvat investoinnit.

Metsäteollisuuden investoinnit heijastuvat positiivisesti vientiin. Vienti kasvaa 4,9 %, mutta kasvu on kuitenkin hidastumassa maailmankaupan lievän hiipumisen vuoksi. Tuontia kasvattaa tuotantopainosten kysynnän lisäksi myös kotimainen investointi- ja kulutuskysyntä. Vaihtotase on ylijäämäinen.

Palkkasumma nousee 3,5 % ja pitää yllä kotitalouden käytettävissä olevien tulojen nopeaa kasvua. Yksityisen kulutuksen kasvua tukee ansiotason nousun lisäksi työllisyyden koheneminen. Työllisyyden kasvu on ollut vuoden 2018 aikana nopeaa. Työllisiä on tällä hetkellä enemmän kuin koskaan aiemmin. Talouskasvun hidastuminen tulee jatkossa hidastamaan myös työllisyyden kasvua. Suotuisa

kehitys kuitenkin jatkuu ja työttömyys vähenee. Vuonna 2019 työttömyysasteen ennustetaan olevan 6,9 %.

Hyvä talous- ja työllisyyskehitys sekä hallitusohjelman mukaiset sopeutustoimet tasapainottavat julkista taloutta lähivuosina. Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen laskee alle 60 prosentin vuonna 2018 ja velka jatkaa laskuaan 2020-luvun alkuvuosiin saakka. Euromääräinen julkinen velka kasvaa kuitenkin edelleen 2020-luvun alkuvuosina. Julkisen talouden rahoitus ei kohenemisesta huolimatta lepää kestäväällä pohjalla. Väestön ikääntyminen kasvattaa julkisia menoja, vähentää työikäisen väestön määrää ja heikentää talouden kasvumahdollisuuksia. Talouskasvun ennakoidaan asettuvan pitkällä aikavälillä 1 - 1,5 prosenttiin, eivätkä talouskasvusta julkiseen talouteen syntyvät tulot riitä nykyrakentein rahoittamaan julkisia palveluja ja etuuksia.

Suomen talouden riskit painottuvat aiempaa vahvemmin alasuuntaan. Kauppasodan yltyminen hidastaisi maailmankaupan ja siten myös maailmantalouden kasvua. Myös Kiinan tai Italian velkaantumisen kärjistymisen heikentäisi maailmantalouden kasvunäkymiä. Nousevien talouksien odotettua parempi kehitys on positiivinen riski. Kotitalouksien velkaantuminen suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin jatkuu edelleen. Velkaantumista tukevat matala korkotaso, työmarkkinoiden myönteinen kehitys sekä asuinrakentamisen kasvu.

Kansantalouden tunnuslukuja

VM:n ennuste 14.9.2018

	2015	2016	2017	E2018	E2019	E2020
BKT:n muutos	0,1	2,5	2,8	3,0	1,7	1,6
Kuluttajahintojen muutos	-0,2	0,4	0,7	1,1	1,4	1,6
Työttömyysaste	9,4	8,8	8,6	7,4	6,9	6,6
Julkisyhteisöjen bruttovelka BKT:sta	63,6	62,9	61,3	59,9	59,1	57,9
Lyhyet korot (euribor 3 kk)	0,0	-0,3	-0,3	-0,3	0	0,2
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v)	0,7	0,4	0,6	0,8	1,2	1,7

Tuusulan väestö

Tuusulan väkiluku oli vuoden 2017 lopussa 38 646 henkilöä. Syyskuussa 2018 väkiluku oli ennakkotietojen mukaan 38 711

Tuusulassa oli työttömiä 5,7 % (syyskuu 2018). Työnhakijoita oli 1 123, joista 17 alle 20-vuotiaita, 105 alle 25-vuotiaita ja 429 henkilöä oli pitkäaikaisyöttömänä. Avoimia työpaikkoja oli 292 (Syyskuun työllisyyskatsaus, Uudenmaan ELY -keskus).

Käyttötalous

Vuoden 2018 tilinpäätösnusteessa (osavuositulos 2/2018) ennakoidaan kunnan (ml. vesihuolto) tuloksen olevan 0,5 milj. euroa alijäämäinen. Toimintatuottojen arvioidaan kasvavan 4,0 % ja toimintamenojen 4,2 % vuoden 2017 tilinpäätökseen nähden. Ennakoitu toimintamenojen kasvu on 0,6 % - yksikköä yli budjetin. Toimintakatteen kasvuksi arvioidaan 4,2 %. Vuositakteen arvioidaan jäävän alle vuoden 2017 tason, noin 10,7 milj. euroon.

Vuonna 2019 toimintakatteen budjetoitu kasvu vuoden 2018 talousarvioon nähden on 4,7 % (kasvu 2018 ennusteeseen 3,8 %) ja tulevina talous-suunnitteluvuosina keskimäärin vajaa 2 %. Ulkoisten toimintamenojen kasvuksi on budjetoitu 3,8 % (kasvu 2018 ennusteeseen 2,7 %) ja tulevina vuosina keskimäärin noin 1,5 %.

Tuusulan vuoden 2019 talousarviossa näkyvät panostukset kuntalaisten hyvinvointiin sekä kunnan kasvuun. Tuusulan sote-palvelut siirtyvät vuoden 2019 alusta Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän tuotettavaksi. Kunta lisää henkilöstä ennaltaehkäisevään oppilaan tukeen sekä tekee ripeässä tahdissa toimenpiteitä etenkin koulujen ja päiväkotien sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi. Vuoden 2020 asuntomessujen valmistelut ja kustannukset painottuvat vuodelle 2019.

Edellä kuvatut panostukset vaikuttavat keskeisesti siihen, että hieman parantuvasta yleisestä taloustilanteesta huolimatta kunnan vuoden 2019 budjetoitu tulos jää vaatimattomaksi, lähelle nollatasoa. Lähivuosien toimintamenoja tulee edelleen arvioida hyvin kriittisesti. Panostukset tulee kohdentaa hankkeisiin, joilla saavutetaan paras vaikuttavuus sekä kuntalaisten hyvinvointiin että kunnan elinvoimaan.

Tuusulan tulee lähivuosina sopeuttaa kunnan toimintoja alaspäin sote-toimintojen siirtyessä Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymään. Samalla on kuitenkin turvattava riittävät panostukset palveluiden ja palveluprosessien kehittämiseen ja digitalisointiin; jatkossa kunnan palvelut järjestetään yhä enemmän digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen.

Keskeisessä roolissa ovat kunnan elinvoiman vahvistaminen ja taloutta tukevat aktiivinen elinkeinopolitiikka, kuntakeskusten kehittäminen sekä kysyntään vastaavan asunto- ja yritystonttitarjonnan varmistaminen, erityisesti Etelä-Tuusulan alueella. Tontinmyynneillä on olennainen merkitys kunnan tulonmuodostuksessa.

Investoinnit ja rahoitus

Kunnan investoinnit ovat edelleen kasvussa ja kokonaismäärä nousee vuonna 2019 noin 40,3 milj. euroon ja vesihuoltoliikelaitos mukaan lukien 44,4 milj. euroon. Infranhankkeisiin (tiet, liikenneväylät, puistot yms.) investoidaan noin 21,7 milj. euroa, vesi- ja viemäriverkostoon noin 3,6 milj. euroa. Suurimmat infrainvestoinnit kohdistuvat KT 145 / Koskenmäen alueen kiertoliittymän ja alueen tietön perusparantamiseen sekä Puustellinmetsän, Lahelanpelto II:n asuinalueiden infran rakentamiseen.

Rakennusinvestointien määrä asettuu 12,2 milj. euroon, määrä alenee hieman vuoden 2018 tasosta. Suurin rakennushanke on Etelä-Tuusulan Monion lukio- ja kulttuurin monitoimirakennus, jonka rakentamisen on määrä käynnistyä vuonna 2019. Kunnassa on suunnitteilla tai käynnissä useita koulujen perusparannus- ja uudisrakentamishankkeita.

Kunnan tulorahoitus ei riitä kasvavien investointien rahoittamiseen. Vuoden 2019 investoinneista pysytään kattamaan tulorahoituksella ainoastaan noin 35 %. Kunnan tulorahoitusta vahvistavat arviolta 1,3 milj. euron rahoitusosuudet, jotka koostuvat lähinnä ARA:n infra-avustuksista Rykmentinpuistoon sekä vesihuollon liittymismaksuista (0,8 milj. euroa).

Kunnan korollisten velkojen ennakoidaan kohoavan vuoden 2019 loppuun mennessä 125,7 milj. euroon. Velan määrä kohoaisi 3 198 euroon /asukas. Lähivuosina investoinnit säilyvät korkealla tasolla. Investointien määrää lisää erityisesti koulu-

ja päiväkotiverkon laaja-alainen uudistaminen, osin sisäilmaongelmista johtuen.

Tavoitteena on pitää kunnan velkaantuminen hallittuna. Etusijalle asetetaan kiireellisten koulu- ja päiväkotinvestointien ohella investoinnit, joilla potentiaalia lisätä kunnan elinvoimaa ja tuloja, pienentää kustannuksia sekä parantaa toiminnan tuottavuutta.

Keskeisenä keinona lainamäärän hallinnassa on kunnan riittävän tulorahoituksen turvaaminen. Kunnan tulisi päästä taloussuunnitelmakaudella investoinneissa 50 %:n tulorahoitukseen; tämä edellyttää kunnalta tulevana vuosina yli 20 milj. euron vuosikatetta sekä reilusti ylijäämäisen tuloksen saavuttamista. Kunnan tavoitteena on löytää keinoja, joilla lainamäärä saataisiin pidettyä alle 200 milj. euron tasossa vuoden 2023 mennessä.

VEROTULOJEN KEHITYS

Vuonna 2019 koko maan verotulojen arvioidaan kasvavan nopeasti. Kunnallisverojen kasvu johtuu pääasiassa heikosta vertailuvuodesta 2018. Lisäksi verovuoden 2018 jäännösverot tilitetään kunnille verotuksen joustavan valmistumisen myötä pääosin vasta kalenterivuoden 2019 aikana. Työntekijöiden työttömyysvakuutusmaksun aleneminen nostaa omalta osaltaan verotuloja vuonna 2019, kuten myös parantunut työllisyystilanne.

Tuusulan verotulolajien tuoton kehitys

1000 euroa	2016	muutos%	2017	muutos%	E 2018	muutos%	E 2019	muutos%	E 2020	muutos%
Kunnallisvero	161 188	3,4	159 903	-0,8	161 601	1,1	171 010	5,8	178 530	4,4
Yhteisövero	6 531	-10,5	7 652	17,2	7 732	1,0	8 593	11,1	8 803	2,4
Kiinteistövero	8 700	4,6	9 985	14,8	10 074	0,9	10 074	0,0	10 074	0,0
Yhteensä	176 419	2,9	177 540	0,6	179 407	1,1	189 677	5,7	197 408	4,1

Yllä olevassa yhteenvetotaulukossa on kuvattu Tuusulan kunnan eri verolajien tuoton kehitys vuosina 2016 – 2018 sekä vuosien 2018 – 2020 arviot (Kuntaliiton ennuste 23.10.2018).

Verotuloja ennustetaan kertyvän Tuusulan kunnalle vuonna 2019 yhteensä noin 189,7 milj. euroa. Kokonaisuutena verotulokertymän ennakoidaan kasvavan peräti 9,9 milj. euroa (5,6 %) vuoden 2018 ennusteeseen nähden

Kunnallisveroprosenttina on taloussuunnitelmakaudella käytetty 19,50. Kunnallisveron osuus kunnan verotuloista on arvion mukaan 90,2 % vuonna 2019. Koko maan kunnallisverojen ennakoidaan kasvavan 5,7 %. Tuusulan osalta kasvuksi ennakoidaan peräti 6,3 %.

Yhteisöveron osalta ei tällä hetkellä ole tiedossa vireillä olevia lakimuutoksia, jotka vaikuttaisivat olennaisesti vuoden 2019 yhteisöverokertymään. Vuonna 2019 kuntien osuus koko maan yhteisöverotuloista on noin 31 %. Tuusulan kunnalle kertyvien yhteisöverotulojen kehitys on pitkälti sidoksissa kunnassa toimivien yritysten tuloskehitykseen sekä yritysten määrän kasvuun.

Kiinteistöveroprosenteille on laissa määritellyt vaihteluvälit. Vuodelle 2019 ei ole vireillä lakimuutoksia kiinteistöveroihin liittyen. Kiinteistöverotusta varten ollaan kehittämässä uutta maapohjan arvostamisjärjestelmää, joka on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2020.

Kiinteistöverolain 12 b §:ssä mainituissa kunnissa (pääkaupunkiseudun ja sen kehysalueen kunnat, mukaan lukien Tuusula) rakentamattoman rakennuspaikan prosentti tulee määrätä vähintään 3,00 prosenttiyksikköä korkeammaksi kuin kunnan yleinen kiinteistövero-prosentti.

Tuusulan kiinteistöveroprosentit pidetään edelleen alarajojen mukaisilla tasoilla. Tuusulan kiinteistöverotulojen arvioidaan pysyvän vuonna 2019 lähellä kuluvan vuoden tasoa.

Seuraavan sivun taulukossa ovat lain mahdollistamat kiinteistöveron vaihteluvälit vuonna 2019 sekä Tuusulan kunnassa noudatettavaksi ehdotetut veroprosentit.

	Lain sallima vaihteluväli	Tuusulan vero %
Yleinen kiinteistövero	0,93 - 2,00	0,93
Vakituinen asuinrakennus	0,41 - 0,90	0,41
Muu asuinrakennus	0,93 - 2,00	0,93
Rakentamaton rakennuspaikka	3,93 - 6,00	3,93
Yleishyödyllinen yhteisö	0,00 - 1,55	0,65

Kunnan verotulojen lopulliseen toteumaan vaikuttavat keskeisesti ansiotulojen kehitys, väestön kasvu, kunnassa toimivien yritysten liiketoiminnan kehitys sekä valtion ja kuntien välisen jako-osuuden muutokset. Tavoitteena on pitää Tuusulan verotus kilpailukyisenä niin nykyisille kuin uusillekin asukkaille.

Valmisteilla olevan Sote- ja maakuntauudistuksen myötä noin puolet kuntien tehtävistä siirtyy uusille maakunnille ja osa kuntien nykyisistä verotuloista ohjataan valtion kautta maakunnille. Verotuksen tulevat muutokset tarkentuvat valmistelun edetessä.

VALTIONOSUUDET

Kunnan saamien valtionosuuksien arvioidaan nousevan noin 0,4 milj. eurolla 2018 tasosta. Taloussuunnitelman lähtökohtana on, että vuonna 2020 valtionosuuksien määrässä ei tapahdu olennaisia muutoksia. Valtionosuuksien määrään vaikuttavat mm. valtiontalouden kehitys, uudet veroratkaisut ja sekä kunnille asetettavien tehtävien ja veloitteiden muutokset.

Vuodesta 2021 lähtien valtionosuuksien määrään kohdistuu merkittävää epävarmuutta, kun kuntien valtionosuusjärjestelmää tultaneen uudistamaan voimakkaasti sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä. Koko maan tasolla kuntien tehtävien muutoksesta aiheutuva kustannusten ja tulojen siirto on lähtökohtaisesti kustannusneutraali. Siirtyvät kustannukset ja tulot eivät kuitenkaan vastaa kuntakohtaisesti toisiaan. Kuntakohtaisia eroja tultaneen rajoittamaan valtionosuusjärjestelmään esitettävillä muutoksilla.

KONSERNIOHJAUksen PERIAATTEET JA OMISTAJAPOLIITTISET TAVOITTEET VUODELLE 2019

Tuusulan kuntakonserniin kuuluu 13 tytäryhtiötä ja kolme osakkuusyhtiötä. Lisäksi Tuusula on jäsenenä kahdeksassa kuntayhtymässä.

Konserniohjaus on määritelty konserniohjeessa ja hallintosäännössä. Tuusulan valtuusto hyväksyi uuden konserniohjeen (13.11.2017 § 193). Konserniohjeen mukaisesti konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja valvonnan järjestämisestä. Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, konsernijaosto, pormestari, kansliapäällikkö ja talousjohtaja. Konsernijohto voi antaa ohjeita eri yhteisöjen hallintoelimiin valituille henkilöille.

Kansliapäällikkö tai talousjohtaja käyttävät puhevaltaa kunnanhallituksen puolesta ja arvioivat omistajapolitikan ja konsernin tavoitteiden toteutusta sekä konsernirakenteen kehittämistarpeita.

Tytäryhteisöjä johtaa yhtiön hallitus tai muu sitä vastaava elin, johon kunnan konsernijaosto nimeää jäsenet yhtiökokousedustajansa kautta. Kansliapäälliköllä tai talousjohtajalla tai muulla kunnanhallituksen erikseen nimeämällä edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus hallituksen kokouksissa.

Tytäryhtiöille on asetettu vuosittaiset toiminnalliset tavoitteet. Kaikki tytäryhtiöt asettavat seuraavat tunnusluvut talousarviovuodelle ja raportoivat niistä tilinpäätöksen yhteydessä:

- Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut
- Nettotulos %
- Omavaraisuusaste
- Suhteellinen velkaantuneisuus
- Lainamäärä/asukas.

Kunta jatkaa konserniyhtiöiden kanssa toiminnan kehittämistä sekä toimintatapojen yhtenäistämistä. Perustavoitteena on mahdollistaa kuntalaisille paremmat palvelut yhdessä konserniyhtiöiden kanssa. Konserniohjauksen kehittämistä tukee vuoden 2017 elokuussa toimintansa käynnistänyt kunnan konsernijaosto.

1) Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy

Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy tuottaa asiakkailleen turvallisia, laadukkaita ja kohtuuhintaisia koteja erilaisiin asumisen tarpeisiin.

Vuonna 2019 yhtiö keskittyy toteuttamaan uusia vuokralohankkeita päivitetyn tonttiohjelman mukaisesti. Jokelaan valmistuu 24 asuntoa ja siellä aloitetaan 30 asunnon rakennustyöt. Lahelanpellon alueelle rakennetaan kehitysvammaisten asumispalveluyksikkö, johon saatiin ARAlta 40 %:n investointiavustus. Rykmentinpuistoon asuntomessuille valmistuu 38 asunnon vuokralato Kotipiha. Kellokosken vuokra-asuntotarjonnan monipuolistamiseksi selvitetään muutaman pienen omakotitalon rakentamismahdollisuutta. Yhtiön kiinteistökanta salkutetaan elinkaariarvioinnin pohjalta. Laadukkaan uudisrakentamisen takaamiseksi määritellään rakentamisen laatuksiteerit. Rakennuttamisessa otetaan käyttöön uusia valvontaohjeistuksia ja katselmuseriaatteita dokumentointineen, pilottikohteena on messukohde Kotipiha. Kiinteistöjen energiatehokkuutta kehitetään tekoälyä hyödyntävällä Leanheat lämmönseurannalla.

Valtuusto päätti 4.6.2018 purkaa yhtiön vuokra-asuntorahastoon perustuvan rahoitusmallin sekä vahvistaa yhtiön omaa pääomaa muuntamalla kunnan antamia lainasaamisia oman pääoman ehtoiseksi sijoituksiksi. Toimenpiteiden tavoitteena helpottaa yhtiön uudisrakennuskohteiden rahoitusta ja turvata näin yhtiön toiminnan kasvua pitkällä tähtäimellä.

Yhtiö noudattaa toiminnassaan vuosille 2018 - 2021 vahvistamaansa kiinteistöstrategiaa. Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy on kunnan strateginen omistus perustuen erityisesti yhtiön vahvaan rooliin sosiaalisessa asuntopolitiikassa ja -tuotannossa.

2) Toimitilapalveluja tarjoavat yhtiöt

Kunta omistaa KOy Riihikallion Lähipalvelukeskusten osakekannan. Yhtiön toiminta-ajatuksena on omistaa ja vuokrata KOy Riihikallion palvelukeskuk-

ssa sijaitsevia liiketiloja sekä omistaa ja hallita omistamiaan tontteja. Yhtiön omistamat tilat saatiin vuokrattua vuoden 2017 aikana. Yhtiön tavoitteena vuonna 2019 on myydä omistamansa viimeinen tontti ja minimoida toiminnan kustannuksia. Yhtiön toiminta pyritään kääntämään lähivuosien aikana voitolliseksi.

Koy Riihikallion päiväkotikeskus omistaa tilat, joissa toimii kunnan päiväkotitoiminta. Yhtiön omistamissa tiloissa nousi esiin sisäilmaongelmia vuonna 2017. Yhtiössä on käynnissä toimenpiteet sisäilmaongelmien korjaamiseksi vuoden 2018 aikana.

Kiinteistö Oy Hyrylän ostoskeskus on Tuusulan kunnan 100 % omistama yhtiö, joka omistaa Hyrylän keskustassa liikerakennuksen maapohjineen. Tuusulan kunta hakee aktiivisesti ratkaisuja Hyrylän keskusta-alueen kaavoittamiseksi ja kehittämiseksi yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Yhtiön omistama tontti ja rakennuksien sijainti ovat keskeisiä mahdollisten tulevien kaavoitus- ja sopimusratkaisujen näkökulmasta. Kunta päätti lokakuussa 2018 käynnistää toimenpiteet Kiinteistö Oy Hyrylän Ostoskeskuksen sulauttamiseksi kunnan toimintoihin.

3) Liikuntapalveluja tarjoavat yhtiöt

Tuusulan Tenniskeskus Oy, ja Tuusulan Jäähalli Oy, Kellokosken Jäähalli Oy Tuusulan Tekonurmi Oy sekä Jokelan Tekonurmi tukevat toiminnallaan kuntalaisten liikuntamahdollisuuksia Etelä-Tuusulan alueella yhteistyössä paikallisten urheiluseurojen kanssa.

4) Muut tytäryhtiöt

Tuusulan teki syksyllä 2017 päätöksen siirtää työterveyspalvelunsa yhdessä Nurmijärven kanssa vuoden 2018 alusta toimintansa käynnistäviin Uudenmaan Työterveys Oy:öön ja Keski-Uudenmaan Työterveys Oy:öön. Mäntsälän siirsi työterveyspalveluidensa toiminnot yhtiöihin sekä tuli yhtiöiden osakkaaksi syyskuussa 2018.

Kunnan tavoitteena on keskittyä ydintoimintoihinsa, tehostaa pääoman käyttöä sekä keskittää vuokra-asumispalvelut Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy:öön. Kunta jatkaa edelleen tarpeettomiksi jääneiden kiinteistöjen, rakennusten ja asuntojen myyntiä ja myyntikuntoon jalostamista.

TALOUSARVION SITOVUUS

Tavoitteet ja käyttötalous

Talousarvion määrärahat ovat sitovia valtuustoon nähden tulosaluetasolla. Valtuusto päättää toimintakuluista jokaisen tulosalueen osalta. Sitovia tekstiosia ovat strategiaosassa esitetyt vuositavoitteet ja toimenpiteet, merkittävät toiminnalliset muutokset talousarviovuonna 2019 sekä tulosalu-eiden vakanssimuutokset.

Keski-Uudenmaan Sote-kuntayhtymän sekä tilakeskuksen määrärahat ovat nettositovia.

Vesihuoltolaitos on kunnallinen liikelaitos. Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta on hyväksynyt laitoksen taloussuunnitelman. Vesihuoltoliikelaitoksen talousarvio ja -suunnitelma esitetään valtuustolle kunnan taloussuunnitelman yhteydessä. Vesihuoltoliikelaitoksen toimintakatteen tulee olla vähintään kunnan talousarvion mukainen. Laitokseen sijoitetulle peruspääomalle peritään korkoa valtuuston päätöksen mukaisesti 6,5 % vuodessa.

Rykmentinpuiston aluekehityshankkeelle perustettiin laskennallinen taseyksikkö talousarviovuoden 2017 alusta, toiminnan ja talouden seurannan selkeyttämiseksi.

Investoinnit

Investoinnit ovat sitovia hankkeina (eli jokainen investointiosassa mainittu kohde tulee toteuttaa), mutta määrärahat ovat sitovia hankeryhmäkohtaisesti kunkin toimielimen/toimialan sisällä. Lautakunnalla on siis oikeus siirtää määrärahaa investointikohteelta toiselle hankeryhmän ja toimielimen sisällä, mikäli kaikki investointikohteet toteutuvat. Uusia hankkeita ei ole oikeus aloittaa ilman valtuuston päätöstä. Kustannusarviot tarkistetaan ja hankkeille varattavat määrärahat päätetään vuosittain taloussuunnitelman käsittelyn yhteydessä.

Tietokoneohjelmistoihin liittyvät investoinnit ovat sitovia hankeryhmäkohtaisesti. Tietokoneohjelmistoihin liittyvät investoinnit esitetty talousarvokirjan investointiosioissa kokonaisuudessaan kunnanhallituksen alla. Kansliapäälliköllä ja/tai talousjohtajalla on oikeus siirtää tietokoneohjelmistoihin liittyviä määrärahoja investointikohteelta toiselle tai talousarviovuoden aikana tunnistetulle

uudelle investoinnille kunnan ICT-johtoryhmän esitykseen perustuen.

Rahoitus

Valtuusto vahvistaa puitteet taloussuunnitelmaan perustavalle lainanotolle. Talousarvion mukaan kunta nostaa nettomääräisesti uutta lainaa vuonna 2019 noin 25 milj. euroa. Taloussuunnitelman mukaan kunnan lainamäärän kasvu jatkuu nopeana vuosina 2020 – 2023. Kunnan kokonaisinvestointien arvioidaan vuosina 2019 - 2023 nousevan jopa yli 200 milj. euroon.

Kunnan lainasalkun rakennetta muokataan siten, että vuotuinen kiinteäkorkoisten tai suojattujen lainojen osuus lainasalkusta on vuoden 2019 lopussa vähintään 50 prosenttia. Tuusulan kunnan kiinteäkorkoisten lainojen määrä oli lokakuussa 65 milj. euroa, joka vastasi noin 2/3:n osuutta kunnan koko lainamäärästä.

Kiinteäkorkoisilla luotoilla ja korkosuojauksilla pystytään vähentämään kunnan korkomenojen muutoksia ja parantamaan ennustettavuutta, edesauttaen siten budjetin laatimista ja siinä pysymistä. Korkosuojausautumisilla saavutettava vakaampi keskikorko sopii hyvin kunnan tarpeisiin, koska kunnan investoinnit ovat pääosin käyttöiltään erittäin pitkäaikaisia.

Valtuudet rahoituksen nostamiseksi

Maksuvalmiuden turvaamiseksi tarkoitetun lyhytaikaisen rahoituksen (yksittäisten lainojen laina-aika enintään yksi vuosi) ottamiseen valtuusto antaa talousjohtajalle oikeuden ottaa rahoitusta niin, että lyhytaikaista rahoitusta on yhtä aikaa käytössä enintään 80 milj. euroa. Lyhytaikaisena rahoituksena pidetään luottoja, joiden enimmäismaturiteetti on 12 kk.

Kone- ja kalustohankintojen rahoitusta varten valtuusto antaa talousjohtajalle oikeuden ottaa rahoitusta niin, että leasingrahoitusta on yhtä aikaa käytössä enintään 10 milj. euroa

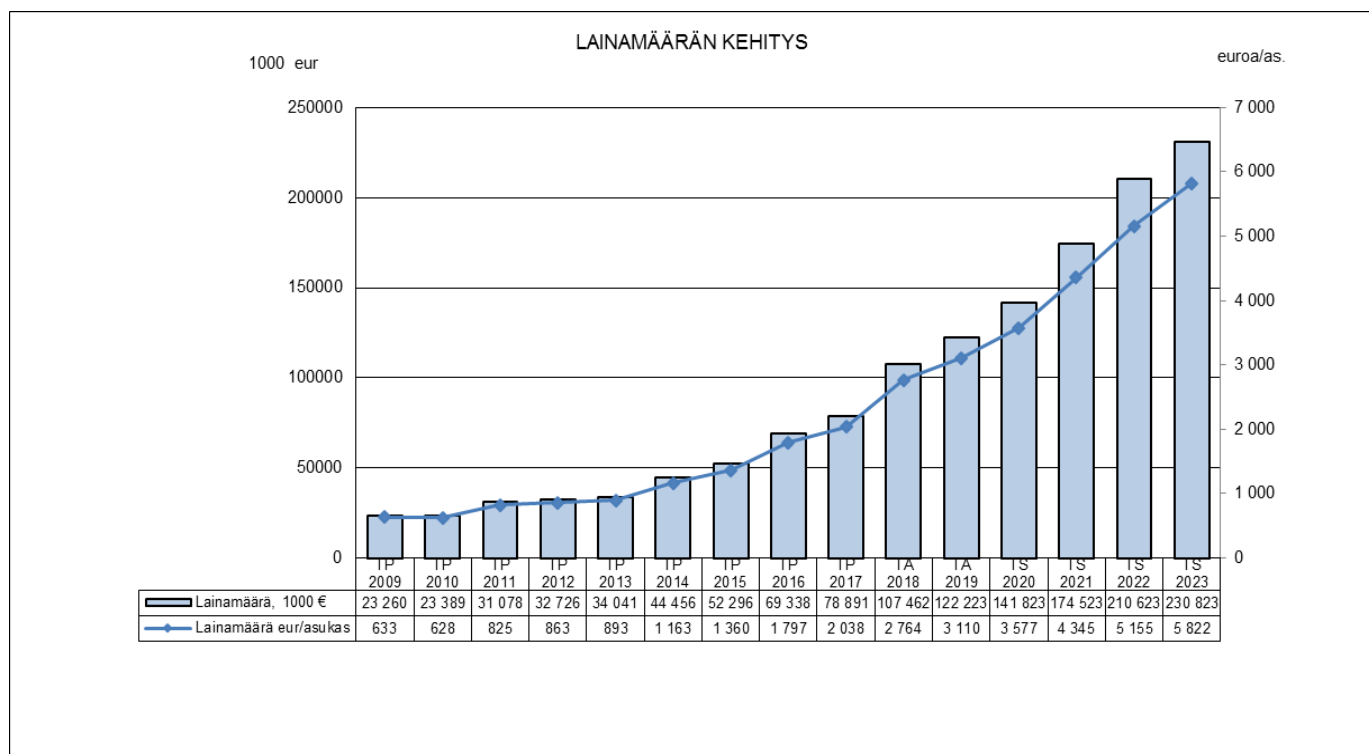
Valtuusto antaa kunnanhallitukselle oikeuden ottaa nettomääräisesti uutta pitkäaikaista lainaa enintään 30 milj. euroa.

Valtuudet korkosuojausten tekemiseksi

Korkosuojauksia voi tehdä vain talousjohtaja yhteistyössä kansliapäällikön kanssa. Talousjohtaja informoi kunnanhallitusta ja konsernijaostoa suojausten tekemisen suunnittelusta ja valmistelusta.

Talousjohtajalla on yhteistyössä kansliapäällikön kanssa myös oikeus purkaa tai muuten muokata tekemiään korkosuojauksia.

Tiedoissa ei mukana vesihuoltoliikelaitosta.

Kunnan avainlukuja

Tunnusluvut	2017	ENN/2018	TA 2018	TAE 2019
Tilikauden tulos, 1000 €	4 649	-1 488	-398	-959
Vuosikate, 1000 €	16 186	10 764	11 764	12 696
Vuosikate % poistoista	140	89	97	93
Vuosikate euro/asukas	418	277	303	323
Investoinnit, brutto 1000 €	33 889	35 382	36 401	40 253
Lainat, 1000 €	78 891	104 462	107 462	122 223
Lainat €/asukas	2 038	2 686	2 764	3 110
Asukasluku vuoden lopussa	38 706	38 885	38 885	39 302

Tiedoissa ei mukana vesihuoltoliikelaitosta

Käyttötalous

Ei sisällä vesihuoltolaitosta

KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ	(1000 €)				euro	TS (1000 €)			
	TP 2017	TA 2018	MTA v.2018	TAE 2019	TAE PORM 2019	2020	2021	2022	2023
TULOSLASKELMA									
TOIMINTATUOTOT									
Myyntituotot	18 512	17 880	18 199	18 973	17 604 769	17 746	17 888	18 031	18 175
Maksutuotot	14 138	14 009	13 463	16 709	9 104 126	9 177	9 250	9 324	9 399
Tuet ja avustukset	1 523	821	993	806	705 727	711	717	723	729
Muut toimintatuotot	30 614	35 262	34 745	31 231	30 259 101	29 906	31 784	31 082	32 475
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	64 787	67 972	67 400	67 719	57 673 723	57 540	59 639	59 159	60 777
Valmistus omaan käyttöön	173								
TOIMINTAKULUT									
Henkilöstökulut									
Palkat ja palkkiot	-76 158	-77 555	-78 556	-81 546	-58 473 991	-59 059	-59 649	-60 246	-60 848
Henkilösivukulut									
Eläkekulut	-16 762	-17 855	-17 564	-17 811	-11 998 580	-12 119	-12 240	-12 362	-12 486
Muut henkilösivukulut	-3 708	-3 544	-2 920	-3 122	-2 252 849	-2 275	-2 298	-2 321	-2 344
Palvelujen ostot	-108 184	-111 907	-113 230	-115 898	-146 695 449	-148 162	-149 644	-151 140	-152 652
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-11 310	-12 022	-12 136	-12 222	-9 533 909	-9 629	-9 726	-9 823	-9 921
Avustukset	-10 389	-11 181	-11 498	-11 131	-7 518 775	-7 594	-7 670	-7 747	-7 824
Vuokrat	-23 056	-24 791	-24 224	-24 595	-21 261 603	-21 070	-21 281	-21 494	-21 709
Muut toimintakulut	-1 287	-886	-1 066	-988	-839 952	-828	-836	-845	-853
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-250 853	-259 740	-261 193	-267 313	-258 575 109	-260 737	-263 344	-265 977	-268 637
TOIMINTAKATE	-185 893	-191 769	-193 793	-199 595	-200 901 386	-203 197	-203 705	-206 818	-207 860
Määrärahan muutos %	-1,13	3,54	0,40	2,92	-0,45	0,84	1,00	1,00	1,00
Määrärahan muutos euroina	-2 855	8 888	1 453	7 573	-1 165 191	2 162	2 607	2 633	2 660
Asukkaat 31.12.	38706	38885	38885	39302	39302	39647	40165	40861	41574
Toimintakate euro/asukas	-4803	-4932	-4984	-5078	-5112	-5125	-5072	-5062	-5000
Henkilöstö yhteensä	2 032,2	1 968,9	1 968,9	1 994,6	1 463,5				

Määrärahan muutos sisältää Yleisjohtoon- ja konsernipalveluiden toimintakuluihin budjetoidun Keu SoTe kuntayhtymän kunnan maksuosuuden toimintakatteena.

Vertailukelpoinen määrärahanmuutos TA 2018/TA 2019 % laskettu toimintakuluista

2,7 %

Vertailukelpoinen määrärahan muutos TA 2018/TA 2019 euroina

8 565 936

KESKEISIÄ MUUTOKSIA KUNTALAISTEN PALVELUSSA JA PALVELUTUOTANNOSSA

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT

Tuusulan kunnan sosiaali- ja terveystyöpalvelut järjestetään ja tuotetaan Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä. Kuntayhtymän tavoitteena on yhdenmukaistaa palvelujen sisällöt ja myöntämiskriteerit sekä yhtenäistää toimintatavat kuuden kunnan alueella laadukkaiden sote-palvelujen varmistamiseksi. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän tavoitteet palvelun järjestäjänä ja tuottajana ovat:

- Turvata asukkaiden toimivat ja tarpeenmukaiset sote-palvelut alueella
- Hallita kustannusten nousu
- Varmistaa asukkaiden osallistuminen ja vaikuttamisen mahdollisuudet
- Sote-uudistus hyödyttää koko alueen väestöä
- Sosiaali- ja terveystoimialalla tuotetaan laadukkaita ja asiakaslähtöisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita kuntalaisille. Toimintamme on ennaltaehkäisevää, vaikuttavaa ja ennaltaehkäisevää. Palveluilla edistämme asukkaiden toimintakykyä ja arjessa pärjäämistä sekä tuemme ja edistämme kuntalaisten omatoimisuutta ja vastuunottoa terveydestään ja hyvinvoinnistaan. Toiminnan uudistaminen on meillä jatkuvaa. Yhteistyötä teemme sisäisesti sekä ulkoisien sidosryhmien kanssa.
- Sote- ja maakuntauudistuksen järjestämisen ja tuottamisen siirtämistä maakuntaan valmistellaan
- Hallituksen valtakunnalliset kärkihankkeet osana sote-uudistusta. Kärkihankkeissa parannetaan iäkkäiden, omais- ja perhehoitajien, lasten ja perheiden palveluja sekä yhdistetään palveluja asiakaslähtöisiksi kokonaisuuksiksi.

KASVATUS- JA SIVISTYSPALVELUT

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen integroidaan parhaalla mahdollisella tavalla kasvatus- ja sivistystoimen peruspalveluihin
- Koululaisten perhetyöntekijät siirtyvät kasvatus- ja sivistystoimeen

- Kalliomaan vaativa erityistä tukea kehitetään kuntien välisessä yhteistyössä
- Oppilaanohjaus tehostuu
- Yhteisöllistä hyvinvointia kehitetään oppilashuollossa; pro-koulu ja sosiaalisten taitojen oppiminen varhaiskasvatuksessa
- Liikunnan edistäminen tehostuu ja koulunuoristyön resurssi kasvaa
- Ict-toiminnan kehittäminen jatkuu opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa mm. robotiikkalainoimalla ja kirjaston pelisalilla
- Monio lukio ja kulttuuritalon rakentaminen käynnistyy sekä palveluverkkosuunnittelu etenee Kirkonkylän kampuksen, Etelä-Tuusulan päiväkodin, Riihikallion koulun hankesuunnitelmien osalta, Jokela-talon perusparannuksen osalta sekä kolme uutta lähiliikuntapaikkaa valmistuu
- Kulttuuripalveluissa järjestetään kotiseutupäivät ja kulttuuri ulottuu monipuolisesti eri käyttäjäryhmiin sekä museopuistoa kehitetään

TEKNISET JA JOUKKOLIIKENTEN PALVELUT

- Aloitamme pysäköinninvalvonnan kunnassa, mikä edistää keskustojen pysäköintiongelmien ratkaisemista
- Koskenmäen kiertoliittymän saneeraustyöt ovat käynnissä. Rakentaminen aiheuttaa rakentamiskäytännön häiriöitä liikenteelle kt 45:llä, mt 139:lla ja Koskenmäentiellä, mutta valmistuttuaan sujuvoittaa liikennettä huomattavasti. Arvio valmistumisesta vuoden 2020 alkupuolella.

TILAKESKUS

- Käynnistämme Monion rakentamisen vuonna 2019
- Edistämme palveluverkkosuunnitelman toteutusta omalta osaltamme

ELINKEINO- JA ASUMISEN PALVELUT

Uudistamme elinkeinopalveluita sekä asumisen ratkaisujen palveluita ottamalla käyttöön uuden asiakaslähtöisen toimintamallin kaavoituksen, maankäytön, rakennusvalvonnan ja yhdyskuntatekniikan palvelukokonaisuudessa

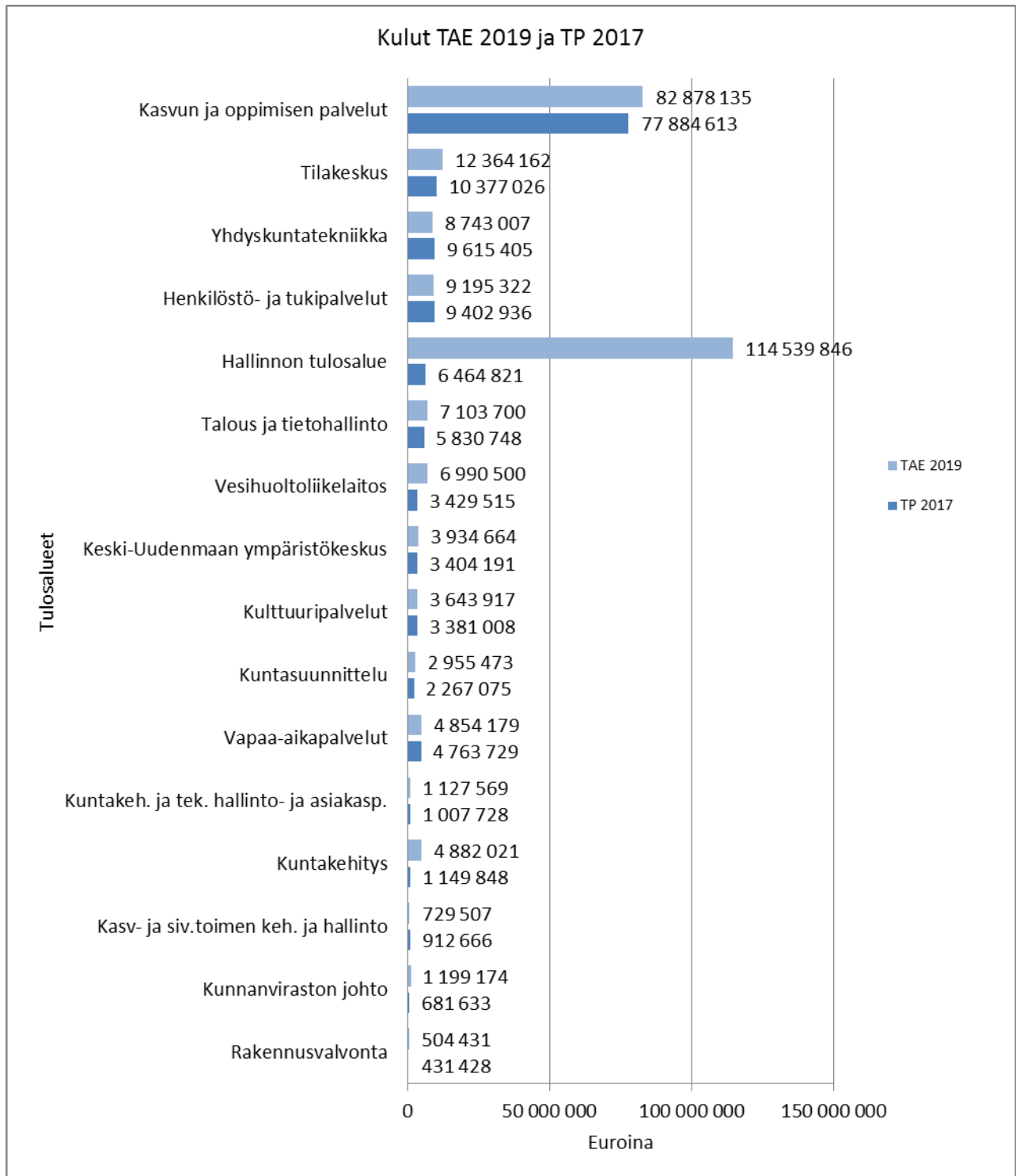
MAANKÄYTTÖ JA KAAVOITUS

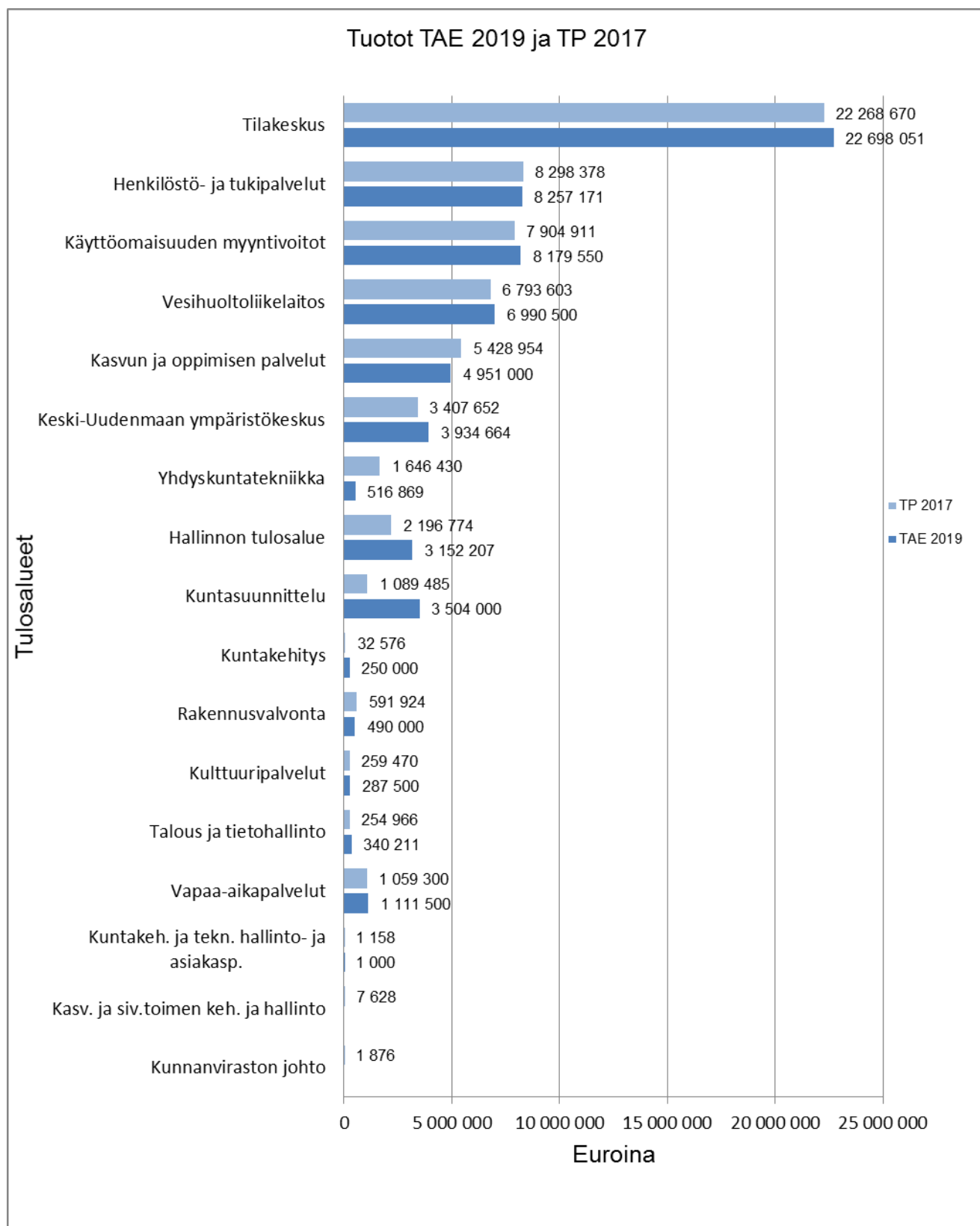
- Edistämme Rykmentinpuistoa, Hyrylän keskustaa, Focus-alueita sekä muita kärkihankkeita ja parannamme tonttivarantoa vastaamaan kysyntään
- Otamme Lupapiste-palvelun käyttöön myös suunnittelutarveratkaisujen ja poikkeamislupahakemusten osalta, mikä joustavoittaa lupien hakemista
- Kehitämme avoimia paikkatietoaineistoja ja tontinhakujärjestelmää. Uudistusten myötä palvelujen käytettävyys paranee

- Valmistelemme Tuusulan arkkitehtuuripoliittista ohjelmaa.

JOHTAMINEN, ORGANISAATIO JA YHTEISET PALVELUT

- Varmistamme Kuuden Sote -kuntayhtymän toteutumista tehtyjen suunnitelmien pohjalta ja teemme tiivistä yhteistyötä kuntayhtymän ja muiden sidosryhmien kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä
- Vahvistamme asukasdemokratiaa ja osallisuutta sekä tuemme kuntalaisten omaehtoisen tekemistä osallisuusmallin mukaisesti. Tuemme alueellisten kehittämisverkostojen toimintaa.
- Jatkamme kuntatasoisen keskitetyn asiakaspalvelun (Tuusinfo) kehittämistä ja otamme käyttöön uusia palvelumuotoja. Yhtenä keskeisenä tehtävänä on tukea kuntalaisia sähköisten palveluiden käytössä.

MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO v.2019

Toimielin Tulosalue/hankeryhmä	Määrärahat	Tuloarviot
	Talousarvio	Talousarvio
KÄYTTÖTALOUSOSA		
Kunnanhallitus		
Kunnanviraston johto	1 119	
Henkilöstö- ja tukipalvelut	9 195	8 257
Hallinto	114 540	3 152
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus	3 935	3 935
Talous ja tietohallinto	7 104	340
Kasvatus- ja sivistyslautakunta		
Kasvun ja oppimisen palvelut	82 878	4 951
Kehittämisen- ja hallintoyksikkö	730	
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta		
Kulttuuripalvelut	3 644	288
Vapaa-aikapalvelut	4 854	1 112
Kuntakehityslautakunta		
Toimialan hallinto- ja asiakaspalvelu	1 128	1
Kuntakehitys	4 882	250
Kuntasuunnittelu	2 955	804
Rakennusvalvonta	504	490
Tekninen lautakunta		
Yhdyskuntatekniikka	8 743	517
Tilakeskus	12 364	22 698
Kunnanhallitus		
Myyntivoitot		8 180
Maankäyttösopimukset		2 700
Yhteensä	258 575	57 674
TULOSLASKELMAOSA		
Verotulot		189 677
Valtionosuudet		23 691
Korkotulot		250
Muut rahoitustulot		490
Korvaus liikelaitoksen peruspääomasta		488
Korkomenot	949	
Muut rahoitusmenot	50	

Toimielin Tulosalue/hankeryhmä	Määrärahat	Tuloarviot
	Talousarvio	Talousarvio
INVESTOINTIOSA		
Kunnanhallitus		
Aineettomat hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	3 000	9 523
Kiinteät rakenteet ja laitteet	50	
Koneet ja kalusto	283	
Osakkeet ja osuudet	271	100
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet	1 530	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset		
Kasvatus- ja sivistyslautakunta		
Aineettomat hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	100	
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet		
Koneet ja kalusto	380	
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	200	
Koneet ja kalusto	165	
Kuntakehityslautakunta		
Koneet ja kalusto	110	
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet		
Tekninen lautakunta		
Talorakennus	12 150	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	13 600	1 320
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet	100	
Muut pitkävaikutteiset menot	7 700	
Koneet ja kalusto	614	
Investoinnit yhteensä	40 253	10 943
RAHOITUSOSA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	15 800	
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 000	
Yhteensä	324 627	283 213

Käyttötalousosan taulukoiden lukuohje

TP 2017	= Edellisen vuoden tilinpäätös
TA 2018	= Vuoden 2018 talousarvio
MTA 2018	= Valtuuston hyväksymät muutokset talousarvioon
TAE 2019	= Esitys tulosalueen talousarvioksi
TA 2019	= Vuoden 2019 talousarvio
TS 2020 - TS 2023*	= Taloussuunnitelmavuodet 2020-2023

* luvut tuhansina euroina

Toimintatulot ja toimintamenot sisältävät sisäiset erät

Selite	Budjettiyhteenveto TULOSALUE								
	TP 2017	TA 2018	MTA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	242 443	307 103	307 103	277 088	277 088	279 305	281 539	283 791	286 062
TOIMINTAKULUT YHT., S*	-5 830 748	-5 930 324	-6 070 314	-6 269 520	-6 269 520	-6 332 215	-6 395 537	-6 459 493	-6 524 088
TOIMINTAKATE	-5 588 305	-5 623 221	-5 763 211	-5 992 432	-5 992 432	-6 052 910	-6 113 998	-6 175 701	-6 238 026
Henkilöstömäärä:	15,6	19,6	19,6	21,0	21,0				
Määrärahan muutos %		1,7 %	4,1 %	5,7 %	0,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-99 576	-239 566	-339 196	-339 196	-62 695	-63 322	-63 955	-64 595

1) Tuotot ovat plus-merkkisiä ja kulut miinus-merkkisiä

Yleisjohto- ja konsernipalvelut

YLEISJOHTO- JA KONSERNIPALVELUT					euro					
(1000 €)					TAE PORM		TS (1000 €)			
	TP 2017	TA 2018	MTA v.2018	TAE 2019	2019	2020	2021	2022	2023	
TULOSLASKELMA										
TOIMINTATUOTOT										
Myyntituotot	10 829	11 522	11 735	12 535	15 222 978	12 635	12 736	12 838	12 941	
Maksutuotot	1 060	1 039	1 039	1 164	1 164 384	1 174	1 183	1 193	1 202	
Tuet ja avustukset	433	416	416	401	401 000	404	407	411	414	
Muut toimintatuotot	1 838	2 000	2 000	1 584	1 584 200	1 597	1 610	1 623	1 636	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	14 160	14 978	15 191	15 684	18 372 562	15 810	15 936	16 064	16 192	
Valmistus omaan käyttöön										
TOIMINTAKULUT										
Henkilöstökulut										
Palkat ja palkkiot	-6 955	-7 556	-7 704	-7 819	-7 819 029	-7 897	-7 976	-8 056	-8 137	
Henkilösivukulut										
Eläkekulut	-1 538	-3 774	-1 891	-2 054	-2 054 331	-2 075	-2 096	-2 117	-2 138	
Muut henkilösivukulut	-330	-323	-268	-274	-273 580	-276	-279	-282	-285	
Palvelujen ostot	-11 699	-12 263	-11 599	-12 593	-122 801 949	-124 030	-125 270	-126 523	-127 788	
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 924	-2 047	-2 056	-2 131	-2 131 414	-2 153	-2 174	-2 196	-2 218	
Avustukset	-124	-137	-137	-196	-196 172	-198	-200	-202	-204	
Vuokrat	-3 022	-3 008	-3 008	-2 944	-2 944 395	-2 974	-3 004	-3 034	-3 064	
Muut toimintakulut	-478	-332	-512	-340	-360 146	-344	-347	-350	-354	
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ, S*	-26 069	-29 440	-27 174	-28 351	-138 581 016	-139 947	-141 346	-142 760	-144 187	
TOIMINTAKATE	-11 910	-14 462	-11 983	-12 667	-120 208 454	-124 137	-125 410	-126 696	-127 995	
Määrärahan muutos % ¹⁾	1,11	12,93	-9,30	-3,70	0,23	0,99	1,00	1,00	1,00	
Määrärahan muutos euroina ¹⁾	285	3 371	-2 505	-1 089	-2 363 938	1 366	1 399	1 413	1 428	
%-osuus verorahoituksesta	6,25	7,36	6,10	6,48	61,48	61,68	60,89	60,71	60,52	
Asukkaat 31.12.	38706	38885	38885	39302	39302	39647	40165	40861	41574	
Toimintakate euro/asukas	-308	-372	-308	-322	-3059	-3131	-3122	-3101	-3079	
S* = Sitova taso										
Henkilöstö yhteensä	172,4	172,3	172,3	173,0	173,0					

¹⁾ Määrärahan muutosta laskettaessa verrattu TA 2019 euroja Yleisjohdon- ja konsernipalveluiden sekä Sosiaali- ja terveystoimen TA 2018 toimintakuluihin, 29 440 027 eur + 114 193 236 eur, yht. 143 633 263 eur.

Tuusulan kunta ostaa 1.1.2019 lähtien sosiaali- ja terveystoimen palvelut Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymältä. Kunnan maksuosuus on sisällytetty Yleisjohdon- ja konsernipalveluihin hallinnon tulosalueelle palveluiden ostoihin. Maksuosuus on budjetoitu toimintakateasetasolla, ja sen määrä on 107 921 187 euroa.

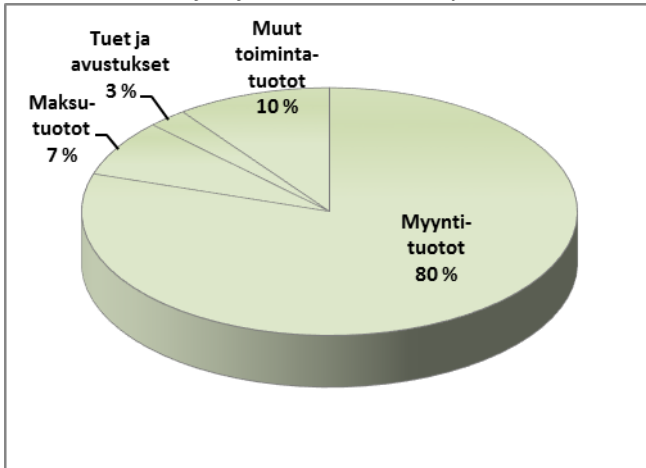
TP 2017, TA 2018, TAE 2019 sarakkeet sisältävät Yleisjohdon- ja konsernipalveluiden luvut (ei Sosiaali- ja terveystoimen lukuja).

YLEISJOHTO JA KONSERNIPALVELUT

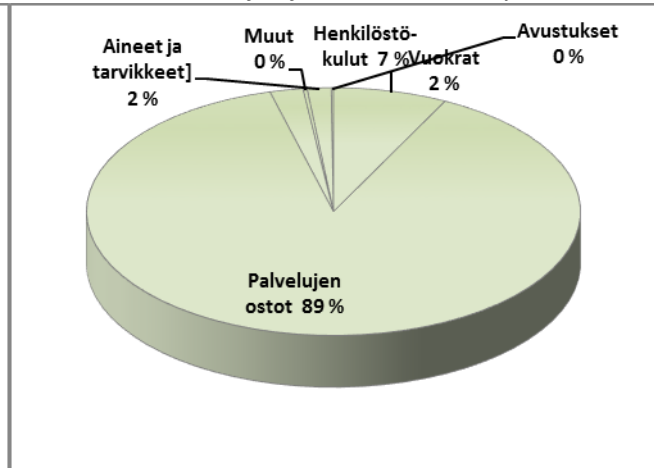
Toimiala

Vastuhenkilö: Kansliapäällikkö Harri Lipasti

Toimintatuottojen jakautuminen tiliryhmittäin

Toimintakulujen jakautuminen tiliryhmittäin

TOIMINNAN KUVAUS

Pormestari johtaa kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Pormestari toimii kunnanhallituksen puheenjohtajana ja johtaa poliittista yhteistyötä, jota kunnanhallituksen tehtävien toteuttaminen edellyttää. Pormestari toimii myös kunnanhallituksen konsernijaoston puheenjohtajana. Pormestari on päätoiminen luottamushenkilö.

Kansliapäällikkö johtaa ja kehittää kunnan toimintaa pormestarin alaisuudessa sekä johtaa yleisjohdon ja konsernipalvelujen toimialaa ja vastaa ko. toimialalle asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta ja toiminnan asianmukaisuudesta. Kansliapäällikkö johtaa kunnan johtoryhmää.

Henkilöstö- ja tukipalvelut - tulosalue tarjoaa kunnan organisaatiolle henkilöstö- ja palvelussuhdepalveluja sekä tuottaa asunto- ja ruokapalveluja.

Hallinnon tulosalueella mm. hoidetaan yleishallinnon tehtäviä, tuotetaan juridisia palveluja kunnan eri yksiköille, vastataan kunnanhallituksen, valtuuston, konsernijaoston ja valtuustoasiain valmistelutoimikunnan esityslista- ja pöytäkirjatuo- tannosta ja päätösten täytäntöönpanosta sekä vastataan keskusarkiston hoidosta sekä materiaali- hallinnosta. Lisäksi huolehditaan vaaleihin liittyvistä viranomais tehtävistä. Keski-Uudenmaan asiamies- ja neuvontapalvelut hoitavat edunvalvo- jan tehtävät Keski-Uudenmaan oikeusapu- toimiston edunvalvonta-alueen kunnille. Talous- ja

velkaneuvonta siirtyy vuoden 2019 alusta lukien vuoden 2018 alussa voimaan tulleen lain perusteella oikeusministeriön hallinnonalalle ja oikeusaputoimiston palveluksi.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus huolehtii sopi- jakuntiansa ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun tehtävistä asiakkaidensa ja ympäristön parhaaksi tuottaen laadukkaita, talou- dellisia ja tasapuolisia palveluita.

Talous- ja tietohallinnolle kuuluu talouden ohjaus sekä taloushallinnon johtaminen, talousarvion ja - suunnitelman valmistelu ja toteutuksen seuranta, strateginen suunnittelu sekä rahoitus.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Kunnan strategiaa toteutetaan toimialalla vuonna 2019 seuraavasti:

Uudistamme kuntaa, palveluita ja organisaatiota, ottaen huomioon Maakuntaudistuksen ja Keski-Uudenmaan soten, varmistaen Tuusulalaisten lähipalvelut (valtuustokauden tavoite 1.)

- Otamme käyttöön uuden kunnan palveluorga- nisaation rakenteen ja johtamisjärjestel- män hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti 1.1.2019 lukien
- Edellytämme, että Keski-Uudenmaan soten pal- veluita tuotetaan tuusulalaisten lähipalveluna

- Turvaamme ja luomme edellytyksiä markkinaehtoisten kaupallisten lähipalveluiden saatavuudelle Tuusulassa

Palvelumme ovat laadukkaita ja saavutettavia (valtuustokauden tavoite 2.)

- Parannamme kuntalaisten palvelukokemusta
- Laadimme asiakkuuksien kehittämisen suunnitelman ja käynnistämme toteutuksen (mm. asiakaspalvelukanavat ja prosessit, palvelulupaukset ja asiakastyytyväisyys)

Mahdollistamme sähköisen asiain keskeisissä kuntapalveluissa ja sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy. Uudistamme tapojamme tehdä työtä digitalisaation avulla (valtuustokauden tavoite 3.)

- Otamme käyttöön työvälineitä asiakkuuksien hallintaan tukemaan parempaa asiakaspalvelua
- Edistämme luottamushenkilöiden sähköistä tiedonsaantia ja vuoropuhelua
- Hyödynnämme Suomi.fi-palvelun tarjoamia mahdollisuuksia

Olemme osaava ostaja ja paikallisten markkinoiden kehittäjä (valtuustokauden tavoite 5.)

- Olemme osaava ostaja ja paikallisten markkinoiden kehittäjä

Lisäämme seudullista ja kuntien välistä yhteistyötä ja selvitämme kuntaliitoksen mahdollisuuden (valtuustokauden tavoite 6.)

- Käynnistämme alueellisen HYTE yhteistyön sote-kuntayhtymän, maakunnan ja kuntien kesken
- Määrittelemme keskeiset seudulliseen ja kuntien väliseen yhteistyöhön liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet
- Parannamme toiminta- ja taloustietojen vertailtavuutta kuntien kesken.
- Teemme koko kuntaorganisaatiota koskevan kattavan arvioinnin eri palvelutoimintojen yhdistämisen vaikutuksista kuntien yhteiseksi toimintayksiköiksi

- Kehitämme seudullisia viranomaispalveluita - Selvitämme mahdollisuuden laajentaa Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueetta Hyvinkäälle, jos maakuntaudistus ei toteudu vuoden 2020 alussa.

Edistämme tuusulalaisten hyvinvointia, arjen sujuvuutta, elämän vireyttä ja elämänlaadun paranemista (valtuustokauden tavoite 7.)

- Mahdollistamme pitkään kotona asumisen turvalla esteettömän asuntorakentamisen
- Laadimme Tuusulan kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen suunnitelman ja toteutamme sitä
- Vakiinnutamme pitkäaikaistyöttömien työllistämisen toimintamallin ja arvioimme saatuja tuloksia
- Otamme käyttöön vaikutusten ennakoarvioinnin merkittävien asioiden valmistelussa

Vahvistamme tuusulalaisten turvallisuuden ja osallisuuden tunnetta sekä varmistamme kasvavan Tuusulan turvallisuuden (valtuustokauden tavoite 12.)

- Otamme käyttöön uuden turvallisuusjohtamisen mallin

Otamme toiminnassamme huomioon luontoarvot ja ympäristön. Huolehdimme, että luonto voi hyvin ja se on läsnä kuntalaisten arjessa (valtuustokauden tavoite 13.)

- Tavoittelemme Tuusulanjärven hyvää ekologista tilaa yhteistyössä Järvenpään kanssa.

Edistämme kestävästä kehitystä kaikessa toiminnassa. Vähennämme hiilidioksidipäästöjä ja lisäämme uusiutuvan energian osuutta energiankulutuksesta (valtuustokauden tavoite 14.)

- Laadimme kestävästä kehityksen tavoitteet ja suunnitelman sekä määrittelemme kestävästä kehityksen vastuutahot

Johdamme ihmisiä innostaen ja yhdessä uutta tehden. Tuusulan kunta on vetovoimainen työnantaja ja kunnan henkilöstö voi hyvin (valtuustokauden tavoite 15.)

- Panostamme työnantajakuvamarkkinointiin.
- Käynnistämme henkilöstöhallintajärjestelmän uudistamisen
- Tuemme kunnan henkilöstöä uudessa organisaatiossa
- Toimimme yhteisesti sovitun uuden johtamisjärjestelmän ja organisaatorakenteen mukaisesti ja vahvistamme uutta organisaatiokulttuuria
- Luomme kehittämis- ja innovaatiotoiminnan mallia ja selkeytämme rakenteita
- Kehitämme henkilöstön hyvinvointia

Mahdollistamme kylien täydennysrakentamisen ja elinvoimaisuuden sekä maaseutumaisen ympäristön (valtuustokauden tavoite 22.)

- Tuemme kylien paikallisidentiteettiä ja paikallista toimintaa

Kansainvälistymme ja luomme sille edellytyksiä (valtuustokauden tavoite 23.)

- Laadimme kansainvälistymissuunnitelman

Uudistamme tehostamme kunnan palveluverkkoa kuntalaislähtöisesti päämääränä modernit, terveet ja turvalliset toimintaympäristöt sekä kohtaamisten mahdollistaminen (valtuustokauden tavoite 29.)

- Varmistamme, että eripuolilla kuntaa on kuntalaisten omaehtoisen tekemisen kokoontumisen ja mahdollistavia tiloja

Olemme edelläkävijä osallisuuden edistämässä ja yhteisöllisessä toiminnassa uudistaen samalla toimintatapojamme. Kehitämme kumppanuuksia ja verkostojohtamista (valtuustokauden tavoite 30.)

- Viemme käytäntöön kunnan osallisuusmallin toimintatavat ja siitä johdetut kehittämistoimenpiteet
- Laajennamme osallistuvan budjetoinnin hyödyntämistä kunnan toiminnoissa
- Kehitämme vapaaehtoistoimintaa vapaaehtoistoiminnan selvityksen perusteella

- Tiivistämme yhteistyötä luontoharrastajien yhdistysten kanssa ja perustamme luontoverkoston

Uudistamme kunnan brändiä ja parannamme kunnan tunnettuutta (valtuustokauden tavoite 31.)

- Viemme käytäntöön kunnan uudistunutta brändiä

Parannamme kunnan tuottavuutta ja talouden tasapainoa (valtuustokauden tavoite 32.)

- Hillitsemme velkaantumista ja vahvistamme kunnan tulorahoitusta
- Toteutamme kunnan palveluverkkosuunnitelmaa hankkeita priorisoiden. Tavoitteenamme on, että 2023 kunnan ja vesihuoltoliikelaitoksen lainamäärä on yhteensä enintään 200 M€. Toteutamme osan investoinneista perinteisestä budjettirahoituksesta poikkeavilla toteutus- ja rahoitusmuodoilla.
- Parannamme kunnan toimintojen tuottavuutta. Pidämme kunnan toimintamenojen kasvun alhaisena, keskimäärin enintään 1,5 % /vuosi, taloussuunnitelmakauden aikana
- Olemme kilpailukykyisiä verotuksessa

KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

Kunnan palvelutoiminnan olennainen muutos on sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisen siirtyminen 1.1.2019 lukien Keski-Uudenmaan sote – kuntayhtymälle. Muutoksessa kunnan sosiaali- ja terveyspalveluiden henkilöstö, noin 530 henkilöä, siirtyy liikkeen luovutuksella kuntayhtymän palvelukseen. Kunta maksaa tuusulalaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen menot kuntayhtymälle erillisenä maksusuutena. Talous- ja velkaneuvonta siirtyy 1.1.2019 oikeusministeriön hallinnonalalle ja oikeusaputoimiston palveluksi.

Maakuntauudistuksen valmistelu on kesken ja vaikuttaa toteutuessaan laajemmin kunnan palveluroolin muutokseen.

Maaliskuussa 2018 hyväksytyssä uudessa kuntastrategiassa on linjattu kunnan kehittämisen päämäärät ja kuluvan valtuustokauden tavoitteet. Tavoitteissa korostuvat kunnan vahvan kasvun ja kilpailukykyyn varmistaminen sekä kuntalaisten

osallisuuden kehittäminen. Kunta uudistaa tulevina vuosina vahvasti palveluverkkoaan tavoitteena turvalliset ja toimivat tilat.

Olemme vuoden 2018 aikana valmistelleet kunnan organisaatorakenteen ja johtamisjärjestelmän uudistamisen 1.1.2019 alkaen.

Organisaatorakenteen sisältöä ohjaavina kriteereinä ovat olleet 1. kunnan uuden strategian painopistekokonaisuuksien selkeä vastuuttaminen, 2. palvelukokonaisuuksien johtaminen (esim. hyte, elinvoima, turvallisuus), 3. uusiutuvuus, innovatiivisuus ja taloudellisuus – resurssien joustava kohdennettavuus. Johtamisjärjestelmän kehittämisen ohjaavina kriteereinä ovat olleet 1. asiakkuuksien kokonaisjohtaminen, 2. vahva poikikihallinnollinen yhteistyö ja verkostomainen toiminta, 3. poliittisen johtamisen ja viranhaltijaorganisaation saumaton yhteistyö, 4. tietojohdantamisen sekä osaamisen laajamittainen hyödyntäminen, 5. kunnan eri maantieteellisten alueiden kokonaiskehittämisen vastuuttaminen.

Organisaatiouudistuksen keskeisenä sisältönä on siirtyä yhden toimialan malliin (kuntatoimiala). Tämä mahdollistaa paremman yhteistyön ja ketteryuden toiminnan ja talouden johtamisessa.

RISKIARVIO

Kehittämis- ja asiantuntijaresurssiin riittävyys on vuonna 2019 toimialalla merkittävä riski. Vuoden 2019 alusta toteutettava organisaatiomuutos ja johtamisjärjestelmän muutokset muuttavat merkittävästi Yleisjohto- ja konsernipalveluiden organisointia ja vastuita. Muutostyö jatkuu käytännön toimeenpanona koko vuoden 2019. Muutokset koskevat koko toimialan henkilöstöä ja palveluita. Samaan aikaan on vielä toteutuksessa Keski-Uudenmaan sote – kuntayhtymän tuotannon siirron varmistaminen, mikä vaatii myös kunnalta toimenpiteitä ja resurssia vuonna 2019. Tässä ovat erityisesti kunnan taloushallinnon ja it-palveluiden resurssit kriittiset. Maakuntauudistuksen valmistelu vaatinee vuonna 2019 myös merkittävää panostusta.

Henkilöriskejä voidaan hallita hyvällä toimeenpanon suunnittelulla. Työhyvinvoinnin merkitys kasvaa edellä mainittujen muutosten ja haasteiden myötä ja sen vuoksi esimiesten valmennusta ja työyhteisöjen tukea ja osallistamista muutoksiin jatketaan suunnitelmallisesti.

Yleisjohtoon ja konsernipalveluiden toimialan rooli muuttuu vahvasti kunnan palveluorganisaation pienentyessä. Muutoksen sisältönä on keskittää yhteisten palvelujen, kuten talous ja henkilöstö, ohjausta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamista vahvistetaan kunnan palvelutoiminnassa ja yhdyspinnoissa Keski-Uudenmaan sote – kuntayhtymään ja järjestöihin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä johtamaan perustetaan kunnanhallituksen alaiseksi lautakunnaksi Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta.

Osana kunnan uudistumista viemme vuonna 2019 käytäntöön uuden kuntabrändin. Tavoitteena on hyödyntää kuntabrändiä ja työssä nostettuja kunnan vahvuuksia kunnan asukkaiden hyvinvoinnin elementtien kehittämisessä sekä kunnan vetovoiman ja kasvun varmistamisessa.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tehtävät ja organisaatio tulevat muuttumaan mahdollisen maakuntauudistuksen seurauksena vuoden 2021 alussa ympäristöterveydenhuollon (so. terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto) järjestämisvastuun siirtyessä maakunnalle. Ympäristökeskuksen yhteistoimintasopimus päivitetään mahdollisen maakuntauudistuksen johdosta.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

Vuoden 2019 alusta lukien toteutettavat organisaatorakenteen ja johtamisjärjestelmän muutokset vaikuttavat monin tavoin toimialan tehtäviin ja henkilötason tehtäväkuviin. Näistä vaikutuksista tehdään loppuvuonna 2018 erillinen henkilöstösuunnitelma.

Toimialan vastuulle on valmisteltu kuntatasoisen Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn johtaminen ja valmistelutehtävät sekä kunnan kehittämistoiminnan ohjaus ja johtaminen. Talousarviossa on varauduttu tähän yhden henkilöstöresurssin lisäyksellä ja tehtäväkuva tarkentuu myöhemmin organisaatiomuutoksen toimeenpanon yhteydessä.

Osallisuustyötä laajennetaan vuonna 2019 mm. osallistuvalla budjetoinnilla ja osallisuustyön laajentamisella. Lisäresurssina esitetään osallisuuskoordinaattorin tehtävää. Kunnan keskitetty asiakaspalvelu, Tuusinfo, käynnistyi vuonna

2018 ja kattavan asiakaspalvelutarjonnan ja aukioloaikojen varmistamiseksi asiakaspalveluun tarvitaan kaksi lisähenkilöä.

Talous- ja velkaneuvonta siirtyy vuoden 2019 alusta lukien vuoden 2018 alussa voimaan tulleen lain perusteella oikeusministeriön hallinnonalalle ja oikeusaputoimiston palveluksi. Talous- ja velkaneuvonnan henkilökunta siirtyy oikeusaputoimiston palvelukseen.

Sosiaali- ja terveystoimialan juridisesta neuvonnasta vastaava lakimies ja hoitotarvikejakelua hoitava varastonhoitaja siirtyy vuoden 2019 alussa Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän palvelukseen. Sosiaaliasiamiehen tehtävien siirtyessä Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymään asiamies- ja neuvontapalveluiden esimiehenä toimivan asiamiehen virka lakkautetaan. Yleisen edunvalvonnan lisäantyneen päämiesmäärän perusteella haetaan lisäresurssointia. Ko. vakanssiin kuuluisi myös yksikön esimiestehtävät.

KUNNANVIRASTON JOHTO

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Kansliapäällikkö Harri Lipasti

Tavoitteet

Uudistamme kuntaa, palveluita ja organisaatiota, ottaen huomioon Maakuntauudistuksen ja Keski-Uudenmaan soten, varmistaen Tuusulalaisten lähipalvelut. Uudistamme ja tehostamme kunnan palveluverkkoa kuntalaislähtöisesti päämääränä modernit, terveet ja turvalliset toimintaympäristöt sekä kohtaamisten mahdollistaminen. Olemme edelläkävijä osallisuuden edistämisessä ja yhteisöllisessä toiminnassa uudistaen samalla toimintatapojamme. Kehitämme kumppanuuksia ja verkostojohtamista.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2019-2023 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Kunnan johdon keskeisenä tehtävänä on johtamisen ja viestinnän keinoin tukea koko organisaation toimintakykyä ja kuntastrategian tavoitteiden toimeenpanoa.

Suunnittelukauden aikana keskeistä on mahdollistaa kunnan menestyminen kunta-alan historian suurimmassa murroskaudessa. Palvelutoiminnan sisältöjen ja palvelurakenteiden uudistamista tapahtuu kunta-, maakunta ja valtiohallinnon tasoilla. Uudistuva työnjako, kuntalaistarpeiden muutokset ja digitalisaation mahdollisuudet ovat keskeisiä muutoksen sisältöjä.

Kunnan johdon keskeisiä tehtäviä on turvata kuntastrategian päämäärien ja tavoitteiden toimeenpano. Tuusulan kunnan kasvun ja kilpailukykyyn varmistaminen ja sille asetettujen konkreettisten tavoitteiden saavuttaminen ovat keskiössä, kuten myös kuntalaisten osallisuuden laajentaminen ja syventäminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Vuoden 2019 keskeisenä toimenpiteenä on varmistaa organisaatiomuutoksen ja johtamisjärjestelmän läpivienti ja sille asetettujen tavoitteiden saavuttaminen.

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Budjettiyhteenveto KUNNANVIRASTON JOHTO									
Selite	TP 2017	TA 2018	MTA 2018	TAE 2019	TAE PORM	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	1 876								
TOIMINTAKULUT YHT., S*	-974 551	-1 078 140	-1 149 222	-1 099 174	-1 119 174	-1 110	-1 121	-1 132	-1 144
TOIMINTAKATE	-972 675	-1 078 140	-1 149 222	-1 099 174	-1 119 174	-1 110	-1 121	-1 132	-1 144
Henkilöstömäärä	2	4	4	4					
Määrärahan muutos %		10,6 %	17,9 %	2,0 %	3,8 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos €		-103 589	-174 671	-21 034	-41 034	-11	-11	-11	-11

S* = sitova taso.

HENKILÖSTÖ- JA TUKIPALVELUT

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Vs. henkilöstöjohtaja Tanja Rontu-Hokkanen

Tavoitteet

Tulosalueen henkilöstöpalveluiden tavoitteena on osaltaan tukea johtamisen, toimintatapojen ja organisaatioiden uudistumista sekä varmistaa henkilöstön hyvinvoinnin. Tämä tarkoittaa seuraavia tavoitteita vuonna 2019.

Toimintatapamme: Me teemme yhdessä Uutta! Kunnan henkilöstön toimintatapojen kehittämisessä ja henkilöstön näkökulmasta tämä tarkoittaa seuraavia asioita.

Me tuusulalaiset

Me olemme asukkaita, kuntalaisia, yhteisöjä, luottamushenkilöitä ja kunnan työntekijöitä. Me teemme Tuusulan tarinan ja tulevaisuuden. Olemme ylpeitä Tuusulasta ja viestiminen kuuluu meille kaikille!

Tulevan valtuustokauden aikana tavoitteena on kehittää toimintatapaamme siten, että jokainen kunnan työntekijä on ylpeä työnantajastaan ja viestii siitä positiivisesti. Tämä edesauttaa työnantajakuvan kehittymistä ja tavoitteena onkin vahvistaa työnantajakuvaa monin eri keinoin. Henkilöstön tarina näkyy henkilöstökertomuksessa ja sitä modernisoidaan. Jokainen työntekijä vie omaa ja työyhteisön tarinaa eteenpäin.

Teemme parempaa huomista

Suunnitteleme asiat huolella ja ketterästi. Saamme tuloksia aikaan ja arvostamme onnistumisia. Voimme vaikuttaa ja tehdä pieniä asioita joka päivä. Autamme ja kannustamme toisiamme sekä kerromme myönteisiä tarinoita Tuusulasta.

Toiminnan kehittäminen monin tavoin tuo tuloksellisuutta, ketteryyttä ja onnistumisen kokemuksia. Jokainen työntekijä voi kehittää sekä omaa että työyhteisönsä toimintaa. Niin viestintä, kehittäminen kuin työhyvinvointi kuuluu kaikille. Jotta henkilöstö onnistuu tekemään parempaa huomista, tavoitteena on jälleen kehittää palkitsemista, henkilöstöetuja, työhyvinvointia, yhteistyötä Keski-Uudenmaan Työterveyshuolto Oy:n kanssa.

Yhdessä tekemällä pärjäämme

Saamme voimaa yhteistyöstä, jota rakennamme jokaisessa kohtaamisessa. Luomme sallivuuden kulttuuria, jossa kunnioitetaan erilaisuutta. Tarvitsemme kaikkien ideat käyttöön. Yhdessä olemme enemmän.

Poikkihallinnollisuutta ja osallisuutta kehittäen myös kunnan henkilöstön yhteistyö vahvistuu. Keskustelu-, kokousten-, ja esimiesten johtamisen kehittäminen, erityisesti osallisuutta hyödyntäen, edesauttaa kaikkien ideoiden saamista kehittämisen tueksi. Hyvä yhteishenki ja työhyvinvoinnin edistäminen työyhteisöissä luovat yhdessä tekemisen kulttuuria. Tuusulan brändin kirkastaminen kuuluu myös henkilöstölle.

Uutta syntyy luovasti ja rohkeasti ideoiden

Uutta syntyy rohkeudesta yrittää ja erehtyä. Olemme edelläkävijöitä ja suuntaamme tulevaisuuteen. Iloitsemme yhdessä pienistäkin onnistumisista!

Panostamme kehittämiseen ja poikkihallinnolliseen yhteistyöhön jo uuden organisaation kehittämisen avulla. Yhdessä esimiesten ja henkilöstön kanssa löydämme uusia toimintatapoja. Esimiesten johtamisen periaatteita kerrataan. Tämä tarkoittaa mm. epäonnistumisten sallimista ja virheistä oppimista. Muistamme jakaa ja viestiä onnistumisista!

Valtuustokauden tavoite 2018-2021 Hyvinvoivan Tuusulan alla on tavoite 15. Johdamme ihmisiä innostaen ja yhdessä uutta tehden. Tuusulan kunta on vetovoimainen työnantaja ja kunnan henkilöstö voi hyvin.

Tämä tarkoittaa valtuustokauden tavoitteiksi panostuksia seuraaviin kokonaisuuksiin.

Johdamme ihmisiä innostaen ja yhdessä uutta tehden. Johtaminen kunnassa on laadukasta ja perustuu valmentavaan johtamiseen. Rakennamme yhdessä uutta jokaisella organisaation

tasolla, niin yksilöinä, tiimeinä, työyhteisöinä, yksiköinä, verkostoina, projekteina, ylikunnallisissa tapaamisissa kuin toiminta-alueina.

Tuusulan kunta on vetovoimainen työnantaja ja kunnan henkilöstö voi hyvin. Tuusulan kunnan maine vetovoimaisena työnantajana näkyy positiivisena viestintänä ja laadukkaina rekrytointeina. Kunnan työntekijät ovat motivoituneita, tehokkaita ja tuottavat laadukkaita palveluja kuntalaisille.

Panostamme työnantajakuvamarkkinointiin.

- Hankimme työnantajakuvaseurantatutkimuksen (tulokset, toimenpiteet ja toteutus)
- Teemme sopimuksen yhteistyö-kumppanin kanssa työnantajakuvamarkkinoinnista

Uusimme henkilöstöhallintajärjestelmän

- Suunnitellamme ja hankimme uuden henkilöstöhallintajärjestelmän

Tuemme uuden kunnan henkilöstöä ja uusia toimintamalleja

- Toteutamme valmennuskokonaisuuksina: työyhteisötaidot, valmentava johtaminen, Lean
- Hyödynnämme tehokkaammin työterveyshuollon työhyvinvointipalveluita
- Sujuvoitamme uudelleensijoitettavien prosesseja

Toimimme yhteisesti sovitun uuden johtamisjärjestelmän ja organisaatorakenteen mukaisesti ja vahvistamme uutta organisaatiokulttuuria

- Koulutamme henkilöstöä uuden kunnan tehtäviin
- Vahvistamme henkilöstön osallisuus- ja fasilitointitaitoja

Luomme kehittämis- ja innovaatiotoiminnan malleja ja selkeytämme rakenteita

- Henkilöstön sitouttaminen oman toiminnan kehittämiseen
- Palkkausjärjestelmän kehittäminen
- Yhteisten palveluiden kehittämispalveluiden ja toimialojen kehittämispalveluiden funktiot, koordinoitu verkosto

- Hyödynnämme osallistuvan budjetoinnin alustaa kunnan sisäisessä kehittämistyössä

Kehitämme henkilöstön hyvinvointia

- Kehitämme yhteistyötä työterveyshuollon kanssa
- Vahvistamme kuntatilaajan roolia, otamme käyttöön uusia ennaltaehkäiseviä työterveystoimenpiteitä

Suunnitelmakaudella vapautuu olemassa olevasta asuntokannasta vuokrattavaksi arviolta 2000 asuntoa ja noin 750 asumisoikeusasuntoa. Vuokra-asuntojen asukasvalinnoissa otetaan monipuolisesti huomioon erilaiset asuntotarpeet ja erikäiset väestöryhmät. Uusia asuntoja rakennetaan vuosittain 420 asuntoa, joista 20 prosenttia eli 84 asuntoa voi olla aravuokra- ja asumisoikeusasuntoja. Uudisrakentamisen tavoitteet ovat MAL 2016-2019 sopimuksen mukaiset. Asuntorakentamista käsitellään asuntorakentamisen ohjelmassa 2019 – 2023. Asuntopalvelut osallistuu kunnan omaisuuden tehokkaaseen käyttämiseen ja tarpeettoman omaisuuden realisointiin kunnan suoraan omistamien asuntojen myynneillä.

Ruokapalveluyksikkö tuottaa ateriapalveluja kaikkiin kunnan toimipisteisiin. Ruoan laatu on yksi tärkeimmistä toimintaamme ohjaavista tekijöistä. Laadukkaan ruoan takaa elintarvikkeiden korkea kotimaisuusaste sekä tehokkaat ja nykyaikaiset tuotantotavat. Aterioita tarjotaan vuonna 2018 noin 2125331 kappaletta. Vuoden 2019 aterioiden määräksi on arvioitu 2193344 kappaletta kasvua 68013 aterialla eli + 3,20 %. Tarjottavien aterioiden hinnat pysyvät vuoden 2018 tasolla. Maksullista välipalaa tarjotaan yläasteiden ja lukioiden oppilaille. Vuonna 2019 välipalan hinta on 1,50 € (v.2018 1,50 €). Edellytyksenä tarjoamiselle on, että kysyntä on vähintään 10 % oppilaista. 2019 iltapäiväkerhoissa valmistetaan välipalaa n. 453 koululaiselle 14 eri koululla.

Indikaattorit

Henkilöstöpalvelut

	TP2017	TA2018 en- nuste	TA2019	TS2020
Henkilökunnan palkat€ /asukas	1 996€	2 024 €	2 105 €	2 105€
Henkilötyövuodet (htv3)	1 732,4	1 728	1 748	1 728
Työkyvyttömyysoissaolokalenteripäivät	30 563	27 360	27 060	26 760
Poissaolopäivät / vakinainen henkilöstön lkm	13,9	12,6	12,4	12,2
Ylityökustannukset €	228 000 €	198 000 €	198 000 €	198 000€
Työhyvinvointikyselyn yleisarvosana	7,86		7,96	

*sisältää myös Sosiaali- ja terveystoimen tiedot

Asuntopalvelut

asukasvalintapäätös, 440 kpl

vuokrattu asunto, 400 kpl

aravavuokra-asuntojen lukumäärä / 100 asukasta

nuorille osoitetut asunnot, nuorille 40 prosenttia vapautuvista asunnoista

palveluasuntojen määrä, vähintään 1,5 prosentille yli 65-vuotiaita

erittäin kiireisen asunnonhakijan jonotusaika, 1–2 kk

asumisoikeusasunnon kunnasta saavien määrä, 170 kpl

Budjettiyhteenveto HENKILÖSTÖ- JA TUKIPALVELUT

Selite	TP 2017	TA 2018	MTA 2018	TAE 2019	TAE PORM	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	8 298 378	8 538 267	8 538 267	8 257 171	8 257 171	8 323	8 390	8 457	8 525
TOIMINTAKULUT YHT., S*	-9 020 354	-11 631 486	-8 810 056	-9 195 322	-9 195 322	-9 287	-9 380	-9 474	-9 569
TOIMINTAKATE	-721 975	-3 093 219	-271 789	-938 151	-938 151	-964	-990	-1 017	-1 044
Henkilöstömäärä:	60,6	74,3	74,3	74,3					
Määrärahan muutos %		28,9 %	-2,3 %	-20,9 %	-20,9 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos €		-2 611 132	210 298	2 436 164	2 436 164	-92	-93	-94	-95

S* = sitova taso.

HALLINTO

Tulosalue

Tavoitteet

CaseM-asianhallintajärjestelmän ominaisuudet yhdessä toimivan tiedonohjauksen kanssa mahdollistavat tehokkaan, sujuvan ja sähköisen päätöksentekoprosessin. Tavoitteena on mahdollisimman sähköinen päätöksentekoprosessi asian vireille tulosta asian arkistointiin. Tavoitteena on myös keskitetty sähköinen arkisto.

Päätöksenteon tuen ja lainopillisten palvelujen yksikössä huolehditaan eduskuntavaalien ja Euroopan parlamentin vaalien sekä mahdollisten maakuntavaalien valmistelu- ja viranomaistehtävistä.

Keski-Uudenmaan asiamies- ja neuvontapalveluyksikön palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti, ammattitaitoisesti ja taloudellisesti siten, että palveluja on saatavilla tarpeeseen nähden riittävästi. Materiaalihallinto- ja hankinnat yksikkö tarjoaa hankintojen kilpailutus- ja asiantuntijapalveluita kaikille toimialoille. Yksikkö tukee toimialojen hankintojen kilpailuttamista kouluttamalla, avustamalla ja osallistumalla hankinnan kaikissa vaiheissa toimialan tukitarpeen mukaan. Yksikkö vastaa koko kuntaa koskevista yhteishankintasopimuksista. Yksikkö tukee hankinnoissa myös kunnan tytäryhtiöitä resurssiensa mukaan.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2019–2023 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Päätöksenteon tuki ja lainopilliset palvelut -yksikössä mm. hoidetaan yleishallinnon tehtäviä, tuotetaan juridisia palveluja kunnan eri yksiköille, vastataan valtuuston, kunnanhallituksen, konsernijaoston ja valtuustoasiain valmistelutoimikunnan esityslista- ja pöytäkirjatuotannosta ja päätösten täytäntöönpanosta sekä vastataan keskusarkiston hoidosta ja asiakirjahallinnon ohjauksesta ja neuvonnasta. Lisäksi huolehditaan vaaleihin liittyvistä viranomaistehtävistä.

Keski-Uudenmaan asiamies- ja neuvontapalveluyksikkö tuottaa Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirille ostopalveluna yleisen edunvalvojan palvelut edunvalvonta-alueelle, johon kuuluvat Järvenpään ja Keravan kaupungit sekä Mäntsälän, Pornaisten ja Tuusulan kunnat. Valtiolta palvelujen tuottamisesta saatava korvaus sekä

Vastuuhenkilö: Kunnansihteeri Tuula Hyttinen

päämiehiltä perittävät palkkiot ja korvaukset kattavat edunvalvontapalvelujen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset.

Talous- ja velkaneuvonta siirtyy vuoden 2019 alusta lukien vuoden 2018 alussa voimaan tulleen lain perusteella oikeusministeriön hallinnonalalle ja oikeusaputoimiston palveluksi. Talous- ja velkaneuvonnan henkilökunta siirtyy oikeusaputoimiston palvelukseen.

Sosiaali- ja potilasasiamiespalvelut, joita on Tuusulan ohella tuotettu Järvenpään ja Keravan kaupungeille, siirtyvät Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymälle.

Materiaalihallinto- ja hankinnat yksikkö tarjoaa hankintojen kilpailutus- ja asiantuntijapalveluita kaikille toimialoille. Yksikkö tukee toimialojen hankintojen kilpailuttamista kouluttamalla, avustamalla ja osallistumalla hankinnan kaikissa vaiheissa toimialan tukitarpeen mukaan. Yksikkö vastaa koko kuntaa koskevista yhteishankintasopimuksista. Yksikkö tukee hankinnoissa myös kunnan tytäryhtiöitä resurssiensa mukaan.

Hoitotarvikejakelu siirtyy vuoden 2019 alussa keskusvarastosta Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymälle.

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän määrittämä maksuosuus vuodelle 2019 on Tuusulan kunnan osalta 111 076 896 (vuosikate). Maksuosuus sisältää kunnan hallinnollisten vyörytysten osuuden 2 688 309 vuoden 2018 tasoisena, minkä kunta tulee laskuttamaan kuntayhtymältä. Määräraha on varattu hallinnon tulosalueelle. Kuntayhtymä laskutus kunnille tapahtuu aiheuttamisperiaatteella kuukausittain, tietopakettien mukaan, hallinnon alle avataan tietopakettijaon mukaiset kustannuspaikat. Kuntayhtymässä käytettävät tietopaketit ovat: suun terveydenhuollon tietopaketti; mielen-terveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti; lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti; aikuisten sosiaalitoiminnan tietopaketti; hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti; vammaisten palvelujen tietopaketti sekä vastaanottopalvelujen tietopaketti. Erikoissairaanhoidon (HUS) laskutetaan kunnilta erikseen ja se pidetään kunnassa omana kustannuspaikkanaan.

Kuntayhtymän erikoissairaanhoidon (HUS) talousarviovaraus vuodelle 2019 on 38 303 000 miljoonaa euroa.

maakuntavaalit. Vuonna 2021 toimitetaan kunta-vaalit.

Vaalit

Vuonna 2019 toimitetaan eduskuntavaalit ja Euroopan parlamentin vaalit sekä mahdollisesti

Valtuusto

Vuosittain pidetään keskimäärin yhdeksän valtuuston kokousta ja informaatiotilaisuutta sekä tarpeen mukaan seminaareja ja kuntalaisiltoja.

Määrärahaan sisältyvät seuraavat käyttövarausmäärärahat:

	TA 2019 €	TA 2018 €	TP 2017 €
Valtuusto	3 015	3 015	3015
Valtuuston puheenjohtaja	1 530	1 530	1 530
Valtuuston varapuheenjohtajat	720	720	720

Tarkastuslautakunta

Lakisääteisen tilintarkastuksen toteuttamiseen ostetaan tilintarkastusyhteisöltä vuosittain 50 tarkastuspäivää. Sisäisen tarkastuksen määrärahat on varattu kunnanviraston johdon talousarvioon. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on järjestää toimiva ja riittävä yhteistoiminta tarkastuslautakunnan, tilintarkastuksen ja sisäisen valvonnan kesken.

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus kokoontuu pääsääntöisesti viikoittain lukuun ottamatta valtuuston kokouspäiviä ja kesätaukoa. Lisäksi se kokoontuu tarpeen mukaan seminaareihin ja iltakouluihin.

Konsernijaosto

Konsernijaosto kokoontuu tarpeen mukaan, n. keran kuukaudessa kesätaukoa lukuun ottamatta.

Määrärahaan sisältyvät seuraavat käyttövarausmäärärahat:

	TA 2019 €	TA 2018 €	TP 2017 €
Kunnanhallitus	5 310	5 310	5310
Kunnanhallituksen puheenjohtaja/Pormestari	1 530	1 530	1530
Kunnanhallituksen varapuheenjohtajat	720	720	720

	TA2018 ja TA 2019 77 822	TP 2017 75 348
Yhteisöjen avustamiseen varataan sitovana määrärahana		
- eläkeläisjärjestöt	9 766	9 766
- veteraanit ja sotainvalidit	14 957	14 957
- Tuusulan Siniset ry (Tilakeskukselle maksettava vuokra)	3 167	3 167
- yleishyödylliset seurat ja yhdistykset	9 500	9 500
- kannatusilmoitukset paikallisille yhteisöille	2 692	
- vanhan kiinteistöverol. 13 a §:n mukaan verosta vapautettuja yhteisöjen kiinteistöverojen maksuun (Hyrylän torppa, Jokelan työväentalo, Linjala, Solbacken, Väinölä)	5 950	5 051
- vuokratuki järjestöalojen vuokraamiseen yleishyödylliseen käyttöön	8 075	8 000
- Me kellokoskelaiset ry / Koy Vanha Valtatie	6 715	7 907
- järjestöalojen peruskorjausavustuksiin	17 000	17 000

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä

Tuusulan kunnan sosiaali- ja terveystalvet järjestetään ja tuotetaan Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä 1.1.2019 alkaen. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä pyrkii turvaamaan alueen asukkaille toimivat ja tarpeenmukaiset sote-palvelut, hallitsemaan kustannusten nousua, varmistamaan asukkaiden osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet sekä varmistamaan osaltaan, että tulevat sote-palveluiden uudistukset hyödyttävät koko alueen väestöä.

Keski-Uudenmaan soten alueella asuu lähes 200 000 ihmistä. Kuntayhtymässä työskentelee noin 3 500 sosiaali- ja terveystalvelualan ammattilaista ja kuntayhtymän vuotuinen budjetti on noin 350 miljoonaa euroa (vuosikate). Kuntayhtymä on jaettu kolmeen palvelualueeseen 1) ikäihmisten ja vammaisten palvelut, 2) terveys- ja sairaanhoitopalvelut sekä 3) aikuisten mielenterveys-, päihde- ja sosiaalipalvelut ja lasten, nuorten ja perheiden palvelut. Tämän lisäksi kuntayhtymän hallinto on keskitetty strateginen kehittäminen ja tukipalvelut-yksikköön.

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän suunnitelmakauden tavoitteet vuosille 2019-2021 ovat:

- Alueen asukkaat saavat palvelut yhdenvertaisesti ja sujuvasti
- Asiakkaat ovat tyytyväisiä saamaansa palveluun
- Asiakkaalla on mahdollisuus osallistua palvelujen suunnitteluun ja toteutukseen
- Ennaltaehkäisevien palvelujen ja varhaisen tuen osuus kasvaa
- Suunnitellaan jäsenkuntien ja kuntayhtymän yhdyspintaan kohdentuvat palvelukokonaisuudet
- Keskitetty asiakasohjaus
- Hyvinvoiva ja osaava henkilökunta
- Tasapainoinen talous

Tavoitteiden toteutumista seurataan muun muassa yhteisten toimintamallien käyttöönotolla, valtakunnallisella hoito- ja palvelutakuulla, asiakastytyväisyysmittareilla, palvelulupauksella, määritellyillä osallistumiskanavilla, toimintamallien kuvauksella, kodin ulkopuolelle sijoitettujen suhteellisella osuudella 0-17 vuotiaista, alueellisella hyvinvointikertomuksella sekä asiakkaalle arvoa tuottavilla palveluprosessikuvauksilla.

1.2 Edellytämme, että Keski-Uudenmaan soten palveluita tuotetaan tuusulalaisten lähipalveluna	Toteutamme kunnan edunvalvontasuunnitelmaa 2018-2022	Pormestari Kansliapäällikkö	Edunvalvonnan ja vaikuttamistoimenpiteiden riittämättömyys
2.1 Edellytämme, että Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän palveluvalikoima monipuolistuu	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntayhtymässä vakiinutetaan kotisairaalan, kotikuntoutuksen, virtuaalipotihoidon ja asiakasohjauksen toimintamallit (kaikki lähipalveluja). • Mielenterveyspalveluiden matalan kynnyksen verkostot toiminnassa 	Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän luottamuselinten Tuusulan luottamushenkilöedustajat HYTE-lautakunta Kunnanhallitus	Palveluvalikoima ei monipuolistu
2.2 Edellytämme, että Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän palvelut ovat yhdenvertaisia alueella	<ul style="list-style-type: none"> • Palveluiden sisältö eri palvelusegmenteissä määritellään yhdenmukaisiksi. 	Keski-uudenmaan sote-kuntayhtymän luottamuselinten Tuusulan luottamushenkilöedustajat	Yhdenvertaisuus ei toteudu

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän maksuosuus vuodelle 2019 on Tuusulan kunnan osalta 107 921 187 euroa (toimintakate). Määräraha on varattu hallinnon tulosalueelle. Kuntayhtymän laskutus kunnille tapahtuu aiheuttamisperiaatteella kuukausittain, tietopakettien mukaan, hallinnon tulosalueen alle avataan tietopaket-tijaon mukaiset kustannuspaikat. Kuntayhtymässä käytettävät tietopaketit ovat: suun terveydenhuollon tietopaketti; mielenterveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti; lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti; ai-kuisten sosiaalityön tietopaketti; hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti; vammaisten palvelujen tietopaketti sekä vastaanottopalvelujen tietopaketti. Erikoissairaanhoidon (HUS) laskutetaan kunnilta erikseen ja se pide-tään kunnassa omana kustannuspaikkanaan. Kuntayhtymän erikoissairaanhoidon (HUS) talousarviovaraus vuodelle 2019 on 38 303 000 miljoonaa euroa, ja Etevan 2 960 359 euroa.

Talousarviokirjan liitteistä löytyy Sosiaali- ja terveystoimen talousarvioaineisto.

Budjettiyhteenveto HALLINTO

Selite	TP 2017	TA 2018	MTA 2018	TAE 2019	TAE PORM	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	2 196 774	2 577 758	2 577 758	3 152 207	3 152 207	3 177	3 203	3 228	3 254
TOIMINTAKULUT YHT., S*	-6 575 489	-6 963 853	-7 111 514	-7 018 659	-114 539 846	-7 089	-7 160	-7 231	-7 304
TOIMINTAKATE	-4 378 715	-4 386 095	-4 533 756	-3 866 452	-111 387 639	-3 911	-3 957	-4 003	-4 049
Henkilöstömäärä:	21,6	29,0	29,0	29,0					
Määrärahan muutos %		5,9 %	8,2 %	0,8 %	1544,8 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-388 364	-147 661	-54 806	-107 964 357	-70	-71	-72	-72

S* = sitova taso.

KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Ympäristökeskuksen johtaja Risto Mansikkamäki

Toiminnan kuvaus

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus huolehtii sopijakuntiansa ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun tehtävistä asiakkaidensa ja ympäristön parhaaksi tuottaen laadukkaita, taloudellisia ja tasapuolisia palveluita

Strategian toteuttaminen

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen vuoden 2019 toimintasuunnitelma rakentuu ympäristökeskuksen strategian 2015–2018 varaan, koska strategian päivittäminen on viivästynyt sote- ja maakuntauudistuksen toteutumiseen liittyvän epävarmuuden vuoksi.

Ympäristökeskus tavoittelee kestävästi kehittyvää Keski-Uudenmaan seutukuntaa, jonka eri toimijat ottavat huomioon toimintansa ekologiset, taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset. Seutukunnan vetovoimaisuus tukeutuu luonnoltaan ja kulttuuriympäristöltään omaleimaisiin kunta- ja kaupunkikeskuksiin, joiden välillä on toimiva yhteistyö ja työnjako.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus tuottaa asiakkailleen ja sopijakunnille laadukkaita palveluita. Tämän palvelulupauksen sitoumuksia ovat:

1. Ympäristökeskuksen toiminta on oikea-aikaista, oikeudenmukaista ja tasapuolista.
2. Ympäristökeskus toimii joustavasti ottaen huomioon asiakkaidensa ja sopijakuntien tarpeet. Ympäristökeskus on seudullisesti tunnettu ja siellä on helppo asioida.
3. Ympäristökeskus toimii ratkaisukeskeisesti ja yhteistyöhakuisesti.
4. Ympäristökeskus kehittää aktiivisesti toimintaansa ja erityistilannevalmiuttaan sekä työntekijöiden osaamista muuttuvissa olosuhteissa.
5. Ympäristökeskus tuottaa palvelunsa taloudellisesti ja tehokkaasti

Ympäristökeskuksen visiota tukevat seuraavat toiminnalliset päämäärät:

1. Keski-Uusimaa on vetovoimainen, ympäristö vastuullisten asukkaiden ja yritysten kotiseutu.

2. Keski-Uudenmaan ympäristön tila ei heikkene, ja monella osa-alueella ympäristön tila on parantunut.
3. Keski-Uusimaa on terveellinen ja turvallinen asuin- ja elinympäristö.
4. Keski-Uudenmaan luonnon monimuotoisuus, kulttuuriympäristöjen omaleimaisuus ja luonnonvarojen riittävyys on turvattu.
5. Keski-Uudenmaan elintarvikkeet ovat turvallisia ja täyttävät niille asetetut laatuvaatimukset.
6. Keski-Uudellamaalla toimitaan vastuullisesti ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi.

Edellä asetettujen päämäärien tavoittelussa korostuu ympäristökeskuksen ja muiden toimijoiden välinen yhteistyö. Toiminnallisten päämäärien saavuttaminen edellyttää erityisesti sopijakunnilta vastuullista ja aktiivista otetta laadukkaan ja terveellisen ympäristön turvaamisessa.

Keskeiset muutokset toiminnassa

Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymän (KUVES) vastuulla oleva Tuusulanjärven kunnostushanke siirtyy vuoden 2019 alussa ympäristökeskuksen hoidettavaksi. Muutos otetaan huomioon ympäristökeskuksen henkilöstöjärjestelyissä sekä hankkeeseen osallistuvien sopijakuntien (Järvenpää ja Tuusula) yhteistoimintakorvauksissa ympäristökeskukselle.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tehtävät ja organisaatio tulevat muuttumaan maakuntauudistuksen seurauksena vuoden 2021 alussa ympäristöterveydenhuollon (so. terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto) järjestämisvastuun siirtyessä maakunnalle. Ympäristökeskuksen yhteistoimintasopimus päivitetään maakuntauudistuksen johdosta vuoden 2020 aikana ja toimitetaan sopijakuntien valtuustojen hyväksyttäväksi.

Ympäristökeskukselle laaditaan yhteistyössä uuden ympäristölautakunnan ja ympäristökeskuksen ohjausryhmän kanssa strategia vuosille 2019–2022.

Riskiarvio

Sote- ja maakuntauudistuksen siirtyminen toistamiseen vuodella lisää hallintouudistuksen ylimenoaika ja epävarmuutta muutoksen toteutumisesta. Sote- ja maakuntauudistuksen pitkittyminen sitoo ympäristökeskuksen voimavaroja hallintouudistuksen valmisteluun, ja sen toteutumisen epävarmuus vaikeuttaa ympäristökeskuksen muun toiminnan kehittämistä.

Osa ympäristökeskuksen palveluista (esim. eläinlääkäripäivystys) on erityisen herkkä resurssivajaukselle, joka voi vaikeuttaa palvelun saatavuutta.

Ympäristönsuojelulain mukainen säännöllinen valvonta on osoittanut, että ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa laiminlyödään usein lupamääräyksiä ja lainsäädännön velvoitteita, mikä lisää riskiä ympäristön pilaantumiseen. Ympäristönsuojelun lupa- ja valvontatehtävien ruuhkautuminen pidentää käsittelyaikoja, mikä voi vaarantaa hakijoiden ja haitankärsijöiden oikeusturvaa sekä heikentää ympäristön tilaa. Ympäristökeskus on arvioinut, että maaperän ja pohjaveden pilaantumiseen liittyvät vahinkoriskit ovat kasvamassa sen toiminta-alueella osin henkilöstöressurssien riittämättömyyden vuoksi.

Henkilöstösuunnitelma 2019–2023

Kansliapäällikkö on päättänyt kesäkuussa 2018 toimintansa aloittaneen Talouspalvelut-yksikön henkilöstöstä. Yksikön henkilöstöjärjestelyihin liittyen kansliapäällikkö on päättänyt, että ympäristökeskus siirtää yhden nykyisestä toimistosuhteestaan ympäristökeskuksen hallintosihteerin tehtävään tai jättää hallintosihteerin vakanssin täyttämättä vuoden 2019 alussa tehtävän nykyisen haltijan siirtyessä eläkkeelle. Ympäristökeskus siirtää vuoden 2019 alussa yhden toimistosuhteiden hallintosihteerin tehtävään muuttamalla työsuhteen tehtävänimikettä.

Tuusulanjärven kunnostushanke siirtyy vuoden 2019 alussa Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymästä ympäristökeskuksen hoidettavaksi. Samalla hankkeesta vastaava vesistötutkija siirtyy Tuusulan kunnan / Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen palvelukseen, mitä varten ympäristökeskuksen ympäristönsuojelun tulosityksikköön perustetaan vuoden 2019 alussa yksi uusi ympäristösuunnittelijan virka. Kyseisestä virasta aiheutuu noin 64 000 euron henkilöstökulut,

jotka katetaan Järvenpään kaupungin ja Tuusulan kunnan yhteistoimintakorvauksilla ympäristökeskukselle. Tuusulanjärven kunnostushankkeen kokonaiskulut kyseisille kunnille (so. 90 000 euro/kunta/vuosi) ovat tällä hetkellä niiden maksuosuutta KUVES:lle, ja kyseinen rahoitus siirtyy kunnostushankkeen mukana ympäristökeskuksen yhteistoimintakorvauksiin. Tuusulanjärven kunnostushankkeen siirtymisestä ympäristökeskukselle ja siihen liittyvästä yhdestä uudesta ympäristösuunnittelijan virasta ei siten aiheudu lisäkustannuksia hankkeeseen osallistuville kunnille.

Ympäristönsuojelun tulosityksikön yksi ympäristösuunnittelija työsuhde muutetaan vuoden 2019 alussa viraksi. Kyseisestä palvelussuhteen muutoksesta ei aiheudu lisäkustannuksia. Lisäksi ympäristönsuojelun tulosityksikköön varataan määrärahat määräaikaista (3 kk), vesistönäytteenottoa tekevää ympäristönsuojelutyöntekijää varten.

Kansliapäällikkö on eläinlääkäreiden vastaanottojen työn kuormittavuuden vuoksi myöntänyt marraskuussa 2017 täyttöluvan kahteen määräaikaiseen pieneläinhoitajan työsuhteeseen vuoden 2018 loppuun. Määräaikaista kahta pieneläinhoitajan työsuhdetta jatketaan vuoden 2020 loppuun, mistä aiheutuu henkilöstökuluja noin 67 000 euroa/vuosi.

Sote- ja maakuntauudistuksen toteutuessa vuonna 2021 ympäristökeskuksesta siirtyy terveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon tulosityksiköistä suoraan tehtäväsidonnaisesti 25 palvelussuhdetta maakuntaan. Tämän lisäksi ympäristökeskuksen hallinnon tulosityksiköstä siirtyy ympäristöterveydenhuollon tehtävien mukana yksi toimistosuhteeri. Myös Talouspalvelut-yksikön tulee varautua siirtämään yksi taloussihteerin ympäristöterveydenhuollon laskutustehtäviin maakuntaan.

Vuoden 2019 aikana tehdään selvitys sote- ja maakuntauudistuksen, ympäristökeskuksen viranomaistehtävien toimivuuden sekä asiakkaiden hallinnan vaikutuksista ympäristökeskuksen toiminnan organisointiin ja resursointiin.

Taloussuunnitelmassa 2020–2023 ei ole ennakoitu selvityksen tulosten mahdollista vaikutusta ympäristökeskuksentalouteen.

Palvelusuunnitelma 2019–2023

KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS

Tulosalue

Vastuuhenkilö: ympäristökeskuksen johtaja Risto Mansikkamäki

Tavoitteet

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimintaa vuonna 2019 ohjaavat seuraavat ympäristökeskuksen strategiaa täydentävät tavoitteet. Myös

sellaiset palvelusitoumukset ja toiminnalliset päämäärät, joille palvelusuunnitelmassa ei ole asetettu erillisiä tavoitteita, ovat ympäristökeskuksen toimintaa ohjaavia.

Hallinto (18313001)

Tulosyksikkö

Vastuuhenkilö: ympäristökeskuksen johtaja Risto Mansikkamäki

Ympäristökeskus toimii joustavasti ottaen huomioon asiakkaidensa ja sopijakuntien tarpeet. Ympäristökeskus on seudullisesti tunnettu ja siellä on helppo asioida. (palvelusitoumus)

1. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta on järjestetty ottamalla huomioon toiminta-ympäristön muutokset, viranomaisveloitteet, sopijakuntien palvelu- ja

yhteistyötarpeet sekä asiakkuuksien kokonaisvaltainen hallinta.

Mittari:

Vuoden 2019 aikana on selvitetty sote- ja maakuntauudistuksen, ympäristökeskuksen viranomaistehtävien toimivuuden sekä asiakkuuksien hallinnan vaikutukset ympäristökeskuksen toiminnan organisointiin ja resursointiin niin, että tarvittavat muutokset voidaan tehdä hallitusti ja oikea-aikaisesti.

Ympäristövalvonta (18313101)

Tulosyksikkö

Vastuuhenkilö: ympäristövalvontapäällikkö Katariina Serenius

Ympäristökeskus tuottaa palvelunsa taloudellisesti ja tehokkaasti. (palvelusitoumus)

2. Ympäristövalvonnan prosessit ovat tehokkaita, tehtävät on riskiperusteisesti priorisoitu ja käytössä on tehokkaat työkalut.

Mittari:

- Valvontasuunnitelmaan sisältyvän riskiperusteisen priorisointijärjestelmän toimivuutta

arvioidaan ja siihen tehdään tarvittaessa parannuksia vuoden 2019 loppuun mennessä.

Ympäristökeskus toimii ratkaisukeskeisesti ja yhteistyöhakuisesti. (palvelusitoumus)

3. Ympäristövalvonnassa on mahdollista hyödyntää sähköistä asiointia.

Mittari:

- Sähköisesti toimitettujen hakemusten määrä.

Ympäristönsuojelu (18313201)

Tulosyksikkö

Vastuuhenkilö: ympäristönsuojelupäällikkö Tapio Reijonen

Keski-Uudenmaan ympäristön tila ei heikkene, ja monella osa-alueella ympäristön tila on parantunut. (toiminnallinen päämäärä)

4. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus edistää kuntien ja muiden toimijoiden ympäristövastuullista toimintaa.

Mittari:

- Alueen ympäristövastuullisia toimijoita kannustetaan Keski-Uudenmaan ympäristöpalkinnolla.
- Jatketaan *Viljelijälähtöistä tiedonvälitystä maatalouden vesiensuojelusta Keski-Uudellamaalla (VILKKU Plus)* -hanketta Tuusulanjärven valuma-alueella, Mäntsälässä ja Nurmijärvellä.

Keski-Uudellamaalla toimitaan vastuullisesti ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi. (toiminnallinen päämäärä)

5. Keski-Uusimaa on ilmastovaikutuksiltaan hiili-neutraali vuoteen 2050 mennessä. Alueen ominaispäästöt ovat pienentyneet 33 % vuodesta 1990 vuoteen 2020 mennessä.

Mittari:

Terveysvalvonta (18313301)

Tulosityksikkö

Vastuuhenkilö: terveysvalvonnan päällikkö Miia Suurkuukka

Ympäristökeskus kehittää aktiivisesti toimintaansa ja erityistilannevalmiuttaan sekä työntekijöiden osaamista muuttuvissa olosuhteissa. (palvelusitoumus)

6. Terveysvalvonnan tulosityksikkö kehittää aktiivisesti valtakunnallisesti yhdenmukaista ympäristöterveydenhuollon viranomaistoimintaa.

Mittari:

- Terveysvalvonta ottaa käyttöön uuden valtakunnallisen Vati-asiakastietojärjestelmän vuonna 2019.

Eläinlääkintähuolto (18313401)

Tulosityksikkö

Vastuuhenkilö: eläinlääkintähuollon päällikkö Maija Kallioniemi

Ympäristökeskus kehittää aktiivisesti toimintaansa ja erityistilannevalmiuttaan sekä työntekijöiden osaamista muuttuvissa olosuhteissa. (palvelusitoumus)

8. Eläinlääkintähuollon tulosityksiköllä on hyvät valmiudet sote- ja maakuntaudistuksen läpivientiin omassa toiminnassaan.

- Ympäristökeskuksen johdolla laaditaan KUUMA-seudulle hyväksyttäväksi uusi päivitetty ilmastohjelma vuoteen 2035 asti. Tavoitteena on vähentää seudun kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoteen 2035 mennessä.
- Julkaistaan *Ilmastokatsaus 2018*, joka seuraa ja vertailee Keski-Uudenmaan kuntien ilmastotyön etenemistä sekä päästö- ja energiasäästötavoitteiden toteutumista.

Ympäristökeskus tuottaa palvelunsa taloudellisesti ja tehokkaasti. (palvelusitoumus)

7. Terveysvalvonnan suunnitelmallinen valvonta on tehokasta.

Mittari:

- Valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista tehdään vähintään 85 % ja kaikkiin kohteisiin, joissa havaintaan elintarviketurvallisuutta vaarantavia epäkohtia, tehdään seurantatarkastus.

Mittari:

- Asiaa käsitellään eläinlääkintähuollon yksikkökokouksissa vuonna 2019 ja valmistelussa tarvittavat aineistot toimitetaan ajoissa maakunnan valmisteluorganisaation käyttöön.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2019–2023 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Ympäristökeskuksen palvelut vuonna 2019 pohjautuvat ympäristökeskuksen strategialle 2015–2018, joka uudistetaan vuosille 2019–2022.

Ympäristökeskuksen toiminta vuosina 2019–2023 painottuu sote- ja maakuntaudistuksen sekä sen

seurauksena tehtävän ympäristökeskuksen uudelleenorganisoinnin läpivientiin. Ympäristöterveydenhuollon (so. terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto) siirtyminen vuonna 2021 maakunnan järjestettäväksi muuttaa oleellisesti ympäristökeskuksen palvelurakennetta.

Tunnusluvut

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus	(1000 €)		euro	TS (1000 €)			
	TP 2017	MTA 2018	TA 2019	2020	2021	2022	2023
	TULOSLASKELMA						
TOIMINTATUOTOT							
Myyntituotot	2 911	3 175	3 304 883	3 306	1 587	1 590	1 594
Maksutuotot	496	410	629 785	649	175	180	186
Tuet ja avustukset							
Muut toimintatuotot							
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	3 408	3 585	3 934 668	3 954	1 761	1 770	1 779
Valmistus omaan käyttöön							
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot	-2 114	-2 092	-2 254 594	-2 266	-953	-957	-962
Henkilösivukulut							
Eläkekulut	-428	-478	-500 910	-503	-212	-213	-214
Muut henkilösivukulut	-71	-94	-82 852	-83	-35	-35	-35
Palvelujen ostot	-508	-614	-766 817	-771	-411	-413	-415
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-56	-49	-70 350	-71	-46	-47	-47
Avustukset	0	0	-4 100	-4	-4	-4	-4
Vuokrat	-214	-237	-234 696	-236	-81	-82	-82
Muut toimintakulut	-16	-21	-20 350	-20	-19	-19	-19
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-3 408	-3585	-3 934 668	-3 954	-1 761	-1 770	-1 779
TOIMINTAKATE	0	0	0	0	0	0	0

Tuloarviot ja määrärahat ja sitovat erät

Selite	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	3 407 652	3 585 028	3 585 028	3 934 668	3 934 668	3 954 342	1 761 441	1 770 248	1 779 099
TOIMINTAKULUT YHT.	-3 407 652	-3 585 028	-3 585 028	-3 934 668	-3 934 668	-3 954 342	-1 761 441	-1 770 248	-1 779 099
TOIMINTAKATE S*	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Määrärahan muutos %		5,2 %	5,2 %	9,8 %	9,8 %	0,5 %	-55,5 %	0,5 %	0,5 %
Määrärahan muutos €		-177 375	-177 375	-349 641	-349 641	-19 673	2 192 901	-8 807	-8 851

S* = sitova taso

Määrärahamuutokset TA 2018 - TA 2019*(miinus = menojen lisäys/tulojen vähennys, plus = menojen vähennys/tulojen lisäys)***Menojen muutokset (1 000 euroa):**

Henkilöstökulut	-174
Palvelujen ostot	-153
Aineet ja tarvikkeet	-22
Vuokrat	2
Muut toimintakulut	-3
Yhteensä	-350

Sopijakuntien maksuosuudet 2019:

Sopijakunta	Euroa/v
Järvenpää	668 688
Kerava	520 648
Mäntsälä	426 239
Nurmijärvi	755 306
Tuusula	834 002
Yhteensä	3 204 883

TALOUS- JA TIETOHALLINTO

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Talousjohtaja Markku Vehmas

Tavoitteet

Talous- ja tietohallinnon vuoden 2019 tekemisen painopisteenä ovat kunnan johdon ja toimialojen tukeminen uuden kunnan rakentamisessa ja uuden kuntastrategian juurruttamisessa. Työssä painottuvat asiakaslähtöisyyden ja kuntalaisten palvelukokemuksen parantaminen, keskustelavan demokratian vahvistaminen kunnan osallisuusmallin ja strategian mukaisesti.

- Viemme uutta kuntastrategiaa yhdessä toimialojen kanssa käytäntöön vuoden 2019 aikana.
- Tuemme kuntalaisten omaehtoisen tekemistä. Osallisuutta edistetään kuntatasoisen osallisuuskalenterin mukaisien toimenpiteiden ja tapahtumien pohjalta. Hyvin käynnistyneiden kehittämisverkostojen toimintaa tuetaan aktiivisesti. Osallistuvaa budjetointia kehitetään.
- Parannamme kunnan toiminnan ja talouden johtamista; tuotteistamme kunnan palveluita sekä kehitämme johdon raportointia. Yhtenäistämme kunnan tiliöintiulottuvuudet ja kirjauskäytännöt Kuntatieto-ohjelman mukaisiksi 3/2019 .
- Jatkamme osto- ja myyntilaskuprosessien keskittämistä ja kehittämistä.
- Laadimme asiakkuuksien kehittämisen suunnitelman (mm. asiakaspalvelukanavat ja prosessit, palvelulupaukset ja asiakasyytyväisyys) ja käynnistämme toteutuksen
- Kehitämme kuntatasoisen asiakaspalvelun (Tuusinfo) toimintaa yhteistyössä kunnan toimialojen kanssa. Chat-palvelu otetaan käyttöön.
- Tuemme toimialoja digitaalisten palveluiden käyttöönotossa. Seuraamme Suomi.fi-palvelun kehittymistä ja arvioimme kunnan toimenpiteet vuoden aikana.

Hyödynnämme verkkomaksaminen ja -kaupan mahdollisuuksia

- Valmistelemme uuden asiakashallintajärjestelmän käyttöönottoa. Uudistamme sisäistä asiakaspalvelua, tietojärjestelmäpalvelut ottaa ensimmäisenä kunnan yksikkönä käyttöön uuden palvelunhallinta-järjestelmän. Luomme edellytyksiä mobiilien työskentelytapojen lisäämiselle.
- Uudistamme kuntatasoista projektimallia sekä otamme käyttöön kehittämistoiminnan johtamista tukevan salkkujärjestelmän.
- Otamme käyttöön uuden turvallisuusjohtamisen toimintamallin, joka vastaa uuden kunnan ja muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin.
- Jatkamme tietoturvan kehittämistyötä, erityisesti tietosuojasetus huomioiden
- Tuemme kuntastrategian toteuttamista omistajaohjauksen keinoin sekä tiivistämällä kunnan ja konserniyhtiöiden välistä yhteistyötä.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2019-2023 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Talous- ja tietohallinnon vuoden 2019 tekemisen painopisteenä on uuden kunnan rakentamisen ja kuntastrategian uudistamisen tukeminen.

Parannamme kunnan toiminnan ja talouden johtamista. Lähdemme tuotteistamaan kunnan palveluita yhdessä toimialojen kanssa. Kehitämme johdon raportointia tuotteistamisen pohjalta. Kehitämme edelleen johdon raportointiratkaisu Kuntaria ja tuemme toimialoja palvelun käytössä. Automatisoimme kunnan talous- ja toimintatietojen raportointia. Talousarviovuoden aikana yksikössä varmistetaan kunnan valmiudet valtakunnallisen Kuntatieto-ohjelman käyttöönottoon vuoden 2020 talousarvion yhteydessä. Jatkamme myös osallistuvan budjetoinnin kehittämistä tiiviissä yhteistyössä kuntalaisten kanssa.

Jatkamme osto- ja myyntilaskutuksen kehittämistä ja keskittämistä, tavoitteena laadukkaammat ja tehokkaammat hankinnasta maksuun prosessit. Uudet, kuntakentän yhteneväiset toimintamallit ja tiedolla johtamisen mahdollisuuksien hyödyntämien edesauttavat talouden ohjauksen laadun sekä kunnan toimintojen tuottavuuden parane- mista.

Uudistamme kuntatasoista projektimallia sekä otamme käyttöön kehittämistoiminnan johtamista tukevan salkkujärjestelmän. Keskeisenä tavoitteena on varmistaa strategian toteuttamista tukevien projektien ja kehittämistoimien toteut- minen. Kehitämme palautteen keräämistä kunnan palveluista sekä osallistamme kuntalaisia palvelui- den kehittämiseen, esimerkiksi palvelumuotoilun keinoin.

Kehitämme kuntatasoisen asiakaspalvelun toimin- ta yhteistyössä kunnan toimialojen kanssa. Monipuolistamme palvelukanavia, Chat-palvelu otetaan käyttöön. Edistämme uuden asiakastieto- järjestelmän käyttöönottoa. Tuemme toimialoja digitaalisten palveluiden käyttöönotossa.

Luomme mahdollisuuksia mobiileille työskentely- tavoille. Jatkamme työasemien ja erityisesti mobiililaitteiden asennusprosessien kehittämistä. Tietoliikenneverkkoja, erityisesti langattomia verk- koja, kehitetään edelleen. Tietoturvan kehittämistyötä jatketaan, erityisesti uusi tieto- suoja-asetus huomioiden.

Parannamme kuntatasoista riskienhallintaa syk- sällä 2018 päivitettyyn malliin pohjautuen.

Otamme käyttöön uuden turvallisuusjohtamisen toimintamallin, jonka laatimisessa kuntalaiset ovat olleet mukana.

Riskiarvio

Henkilöriskit

Tulosalueen tehtävät koostuvat useista erityyppi- sistä asiantuntijatehtävistä. Pienehkö organisaatio on melko haavoittuvainen yksittäisille henkilömuu- tosten vaikutuksille. Riskiin pyritään varautumaan henkilöstön osaamisen vahvistamisella ja moni- puolistamisella, ennakoivalla sijaissuunnittelulla sekä sopimusteitse palvelusopimuksilla ulkoisten palvelutoimittajien kanssa.

Toiminnan jatkuvuus

Kunnan it-palvelujen jatkuvuuden turvaaminen on kriittistä koko kunnan näkökulmasta. It-palvelujen toimintavarmuutta ja jatkuvuutta on turvattu var- mistamalla laitteiden ja ohjelmistojen käytettävyyttä (palvelimet, verkot, tallennus) sekä huolehtimalla tietoturvasta ja kunnan järjestel- mien suojaamisesta. Toukokuussa 2018 voimaan astuva tietosuoja-asetus edellyttää kunnalta run- saasti kehittämistyötä, jotta kunnan tietojärjestelmän ja prosessit ovat tietosuoja-ase- tuksen vaatimalla tasolla

Indikaattorit

Organisaation sisäinen asiakastyytyväisyys. Asia- kastyytyväisyystutkimus toteutetaan vuoden 2019 aikana.

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Budjettiyhteenveto TALOUS JA TIETOHALLINTO									
Selite	TP 2017	TA 2018	MTA 2018	TAE 2019	TAE PORM	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	254 966	277 088	277 088	340 211	340 211	343	346	348	351
TOIMINTAKULUT YHT., S*	-6 091 432	-6 181 520	-6 279 814	-7 103 700	-7 103 700	-7 175	-7 246	-7 319	-7 392
TOIMINTAKATE	-5 836 466	-5 904 432	-6 002 726	-6 763 489	-6 763 489	-6 832	-6 901	-6 971	-7 041
Henkilöstömäärä:	15,6	19,6	19,6	21,0					
Määrärahan muutos %		1,5 %	3,1 %	14,9 %	14,9 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-90 088	-188 382	-922 180	-922 180	-71	-72	-72	-73

S* = sitova taso.

Kasvatus- ja sivistystoimi

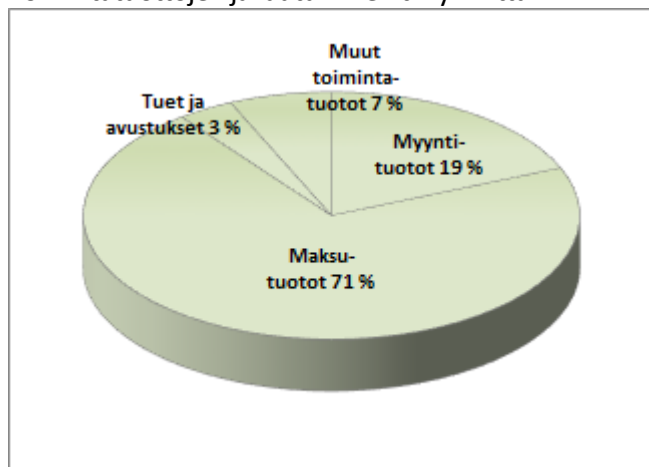
KASVATUS- JA SIVISTYSTOIMI	(1000 €)				euro	TS (1000 €)			
	TP 2017	TA 2018	MTA v.2018	TAE 2019	TAE PORM 2019	2020	2021	2022	2023
TULOS-LASKELMA									
TOIMINTATUOTOT									
Myyntituotot	1 120	1 113	1 200	1 188	1 188 000	1 198	1 207	1 217	1 226
Maksutuotot	4 760	4 977	4 487	4 507	4 506 500	4 543	4 579	4 616	4 652
Tuet ja avustukset	441	232	444	232	232 000	234	236	238	240
Muut toimintatuotot	434	509	424	424	423 500	427	430	434	437
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	6 755	6 830	6 554	6 350	6 350 000	6 401	6 452	6 504	6 556
Valmistus omaan käyttöön									
TOIMINTAKULUT									
Henkilöstökulut									
Palkat ja palkkiot	-39 779	-40 741	-41 421	-42 579	-42 727 110	-43 154	-43 586	-44 022	-44 462
Henkilösivukulut									
Eläkekulut	-8 653	-7 284	-8 403	-8 639	-8 663 427	-8 750	-8 838	-8 926	-9 015
Muut henkilösivukulut	-1 969	-1 872	-1 548	-1 682	-1 687 853	-1 705	-1 722	-1 739	-1 756
Palvelujen ostot	-12 515	-12 514	-12 891	-13 190	-13 215 570	-13 348	-13 481	-13 616	-13 752
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-2 088	-2 090	-2 090	-2 135	-2 135 445	-2 157	-2 178	-2 200	-2 222
Avustukset	-5 309	-5 696	-5 696	-5 696	-5 695 603	-5 753	-5 810	-5 868	-5 927
Vuokrat	-16 244	-17 305	-16 888	-17 273	-17 672 524	-17 445	-17 620	-17 796	-17 974
Muut toimintakulut	-350	-308	-308	-308	-308 206	-311	-314	-318	-321
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ, S*	-86 907	-87 809	-89 245	-91 502	-92 105 739	-92 623	-93 549	-94 485	-95 429
TOIMINTAKATE	-80 151	-80 979	-82 691	-85 152	-85 755 739	-86 222	-87 097	-87 981	-88 874
Määrärahan muutos %	-0,04	1,03	1,61	4,21	4,89	0,56	1,00	1,00	1,00
Määrärahan muutos euroina	-36	903	1 435	3 693	4 296 387	517	926	935	945
%-osuus verorahoituksesta	42,07	41,23	42,10	43,55	43,86	42,84	42,29	42,16	42,02
Asukkaat 31.12.	38706	38885	38885	39302	39302	39647	40165	40861	41574
Toimintakate euro/asukas	-2071	-2083	-2127	-2167	-2182	-2175	-2168	-2153	-2138
S* = Sitova taso									
Henkilöstö yhteensä	1101,4	1085,5	1085,5	1094,5	1097,5				

KASVATUS- JA SIVISTYSTOIMI

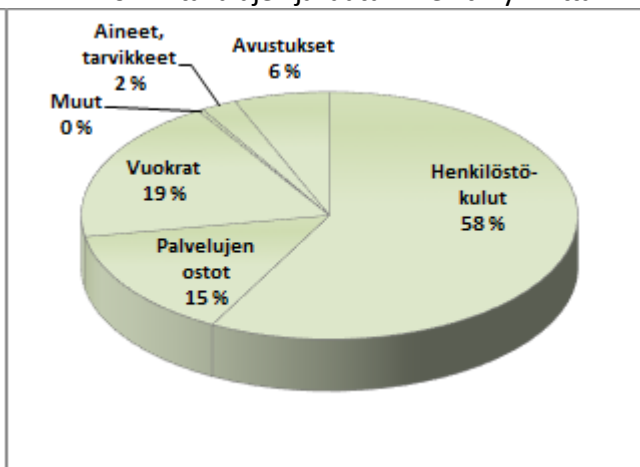
Toimiala

Vastuuhenkilö: Kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja Virpi Lehmusvaara

Toimintatuottojen jakautuminen tiliryhmittäin

Toimintakulujen jakautuminen tiliryhmittäin

TOIMINTA JA TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET

Tuusulan kunnan kasvatus- ja sivistyksen toimialue luo pohjan elinikäiselle oppimiselle ja kehittymiselle sekä hyvälle elämälle. Toimiala tarjoaa mielenkiintoisia mahdollisuuksia oppimiseen, henkiseen kasvuun, yhdessä oloon, taiteesta nauttimiseen ja tuottamiseen sekä vapaa-aikaan ja liikunnallisiin elämyksiin. Edistämme yhdessä aktiivista elämäntapaa, yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta, osallisuutta, hyvinvointia ja terveyttä.

Toimialueessa on neljä tulosaluetta, kehittämis- ja hallintopalvelut, kasvun ja oppimisen palvelut, kulttuurin palvelut sekä vapaa-ajan palvelut. Tuusulan kunnan rakenne- ja johtamisjärjestelmää kehitetään vuoden 2019 alusta ja esitämme, että toimialamme jakautuu neljään palvelualueeseen jatkossa, jotka ovat varhaiskasvatus, oppimisen palvelut, kulttuurin palvelut ja vapaa-ajan palvelut.

Toimialueen toimieliimet ovat

- kasvatus- ja sivistyslautakunta
- kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Tuusulassa sosiaali- ja terveystoimet siirtyvät Keski-Uudenmaan Soteen 1.1.2019. Sivistystoimi tulee olemaan kunnan suurin toimiala. Maakuntaudistus toteutuu näillä näkymin vuotta odotettua myöhemmin, 2021. Sivistystoimen sisällä tulee vastuualueiden jatkossa toimia yhä paremmassa yhteistyössä ja tueksi tarvitaan vahvoja strategisia kehittämissuunnitelmia. Tulevaisuutta tulee ennakoida ja laatia skenaarioita niin hyvän kuin huonon päivän varalle. Keskeinen kysymys on rahoituksen ratkaiseminen kuntien palvelujen ylläpitämiseksi ja maakuntien rahoittamiseksi. Keskeistä on paneutua yhdyspintojen luomiseen sivistyspalvelujen ja uudeksi muokkautuvien sosiaali- ja terveystoimien välille.

Vuosikymmenen kuluessa varhaiskasvatus on siirtynyt kuntien hallinnossa sosiaali- ja terveystoimialasta sivistystoimialaan. Varhaiskasvatus on myös kokenut suuren lakimuutoksen vuonna 2015. Sen jälkeen alan lainsäädäntöä on korjailtu jo kolmeen kertaan, viimeksi kesäkuussa 2018. Valtionhallinnossa varhaiskasvatuksen ohjaus on siirtynyt Opetushallitukseen, joka on merkinnyt uusia normeja ja vahvempaa sidosta osaksi koulutusjärjestelmää.

Väestökasvun muutokset ja syntyvyyden romahtaminen ovat myös varhaiskasvatuksen

haasteita, jotka näyttäytyvät erilaisina eri puolilla maata. Tässä muutosten virrassa luodaan entistä yhtenäisempää oppimisen ja kasvun polkua varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja edelleen toiselle asteelle sekä lopulta elinikäisen oppimisen pohjaksi.

Tuusulan sivistystoimessa on menossa laaja oppimisympäristöjen kehittäminen ja varsinkin Etelä-Tuusulan alueella tapahtuu useita muutoksia palveluverkossa seuraavan kahdeksan vuoden aikana.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Sivistystoimen osalta oleellisten valtuustokauden tavoitteiden toteuttaminen sivistyksen toimialueella

SUJUVA TUUSULA

- Uudistamme kuntapalveluita ja organisaatiota ottaen huomioon maakunta-uudistuksen ja sote-uudistuksen

HYVINVOIVA TUUSULA

- Edistämme tuusulalaisten hyvinvointia, arjen sujuvuutta, elämän vireyttä ja elämänlaadun paranemista.
- Siirrämme palveluiden painopistettä ennaltaehkäiseviin ja kotiin vietäviin matalan kynnyksen palveluihin
- Olemme varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta
- Kehitämme Tuusulan liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Tuusulalaiset liikkuvat ja harrastavat enemmän ja monipuolisesti
- Vahvistamme tuusulalaisten turvallisuuden ja osallisuuden tunnetta sekä varmistamme kasvavan Tuusulan turvallisuuden
- Takaamme tuusulalaisille nuorille jatkokoulutuspaikan tai työllistymispolun

- Otamme toiminnassamme huomioon luontoarvot ja ympäristön, huolehdimme, että luonto voi hyvin ja se on läsnä kuntalaisten arjessa
- Johdamme ihmisiä innostaen ja yhdessä uutta tehden, Tuusulan kunta on vetovoimainen työnantaja ja kunnan henkilöstö voi hyvin

VIREÄ TUUSULA

- Kasvamme vahvasti ja hallitusti ja tavoittelemme nopeampaa väestönkasvua, monimuotoista asumista ja laadukasta elinympäristöä
- Uudistamme ja tehostamme kunnan palveluverkkoa kuntalaislähtöisesti päämääränä
- Modernit, terveet ja turvalliset toimintaympäristöt sekä kohtaamisten mahdollistaminen
- Panostamme kulttuuritarjonnan monipuolisuuteen ja laatuun, ja matkailualueella lisääntyy. Luomme mahdollisuuksia kulttuuriliikunnalle
- Kehitämme Tuusulan Urheilukeskusta Helsingin seudun parhaaksi omaehtoisen harrastamisen ja aktiivisen urheilun ympäristöksi ja tapahtumapaikaksi
- Vahvistamme elinvoimaa keskustojen monipuolisia palveluita ja viihtyvyyttä kehittämällä
- Kehitämme Tuusulanjärven ja Tuusulan jokivarsien virkistyskäyttöä ja saavutettavuutta
- Vahvistamme Etelä-Tuusulan kasvua. Tiivistämme ja eheyttämme Hyrylän keskustaa ja Rykmentinpuistoa
- Kansainvälistymme ja luomme sille edellytyksiä
- Uudistamme kunnan brändiä ja parannamme kunnan tunnettavuutta

SUJUVA TUUSULA:

Järjestämme laadukkaita varhaiskasvatuksen, oppimisen, kulttuurin ja vapaa-ajan palveluita

Otamme kuntalaiset mukaan palveluiden kehittämiseen, palvelumuotoilu tehdään yhdessä kuntalaisten kanssa. Toimialatasolla tehdään kaksi lautakuntien alaista kehittämissuunnitelmaa, kasvun ja oppimisen sekä kulttuurin ja vapaa-ajan kehittämissuunnitelma. Vuonna 2019 pitää käynnistää lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinta osaksi kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen suunnitelmaa ja tehdä lapsivaikutusten arviointia palveluverkon muutosten osalta.

Varhaiskasvatus on Sivistyksen toimialueella oma palvelualue vuoden 2019 alusta. Oppimisen palvelualueeseen kuuluvat jatkossa peruskoulu, lukio, kasvun ja oppimisen tuki, kansalaisopisto sekä taiteen perusopetus ja ruokapalvelut. Kasvun ja oppimisen tuen yksikkö palvelee sekä varhaiskasvatusta, perusopetusta että nuorisotyötä ja edistää koko toimialalla terveyttä ja hyvinvointia. Kulttuurin palvelualueeseen kuuluvat kulttuuripalvelut, museot ja kirjastopalvelut. Vapaa-aikapalvelut koostuvat alueellisesta nuorisotyöstä ja liikuntapalveluista.

Palveluverkkojen kehittäminen tehdään yhteistyössä kuntalaisten kanssa. Syksyllä 2018 alkava kuntalaisten kanssa tehtävä palveluiden suunnittelu jatkuu vuoden 2019 aikana ja sitä laajennetaan uusille alueille. Tavoitteenamme on palveluiden yhteen saattaminen ja alueellisten palveluiden saatavuuden parantaminen uusissa rakentuvissa monitoimitaloissa. Matalankynnyksen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen palvelut on mahdollista saattaa lähelle palvelukeskuksiin.

HYVINVOIVA TUUSULA:

Sivistystoimi tiivistää verkostomaista työtä kunnan muihin palveluihin ja kehitämme osaltamme Tuusinfoa. Yhteistyö Keski-Uudenmaan soten kanssa on oleellista, jotta onnistumme terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteissa. Tavoitteenamme on saada toimiva vaativan erityisen tuen malli,

Kalliomaan ALVA-opetus, kuntayhteistyössä Keski-Uudenmaan kanssa.

Tavoitteenamme on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluiden integroiminen varhaiskasvatukseen ja oppimisen palveluihin. Tuusulan kunnassa kehitetään perhekeskustoimintaa ja koululaisten perheyöntekijät vahvistavat oppilas- ja opiskelija-huoltoa.

Hyvinvoivat yksiköt rakentuvat toimivan oppilas- ja opiskelijahuollon pohjalle. Vuonna 2019 laaditaan yksikkökohtaiset yhteisöllisen oppilashuollon vuosisuunnitelmat. Tavoitteenamme on oppilashuollon käytänteiden yhtenäistäminen.

Lukuvuonna 2019-2020 otetaan käyttöön uusi koulunuorisotyön malli, jota laaditaan syksyn 2018 ja kevään 2019 aikana. Ruokapalveluiden rooli kehittyy osana oppimisprosessia ja kouluruokailu on oleellinen osa lasten ja nuorten hyvinvointia. Kouluille perustetaan ruokailuryhmät. Oppilaanohjausta kehitetään, jotta jatko-opintopaikat tai koulutuspolku tarjotaan kaikille oppilaille ja saamme nuoria ohjattua valitsemaan toisen asteen lähipalvelut. Valmistavaa opetusta kehitetään inklusiiviseen malliin varsinkin pienten lasten osalta.

Laajennamme taiteen perusopetuksen tarjontaa tanssitaiteen perusopetuksella. Kansalaisopisto laajentaa kurssitarjontaa ja tavoittelee yhä nuorempia osallistujia ja suuntaa kurssitarjontaa miehille. Kielten opetusta ja lukutaitoa kehitetään. Syksyllä 2019 A2-kielen valikkoa laajennetaan espanjan kielellä ja vuoden 2019 aikana valmistellaan painotetun englannin kielen opetuksen aloittaminen syksyllä 2020 Edistämme Tuusulan kansainvälistymistä. Kulttuuritoimi laajentaa palveluiden saatavuutta uusilla kielillä.

Koulukerhotoiminnan kehittäminen aloitetaan elokuussa 2018 ja työ jatkuu lukuvuoden ajan. Tavoitteenamme on luoda malli kerhotoiminnalle yhteistyössä järjestöjen ja seurojen kanssa. Varaamojärjestelmä tai muu tilo-

jen varausjärjestelmä otetaan käyttöön syksyllä 2019. Varaamojärjestelmän avulla tehostetaan tilojen käyttöä.

Turvallisuuden edistäminen on kiinteästi yhteydessä yhteisöllisyyden kehittämiseen ja kiusaamisen ehkäisyyn. Pro-koulu otetaan käyttöön peruskouluissa ja varhaiskasvatuksessa tuetaan vuorovaikutus- ja sosiaalisten taitojen oppimista ja kehittymistä. Koko toimiala edistää liikenneturvallisuutta. Olemme mukana pyöräilyn edistämisen hankkeessa.

Luonto on oleellinen osa oppimisympäristöä ja haluamme, että koulujen ja päiväkotien pihat toimivat liikunnan ja perheiden harrastuspaikkoina myös vapaa-ajalla. Vuonna 2019 perusparannetaan Kellokosken yläkoulun, Lepolan koulun ja Rusutjärven koulun pihat.

Sivistystoimen henkilöstö on avainasemassa uuden kunnan ja toimintatapojen rakentamisessa ja vuoden 2019 aikana käynnistämme yksiköissä johtoryhmävalmennuksen ja järjestämme yhdessä henkilöstöpalveluiden kanssa johdolle koulutusta. Kunnan tutor-opettajamallia kehitetään ja kunta on mukana kansallisissa hankkeissa, joiden avulla osaamista kehitetään.

VIREÄ TUUSULA:

Asuntomessujen lähestyessä kulttuuritoimessa valmistaudutaan laadukkaisiin näyttelyihin syksyn 2020 aikana. Kehitämme uudessa hankkeessa Museopuiston aluetta. Tavoitteenamme on saada alueelle yhteinen museokauppa ja kahvila. Monitoimitalojen suunnittelu käynnistyy vuoden 2019 aikana. Kirkonkylän kampuksen hankesuunnitelma ja Etelä-Tuusulan hankesuunnitelmat hyväksytään vuonna 2019. Riihikallion koulukampuksen kehittäminen käynnistyy siten, että noin 450 oppilaan väistötilat otetaan käyttöön 1.8.2019, jotta koulun laajentaminen ja peruskorjaus voidaan toteuttaa.

Sivistystoimi on mukana ystävyyskuntatoiminnassa. Fyrkant -verkostossa vedämme oppimisympäristöjen kehittämiseen suunnattua ryhmää ja aloitamme nuorisoyhteistyön Viron Vinnin kunnan kanssa. Oppimisen kansainvälisyysuunnitelma otetaan käyttöön ja mahdollistamme Tuusulaan eri ryhmien vierailun EDU-packsien kautta.

Vuonna 2019 kulttuurikasvatussuunnitelma otetaan käyttöön varhaiskasvatuksessa. Sivistystoimi on vahvasti mukana järjestämässä Kotiseutupäiviä elokuussa 2019. Taiteiden yö mahdollistuu Kotiseutupäivien yhteydessä. Kuntayhteistyönä tehostamme mainontaa Tuusulanjärven museoissa. Halosenniemen piha-alueita perusparannetaan ja turvataan museon käyttö. Sivistystoimi laatii yhteistyösopimukset säännöllisesti järjestettäviin kulttuuritapahtumiin. Leirikoulutoiminnan edistäminen Tuusulanjärven alueella käynnistetään yhdessä yrittäjien kanssa. Olemme mukana VTT:n koordinoimassa hankkeessa, jossa parannetaan työ- ja asiakasturvallisuutta jääolosuhteissa.

Urheilukeskusta kehitetään yleissuunnitelman mukaisesti ja vuonna 2019 tavoitteena on saada liikenneyhteys Urheilupuistosta Monioon ja Urheilukeskuksen parkkialueiden kunnostaminen ja tekeminen. Monitoimihallin rakentamiseen ja rahoitukseen laaditaan suunnitelma.

KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA JA TALOUDESSA 2019 SEKÄ TALOUS-SUUNNITELMAKAUDELLE 2020 - 2023

Tavoitteena on kehittää hallinnon toimivuutta ja tiivistää työtehtäviä vastaamaan muuttuvan kunnan tarpeita. Sivistystoimi jakaantuu neljään palvelualueeseen; varhaiskasvatukseen, oppimiseen, kulttuurien ja vapaa-aikaan.

Tila-asioiden osalta toimialalla kehitetään kiinteistöjen sisäilma-asioiden käsittelyyn liittyvien prosessien sujuvuutta ja lisätään tiedottamisen avoimuutta. Kuntakohtaisen sisäilmatyöryhmän lisäksi toimii sisäilmatyön kehittämisryhmä ja yksikkökohtaiset sisäilmaryhmät. Tavoitteenamme on, että Tuusulan kunta on mukana Turun yliopiston Satakunta-hankkeessa.

Kasvun ja oppimisen tulosalueen sekä kulttuurin ja vapaa-ajan kehittämissuunnitelmat laaditaan vuoden 2018 aikana ja tuodaan päätettäväksi vuoden 2019 talousarvion valmistelun yhteydessä. Kasvun ja oppimisen tuen yksikkö vahvistuu koululaisten perhetyöntekijöillä.

Uusi kunta huolehtii kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Kulttuuripalvelut edistävät koko väestön mahdollisuuksia päästä nauttimaan kulttuurista ja siitä kumpuavasta yhteisöllisyydestä. Erityisesti painotamme lasten ja nuorten sekä ikäihmisten osallisuutta ja kehitämme heidän palveluitaan matalankynnyksen periaatteella.

Varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelma otetaan käyttöön syksyllä 2019.

Päivähoito-oikeuden 20 tunnin rajausta puretaan 1.8.2019 alkaen

Vapaa-aikapalvelujen toiminnassa keskitytään tulosalueiden välisen yhteistyön tiivistämiseen. Kolmannen sektorin hyödyntäminen palveluiden tuottamisessa on valtuustokaudella käytännönläheistä ja vakiintunutta toimintaa, jolle uusi lautakuntarakenne ja toimintaympäristö antavat hyvät edellytykset. Avustusmallit päivitetään vuonna 2019.

Lisäämme uinnin opetuksen määrää yhdellä tai kahdella vuosiluokkasalla ja teemme yhden talviuimapaikan Hyrylään. Taloussuunnitelma-
vuosien investoinnit keskittyvät urheilukeskusten ympäristöön ja ulkoilu- ja virkistyspal-

veluiden kehittämiseen. Venepaikkoja kunnostetaan ja laaditaan suunnitelmat jäähallien kunnostamiseen.

RISKIARVIO

Sivistystoimen suurimpia riskejä on jo tiedossa olevien sisäilmaongelmien lisääntyminen sekä se, että niitä ei saada ratkaistua. Sisäilmaongelmien johdosta voi tulla suuria lisäkustannuksia lyhyellä varoitusajalla, mikäli tiloista joudutaan poistumaan väistötiloihin. Palveluverkon uudistaminen sekä yksikkökohtaiset ratkaisut pienentävät terveydellistä ja taloudellista riskiä. Yhteisten toimintatapojen kehittäminen sekä sujuvat prosessit kunnan eri toimijoiden välillä sekä avoin viestintä vahvistavat toimintaa sisäilmaongelmien vähentämiseksi.

Palveluverkon muutokset ja uudet toimintatavat haastavat muutosjohtamista. Muutosjohtamisen ja henkilöstön motivoinnin onnistumisen riski on kohtalainen. Muutostilanteissa osallisuuden ja yhteisöllisyyden sekä avoimuuden varmistaminen pienentää riskiä. Esi-
miesten kouluttaminen ja tukeminen muutosten johtamiseen vahvistaa onnistumista. Palveluverkon suunnittelussa yhteisöllinen työskentely ja hyvä viestintä mahdollistaa ennakointia ja muutokseen varautumista.

Vuonna 2018 voimaan tullut GDPR-asetuksen myötä tietosuojan liittyvä kohtalainen riski henkilötietojen käsittelijöiden osaamiseen, sähköisiin palveluihin sekä sivistystoimen omien rekisterien osalta. Näihin liittyen on sivistystoimessa tehty yksityiskohtainen riskiarvio ja riskien ehkäisy-suunnitelma. Alkuvaiheessa henkilötietojen käsittelijöiden osaamiseen liittyvä riski on todennäköistä. Riskinä on henkilötietojen asetusten vastainen ja huolimaton käsittely. Riskin ehkäisemiseksi jatketaan syksyllä 2018 kouluihin järjestettyä koulutusta vuonna 2019. Sähköisiin palveluihin liittyen on laadittu tietosuojaselosteet ja var-

mistetaan, että ne ovat ajantasaiset ja huolehditaan henkilöstön osaamisesta sekä selkeistä prosesseista.

Sote-palvelujen siirtyminen vuoden 2019 alusta Keski-Uudenmaan soteen on muutos, jossa on kohtalainen riski yhteistyön toimivuuden ja palveluiden saatavuuden osalta. Jo käynnissä olevien yhteisten hankkeiden jatkaminen sekä hyvien yhdyspintarakenteiden ja toimintamallien luominen pienentävät riskiä. Yhteistyön vahvistaminen ja toimintamallien kehittäminen tukevat tätä.

Kasvun ja oppimisen tulosalue, riskiarvio

Varhaiskasvatuslain ja asetuksen muutokset 1.9.2018 vahvistavat varhaiskasvatuksen laadun nostamalla henkilöstön koulutustasoa ja selkiyttämällä tehtävänimikkeitä. Laissa on siirtymäaika vuoteen 2030. Henkilöstön koulutustason ja henkilöstön riittävyyden varmistaminen tulee aloittaa ajoissa, jotta riski säilyy pienenä.

Oppimistulostavoitteiden ja sisältöosaamisen mittaamisen osalta tulee varmistaa, että tarpeeksi laaja-alainen oppiminen tulee huomatuksi ja mittaaminen toimii oppimisen tukena, ei itseisarvona.

Kieliohjelman kehittämisessä kielivalintojen hajonta ja palveluverkon hajanaisuus voi aiheuttaa kustannuksia, jos oppilaita joudutaan kuljettamaan opetusryhmien aikaansäämiseksi. Palveluverkon kehittämisen myötä riski pienenee.

Kerhotoiminnan kehittämisessä riskinä on, että ei löydetä tarpeeksi toimijoita. Riskiä pienentää aktiivinen yhteistyö toteuttajien kanssa jo suunnitteluvaiheessa.

Oppilaiden tuen palvelujen osalta koulunkäynninohjaajien riittävyyttä tulee tarkastella vuosittain.

Kulttuurin- ja vapaa-ajan tulosalueet, riskiarvio

Museotoiminnassa henkilökunta on sijoitettuna museoihin yhteisten terveellisten toimistotilojen puuttuessa. Riskinä on paikasta toiseen kiertävän ja ergonomisesti heikoissa oloissa työskentelevän henkilökunnan työtyytyväisyyden lasku, joka heijastuu asiakaspalveluun ja työyhteisön heikkoon toimivuuteen.

Halosenniemen kehittämisessä tulee huomioida riittävien pysäköintipaikkojen rakentaminen sekä museokaupan ja lipunmyyntitilan laajentaminen. Liian pieni pysäköintialue sekä uudistamattomat museokauppa- ja lipunmyyntitilat rajoittavat toiminnan laajentamista. Riskinä on, että Halosenniemen kunta-brändille keskeistä asemaa ei voida hyödyntää täydessä kapasiteetissaan.

Sähköisten palvelujen lisäämisessä tulee huomioida riittävä resurssointi erityisesti kirjastopalveluiden osalta. Kirjastot ovat keskeisessä roolissa kuntalaisten opastamisessa sähköisten palvelujen käyttäjiksi. Riskinä on, että tukea ja palvelua ei ole tarjolla riittävästi.

Tuusulan Hyrylän urheilukeskuksen kehittäminen etenee monella eri tavalla. Yleissuunnitelmaa valmistellaan, asemakaava on vireillä ja alueen kävijämäärät ovat lisääntyneet jo toteutuneiden hankkeiden, mm. salibandyhallin myötä. Mikäli pääasiassa yksityisenä hankkeenä toteutettava monitoimihalli rakennetaan alueelle lähivuosien aikana ja jäähalliympäristöön tehdään muutoksia, pysäköintialueiden ja turvallisen kevyen liikenteen järjestäminen on välttämätöntä. Yksinomaan pohjavesialueen suojelulle tarvittavat rakentamistoimenpiteet ovat kustannuksiltaan korkeita. Riskinä on, että suunnitellut rakennushankkeet jäävät toteuttamatta, koska yhdyskuntatekniikalla ei ole edellytyksiä ja resursseja toteuttaa niitä halutulla aikataululla.

Koulunuorisotyön yhteistyön onnistuminen kouluilla edellyttää toimintamallin tukemista ja hyvää johtamista.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA VUODELLE 2019

Kunnissa sivistystoimen johdon tehtävät ovat jo nykyäänkin erittäin vastuullisia ja haastavia. Näköpiirissä on kuntarakenteen muutos maakunta- ja sote-uudistuksen myötä (2021). Tuusulassa sosiaali- ja terveystoimen palvelut siirtyvät Keski-Uudenmaan Soteen 1.1.2019. Sivistystoimi tulee olemaan kunnan suurin toimiala. Sivistystoimen johdossa tulee olla parhaat osaajat ja sivistystoimi nähdään keskeisenä kunnan vetovoimatekijänä. Kunnan yksi tärkeimmistä tehtävistä on terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, suurin osa siitä työstä tehdään laadukkailla kasvun, oppimisen, kulttuurin ja vapaa-ajan palveluilla. Haluamme edistää aktiivisen ja yhteisöllisen kulttuurin muodostumista.

Kasvun ja oppimisen tulosalue

Oppilas- ja opiskelijahuollon kehittäminen on yksi keskeisimmistä painopisteistä. Perusopetukseen palkataan kolme uutta oppilaanohjaajaa Hyrylän, Jokelan ja Riihikallion kouluihin. Virkojen täyttämisen jälkeen oppilaanohjauksen resurssointi Tuusulassa on valtakunnallisten suositusten tasolla. Tavoitteenamme on, että yhä useampi toiselle asteelle siirtyvä oppilas valitsee oman kunnan lukion tai lähellä olevat oppilaitokset.

Erityisopettajien määrä nostetaan palkkaamalla neljä erityisopettajaa yläkoulun oppilaiden tukemiseksi. Yläkouluihin perustetaan pienryhmiä. Erityisopettajien määrää lisätään vielä tulevina vuosina Kesun tavoitteiden mukaisesti. Mikkolan kouluun lisätään määrällisesti yksi erityisluokanopettajan virka oppilasmäärän lisääntymisen vuoksi.

Koulusihteereiden määrää lisätään yhdellä uudelleensijoituksen myötä. Tällä hetkellä ei ole yhtään vapautuvaa koulusihteerin tehtävää.

Kalliomaan koulun pilottivuonna koulussa työskentelee hankerahoituksella määräaikai-

sissa virka- ja työsuhteissa erityisluokanopettaja, koulukuraattori ja koulupsykologi. Psykiatrinen sairaanhoitaja on siirretty Kalliomaan Mikkolan koulun emo-luokalta. Mikäli pilotti keväällä 2019 päätetään vakinaistaa, tulee kyseiset virat/tehtävät perustettaviksi vuoden 2020 talousarviossa.

Uusi varhaiskasvatuslaki astui voimaan 1.9.2018. Lain mukaan tulevaisuudessa päiväkodeissa työskentelee moniammatillisena tiiminä varhaiskasvatuksen opettajia, varhaiskasvatuksen lastenhoitajia ja sosionomeja. Vuonna 2030 päiväkodeissa vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus ja josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Tuusulan kunnassa tehdään selvitys varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuuksista suhteessa lain vaatimuksiin. Meidän tulee mahdollistaa henkilökunnan kouluttautuminen saavuttaakseen uudet kelpoisuusvaatimukset seuraavien vuosien aikana.

Vuonna 2019 lastentarhanopettajien määrää kasvatetaan palkkaamalla rekrytoinnissa lastenhoitajien sijaan neljä lastentarhanopettajaa. Lastentarhanopettajat toimivat kasvattajatiimeissä vastaten varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen pedagogiikan kehittämisestä ja toteuttamisesta. Tehtävässä edellytetään vankkaa vuorovaikutus- ja yhteistyöosaamista.

Kulttuurin ja vapaa-ajan tulosalueet

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteeseen nojaten esitämme, että liikuntapalveluita ja kansalaisopiston liikunnan kehittämiseen lisätään yksi liikunnansuunnittelijaa. Kansalaisopistossa ei ole ollut liikunnalle omaa resurssia ja liikuntapalveluissa uusi henkilö keskittyy erityisesti terveystoimen edistämiseen. Liikunnansuunnittelija koordinoi ja suunnittelee kasvatus- ja sivistystoimen Ohjaustoimintaa, toimii liikunnanohjaustoiminnan asiantuntijana, osallistuu tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämiseen yhdessä

kolmannen sektorin kanssa. Liikunnansuunnittelija kehittää ja tukee edellytyksiä kuntalaisten ja järjestöjen liikunnan harrastamiselle, suunnittelee liikuntaan ja siihen liittyvien lähialojen kursseja ja muuta toimintaa sekä toimia em. alojen tuntiopettajien lähiesimiehenä. Hallinnollisena esimiehenä toimii vapaa-aikapalveluiden päällikkö ja työnjohtollisena esimiehenä toimivat kansalaisopiston rehtori ja vapaa-aikapalveluiden päällikkö.

Vapaa-aikapalveluita vahvistetaan yhdellä nuoriso-ohjaajalla. Nuoriso-ohjaaja järjestää ja suunnittelee alueellista nuorisotyötä Tuusulassa, erityisesti Riihikallion alueella ja nuorisotalo Kertsissä sekä hän ohjaa nuorisotalotoimintaa yhdessä talon kerho-ohjaajien kanssa. Nuoriso-ohjaaja tukee ja ohjaa nuoria osana paikallisia tapahtumia, harrastustoimintaa ja koulu yhteistyötä. Hän toimii aktiivisesti osana yhteisöä ja viestii toiminnasta aktiivisesti. Nuoriso-ohjaaja toimii yhteistyössä toimialan muiden tulosyksiköiden kanssa ja on paikallisessa lähiverkostossa keskeinen toimija. Koulunuorisotyö Riihikallion alueella on tärkeä osa toimenkuvaa. Tämän tehtävän täyttämisen, mahdollistaa sen, että yksi nuoriso-ohjaajistamme toimii johtajana nuoriso-ohjaajana, joka ohjaa nuoriso-ohjaajien tiimiä ja kehittää nuorisopalveluita.

Kulttuuripalveluihin palkataan uusi osa-aikainen kulttuurituottaja. Kulttuurituottaja tuottaa palveluja ja tapahtumia tuusulalaisille ja kunnassa vieraileville. Toiminnassa painottuvat kunnassa seuraavina vuosina järjestettävät tapahtumat: Kotiseutupäivät 2019 ja Asuntomessut 2020. Kulttuurituottaja keskittyy näitä tapahtumia tukevien palvelujen tuottamiseen sekä painopisteryhmille - lapset, nuoret ja perheet - suunnattujen tapahtumien tuottamiseen.

PERUSTELUT INVESTOINNEILLE

Sisäilmaongelmaisista kouluista ja päiväkodeista tehtävät ratkaisut saattavat vaikuttaa

talousarviossa 2019 päätettäviin investointeihin taloussuunnitelmakaudella 2019 – 2023.

Riihikallion koulu (100 000)

- peruskorjauksen ja uusien tilojen rakentaminen aloitetaan siten, että koululle hankitaan väistötilat elokuusta 2019
- Hanksuunnitelma laaditaan vuonna 2019

Kellokosken koulu (400 000)

- Kellokosken kouluhankkeen loppuunsaattaminen, alapohjan korjaus

Monio (5 000 000)

- Monio on keskeinen osa tulevaisuuden Tuusulaa. Monio mahdollistaa lukion oppilasmäärän kasvattamisen, yläkouluverkon uudistamisen, sekä uusimuotoisen yhteistyön lisäämisen eri toimijoiden kanssa.
- Mahdollistaa kulttuurikunta Tuusulan imagon laventamisen

Kirkonkylän koulu ja päiväkotikampus (700 000)

- Päiväkodin irtaimisto
- Hanksuunnitelma valmistuu vuonna 2019

Koulujen ja päiväkotien irtaimisto (380 000)

- Oppimisympäristöjen kehittäminen
- Uuden opetus- ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaisia kalustomuu-toksia
- koulujen ja päiväkotien irtaimisto (250 000), ict-laitteet (100 000), robotiikka (30 000)

Etelä-Tuusulan päiväkoti (150 000)

- korvaa peruskorjausikään tulleita vanhoja yksiköitä
- Hanksuunnitelma valmistuu vuonna 2019

Lähiliikuntapaikat (700 00)

- Toteutetaan lähiliikuntapaikkaohjelman mukaisesti

- Lepolan koulu (300 000)
- Kellokosken yläkoulu (250 000)
- Rusutjärven koulu (100 000)
- Toiminnalliset muutokset (50 000)

Urheilukeskus (300 000)

- Yleissuunnitelman toteuttaminen
- Jäähalliympäristön tarveselvitys
- Suunnitellaan yhteys Monioon

Uimarannat ja venepaikat (50 000)

- Toteutetaan laituriin ja ranta-alueiden sekä venepaikkojen parannushankkeita

Leirikeskus Metsäpirtti (20 000)

- Ulkoilualueen parannustyöt

Luontoliikunta- ja harrastuspaikat (50 000)

- Toteutetaan pienempiä kohteita mahdollisuuksien mukaan

Kalusto (135 000)

- Jokelan kiinteistötraktori (45000)
- Latukone (90 000)

Nuorisotilat (30 000)

- Irtaimiston uusiminen

Uimahalli (40 000)

- Lähtötelineiden uusiminen

Kirjastojen kehittäminen (300 000)

- Jokela-talon kehittäminen, Jokela-salin kalustus, kirjaston hyllyt ja lattian ja katon perusparannus (250 000)
- Pääkirjaston peli- ja satuhuone (50 000)

Museoiden perusparannukset (160 000)

- Klaavola (20 000)
- IT- museo (90 000)
- Halosenniemi (50 000)

KASVATUS- JA SIVISTYSTOIMEN KEHITTÄMIS- JA HALLINTOYKSIKKÖ**Tulosalue**

Vastuuhenkilö: Kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja Virpi Lehmusvaara

Avustukset	Seuranta			TA	TAE
	tp2015	tp2016	tp2017	2018	2019
Käsityökoulu Helmi	17 085	17 085	17 085	17 085	17 085
Käsityökeskukset	14 110	14 110	14 110	14 110	14 110
Jokelan kansalaisopisto	45 645	45 645	45 645	45 645	45 645

Budjettiyhteenveto/ 490 SIV.TOIMEN KEHITT. JA HALLINTO

Selite	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TAE PORM	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	7 628								
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-873 603	-839 411	-753 866	-729 507	-729 507	-740	-754	-765	-776
TOIMINTAKATE	-865 975	-839 411	-753 866	-729 507	-729 507	-740	-754	-765	-776
Henkilöstömäärä yhteensä	9,8	9,0	9,0	7,0	7,0				
Määrärahan muutos %		-3,9 %	-13,7 %	-13,1 %	-13,1 %	1,5 %	1,9 %	1,4 %	1,4 %
Määrärahan muutos euroina		34 192	119 737	109 904	109 904	-11	-14	-11	-11

S*= Sitova taso

KASVUN JA OPPIMISEN PALVELUT

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Opetuspäällikkö Markus Torvinen

TULOSALUEEN TAVOITTEET, TOIMENPITEET JA KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

Oppimisen tulosalueen kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisen suunnitelman toteuttaminen aloitetaan. Suunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain. Kasvun ja oppimisen tulosalue organisoidaan uudestaan siten, että varhaiskasvatus muodostaa jatkossa oman tulosalueen. Sosiaali- ja terveystoimen siirtyessä kuntayhtymään, koululaisten perhetyöntekijät siirtyvät kasvun ja oppimisen tuen yksikköön.

Monion työryhmät työskentelevät ja kehittävät toimintasuunnitelma. Rakentaminen aloitetaan vuonna 2019.

Sosiaalisten suhteiden ja kaveritaitojen edistäminen on keskeinen tehtävä varhaiskasvatuksessa. Uusi varhaiskasvatustalaki painottaa lasten suojaamista väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Asiakaskyselyn (2018) tuloksissa huoltajat näkevät lastensa tarvitsevan enemmän tukemista kaveritaitojen osalta. Tätä tehtävää edistetään jokaisen yksikön arkiyössä ja toiminnassa. Edistymistä ja toteuttamista seurataan yksiköissä pedagogisen johtamisen kautta. Yksiköt käyttävät myös erilaisia menetelmiä kuten Miniversoa (vertaissovittelua ristiriitatilanteissa) lasten taitojen tukemiseksi.

Päiväkoti on paikka, jossa huoltajat tavataan kahdesti päivässä. Päiväkoti ympäristönä tarjoaa mahdollisuuden matalan kynnyksen tukipalveluihin perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Lape-hankkeen kokeilun myötä saatiin hyviä tuloksia yhteistyöstä säännöllisin väliajoin päiväkotiin jalkautuvan sosiaalityöntekijän kanssa. Perheiden kokonaishyvinvoinnin arvioinnin mahdollisuudet varhaiskasvatuk-

sessä tarvitsevat koulutusta osaamisen lisäämiseksi ja uusien yhteistyömuotojen kehittämistä ja vakiinnuttamista.

Uuden varhaiskasvatustalain (1.9.2018) astussa voimaan tulee varhaiskasvatustalalissa tehdä henkilöstökartoitus suunnitellen vuonna 2030 voimaan astuvan henkilöstön rakenteen muutosprosessia. Varhaiskasvatustalal henkilöstön pätevyysvaatimukset muuttuvat suhteessa nykyiseen, joka tarkoittaa lastenhoitajien tehtävien vähenemistä. Henkilöstökartoituksessa huomioidaan Tuusulan mahdollisuudet työnantajana tukea ja kannustaa nykyistä henkilöstöään jatkokoulutukseen.

Taiteella on myönteisiä vaikutuksia hyvinvoinnin edistäjänä. Taide- ja kulttuurikasvatukseen liittyy positiivinen ilmapiiri, joka luo mahdollisuuksia emotionaalille hyvinvoinnille monilla tasoilla. Tai teen saavutettavuus varhaiskasvatustalal kautta lisää lasten keskinäistä tasa-arvoa. Varhaiskasvatus tekee yhteistyössä kulttuuripalveluiden kanssa varhaiskasvatustalal kulttuurikasvatustalal suunnitelman kauden 2018-19 aikana. Tavoitteena on kasvattajien kulttuuriosaamisen ja luovuuden lisääminen työssä. Kasvattajien tehtävänä on myös lasten luovuuden ja mielikuvituksen vahvistaminen sekä lasten oman päiväkotikulttuurin ymmärtäminen.

Varhaiskasvatustalal toimintaa ohjaava asiakirja on paikallinen varhaiskasvatustalal suunnitelma (vasu), joka otettiin käyttöön 2017 elokuussa. Varhaiskasvatustalal tulevaisuutta Tuusulassa suuntaa lisäksi oppimisen palveluiden yhteinen kehittämis- ja arviointisuunnitelma, kesu, jossa lapsen hyvinvointi on keskeinen teema. Kaudella 2018-2019 tehdään myös varhaiskasvatustalal oma kulttuurikasvatustalal suunnitelma. Osallistumisaste on keskeinen indikaattori tarkasteltaessa varhaiskasvatustalal

saatavuutta ja siihen osallistumista. 3-5-vuotiaiden osallistumisaste on Tuusulassa 84%, joka on hyvä verrattuna koko maan tilanteeseen.

Tuusula kartoittaa 5-vuotiaiden maksuttomuuden vaikutusten riskejä suhteessa yksityiseen varhaiskasvatukseen, jolla on kunnan palvelun tarjonnassa merkittävä rooli (yli 25%). Keskeistä on monimuotoisuuden säilyttäminen palvelutarjonnassa ja vaka-yrittäjien toimintaedellytyksien turvaaminen palveluntarjoajana kunnallisten palveluiden rinnalla. 5-vuotiaiden maksuttomuus pienentäisi maksutuottoja kunnallisissa palveluissa sekä kohdistaisi lisätuen maksatuksen painetta yksityisille tasapainon säilyttämiseksi. Yksityiset palveluntuottajat toimivat myös tuusulalaisten lapsiperheiden huoltajien työnantajina. Työhyvinvointi on merkittävässä roolissa ja koulutamme esimiehiä hyvinvointijohtamisessa. Varhaiskasvatuksen työntekemisen tapa on murroksessa. Uusi vasu nostaa laadullisia tavoitteita ja auttaa myös huoltajia tuntemaan varhaiskasvatuksen keskeiset tavoitteet tarkemmin.

Digitaalisuus on osa varhaiskasvatuksen arkea. Käytössä oleva asiakastietojärjestelmä on osaltaan lisännyt sekä osaamista, mutta myös painetta digitaalisten välineiden käytön oppimiseen. Yksiköissä käytettävien välineiden (esim. tablettien) määrää on saatu lisättyä ja Digimatka-hankkeen myötä on harjoiteltu ja toteutettu pedagogisen dokumentoinnin tekoa digitaalisesti yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksen digitiimin tehtävä on auttaa viemään vakan digitaalisuutta eteenpäin tulevaisuutta ennakoiden ja henkilöstön taitojen kartuttamiseksi. Digitaalisuuden hyödyntäminen on huomioitava palveluverkon uusien oppimisympäristöjen suunnittelussa.

Päivähoito-oikeuden 20 tunnin rajausta puretaan 1.8.2019 alkaen

Kalliomaan sairaalakoulun toimintojen tilalle suunnitellaan yhdessä naapurikuntien (Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen) kanssa yhteistä alueellista vaativan erityisopetuksen ja vaativan oppilashuollon yksikköä. Toimintamallia pilotoidaan lukuvuotena 2018-19 ja pilotoinnin kustannukset ovat vuodessa n. 290 000 €. Tuusulan kunta laskuttaa muiden kuntien osuudet oppilasmäärien suhteessa.

Oppilaan tukea ja sen organisointia kehitetään ja vahvistetaan perustamalla 4 erityisopettajan ja 3 oppilaanohjaajan virkaa. Erityisopettajien virat sijoitetaan yläkouluihin toimialalla tehdyn yläkoulun oppilaan tuen suunnitelman mukaisesti. Oppilaanohjauksen virat sijoittuvat Jokelaan, Riihikallioon sekä Hyrylään.

Mikkolan koulun vammaisopetuksen ryhmien määrää lisätään yhdellä oppilasmäärän kasvusta johtuen. Henkilöstösuunnitelmassa huomioidaan erityisopettaja sekä riittävä määrä koulunkäynninohjaajia.

Kieliohjelmaa kehitetään lisäämällä A2 -kielten valikoimaan Espanja. Lisäryhmiä arvioidaan perustettavan 1-2, jolloin kustannusvaikutus on n. 2500 - 5000€ vuodessa mikäli valintoja tulee tarpeeksi.

Opetussuunnitelmassa ja Vasussa vuoden 2018 kehittämiskohde on kouluissa ja päiväkodeissa hyvinvointi, joka on myös kuntastrategian mukainen kehittämistavoite. Vahvistetaan yhteisöllisen oppilashuollon rakenteita ja käynnistetään ProKoulu toimintamallin pilotointi. Tavoitteena on, että toimintamalli on käytössä jokaisessa tuusulalaisessa koulussa 2021. Oppilaiden hyvinvointia tuetaan mm. erityisopettajien sekä oppilaanohjaajien palkkauksen kautta. Oppilaiden hyvinvoinnin tukemisen kautta vaikutetaan myös henkilöstön hyvinvointiin mahdollistamalla yhä joustavammat opetusjärjestelyt, joiden kautta yksin tekemistä vähennetään. Rehtoreiden hyvinvointia parannetaan lisäämällä rahaa työn

vaativuuden huomioimiseen erityisesti vararehtoreiden osalta. Tällä panostuksella tuetaan johtajuuden jakamista yksiköissä. Hyvinvointia edistetään myös erilaisten koulutusten kautta, joita on tarjolla opettajille, rehtoreille sekä muulle koulun henkilöstölle.

Kansainvälisyys on vahvasti esillä Tuusulan kuntastrategiassa. Koulujen kansainvälistymistä tuetaan 40 000 €:n määrärahalla erillisen suunnitelman mukaisesti. Tavoitteena on tukea koulujen kansainvälisyyskasvatusta, toteuttaa oppilas-/opettajavierailuja ystävyyskuntiin ja ystävyyskouluihin, tarjota opettajille mahdollisuus oman työnsä kehittämiseen kansainvälisen toiminnan kautta sekä organisoida ulkomaisten ryhmien vierailut tuusulaisiin kouluihin Edupacks- kokonaisuuksien kautta.

Liikkuva koulu -hankkeessa alkaa viimeinen hankevuosi. Lukuvuoden aikana on tavoitteena edelleen kehittää oppimisympäristöjä ja työtapoja oppilaita aktivoivaksi ja samalla vakiinnuttaa Liikkuva koulu -toimintatapa osaksi tuusulalaista opetusta. Hankerahaa käytetään mm. asiantuntijaopettajien kouluttamiseen.

Koulujen käytössä olevien oppimateriaaleihin tehdään 50 000 euron korotus, joka kuluu osittain yläkoulun oppilasmäärien noususta johtuvaan kustannusten nousuun.

Tieto- ja viestintätekniikan kehittämiseen varaudutaan lisäämällä leasing-rahoitusta 20 000€. Rahoituksen lisäys johtuu laitemäärän kasvusta sekä uusien koulutilojen ja koulujen väistötilojen av-laitteista. Määrärahan kasvua pyritään hillitsemään hankkimalla Chromebook- laitteita.

Kasvatus- ja sivistystoimeen perustetaan robotiikkalainaamo. Tätä kautta varmistetaan, että kouluilla on käytössään välineistöä ja koulutuksen kautta myös osaamista robotiikan opetuksen kehittämiseen. Keskitetty yhteinen lainaamo antaa mahdollisuuden hank-

kia laadukkaampaa ja monipuolisempaa välineistöä sekä parantaa koulutuksen ja toiminnan yhdenmukaisuutta.

Oppimisympäristöjen kehittämistä jatketaan uusien kouluhankkeiden osalta. Koulujen oppimisympäristöjä kehitetään kalustamalla tiloja uudestaan.

Tuusulan lukiota kehitetään opiskelijoiden osallisuutta lisäämällä ja oppimisympäristöjä uudistamalla. Liikkuvan lukion ja Laajennettujen oppimisympäristöjen hankkeet jatkuvat ja auttavat luomaan uudenlaista toimintakulttuuria, jossa opiskelijat ovat aktiivisesti kehittämässä lukion toimintaa. Opiskelijoiden osallisuutta ja lukion verkostoitumista pyritään vahvistamaan myös aloittamalla Tuusulan lukion osuuskuntatoiminta vuoden 2019 aikana. Myös toimipisteiden tiimitoimintaa kehitetään edelleen.

Lukion kansainvälistä toimintaa suunnitellaan toimipisteiden yhteistyönä. Kansainvälisyys pyritään saamaan osaksi jokapäiväistä toimintaa ja olemassa olevia kansainvälisyysprojekteja kehitetään yhä enemmän opiskelijälähtöisiksi.

Monion suunnittelua jatketaan eri toimijoiden opettajien ja muiden työntekijöiden sekä opiskelijoiden yhteisissä suunnitteluryhmissä. Jatkamme myös uusien toimintatapojen, oppimisympäristöjen ja kalusteiden kokeiluja.

Keväällä 2019 siirrytään kokonaan digitaalisiin ylioppilaskirjoituksiin, kun matematiikassakin tehdään sähköinen koe. Kokeiden vaatimaa tekniikkaa ja opetustilojen digitaalista ympäristöä päivitetään ja huolehditaan opettajien täydennyskoulutuksista.

Kansalaisopistoille on vakiintumassa uusi koulutustehtävä, maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetus. Tuusulan kansalaisopistolle on myönnetty valtionosuutta tähän koulutukseen ja se kattaa opetuksen kustannukset. Opetusta pyritään tarjoamaan ns. 14 + 6 -

viikkotunnin mallin mukaisesti, jolloin se tarjoaisi suuremman hyödyn oppilaiden kotoutumiselle. Opetusta tarjotaan mahdollisesti yhteistyössä muiden kuntien kanssa.

Lasten ja nuorten kuvataidekoulun uusi opetussuunnitelma on otettu käyttöön lukuvuodelle 2018-19. Jatkossa opetusta kehitetään ja opetussuunnitelmaa tarkennetaan opetuskautena saatavien kokemusten perusteella.

Budjettiyhteenveto/ 401 KASVUN- JA OPPIMISEN PALVELUT

Selite	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TAE PORM	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	5 332 723	5 326 000	5 175 000	4 951 000	4 951 000	5 001	5 051	5 101	5 127
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-77 405 711	-78 885 236	-80 195 286	-82 298 995	-82 478 135	-83 674	-85 256	-86 492	-87 746
TOIMINTAKATE	-72 072 987	-73 559 236	-75 020 286	-77 347 995	-77 527 135	-78 674	-80 205	-81 391	-82 619
Henkilöstömäärä yhteensä	1015,6	1003,5	1003,5	1013,0	1016,0				
Määrärahan muutos %		1,9 %	3,6 %	4,3 %	4,6 %	1,4 %	1,9 %	1,4 %	1,5 %
Määrärahan muutos euroina		-1 479 525	-2 789 575	-3 413 759	-3 592 899	-1 196	-1 581	-1 236	-1 254

S*= Sitova taso

Kasvun ja oppimisen tulosalueen indikaattorit

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattorit	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
7. Edistämme tuusulaisten hyvinvointia, arjen sujuvuutta, elämän vireyttä ja elämänlaadun paranemista.	Kouluterveyskyselyn tulokset	Kuntakohtainen kysely tehty 2017	Kouluterveyskysely 2019, tulokset joka kriiteerillä yli maan keskitason	Kouluterveyskysely 2021, tulokset parhaan neljänneksen joukossa
	Koettu terveys (valitut ikäryhmät) Onko tyytyväinen elämänsä. Peruskoulun 4. ja 5. luokkalaiset. Elämään erittäin tyytyväiset tai melko tyytyväiset	88,7%	Tyytyväisyys kasvaa	Tyytyväisyys kasvaa
	Lasten harrastuneisuus	Koulun kerhojen määrä 1020 h/ 99 kerhoa 16 koululla 53 % nuorista tietää alueen harrastusmahdollisuuksista	Lisääntynyt lähtötasosta 20%	Lisääntynyt lähtötasosta 40%
	Koko perheen tapahtumat, tapahtumien määrä ja laatu, osallistujien määrä		Saavutettavia, laadukkaita Painopisteenä vuonna 2019 lapsiperheille suunnatut tapahtumat	
	Varhaiskasvatukseen osallistumisen aste	Alle 3 v 50 % 3- 5 v 84 %	Alle 3 v 50 % 3- 5 v 90 %	Alle 3 v 50 % 3- 5 v 90 %, jossa 4 v alkaen 95 %
	Yksinäiseksi tuntevien osuus (laaja-alaiset terveyskyselyt, kuntakohtainen koonti)	Tiedot kouluterveydenhoitajilta		
	Järjestötoimintaan osallistuvien määrä			Valtion kohdennetun hyte-raham avulla tuetaan hyte-järjestöjä

Tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	31.12.2019	31.12.2021
8. Siirrämme palveluiden painopistettä ennaltaehkäiseviin ja kohtiin vietäviin matalan kynnyksen palveluihin	Oppilaitosten yhteisöllisen ja yksilöllisen työn suhde Vaadeaikojen toteutuminen Oppilashuoltohenkilöstön asiakasmäärä		Yhteisöllinen oppilashuolto kokoontuu säännöllisesti, vaadeajat toteutuvat Laaditaan yhteisöllisen oppilashuollon vuosisuunnitelmat kaikissa kouluissa	Pääpaino on yhteisöllisen oppilashuollon edistämässä, vaadeajat toteutuvat

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
9. Olemme varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta	Huoltajien tyytyväisyys opetuspalveluihin	8,35	8,5	8,7
	Huoltajien tyytyväisyys varhaiskasvatuspalveluihin	Asteikko 4-10 Ka 8,7	Asteikko 4-10 Ka 8,7	Asteikko 4-10 Ka 8,8
	Koulujen ja päiväkotien yhteisöllisyyden kehittyminen sosiaalisten taitojen oppimisen ja ylläpitämisen kautta	62 % nuorista kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä	lisääntynyt	80% kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä
	Oppimistulokset	Lähtötasoa ei saatavilla	Osallistuminen valtakunnallisiin matematiikan testeihin 6lk ja 9 lk kaikissa kouluissa	Oppimistulokset parantuneet
	Peruskoulun päättäneet nuoret, sijoittuminen jatko-opintoihin	100 % Jatko-ohjauksen	Tavoite 100%:ia	Tavoite 100%:ia
	Kansalaisopiston opiskelijamäärät ja palveluita käyttävät kuntalaiset ikäryhmittäin	6396 (brutto) etenkin aliedustettujen ryhmien edustajia lisää, 16-35 –vuotiaita 10%, miehiä 21%,	6600 (brutto) 16-35 vuotiaita 12,5 %, miehiä 23%.	6800 (brutto) 16-35 vuotiaita 15%, miehiä 25%

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
10. Takaamme tuusulaisille nuorille jatkokoulutusta tai työllistymispolun	Peruskoulun päättäneiden nuorten sijoittuminen koulutukseen	100%	100%	100%
	Nuorten työttömyysaste/työttömien määrä (alle 25v. ja 25-29v.)	1. Alle 25v, 123 2. 25-29v, 79	1. Alle 25v, 105 2. 25-29v, 50	1. Alle 25v, 100 2. 25-29v, 45
	Ohjaamo tavoittaa kaikki kohderyhmänsä asiakkaat, indikaattori asiakaskäyntien seuranta	1. 2770	2. 3000	1. 3100
	Työssä, koulutuksessa tai työllistymistä edistävissä (kohdennetun luvut) toimenpiteissä olevien nuorten määrä	1. Työllistymistä edistävissä 2. Alle 25v, 113 3. 25-29v, 50	4. Alle 25v, 105 5. 25-29v, 40	1. Alle 25v, 100 2. 25-29v, 40
Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021

12. Vahvistamme tuusulaisten turvallisuuden ja osallisuuden tunnetta sekä varmistamme kasvavan Tuusulan turvallisuuden	Kouluterveyskyselyn tulokset (kouluviihtyvyys, tulee toimeen kavereiden kanssa)	66,2 % nuorista pitää koulunkäynnistä	Nousee 68 %	Nousee 70 %
	Rakennetun ympäristön turvallisuus	Palveluverkossa turvallisuussuunnitelma Kiinteistöjen turvallisuussuunnitelmat tehty? Suojatiet, valaistus, esteettömyys jne.		Toteutettu toimenpiteet suunnitelman mukaan
Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
13. Otamme toiminnassamme huomioon luontoarvot ja ympäristön. Huolehdimme, että luonto voi hyvin ja se on läsnä kuntalaisten arjessa	Lähiluonnon hyödyntäminen oppimisympäristönä		Kunnostetaan VP-merkinnällä kaavoitetut alueet Kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteet toteutuu	Kaikkien koulujen lähitönn VP-alueet on perattu puistoiksi Kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteet toteutuu
Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
19. Vahvistamme Etelä-Tuusulan kasvua. Tiivistämme ja ehyttämme Hyrylän keskustaa ja Rykmentinpuistoa.	Palveluiden määrä ja monipuolisuus	Käynnistetty syksyllä 2018 kuntalaisten kanssa palvelumuotoilu palveluverkosta, työ jatkuu seur. vuosina	Pellavan päiväkotit täydessä käytössä Riihikallion koulussa väistötilat Ruotsinkylän koulun tulevaisuus ratkaistu Jokelan monitoimitalo perusparannettu	Monio valmis, Kirkonkylän kampus ja Etelä-Tuusulan päiväkotit ja Riihikallion kampus valmistumassa
	Päätökset Moniosta tehty ja Monio valmistuu 2020	Arkkitehtikilpailun käynnistäminen	Rakentaminen alkaa 6/2019	Valmis+

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
23. Kansainvälistymme ja luomme sille edellytyksiä	Kielivalikoiman monipuolisuus oppilaitoksissa, kielivalinnat ja toteutuneet kieliryhmät (A2 ja B2 valintojen määrä)	A2 Valintoja 121, Aloitettavia kieliryhmiä 6 59 vvt S2 opetusta	Syksyllä alkaa uusi A2 kieli, valikoimaa laajennettu yhdellä, kieliryhmien määrä kasvaa S2 opetuksen resurssin lisääminen	Alkanut toinen A2 kieli, venäjä. Nykyisestä kahdesta neljään. Alkanut painotettu opetus englannin kielessä. Valmistavan opetuksen inklusiivinen opetus 1lk
	Palveluiden saatavuus eri kielillä		Kielivalikoiman laajentaminen museotomissa, tavoitetaso 6	Kielivalikoima, tavoitetaso 7
	Kansainvälisen markkinoinnin määrä suhteessa kansainvälisten yritysten määrään ja sijoittumiseen kuntaan, "invest in"-toiminta ja sen tulokset			
	Kansainvälisen tietojenvaihdon ja yhteistyön määrä palvelutoiminnassa	EduPacksit otettu käyttöön 2018 kouluilla ja päiväkodeissa	EduPacksiä käyttävien määrä kasvaa	EduPacksiä käyttävien määrä kasvaa
Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021

29. Uudistamme ja tehostamme kunnan palveluverkkoa kuntalaislähtöisesti päämääränä modernit, terveet ja turvalliset toimintaympäristöt sekä kohtaamisten mahdollistaminen	Sisäilmakyselyiden tulokset	THL:n kysely	Ollaan Satakunta-hankkeessa, toteutetaan sisäilmakyselyt joka toinen vuosi	Tulokset parantuneet
	Oireilmoitusten määrä	*1.10.2018	Vähenee	Vähenee
	Oppilaiden määrä väistötiloissa	*1.8.2018	n. 700	Vähenee
	Tilojen iltakäyttöaste			
	Nuorten sijoittuminen jatko-opintoihin Tuusulan lukioon ja lähiseudun oppilaitoksiin	Lukioon 58/70 % ikäluokasta, joista Tuusulaan 54%	Tuusulan lukioon pyrkivien määrä kasvaa	Tuusulan lukioon pyrkivien määrä kasvaa, 70% lukioon pyrkivistä

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
30. Olemme edelläkävijä osallisuuden edistämässä ja yhteisöllisessä toiminnassa uudistaen samalla toimintatapojamme. Kehitämme kumppanuuksia ja verkostojohtamista.	Yhteisöllisen toiminnan muotojen määrä on lisääntynyt		ProKoulu käytössä ja varhaiskasvatuksessa luodaan malleja sosiaalisten taitojen tukemiseen ja kehittämiseen	Uudet mallit ovat täysin jalkautuneet arjen toimintaan

KULTTUURIPALVELUT

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Kulttuuri- ja museotoimenjohtaja Ulla Kinnunen

TULOSALUEEN TAVOITTEET, TOIMENPITEET JA KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

Kulttuurin palveluja haastaa koventuva kilpailu ihmisten vapaa-ajasta. Kirjastoissa lainausmäärien lasku on ollut valtakunnallinen trendi. Museoiden kävijämääriin on vaikuttanut muutama vuosi sitten käyttöön otettu Museokortti, joka on tuonut lisää kävijöitä museoihin, mutta vaikuttanut alentavasti pääsylipputuloihin.

Sähköiset palvelut ovat muuttaneet ja monipuolistaneet kulttuuripalveluja, erityisesti se näkyy kirjastoissa. Verkkokirjaston lisäksi on

tarjolla e-aineistoja kuten e-kirjoja, e-lehtiä ja erilaisia musiikin ja elokuvien sähköisiä lainauspalveluja. Museot kehittävät sähköisiä palvelujaan esittelemällä kokoelmiaan ja palvelujaan verkossa sekä tekemällä verkkonäytelyjä. Kirjastoilla on merkittävä rooli digituen tarjoamisessa kansalaisille.

Kulttuuritoimintalaki sekä museolaki ovat uudistumassa lähivuosina. Molemmat lait painottavat palvelujen yhdenvertaista saavutettavuutta ja laadukasta toimintaa.

Pääkirjasto remontoitiin 2018, mutta osa suunnitelmista jäi toteutumatta. Remontti viedään loppuun vuoden 2019 aikana toteuttamalla peli- ja satuhuone. Asiakkaat toivovat

kirjastolta laajempia aukioloaikoja, joita nykyisin resurssein ei voida toteuttaa. Jokelan kirjasto toimii Jokela-talossa, joka on rakennettu ja kalustettu 1986. Talo vaatii pintaremonttia ja kalusteiden uusimista. Tuusula muodostaa Kirkes-kirjastokimpan yhdessä naapurikuntien Järvenpään, Keravan ja Mäntsälän kanssa. Yhteistyösopimus on tehty vuonna 2004 ja se kaipaa päivittämistä.

Kirjastoissa kehittämisen painopisteinä ovat lukemiskulttuurin edistäminen, yhteiskunnallinen vuoropuhelu, sähköiset palvelujen kehittäminen ja kirjastojen käyttö kolmantena tilana. Kirjasto toteuttaa Vuoropuheluja kirjastossa -hankkeen, joka luo uusia verkostoja maahanmuuttajatyöhön. Hankittavalla kirjastopyörällä ”Kirjasto polkee ihmisten luo” ja aloittaa vierailut palvelutaloissa ja vanhusten hoitolaitoksissa.

Museokohteet Aleksis Kiven kuolinmökkiä lukuun ottamatta on otettu työtilakäyttöön. Terveen ja toimivan työtilan saaminen koko kulttuuri- ja museopalveluiden henkilökunnalle vapauttaa museotilat niiden alkuperäiseen käyttöön. Museon taide- ja kulttuurihistorialliset kokoelmat on sijoitettu viiteen eri rakennukseen eri puolilla Tuusulaa. Hajasijoitus aiheuttaa turhaa työtä ja lisää kuljetuskustannuksia. Uusi kokoelmavarasto tarvitaan kiipeästi ja siihen aiheuttaa lisäpaineita Tuusulan kunnan Ilmatorjuntamuseon kanssa tekemä sopimus sekä Olympiakasarmin siirtymisen uudelle omistajalle.

Halosenniemen ateljeekoti on kansainvälinen kulttuurihistoriallinen nähtävyys. Museon pysäköintialue on aivan liian pieni ja aiheuttaa merkittävän turvallisuusriskin talon toiminnassa. Lipunmyynti- ja museokaupparakennus ei tarjoa enää ajantasaisia palveluja museoiden muuttuneessa toimintaympäristössä. Aluetta tulee kehittää niin, että Halosenniemestä muodostuu toimiva historiallinen kokonaisuus, johon kuuluu ateljeetalon lisäksi puutarha ja monipuoliset asiakaspalvelutoiminnot tarjoava palvelurakennus parkkipaikoineen.

Tuusulan museo yhdessä Ilmatorjuntamuseon kanssa sai Suomen Kulttuurirahastolta apurahan Hyökkälän alueen kehittämiseen. Alueelle kehitetään historiaa henkivä museopuisto, joka rakentuu kehittyvän Rykmentinpuiston kupeeseen sekä alueen asukkaiden että matkailijoiden käyttöön.

Vuonna 2019 käynnistyvät hankkeet *Kulttuurinen vanhustyö* ja *Kulttuuria kaikille*. Varat näiden hankkeiden toteuttamiseen saadaan rahastoista, joiden säännöt on hyväksytty vuonna 2018.

Kulttuurin ja taiteen harrastamista ja harjoittamista luotua tukijärjestelmää kehitetään. Tavoitteena on lisätä kulttuuritarjontaa Tuusulassa ja parantaa sekä harrastajien että ammattilaisten mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen tuottamiseen.

Kulttuurikasvatussuunnitelma Kultsu tavoittaa jokaisen perusopetukseen osallistuvan tuusulalaisen. Vuonna 2019 toteutetaan kunnassa myös varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelmaa ja pilotoidaan ohjelmia toisen asteen opiskelijoille.

Sitovina perusteluina myönnettävät määrärahat

Tuotantotuet

Päämääränä on kulttuuritoimintalain mukaisesti tukea paikallista taiteen ja kulttuurin harjoittamista ja harrastamista. Tuotantotuet lisäävät paikallista kulttuuritarjontaa ja parantavat muun muassa taiteilijoiden ja kulttuuriharrastajien sekä kulttuuriyhdistysten ja -verkostojen mahdollisuuksia järjestää kulttuuri- ja taidetoimintaa ja -tapahtumia.

Suomi 100 -juhlavuoden vuoksi määrärahassa oli vuonna 2017 huomattava korotus.

Kulttuurin tuotantotukien määrä ilman rahastosiirtoja:

TP 2015	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TAE 2019
100 980	99 480	170 000	120 000	120 000

Selite	Budjettiyhteenvedo/ 440 KULTTUURIPALVELUT								
	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TAE PORM	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	259 470	307 500	307 500	287 500	287 500	290	293	296	298
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-3 534 443	-3 401 210	-3 488 185	-3 619 917	-3 643 917	-3 697	-3 767	-3 821	-3 877
TOIMINTAKATE	-3 274 972	-3 093 710	-3 180 685	-3 332 417	-3 356 417	-3 406	-3 473	-3 525	-3 579
Henkilöstömäärä yhteensä	42,6	44,7	44,7	44,7	44,7				
Määrärahan muutos %		-3,8 %	-1,3 %	6,4 %	7,1 %	1,4 %	1,9 %	1,5 %	1,4 %
Määrärahan muutos euroina		133 233	46 258	-218 707	-242 707	-53	-70	-55	-55

S*= Sitova taso

VAPAA-AIKAPALVELUT**Tulosalue**

Vastuuhenkilö: vapaa-aikapalveluiden päällikkö Risto Kanerva

TULOSALUEEN TAVOITTEET, TOIMENPITEET JA KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

Alueellista nuorisotalotyötä lisätään yksiköissä 5-10%. Nuorisotalojen tilat ja toiminnan tarpeet kartoitetaan nuoria osallistaen ja koko henkilöstön kanssa. Nuorten tapahtumia ja harrastustoimintaa kehitetään Tuusulassa osana Hyrylän alueen nuorisotyötä. Koulunuorisotyön Tuusulan malli otettu käyttöön kaikissa yläkouluissa.

Liikuntapalveluissa laaditaan terveystuokunnan suunnitelma vuosille 2019-2023. Lähiliikuntapaikat rakennetaan tai perusparannetaan Lepolan, Rusutjärven ja Kellokosken yläkoulun pihan. Käynnistämme vanhan jäähallin kunto- kartoituksen.

Urheilukeskuksen pysäköintialue rakennetaan ja alueen liikuntaolosuhteita parannetaan (reittien parantaminen ja liikuntapaikkojen suunnittelu. Urheilukeskuksen tehdään talviuuintipaikka.

Monion ja Urkan välinen yhteys suunnitellaan vuonna 2019. Lämpövoimalan alue toivotaan kaavoitettavan kulttuurin ja vapaa-ajan toiminnan käyttöön.

Tuusulanjärven hankkeita edistetään ja kunnostamme venepaikkoja ja uimarantoja. Vuokraustoiminnan suunnittelu käynnistetään osana pyöräilybrändin kehittämistä. Hiihtolatuojen ylläpitokalustoa päivitetään naapurikautunkien tasolle, jotta latuverkostoa voidaan ylläpitää paremmin. Uudet yhdistyksien avustusmuodot ovat haettavissa keväällä. Uinninopetuksen ohjelmaan otetaan mukaan 1-2 luokka-astetta lisää.

AVUSTUKSET

	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019
Yhteensä	92 700	92 990	83 586	92 840	92 840
Ohjauspalkkiot, stipendit	71 420	71 570		71 420	71 420
Nuorisopalvelut	21 280	21 420		21 420	21 420

Selite	Budjettiyhteenveto/ 460 VAPAA-AIKAPALVELUT								
	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TAE PORM	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	1 015 172	1 196 500	1 196 500	1 111 500	1 111 500	1 123	1 134	1 145	1 151
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-3 765 894	-4 683 495	-4 807 324	-4 854 179	-4 854 179	-4 925	-5 018	-5 090	-5 164
TOIMINTAKATE	-2 750 722	-3 486 995	-3 610 824	-3 742 679	-3 742 679	-3 802	-3 884	-3 945	-4 013
Henkilöstömäärä yhteensä	33,4	28,3	28,3	29,8	29,8				
Määrärahan muutos %		24,4 %	27,7 %	3,6 %	3,6 %	1,5 %	1,9 %	1,5 %	1,4 %
Määrärahan muutos euroina		-917 601	-1 041 430	-170 684	-170 684	-70	-93	-73	-74

S* = Sitova taso

Kulttuuri ja vapaa-ajan tulosalueiden indikaattorit

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
11. Kehitämme Tuusulan liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Tuusulalaiset liikkuvat ja harrastavat enemmän ja monipuolisesti	Asukkaiden tyytyväisyys kulttuuri- ja vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksiin	Yksikkökohtaiset asiakastytyväisyyskyselyt	Tyytyväisyys kasvaa	Tyytyväisyys kasvaa
	Liikunnan TEA-viisari Tuusula/koko maa	77/71 (2016)	79 (2018)	81 (2020)
	Lähiliikuntapaikkoja toteutetaan koulujen pihoihin	50% koulujen pihoista on rakennettu	65% koulujen pihoista on rakennettu	80% koulujen pihoista on rakennettu
	Kuntopolkujen ja reitien kunto, varustetaso ja määrä. Kunnostetut kohteet	Tyytyväisyys 1-2kpl/vuosi	Tyytyväisyys kasvaa 1-2kpl/vuosi	Tyytyväisyys kasvaa 1-2kpl/vuosi
	Liikuntapaikkojen ja kulttuuri-kohteiden kävijämäärät ja järjestämät tapahtumat	Viikottain ulkoliikuntapaikkoja käyttävien osuus kasvaa kaikissa ikäryhmissä ka. 28% Uimahalli: 242 000 Museot: 48 500	Viikottain ulkoliikuntapaikkoja käyttävien osuus kasvaa kaikissa ikäryhmissä ka. 32% Uimahalli: 200 000 Museot: saavutetun tason säilyttäminen, Museokohteiden kunto ja käytettävyyden vaikuttaa tulokseen	Viikottain ulkoliikuntapaikkoja käyttävien osuus kasvaa kaikissa ikäryhmissä 36% Uimahalli: 220 000 Museot: Kasvanut 10%, museopuiston vaikutus
	Koululaisten harrastamisen ja liikkumisen määrä	91 % nuorista harrastaa jotain vähintään kerran viikossa	Lisääntynyt lähtötasosta	98%:ia lapsista harrastaa jotain kerran viikossa
	Ikääntyneiden ja erityisryhmien liikkumiseen ja harrastamiseen (toimenpiteet, ryhmien määrä)	Kaksi hanketta (Kulttuurinen vanhustyö ja Voimaa vanhuuteen)	Hankkeiden väliarviointi	Hankkeet on toteutettu ja jalkautettu osaksi perustoimintaa
Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
26. Panostamme kulttuuritarjonnan monipuolisuuteen ja laatuun, ja matkailu alueella lisääntyy. Luomme mahdollisuuksia kulttuuriliikunnalle.	Kulttuuritapahtumien määrä kunnassa	500	500	5% kasvu (museopuisto)
	Kulttuuriyhteistyökumppanien määrän kasvu		Kehitetään toimivia kumppanuuksia	Kehitetään toimivia kumppanuuksia

	Kävijämäärät keskeisissä kulttuurikohteissa		Kehitetään kulttuuri- sesti kestävästi, museokohteiden kunto	Kehitetään kulttuuri- sesti kestävästi, 10% museopuiston vai- kut Pysäköintialueet muse- oilla kunnossa
Valtuustokauden ta- voite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetasomuseo 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
27. Kehitämme Tuusulanjärven ja Tuusulan jokivarsien virkistyskäyttöä ja saavutettavuutta	Tuusulanjärven alueen virkistys- ja liikuntamahdollisuuksien määrä ja monimuotoisuus, laatu ja saavutettavuus Tuusulanjärven alueen yhteistyöverkoston ja –kumppanien lukumäärä ja aktiivisuus		Museoiden osalta kiinteästi toimiva yhteistyöverkosto (Ainola-Lottamuseo-Halosenniemi-It-museo-Järvenpää-museot)	Yhteistä markkinointia, selkeä käsitys Tuusulanjärven museopolusta
Valtuustokauden ta- voite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
28. Kehitämme Tuusulan Urheilukeskusta Helsingin seudun parhaaksi omaehtoisen harrastamisen ja aktiivisen urheilun ympäristöksi ja tapahtumapaikaksi.	Valmennusolosuhteet ja suorituspaikat kpl	Nykytila	1/vuosi	1/vuosi
	Vapaat harrastuspaikat kpl	Nykytila	1/vuosi	1/vuosi
	Liikennejärjestelyjen kehittyminen / muutokset	Nykytila	Tehty parkkialueet	Kevyenliikenteen yhteys Monioon valmis
	Tyytyväisyys urheilukeskuksen palveluista 1. Yleisilme 2. Palvelujen riittävyys	Harvakysely 2015 LP-selvitys 2017	Kysely – palvelut parantuneet	Kysely – palvelut parantuneet
	Suunnitelmat	Nykytila YS 2007 AK 1986	Uusi asemakaava lainvoimainen	1. rakennushanke valmis

Kuntakehityksen ja tekniikan toimiala

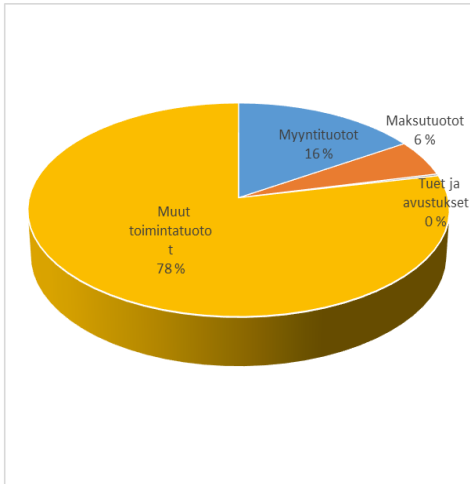
KUNTAKEHITYKSEN JA TEKNIIKAN TOIMIALA (1000 €)					euro	TS (1000 €)				
	TP 2017	TA 2018	MTA v.2018	TAE 2019	TAE PORM 2019	2020	2021	2022	2023	
TULOSLASKELMA										
TOIMINTATUOTOT										
Myyntituotot	4 133	3 660	3 660	3 910	3 882 100	3 913	3 944	3 976	4 008	
Maksutuotot	1 018	1 040	1 040	3 630	3 433 242	3 461	3 488	3 516	3 544	
Tuet ja avustukset	451	73	73	73	72 727	73	74	74	75	
Muut toimintatuotot	20 028	19 929	19 498	20 161	20 071 851	20 232	20 394	20 557	20 722	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	25 630	24 702	24 270	27 774	27 459 920	27 680	27 901	28 124	28 349	
Valmistus omaan käyttöön										
TOIMINTAKULUT										
Henkilöstökulut										
Palkat ja palkkiot	-6 436	-7 176	-7 190	-8 316	-7 927 852	-8 007	-8 087	-8 168	-8 250	
Henkilösivukulut										
Eläkekulut	-1 387	-1 192	-1 484	-1 344	-1 280 822	-1 294	-1 307	-1 320	-1 333	
Muut henkilösivukulut	-298	-325	-265	-306	-291 416	-294	-297	-300	-303	
Palvelujen ostot	-10 154	-11 924	-12 629	-12 740	-13 366 239	-13 500	-13 635	-13 771	-13 909	
Aineet,tarvikkeet, tavarat	-4 835	-5 307	-5 412	-5 327	-5 267 050	-5 320	-5 373	-5 427	-5 481	
Avustukset	-107	-1 627	-1 777	-1 727	-1 627 000	-1 643	-1 660	-1 676	-1 693	
Vuokrat	-553	-617	-617	-645	-644 684	-651	-658	-664	-671	
Muut toimintakulut	-233	-130	-130	-252	-171 600	-173	-175	-177	-179	
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ, S*	-24 002	-28 298	-29 503	-30 657	-30 576 663	-30 882	-31 191	-31 503	-31 818	
TOIMINTAKATE	1 628	-3 596	-5 233	-2 883	-3 116 743	-3 203	-3 290	-3 379	-3 469	
Määrärahan muutos %	-3,41	15,18	4,26	8,34	8,05	1,00	1,00	1,00	1,00	
Määrärahan muutos euroina	-846	4296	1205	2 359	2 278 977	306	309	312	315	
%-osuus verorahoituksesta	-0,87	1,89	2,74	1,47	1,58	1,57	1,57	1,57	1,57	
Asukkaat 31.12.	38706	38885	38885	39302	39302	39647	40165	40861	41574	
Toimintakate euro/asukas	42	-92	-135	-73	-79	-81	-82	-83	-83	
S* = Sitova taso										
Henkilöstö yhteensä	176,3	185,0	185,0	202,0	193,0					

KUNTAKEHITYKSEN JA TEKNIIKAN TOIMIALA

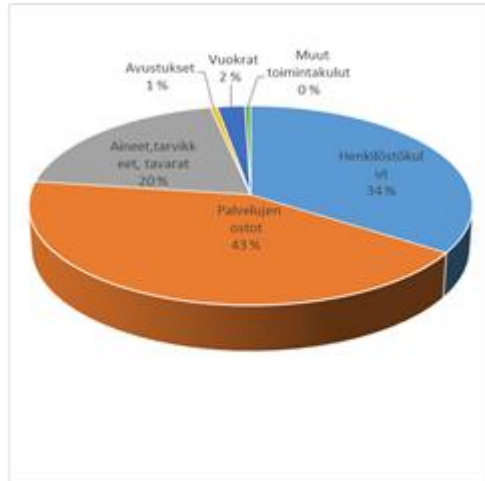
Toimiala

Vastuuhenkilö: kuntakehitysjohtaja Marko Härkönen

Toimintatuottojen jakautuminen tiliryhmittäin

Toimintakulujen jakautuminen tiliryhmittäin

PALVELUSUUNNITELMAN PAINOPISTEET VUODELLE 2019 JA KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

- Kuntien yhteistyönä palvelutoiminnan järjestäminen mm, pysäköinninvalvonta
- Palveluverkon pitkän aikavälin linjaukset
- Digitalisaatiota hyödyntämällä luomme tuottavuutta mm. katurekisteri, Lupapiste.fi käytön laajentaminen, palautejärjestelmän kehittämisen
- Yleiskaava 2040 hyväksyminen, Hyrylän keskustan ja Focuksen kehittämisen,

Rykmentipuiston asuntomessujen toteuttaminen

- Joukkoliikenteen jatkuvuuden varmistaminen ja palvelutason kehittämisen HSL-jäsenyyden kautta
- Toimintatapojen uudistaminen
- Kunnantalon hankesuunnitelma hyväksytään 2019
- Monion elinkaarikilpailun perusteella valitaan urakoitsija ja palvelutuottaja, rakentaminen alkaa

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Tuusulan kuntastrategian päämäärät valtuustokaudelle 2017 - 2021 ovat:

1. Sujuva Tuusula
2. Hyvinvoiva Tuusula
3. Vireä Tuusula

Kuntastrategian päämääristä on johdettu niitä toteuttavia tavoitteita ja toimenpiteitä vuodelle 2019.

Sujuva Tuusula

1. Laajennamme sähköisen lupakäsittelyn ja arkistoinnin käyttöä. Viemme toteutukseen pyöräilyn edistämisen suunnitelman kehittämistoimenpiteet.
2. Selvitämme pikaraitiotieyhteyden toteutumismahdollisuudet Hyrylänstä Aviapolikseen.
3. Parannamme joukkoliikenneinfraa mm. uusimalla bussikatoksia ja pysäkki-informaatiota.

4. Varmistamme, että HSL:n linjastosuunnitelma palvelee Tuusulan alueella

Hyvinvoiva Tuusula

1. Aloitamme Monion rakentamisen.
2. Nykyaikaistamme oppimisympäristöjä hyväksytyyn palveluverkkosuunnitelmaan perustuen.
3. Lähiliikuntapaikkoja toteutetaan tai parannetaan vähintään yksi/vuosi.
4. Kehitämme pienten koulujen pihoja osallistuvaa budjetointia hyödyntäen.
5. Viemme toteutukseen hyväksyn palveluverkkosuunnitelman ja 10-v investointisuunnitelman.
6. Jatkamme pienten liikenneturvallisuushankkeiden toteuttamista 2...4 hankkeella/vuosi.
7. Jatkamme esteettömän liikkumisen periaatteita noudattavaa toteutustapaa uudiskohteissa ja saneerattavissa kohteissa.
8. Nostamme viheralueiden hoidon tasoa.
9. Tarkastelemme koulukuljetusperiaatteita (vaaralliset tiet) ja hyödynnämme HSL-reittejä tehokkaammin koulukuljetuksissa.
10. Rakennamme 1 aurinkovoimalan / vuosi ja 2019 teemme uudet sähkösopimukset, joihin tulee määrittely uusiutuvan energian minimivaatimuksesta (25%).
11. Tehostamme tilojen käyttöä.
12. Noudatamme kunnan Kets-sopimusta ja teemme tarvittavia toimenpiteitä kunnan energiatehokkuuden parantamiseksi.

Vireä Tuusula

1. Valitsemme taajamien kasvusuunnat Yleiskaava 2040:ssa.
2. Etenemme yleiskaavan rakentamisalueiden maanhankinnassa.
3. Keskitymme kaavatöissä valittaviin kärkihankkeisiin. Kaavoituspäällikkö ja kuntasuunnittelupäällikkö
4. Luomme edellytyksiä Rykmentinpuiston palveluiden kehittämiseksi.
5. Ratkaisemme Kunnantalon toimitilojen tulevaisuuden Hyrylän keskusta-alueella. Viemme keskustan yleissuunnitelman kohti konkretiaa kaupallisten palveluiden ja asuinrakentamisen osalta.
6. Kerrytämme työpaikatonttivarantoa.
7. Selvitämme Kehä IV:n toteutus- ja rahoitustavan.

liikkumista ja tuusulalaisten kulkemista.

8. Toteutamme Epinkoskentien puuttuvan katuosuuden mahdollistamaan uusien linjojen 641 (Kerava-Hyrylä-Tikkurila) ja 642 (Hyrylä-Lahela-Riihikallio-Leinelä) reitityksen Kulomäen ja Juslan tp-alueiden kautta.
9. Nostamme jokaisen yrityshankkeen kunnan kärkihankkeeksi ja tuotamme kaavavarantoa yritysten tarpeisiin.
10. Teemme Suutarintien kaavamuuotosalueen ensimmäiset tonttikaupat.
11. Saamme valmiiksi Rykmentinpuisto 3:n asemakaavan ja infran yleissuunnitelman
12. Kilpailutamme Puustellinmäen KHL-korttelin uudella konseptilla.
13. Edistämme Hyrylän keskustan yleissuunnitelman toteuttamista.
14. Edistämme Jokelan keskustan täydennysrakentamista ja tiivistymistä.
15. Aloitamme Kellokosken keskustan kaavan toteuttamisen. Edistämme Kellokosken sairaalan uusiokäyttöprojektia, markkinointia ja yhteistyötä HUS:n kanssa.
16. Otamme käyttöön kyläkaavojen työohjelman.
17. Olemme osa lentokenttäklusteria edunvalvontatasolla.
18. Tarjoamme lentokenttään nojautuvalle yritystoiminnalle tulevaisuuden kasvualustan.
19. Tuotteistamme Tuusulanjärveä rohkeammin ja pyrimme löytämään matkailussa oman nichin.
20. Hyväksymme Tuusulanjärven ja -joen ranta-alueiden virkistyskäytön yleissuunnitelman.
21. Vahvistamme Jokilaaksonpuiston puistosuunnitelman. Aloitamme Monio-Urheilukeskus -yhteyden suunnittelun.
22. Toteutamme hyväksytyä palveluverkkosuunnitelmaa vuosille 2018-2028. Hyödynnämme osallistuvaa budjetointia uuden suunnittelussa ja olemassa olevan kohentamisessa.
23. Kasvatamme kunnan tontinmyyntituloja ja saavutamme vähintään talousarviossa määritellyn tason.
24. Toteutamme kunnan uudistettua palveluverkkosuunnitelmaa jne

RISKIARVIO

Toimialan budjetissa on osia, jotka ovat säästä riippuvia. Näitä on erityisesti Kunnossapito ja viheralueet (lumen aeraus, liukkauden torjunta) ja Tilakeskus (pihojen lumityöt, kattolumien pudotaminen, liukkauden torjunta, lämmitys). Näiltä osin budjetti laaditaan aina keskimääräisten sääolojen mukaiseksi. Pahimmillaan poikkeavat sääolot voivat aiheuttaa 700 000 euron lisäkustannukset käyttökuluihin keskimääräisiin oloihin verrattuna.

Tilakeskuksen hoitovastuulle voidaan kesken budjettikauden siirtää sellaisia rakennuksia, joista ei ollut tietoa vielä budjettia laadittaessa. Vastaavasti Kunnossapidon ja viheralueiden hoitovastuulle voidaan siirtää sellaisia yleisiä alueita, joista ei ollut vielä tietoa budjettia laadittaessa.

Kosteus- ja homevaurioselvitysten sekä pienten korjausten määrä on vaihdellut vuosittain 300 000 – 600 000 euron välillä. Pitkällä aikavälillä tarkas-

teltuna kunnossapidon karsiminen johtaa sisäilma-ongelmien kasvuun ja sitä kautta näiden kustannusten nousuun.

Jätehuollon kustannukset riippuvat lumenkaato-paikalle ajettavan lumen määrästä ja maankaatopaikalle ajettavan maan määrästä, vaihtelua +/-200 000 € vuosittain.

Korjausvelan kasvu kiihtyy rakennusten ja infran osalta vuosien 2019–2021 aikana. Kunnan strategian mukainen kestävä kehitys vaarantuu tältä osin.

Maanmyyntitulojen kertymän osalta on riskejä, joista kaikkiin ei kunta voi vaikuttaa. Tontinmyyntiin vaikuttaa maailman- ja valtiontalous. Tämän ohella tulokertymän osalta on riskejä, mikäli tonttivarantoa ei ole tai kaavahankkeet eivät etene. Viimeisen viiden vuoden aikana maanmyyntituloja on saatu keskimäärin 5,17 M€/vuosi.

Selite	Budjettihteenveto/		KUNTAKEHITYKSEN JA TEKNIIKAN TOIMIALA						
	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TAE PORM	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	25 630 244	24 701 582	26 270 081	27 774 107	27 459 920	27 734 519	28 011 864	28 291 983	28 574 903
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-24 002 036	-28 297 686	-29 502 889	-30 655 801	-30 576 663	-30 882 430	-31 191 254	-31 503 166	-31 818 198
TOIMINTAKATE	1 628 208	-3 596 104	-3 232 808	-2 881 694	-3 116 743	-3 147 910	-3 179 390	-3 211 183	-3 243 295
<i>kulujen %-muutos</i>		17,9 %	22,9 %	8,3 %	8,1 %	1,0	1,0	1,0	1,0
<i>kulujen muutos euroina</i>		-3 795 650	-5 500 853	-2 358 115	-2 278 977	-305 767	-308 824	-311 913	-315 032

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2019

Kuntakehityksen ja tekniikan toimialan (Ketek) kokonaishenkilömäärä vuonna 2019 on 193 henkilöä jakautuen seuraavasti:

Kuntakehitys 18 henkilöä
 Kuntasuunnittelu 34 henkilöä
 Hallinto- ja asiakaspalvelu 15 henkilöä
 Yhdyskuntatekniikka 45 henkilöä
 Tilakeskus 76 henkilöä
 Rakennusvalvonta 5 henkilöä
 Teknisen lautakunnan alaisen toiminnan osalta esitetään perustettavaksi seuraavat virat/toimet:

Kuntakehitys:

- Elinvoimajohtaja
- Hankekehittäjä

Kuntasuunnittelu:

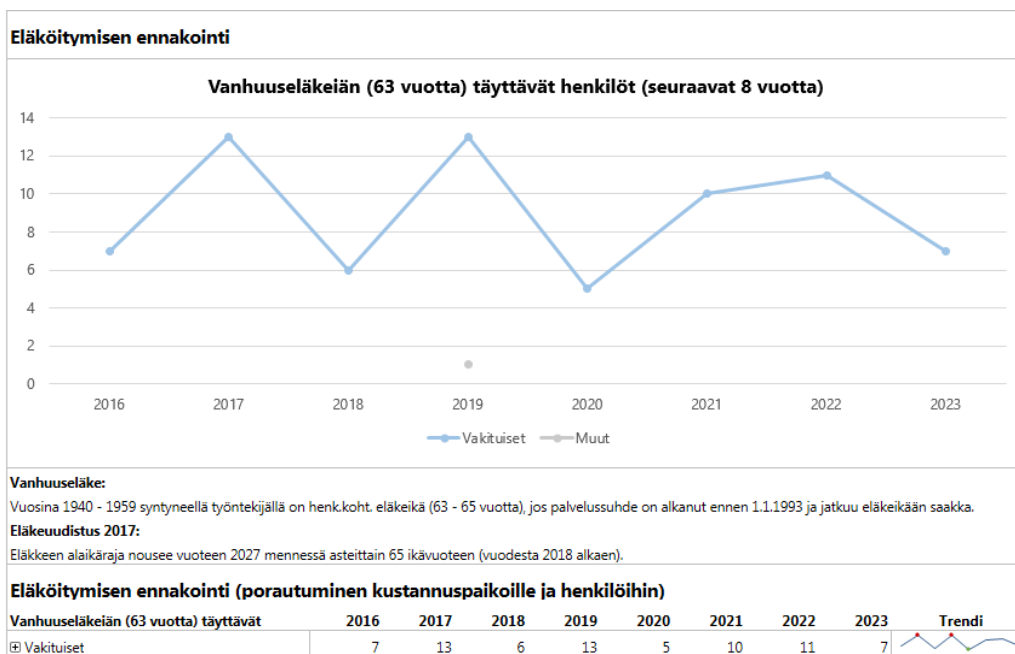
- Kaavoitusavustaja

Teknisen lautakunnan alaisen toiminnan osalta esitetään perustettavaksi seuraavat virat/toimet:

Tilakeskus

- Rakennuttajainsinööri

Henkilöstövaihdosten yhteydessä sekä työpaikan vaihdon vuoksi, että myös eläkeiän saavuttamisen kautta arvioidaan perusteellisesti toimenkuvien muutostarpeet suhteessa organisaation tarpeisiin.

INVESTOINNIT 2019

Rakennukset esitetään varattavaksi yhteensä 12,150 M€ vuodelle 2019. Suurin liikkeelle lähtevä rakennushanke on Monion lukio- ja kulttuurirakennuksen aloittaminen, jonka toteutus ajoittuu kolmelle vuodelle.

Yhdyskuntatekniikan investointien esitetään varattavaksi yhteensä 13,6 M€. Lisäksi muihin pitkäkestoisiin menoihin esitetään varattavaksi 7,7 M€.

Vuonna 2019 suurimpia kunnallistekniikan investointihankkeita ovat:

- Puustellinmetsä/ Kadut ja aukiot 3,5 M€

- Rykmentinpuiston keskusta 1,5 M€
- Monio 0,6 M€
- Lahelanpelto II 1,4 M€
- Pellavamäentien-Haukantie liikennejärjestelyt 0,8 M€
- Puustellinmetsä/Puistot ja leikkipaikat 1,5 M€
- Lilly Kajanus-Blennerin puisto 0,5 M€

Muista pitkäkestoisista menoista merkittävin on Koskenmäen ja Vaunukankaan liittymien parantaminen, johon on varattu 6,4 M€.

KUNTAKEHITYS

Tulosalue

Vastuuhenkilö: elinvoimajohtaja

Tavoitteet

Kuntakehitys-tulosalue edistää kuntastrategian mukaisesti projektialueiden: Rykmentinpuiston, Focuksen ja Hyrylän keskustan kehittämistä sekä vastaa kunnan elinkeinotoimesta. Panostamme Tuusulan kunnan vetovoiman ja brändin rakentamiseen.

Tavoitteet vuodelle 2019:

Focus

- valmistelemme muun Focus-logistiikka-alueen maanhankintaa varmistamalla toteutusedellytyksiä
- neuvottelemme Focus-alueen liikekeskuksen maankäyttösopimukset kaavoituksen edellyttämässä aikataulussa
- jatkamme projektimaista toimintatapaa Focuksessa ja valmistelemme tarvittaessa siirtymistä ohjelmajohtamisen malliin
- Kehä IV:n rahoitus- ja toteutusmallia selvitetään ja sen toteutusaikataulua pyritään nopeuttamaan
- alueen markkinointia ja viestintää kehitetään

Hyrylän keskusta

- jatkamme projektimaista toimintatapaa Hyrylän keskustassa ja valmistelemme tarvittaessa siirtymistä ohjelmajohtamisen malliin
- hyväksymme uuden kunnantalon hankesuunnitelman
- edistämme alueen suunnittelua tehdyn suunnitteluvarauksen lisäksi huomioiden liikekeskuksen sijaintipäätöksen sekä keskustan yleissuunnitelman
- pyrimme saamaan liiketonttien (Hyrrä ja ex S-market) omistajat (Kesko ja Auratum) toimimaan yhdessä aktiivisesti alueen uudistamiseksi toiminnallisesti ja tarjonnallisesti
- teemme kaavoituskumppanuus- ja esisopimuksia tonttien luovutuksista lähimpänä toteutusta oleville alueille

- jatkamme neuvotteluita alueen maanomistajien kanssa tavoitteena ensimmäisten hankkeiden alkuunlähtö
- alueen kiinteistökannan kehittäminen ja uusio- / väliaikaiskäytön kehittäminen sekä torin elävöittämisen jatkaminen huomioiden ympäröivien rakennusten purkuajataulun
- päätämme kestävästä pysäköintiratkaisusta alueella alueen asemakaavoituksen yhteydessä
- alueen markkinointia ja viestintää kehitetään
- Jatkamme yhteistyötä Hyrylän alueella toimivan keskustayhdistyksen kanssa

Elinkeinopalvelut

- Tehostamme ja kehitämme edelleen markkinointia joka tasolla, panostaen erityisesti kuntamarkkinoinnin ison kuvan kirkastamiseen sekä pitkäjänteisen markkinoinnin tiekartan suunnitteluun ja toteutukseen
- Toimimme pilottialustana yrityksille mahdollistaen uuden yritystoiminnan ja uudenlaisten toiminta- ja yhteistyömallien syntymistä
- Panostamme voimakkaasti lentokenttäyhteistyöhön ja hyödynnämme tätä kokonaisvaltaisesti markkinoinnissa
- Jatkamme vuonna 2017 aloitetun kilpailutuksen lisäksi matkailuyhteistyötä Järvenpään kaupungin ja matkailuyrittäjien kanssa vahvistamalla Tuusulanjärven Matkailu ry:n toimintamahdollisuuksia, panostaen erityisesti kansainvälisiin matkailijoihin ja matkailupalvelujen parempaan saavutettavuuteen
- Varmistamme kunnan osittain omistaman kehittämissyhtiö Keski-Uudenmaan Kehittämissyhtiö Oy:n (Keuke) toimintaedellytykset sekä alueellisen yritysneuvonnan korkean tason ja vahvistamme niitä aktiivisella yhteistyöllä sekä riittävällä kuntarahoituksella
- Työllisyyspalvelut ja maahanmuutto yksikkö on siirtymässä konsernipalveluiden yhteisiin palveluihin
- Teemme yritys- ja kuntalaisyhteistyötä uudella tavoin, hyödyntäen laajalti yhteistyöverkostoja ja järjestäen edelleen muun muassa hackathon-tapahtumia
- Olemme mukana alueellisissa kehittämissyhteistyöryhmissä sekä edistämme niiden kautta syntyvää yritys- ja kuntalaistoimintaa

- Pyrimme etsimään uutta yritystoimintaa kunnan alueella oleviin tyhjiin tai muutoin vapaana oleviin kiinteistöihin
- Etsimme aktiivisesti sijoittajia isompiin kaavoitushankkeisiin sekä toimijoita muihin vapaana oleviin työpaikkatontteihin
- PopUp-tila Aunelassa jatkaa toimintaansa
- Jäänveistoksen SM-kisat 2019 pidetään Tuusulassa helmikuussa
- Jatkamme Visit Tuusulanjärvi-bussin toimintaa yhteistyössä Järvenpään kanssa

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2019–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Hyrylän keskustan asemakaavoittamisessa otetaan huomioon uuden kunnantalon ja mahdollisesti uuden kirjaston sekä uuden päivittäistavarayksikön tarvitsema tontti. Hyrylän keskustan asemakaavoihin pyritään sisällyttämään kaikille tonteille maanalainen

pysäköintitila. Vain mikäli maanalaiset p-paikat eivät riitä, rakennetaan paikoitustalo(ja). Hyrylän kävelykeskustan alueella asemakaavassa osoitetaan liike- ja palvelutiloja alimpaan kerrokseen tarkoituksenmukaisuusnäkökohta huomioon ottaen.

Suutarintien asemakaavan saatua lainvoiman ja rakentamisen alettua, toteutetaan myös ensimmäinen pysäköintitalo Hyrylätien ja Koskensillantien kulmaan. Kunta varautuu merkitsemään n. 150 autopaikkaa. Kunnantalon tontin rakentamisen aikana autopaikat voidaan myydä.

Elinkeino-ohjelma valmistui vuosille 2017–2019, ja sen tavoitteita, toimenpiteitä sekä mittareita hyödynnetään toiminnassa. Lisäksi Elinkeinoneuvottelukunnan toimintaa kehitetään toimikauden vuodelle 2019.

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Selite	Budjettiyehteveto/ KUNTAKEHITYS								
	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TAE PORM	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	32 576	0	0	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-1 710 987	-3 684 927	-4 024 712	-4 635 261	-4 980 150	-5 029 951	-5 080 251	-5 131 053	-5 182 364
TOIMINTAKATE	-1 678 411	-3 684 927	-4 024 712	-4 385 261	-4 730 150	-4 779 951	-4 830 251	-4 881 053	-4 932 364
Henkilöstömäärä yhteensä	7,4	11,0	18,0	19,0					
Määrärahan muutos %		115,4 %	135,2 %	15,2 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-1 973 940	-2 313 725	-610 549	-49 308	-49 801	-50 300	-50 803	-51 311

RYKMENTINPUISTO

Taseyksikkö

Vastuuhenkilö: ohjelmapäällikkö Tuomo Sipilä

Rykmentinpuiston laskennallinen taseyksikkö on perustettu tukemaan Rykmentinpuiston kehittämistavoitteiden saavuttamista sekä talouden seurannan läpinäkyvyyttä.

Tavoitteet vuodelle 2019:

Rykmentinpuisto

- aloitamme virallisesti ohjelmajohtamisen mallin Rykmentinpuistossa
- viemme Asuntomessujen valmistelua eteenpäin kokonaisvaltaisesti eri osa-alueilla
- varmistamme Rykmentinpuiston toteutuksen hakemalla erilaisia toteutustapoja
- edesautamme Monion toteutusta elinkaarikilpailulla ja toteutussuunnittelulla
- viemme eteenpäin Rykmentinpuiston työpaikka-alueen kehittämistä
- valmistelemme maankäyttö- sekä muita maankäyttöliisiä sopimuksia
- kehitämme alueen infraa kokonaisvaltaisesti
- edistämme hankkeiden (HYPA, Liikekeskus, "aloituskortteli") toteutumista
- edistämme Rykmentinpuiston energiaratkaisua, kiertotaloutta sekä niihin liittyviä osahankkeita

- Taideohjelman mukaisesti edistämme taidetta alueella

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2019–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Rykmentinpuiston ohjelmajohtamisen mallin ottaminen käyttöön selkeyttää ja helpottaa ohjelman hyötyjen johtamista. Rykmentinpuiston ohjelman toteuttaminen vaatii kunnalta uudenlaista lähestymistapaa hankkeen laajuuden ja sen tarjoamien mahdollisuuksien takia. Alueelle haetaan uusia innovatiivisia toimintamalleja ja aluetta markkinoidaan erilaisten hankkeiden testialustaksi kuten älykkään liikkumisen, energian ja kiertotalouden kokeiluihin osana digitalisaatiota. Tätä toimintaa tullaan jatkamaan koko hankkeen elinkaaren ajan.

Asuntomessujen toimintaa koordinoidaan hyväksytyn organisaatiomallin pohjalta ja lopullisen muotonsa saanut messuorganisaatio jatkaa toimintaa sovitussa aikataulussa.

Selite	Budjettiyhteenveto/ RYKMENTINPUISTO								
	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TAE PORM	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	30 000	0	0	0	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT YHT.	-704 420	-799 549	-806 326	-1 383 909	-1 828 909	-1 828 909	-1 397 748	-1 397 748	-1 397 748
TOIMINTAKATE. S*	-674 420	-799 549	-806 326	-1 383 909	-1 828 909	-1 828 909	-1 397 748	-1 397 748	-1 397 748
Määrärahan muutos %		13,5 %	14,5 %	73,1 %	128,7 %	128,7 %	-23,6 %	0,0 %	0,0 %
Määrärahan muutos euroina		-95 129	-101 906	-584 360	-1 029 360	0	431 161	0	0

KUNTASUUNNITTELU

Tulosalue

Vastuuhenkilö: kuntasuunnittelupäällikkö Asko Honkanen

Tavoitteet

Kuntasuunnittelun tulosalueella edistetään maankäytön suunnitelmia kaavoitus suunnitelman ja kaavoituksen työohjelman mukaisesti toteuttaen maapoliittista ohjelmaa yhteistyössä osallisten kanssa ja perustuen ajantasaiseen paikkatietoon.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2019–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Kaavoitus

Yleiskaavan avulla suunnitellaan taajamien kehittämistä ja asetetaan tavoite maanhankintaa varten. Strategisen yleiskaava 2040 valmistuttua keskitytään sitä tarkentavien osayleiskaavojen ja asemakaavojen suunnitteluun. Yleiskaava 2040 valmistelun myötä saatujen tietojen pohjalta on laskettu tarvittava ja potentiaalinen tonttivaranto. Panostetaan kunnan palveluverkon kehittämisen ja realisoitavien kiinteistöjen edellyttämien kaavojen ohella eniten tonttivarantoa synnyttäviin ja veto-voimaa kehittäviin kaavoihin – mm. FOCUS-alueeseen, keskustoihin ja Hyrylän Itäisen ohikulkutien varressa oleviin työpaikka-alueeseen. Kuntasuunnittelu tekee tiivistä yhteistyötä merkittävien maankäyttöprojektien edistämiseksi.

Tavoitteena on kerryttää tonttivarantoa siten, että se vastaa vähintään viiden vuoden tarvetta. Kunkin taajamaan tavoitellaan

- eri talotyyppisiä ja asumismuotoja tuottavia asuinrakentamisen tontteja
- työpaikka-alueille tonttivarantoa
- keskustoja kehittäviä asuin- ja palvelurakentamisen mahdollistavia kaavoja
- taajaman identiteettiä vahvistavia ja veto-voimaa kehittäviä maankäytön suunnitelmia tai hankkeita
- kaupallisen ja kunnallisen palveluverkon kehittämistarpeet mahdollistavia kaavoja

Kts. kaavoitus suunnitelma 2019-2022.

Paikkatieto

Paikkatietoyksikössä tuotetaan, koostetaan ja jaetaan perustietoa (paikkatietoa) ympäristöstä

suunnittelun, rakentamisen, sekä kunnalle säädettyjen lakisääteisten tehtävien suorittamisen tueksi. Paikkatietoyksikkö hallinnoi sekä kehittää kunnan keskeisiä paikkatietojärjestelmiä, paikkatiedon rajapintapalveluita, kuntarekisteriä, paikkatiedon jakelua sekä hankkii yhteiskäyttöisiä paikkatietoaineistoja. Yksikkö tiedottaa paikkatietoasioista ja tarjoaa koulutusta kaikille kunnan sektoreille. Paikkatiedot sekä kuntarekisteritiedot ovat merkittävän suuri osa kunnan tietopääomaa jota käytetään suunnittelun, tiedolla johtamisen ja päätöksenteon tukena ja työkaluna. Tuusulan kunnan paikkatietoasioita koordinoidaan ja kehitetään osana kunnan tietohallintoa ja kunnan kokonaisarkkitehtuuria. Paikkatietoa kehitetään Tuusulassa kansallisesti sekä EU:ssa määriteltyyn suuntaan.

Kiinteistövero on vakaa tulonlähde kunnalle ja sen tuotto on helposti ennakoitavissa. Puutteellisten rakennusrekisteritietojen vuoksi rakennuksia on mahdollisesti virheellisillä tiedoilla kiinteistöverotuksessa ja mahdollisesti myös kokonaan verotuksen ulkopuolella. Virheiden oikaisu ja puuttuvien rakennusten saattaminen kiinteistöveron piiriin voi kasvattaa kunnan kiinteistöverotuloja, sekä johtaa myös osaltaan kiinteistön omistajien tasa-arvoiseen verokohteluun. Kiinteistöveroselvitysprojektissa inventoidaan kunnan rakennuskanta ja tuotetaan ajan tasalla olevat tiedot verottajalle kiinteistöverotusta varten. Valmistumassa esiselvitystyössä on otettu tarkempaan tarkasteluun rajattu alue, jolta inventoidaan rakennuskanta ja verrataan eri rekistereiden rakennustietoja keskenään. Esiselvitystyön tulosten perusteella tehdään johtopäätöksiä varsinaisen koko kuntaa kattavan selvitystyön käynnistämisen suhteen. Työn etene-
misen aikataulu on suoraan sidoksissa hankkeeseen varattaviin resursseihin.

Maankäyttö

Maankäyttö vastaa kunnan maapolitiikan hoidosta. Maankäyttö vastaa kunnanvaltuuston hyväksymän maapoliittisen ohjelman ja maapolitiikan mukaisista tehtävistä sekä lakisääteisistä maankäyttöön liittyvistä tehtävistä, mm. tonttijaon laatimisesta ja kiinteistörekisterin pitämisestä. Jatkamme kunnan maapolitiikassa nykyisellä maapoliittisella ohjelmalla. Maankäyttö vastaa myös kunnan tonttien

luovutuksesta ja kunnan maaomaisuuden hallinnasta. Tontinhakujärjestelmää uudistetaan sähköiseksi.

Maankäyttö pyrkii turvaamaan asuntotonttien ja työpaikatonttialueiden kaavoituksen ja yhdyskuntarakentamisen tarpeet pitkäjänteisellä, kohtuuhintaisella ja oikeaan paikkaan sijoittuvalla maanhankinnalla. Neuvotteluiden pitkittyessä myös lunastusta käytetään yhtenä keinona maanhankinnassa. Maankäyttö laatii tarvittavat maankäyttösopimukset sekä tontinluovutuksilla

tukee kunnan taloutta kasvattamalla maanmyyntituloja.

Maanmyyntitulot

Maanmyyntituloiksi on v. 2019 talousarviossa budjetoitu noin 9,5 M€. Tehdyn arvion mukaan yritystonteista kertyy 0,1 M€, asuntotonteista 9,4 M€ sisältäen Puustellinmetsän tonteista arvioidut 3,1 M€ tulot. Maana ja rahana kunnalle maksettuja maankäyttösopimuskorvauksia voidaan tulouttaa kunnallistekniikan rakentuessa noin 2,8 M€.

Tunnusluvut

Kiinteistönmuodostus

Vuosi	2013	2014	2015	2016	2017	5 v. ka.
Tontteja rekisteröity (kpl)	108	39	22	16	107	58
Tontin lohkomistoimituksen kesto ka. (vrk)	39	52	61	53	15	44
Yleisiä alueita rekisteröity (kpl)	30	14	31	51	21	29
Laadittuja tonttijakoja (tontteja kpl)	42	27	66	45	184	73

Maanhankinta

Vuosi	2013	2014	2015	2016	2017	5 v. ka.
Hankittu ha.	19,64	97,46	24,08	12,75	185,80	67,95
Hankittu milj. eur	0,84	5,14	1,17	0,56	7,99	3,14

Maanluovutus

Vuosi	2013	2014	2015	2016	2017	5 v. ka.
Omakotitonttien luovutus (kpl)	10	24	14	15	25	18

Voimaan tulleet asemakaavat

Vuosi	Asuntoalueet		Työpaikka-alueet	
	p-a/ha	k-m2	p-a/ha	k-m2
2004	24,16	45942	8,20	27783
2005	110,42	128013	43,10	162410
2006	29,25	43140	41,64	92501
2007	31,80	41766	49,71	29130
2008	55,39	69882	60,76	108545
2009	8,98	8274	13,16	45174
2010	2,65	4961	11,37	36283
2011	22,25	82849	0	0
2012	71,47	83318	7,05	13432
2013	0	0	3,47	4590
2014	7,63	24404	13,67	31753
2015	4,58	6512	41,61	143003
2016	42,80	122700	1,34	4695
2017	107,93	246314	8,70	60074
2018*	7,84	71562	9,21	67170

* tilanne 1.9.

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Selite	KUNTASUUNNITTELU								
	Budjettiyhteenveto/ TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TAE PORM	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	1 089 486	1 145 000	1 495 000	3 695 000	3 504 000	3 539 040	3 556 735	3 574 519	3 592 391
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-2 400 719	-2 756 242	-2 873 622	-2 940 473	-2 955 473	-2 985 028	-3 014 878	-3 045 027	-3 075 477
TOIMINTAKATE	-1 311 233	-1 611 242	-1 378 622	754 527	548 527	554 012	541 857	529 492	516 914
Henkilöstömäärä yhteensä	30,0	33,0	33,0	33,0	34,0	34,0			
Määrärahan muutos %		14,8 %	19,7 %	6,7 %	7,2 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-355 523	-472 903	-184 231	-199 231	-29 555	-29 850	-30 149	-30 450

TOIMIALAN HALLINTO- JA ASIAKASPALVELU

Tulosalue

Vastuuhenkilö: talous ja asiakashallintapäällikkö Jussi Rantala

Tavoitteet

- Toimialan hallinnollisia talous-, henkilöstö- ja muita tuki- ja asiakaspalveluja kehitetään toimialan ja muun asiakaskunnan tarpeita vastaaviksi.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2019–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

- Kuntakehityksen ja teknisen toimialan palveluketjun osana Hallinto- ja asiakaspalvelu vastaa toimialan tulosalueiden ja -yksiköiden taloushallinnosta, henkilöstöhallinnon koordinoinnista sekä sisäisistä muista hallinnollisista tuki- ja asiakaspalveluista.
- Hallinto- ja asiakaspalvelu vastaa kuntakehityslautakunnan ja teknisen lautakunnan valmisteluun,

asiakirjatuotantoon ja päätöksentekoon liittyvistä palveluista.

- Toimialan asiakaspalvelutyön kehittämistä jatketaan, erityisesti panostetaan Lupapisteeseen sähköisen asioinnin kehittämiseen.
- Toimialan tulosohejausta kehitetään vastaamaan tulevia tarpeita kuntakonsernin ohjeiden mukaisesti.

Tunnusluvut

Toimintaa seurataan talousarvio 2019 toteutumisen kautta.

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Selite	Budjettiyehteveto/ HALLINTO JA ASIAKASPALVELU								
	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TAE PORM	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	1 158	0	0	0		0	0	0	0
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-1 125 326	-990 218	-1 022 244	-1 097 569	-1 127 569	-1 138 845	-1 150 233	-1 161 735	-1 173 353
TOIMINTAKATE	-1 124 167	-990 218	-1 022 244	-1 097 569	-1 127 569	-1 138 845	-1 150 233	-1 161 735	-1 173 353
Henkilöstömäärä yhteensä	16,0	15,0	15,0	15,0	15,0				
Määrärahan muutos %		-12,0 %	-9,2 %	10,8 %	13,9 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		135 108	103 082	-107 351	-137 351	-11 276	-11 388	-11 502	-11 617

RAKENNUSVALVONTA

Tulosalue

Vastuuhenkilö: johtava rakennustarkastaja Johanna Aho

Tavoitteet

- Rakennusvalvonnan toiminnan normalisoiminen ja lupavalmistelu toimintamallin kehittäminen asiakasta paremmin palvelevaksi kunnan myymien tonttien osalta (esimerkkinä asuntomessuhankkeiden luvanhakumalli)
- Rakennusvalvonnan nykyisen paperiarkiston sähköistämisen jatkaminen systemaattisesti siten, että rakennusvalvonnan lähiarkiston lupaineisto digitoitu ja pääarkiston aineiston digitointi aloitetaan
- Sähköisessä arkistossa olevan digitaalisen aineiston myynnin mahdollistavan lupapisteverkkokaupan avaaminen

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2019–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

- Rakennusvalvontajaosto huolehtii rakennusvalvonnan sekä osasta tielautakunnan tehtävistä. Rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kuntoa.
- Suunnitelmakaudella jatketaan projektisuunnitelman mukaisesti paperisen arkistoinnin digitointityötä myös pääarkistossa olevan aineiston osalta
- Suunnitelmakaudella hyödynnetään sähköistä arkistoa aloittamalla piirustusten myynti lupapiste verkkokaupassa. Palvelu aloitetaan vuonna 2019.
- Vuoden 2020 asuntomessut rakennetaan pienellä aikavälillä. Rakentamisen poikkeukselliseen määrään tulee varata lisätyövoimaa.

Tunnusluvut

- Käsitellyt luvat ja kirjalliset ilmoitukset (lupapalvelut) 550 kpl
- Tehdyt katselmukset (katselmuspalvelut) 800 kpl

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Selite	Budjettiyhteenveto/ RAKENNUSVALVONTA								
	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TAE PORM	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	591 924	470 000	470 000	490 000	490 000	494 900	499 849	504 847	509 896
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-436 996	-490 558	-505 085	-621 977	-504 431	-509 475	-514 570	-519 716	-524 913
TOIMINTAKATE	154 928	-20 558	-35 085	-131 977	-14 431	-14 575	-14 721	-14 868	-15 017
Henkilöstömäärä yhteensä	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0				
Määrärahan muutos %		12,3 %	15,6 %	26,8 %	2,8 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-53 562	-68 089	-131 419	-13 873	-5 044	-5 095	-5 146	-5 197

YHDYSKUNTATEKNIikka

Tulosalue

Vastuuhenkilö: yhdyskuntatekniikan päällikkö Petri Juhola

Tavoitteet

- Selvitämme lasten maksuttomat varhaiskasvatus- ja koulukuljetukset /maksuttoman HSL:n käytön.
- Selvitämme pikaraitiotieyhteyden toteutusmahdollisuudet Hyrylästä Aviapolikseen.
- Parannamme joukkoliikenneinfraa mm. uudemalla bussikatoksia ja pysäkki-informaatiota.
- Parannamme kevyen liikenteen väylien kohdeopastusta yhdessä Uudenmaan ely-keskuksen kanssa.
- Varmistamme, että HSL:n linjastosuunnitelma palvelee Tuusulan alueella liikkumista ja tuusulalaisten kulkemista.
- Jatkamme pienten liikenneturvallisuushankkeiden toteuttamista 2...4 hankkeella/vuosi. Yhdyskuntatekniikan päällikkö
- Jatkamme Liikenneturvallisuustoimija –työtä hankintana vuosina 2019-2020 yhteistyössä Järvenpään ja Keravan kanssa.
- Nostamme viheralueiden hoidon tasoa.
- Toteutamme Hyrylään, Jokelaan ja Kellokoskelle kuhunkin 1-2 julkista sähköautojen latauspistettä keskeisiin kohteisiin.
- Selvitämme Kehä IV:n toteutus- ja rahoitustavan.
- Toteutamme Epinkoskientien puuttuvan katuosuuden mahdollistamaan uusien linjojen 641 (Kerava-Hyrylä-Tikkurila) ja 642 (Hyrylä-Lahela-Riihikallio-Leinelä) reitityksen Kulomäen ja Juslan tp-alueiden kautta.
- Saamme valmiiksi Rykmentinpuisto 3:n infran yleissuunnitelman
- Saamme valmiiksi pitkospuureitin Tuusulanjärven eteläosaan.
- Aloitamme Monio-Urheilukeskus –yhteyden suunnittelun.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2019–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

- Tulosalue suunnittelee, rakentaa ja ylläpitää kunnan katu- ja viheromaisuutta ja kehittää joukkoliikennettä, jotta kuntalaisilla olisi pysyvästi turvallinen, viihtyisä ja toimiva elinympäristö ja kunta pysyisi houkuttelevana kasvukuntana.
- Tulosalue avustaa maankäytön suunnittelua tuottamalla tarvittavaa tietoa mm. kaava-alueen rakennettavuudesta, kunnallistekniikan tarvitsemista tilavarauksista ja sen rakentamiskustannuksista.
- Joukkoliikenteen kehittämisen lisäksi kehitetään kevyen liikenteen verkostoa ja nostetaan sen palvelutasoa.
- Hulevesien hallintaan ja laatuun liittyvät rakenteet tulevat normivarusteiksi uudiskohteissa ja mahdollisuuksien mukaan myös saneerattavissa kohteissa.
- Uudisrakentamisen painopiste jäänee lähivuokseksi kunnan eteläosiin. Pohjoisessa pääpaino on liikenneturvallisuuden kehittämishankkeissa ja tarkastelukauden loppupuolella saneeraushankkeissa.
- Puistoja ja viheralueita kehitetään ja niiden tasoa nostetaan määrärahojen sallimissa puitteissa. Keskustakuvaa luodaan viihtyisämmäksi kesällä kukkaistutuksin ja talvella valaistuksen avulla.
- Leikkipuistojen määrää tarkastellaan ja tarvittaessa vähennetään edelleen hallitusti.
- Kunnan omana työnä kilpailuttamat jätehuoltosopimukset optioineen päättyivät 31.1.2017. Uusien keräily- ja kuljetusurakoiden kilpailuttaminen ja jätteenkuljetuksen järjestäminen on siirretty Kiertokapula Oy:n järjestettäväksi.
- Työn painopiste siirtyy tilaaja- ja valvontaorganisaation suuntaan => kehitettävä henkilöstön em. osaamista. Valvonnassa omavalvonnan merkitys tulee kasvamaan.
- Osallistavaa suunnittelua asukkaiden kanssa kehitetään saneerattavissa kohteissa.
- Luodaan välineitä asukkaiden aktivoimiseksi omatoimisiin lähiympäristön kehittämishankkeisiin.

Tunnusluvut

Joukkoliikennematkojen määrä

Investoinnit, € ja €/asukas

Päälllystyksset, m²**Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät**

Selite	Budjettiyeenveto/		YHDYSKUNTAOTEKNIikka						
	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TAE PORM	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	1 646 430	620 627	620 727	550 627	516 869	522 038	526 214	530 424	534 667
TOIMINTAKULUT YHT. S*	-7 588 706	-8 527 382	-8 949 822	-9 115 577	-8 743 007	-8 830 437	-8 918 741	-9 007 929	-9 098 008
TOIMINTAKATE	-5 942 276	-7 906 755	-8 329 095	-8 564 950	-8 226 138	-8 308 399	-8 392 527	-8 477 505	-8 563 341
Henkilöstömäärä yhteensä	41,2	44,0	44,0	45,0	44,0				
Määrärahan muutos %		12,4 %	17,9 %	6,9 %	2,5 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-938 676	-1 361 116	-588 195	372 570	-87 430	-88 304	-89 187	-90 079

TILAKESKUS

Tulosalue

Vastuuhenkilö: tilakeskuksen päällikkö Ritva Lappalainen

Sujuva Tuusula

- Nykyaikaistamme oppimisympäristöjä palveluverkkosuunnitelmaan perustuen.
- Tehostamme tilojen käyttöä.

Hyvinvoiva Tuusula

- Viemme toteutukseen hyväksyn palveluverkkosuunnitelman ja 10-v investointisuunnitelman.
- Aloitamme Monion rakentamisen
- Lähiliikuntapaikkoja toteutetaan tai parannetaan vähintään yksi/vuosi.
- Jatkamme oppimisympäristöjen kehittämistä liikkumista edistäviksi Liikkuva koulu- ja Ilo kasvaa liikkuen –hankkeiden kautta.
- Kehitämme pienten koulujen pihoja osallistuvaa budjetointia hyödyntäen.
- Toteutamme esteettömän liikkumisen uudisrakennus- ja peruskorjauskohteissa.
- Kehitämme kirjaston ja muiden yksiköiden tiloja mahdollistamaan harrastus-, työskentely- ja kansalaistoimintaa.

Vireä Tuusula

- Ratkaisemme Kunnantalon toimitilojen tulevaisuuden Hyrylän keskusta-alueella.
- Kehitämme taidemuseo Kasarmin palveluita ja peruskorjaamme sen kiinteistön.
- Edistämme Hyrylän keskustan yleissuunnitelman toteuttamista.
- Valmistelemme yhteistyössä Jokelan paloaseman uudelleensijoittumista.
- Tuemme kylien paikallisidentiteettiä ja paikallista toimintaa.

Painopisteet vuosille 2019–2022 ja keskeiset muutokset toiminnassa

- Varmistamme kunnan toimialoille toiminnan tarvitsemat tehokkaat, terveelliset, turvalliset, toimivat ja taloudelliset tilat sekä niihin asianmukaisen ja ammattitaitoisen kiinteistönhoidon.
- Pyrimme vahvistamaan tilaajaroolia ja tarkentamaan nettobudjetoinnin talousseurantaa.
- Kehitämme ja turvaamme Halosenniemen käytön ja vetovoiman.
- Toteutamme palveluverkkosuunnitelmaa vuosille 2018-2028.
- Varmistamme, että eripuolilla kuntaa on kuntalaisten kokoontumisen ja omaehtoisen tekemisen mahdollistavia tiloja.
- Pyrimme hyödyntämään osallistuvaa budjetointia uuden suunnittelussa ja olemassa olevan kohentamisessa.
- Selvitämme Hyrylän Aunelan korjaustarpeita ja tulevaa käyttötarkoitusta.
- Tuemme kylien paikallisidentiteettiä ja paikallista toimintaa.

Tavoitteet

- Päivitämme kunnan kiinteistöjen tietokantoja ja arkistointia mm. omistajapolitiikan ja sisäisten vuokrien määrittelyä varten.
- Edistämme ja osallistumme aktiivisesti sisäilmasioiden käsittelyyn
- Pyrimme reagoimaan esiin nouseviin tutkimus- ja korjaustarpeisiin ilman viivettä
- Edistämme kunnan rakennusten energiatehokkuutta ja tutkimme uudisrakennus- ja perusparannushankkeissa mm. maalämmön ja aurinkosäteilyn hyödyntämistä.
- Teemme aktiivisesti yhteistyötä maankäytön, kaavoituksen ja yhdyskuntatekniikan suunnittelun kanssa
- Sovellamme palvelumuotoilua ja osallistavaa suunnittelua esi-, tarve- ja hankesuunnittelussa

- Pyrimme tehostamaan tilojen käyttöastetta sekä rakennusten energiatehokkuutta.
- Reagoimme sote-uudistuksen mukanaan tuomiin toimitilojen muutostarpeisiin.
- Osallistumme aktiivisesti maankäytön ja kaavoituksen hankkeisiin kiinteistöjen kehittämiseksi
- Kehitämme esi-, tarve- ja hankesuunnittelua hyödyntämällä palvelumuotoilua työskentelymetodinä.
- Edistämme kiinteistöjen ylläpidossa energiatehokkuutta suunnitelmallisesti ja tarkalla seurannalla.
- Investoimme aika- ja taloudellisia resursseja henkilökunnan ammattitaidon ylläpitämiseen ja päivittämiseen mm. toteutusmuodoista, tulevaisuuden oppimis- ja varhaiskasvatuksen ympäristöistä, päästöttömistä rakennus- ja puhtaanpitomateriaaleista sekä sisäilmasioiden tutkimisesta ja korjaamistavoista.
- Pidämme huolta toinen toistemme jaksamisesta ja työilmapiiristä

Tuloarviot ja määrärahat, sitovat erät

Selite	Budjettihteenveto/ TILAKESKUS		MTA2018	TAE 2019	TAE PORM	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
	TP 2017	TA 2018							
TOIMINTATUOTOT YHT.	22 268 670	22 465 955	22 034 454	22 787 480	22 698 051	22 925 032	23 108 432	23 293 299	23 479 646
TOIMINTAKULUT YHT.	-10 739 303	-11 339 628	-12 127 404	-12 244 944	-12 364 162	-12 487 804	-12 612 682	-12 738 808	-12 866 197
TOIMINTAKATE. S*	11 529 367	11 126 327	9 907 050	10 542 536	10 333 889	10 437 228	10 495 750	10 554 491	10 613 449
Henkilöstömäärä yhteensä	70,2	74,0	74,0	78,0	75,0				
Määrärahan muutos %		5,6 %	12,9 %	8,0 %	9,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-600 325	-1 388 101	-905 316	-1 024 534	-123 642	-124 878	-126 127	-127 388

HENKILÖSTÖ

Valtuustokauden tavoite 2018-2021 on ”Johdamme ihmisiä innostaen ja yhdessä uutta tehden. Tuusulan kunta on vetovoimainen työnantaja ja kunnan henkilöstö voi hyvin.”

Vuoden 2019 keskeisiä henkilöstöön liittyviä vuositavoitteita ovat

- Panostamme työnantajakuvamarkkinointiin.
- Uusimme henkilöstöhallintajärjestelmän
- Tuemme uuden kunnan henkilöstöä ja uusia toimintamalleja
- Toimimme yhteisesti sovitun uuden johtamisjärjestelmän ja organisaatorakenteen mukaisesti ja vahvistamme uutta organisaatiokulttuuria
- Luomme kehittämis- ja innovaatiotoiminnan malleja ja selkeytämme rakenteita
- Kehitämme henkilöstön hyvinvointia

Henkilöstö on kunnan tärkein voimavara. Tuusulan kunnan henkilöstö on motivoitunutta, ammattitaitoista, sitoutunutta ja suhtautuu myönteisesti yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin ja tarvittaviin uudistuksiin.

Tuusulan kunta on valmistautunut organisaation suuriin muutoksiin. Lähes kolmasosa henkilöstöstä siirtyy 1.1.2019 Keski-Uudenmaan sote kuntayhtymään. Kunnan organisaatorakenteen uudistusta on valmisteltu ja se viedään käytäntöön vuoden 2019 aikana. Kunta panostaa muutosten ja uudistusten jalkauttamiseen ja henkilöstön tukemiseen muutostilanteessa ja sen jälkihoidossa.

Kunnassa johtamisosaamista kehitetään systemaattisesti ja osaamista on tarpeen tukea tulevaisuudessa, jotta taataan uuden toimintaympäristön vaatimusten mukainen laadukas toiminta. Kunta osallistuu Maakuntauudistuksesta aiheutuvien toimenpiteiden valmisteluun ja toteutta-

miseen henkilöstöön liittyen ja rakentaa tarvittavia rajapintoja Keski-Uudenmaan sote kuntayhtymään ja muihin ylikunnallisiin rakenteisiin.

Henkilöstöriskeinä kunnassa on tunnistettu työnantajakuvan heikkeneminen, erityisesti sisäilmaongelmien takia. Lisäksi riskeinä mainittakoon henkilöstön eläköityminen ja ”hiljaisen tiedon” katoaminen, uusien työntekijöiden saatavuus sekä julkisen puolen palkkakilpailun vaikeus.

Suurten muutosten jälkeen panostetaan vahvasti kehittämiseen, kuten henkilöstön ja toimintatapojen kehittämiseen, henkilöstöprosessien sujuvuuteen, henkilöstöä osallistaviin toimintatapoihin sekä työturvallisuuden ja työhyvinvoinnin edistämiseen. Henkilöstökysely toteutetaan keväällä 2019. Henkilöstöprosesseja kehitetään mm. digitalisaation avulla. Uuden, monipuolisemman henkilöstöjärjestelmän kehittäminen aloitetaan vuoden aikana.

Tulorekisteri otetaan käyttöön 1.1.2019. Palkkatietojen erillisestä vuosi-ilmoittamisesta luovutaan ja työnantajat ilmoittavat palkkatiedot yhteen keskitettyyn tulorekisteriin eri viranomaisten tarpeita varten. Koska palkkahallinto on ulkoistettu KuntaProlle, asia tuo muutoksia KuntaPron ilmoittamisikäytäntöihin.

Palkkakulut nousevat henkilöstömäärän kasvamisen myötä. Kunta-alan työehtosopimuksiin vuosille 2018 – 19 sisältyy suuri järjestelyerä, 1,2 prosenttia. Järjestelyerä tulee maksuun 1.1.2019.

Palkkausjärjestelmiä kehitetään vastaamaan paremmin kunta-alan palkkakehitystä.

Yhteenvedo henkilöstömäärän ja henkilöstön palkkakulujen kehittymisestä:

Henkilöstömenot	TP 2017	MTA 2018	TA 2019	TA 2018/2019 Muutos
Palkat	76 157 616	77 696 272	81 464 354	3 768 082
Sivukulut	20 469 383	20 364 967	20 916 355	551 388
Yhteensä	96 626 999	98 061 239	102 380 709	4 319 470
Vesihuoltoliikelaitos	714 915	747 080	785 176	38 096
Sivukulut	189 479	157 193	199 953	42 760
Liikelaitos yhteensä	904 394	904 273	985 129	80 856
Yht. liikelaitos mukana	97 531 393	98 965 512	103 365 838	4 400 326

1.1.2019 Sosiaali- ja Terveystoimen henkilöstö siirtyy Keski-Uudenmaan sote kuntayhtymän palvelukseen. Tällöin kunnan palkkamenot pienenevät 36 320 215 euroa (sivukuluineen) ja ovat 67 045 623 euroa. Sosiaali- ja terveystoimen menot siirtyvät ostopalveluihin.

Palvelussuhteet	MTA2017	TA2018	TA2019	TA 2018/2019 Muutos
Yleisjohto ja konsernipalvelut	170,9	172,3	173	0,7
Kasvatus- ja sivistystoimi	1057,5	1085,5	1097,5	12
KETEK	178	185	193	8
Yhteensä	1930,5	1968,9	1463,5	20,7
Vesihuoltoliikelaitos	17	17	17	0
Yht. liikelaitos mukana	1947,5	1985,9	1480,5	20,7

1.1.2019 Sosiaali- ja Terveystoimen henkilöstö siirtyy Keski-Uudenmaan sote kuntayhtymän palvelukseen. Tällöin kunnan henkilöstömäärä on 1463,5 henkilöä ja Vesihuoltoliikelaitos mukaan lukien 1480,5.

1.1.2019 siirtyy Keski-Uudenmaan asiamies- ja neuvontapalveluiden talous- ja velkaneuvonnan yksiköstä neljä henkilöä valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiiriin. Nämä siirtyvät henkilöt on huomioitu yleisjohton- ja konsernipalveluiden henkilöstömäärässä.

1.1.2019 siirtyvät kolme koululaisten perhetyöntekijää Keski-Uudenmaan soten muutoksen myötä Sosiaali- ja terveystoimialalta Kasvatus- ja sivistystoimen alle.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2019

Henkilöstön palkkamenoiissa laskettu mukaan sosiaalisivukulut 20 %. Kokemuksilisiä ei ole huomioitu.

12.10.2018

UUDET TOISTAISEKSI VOIMASSAOLEVAT VIRAT JA TYÖSUHTEET					
Toimiala/Tulosalue/tulosyksikkö	Perustelut	Perustamisajankohta	Virka	Työsuhde	Euroa/2019
Yleisjohto ja konsernipalvelut					
K-U:n asiamies ja neuvontapalvelut: johtava yleinen edunvalvoja	K-U:n asiamies ja neuvontapalveluiden tehtävät muuttuvat vuoden vaihteessa. Yksikköön jää yleinen edunvalvonta, kun talous- ja velkaneuvonta siirtyy valtiolle ja potilas- ja sosiaaliamiehen tehtävä K-U:n sote-kuntayhtymälle. Edunvalvonnassa työskentelee 5 edunvalvojaa ja 5 edunvalvontasihteeriä. Päämiesten määrän lisääntyminen edellyttää edunvalvonnan resurssin lisäämistä. Valtiolta palvelujen tuottamisesta saarava korvaus sekä päämiehiltä perittävät palkkiot ja korvaukset kattavat edunvalvontapalvelujen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset.	1.1.2019		1	53 400
	Samalla lakkautetaan yksikön esimiehen eli asiamiehen virka.			-1	
Strateginen suunnittelu ja kehittäminen: asiakaspalveluneuvoja	Asiakaspalvelutiimiä halutaan vahvistaa toimintavarmuuden takaamiseksi. Lisäksi tavoitteena on laajentaa aukioloaikoja, jotka palvelevat kuntalaisia/asiakkaita paremmin.	1.1.2019		1	35 700
Kehittämisesurssi, nimike vielä epäselvä	Kehittämisen työtehtävät	1.1.2019		1	49 900
Strateginen suunnittelu ja kehittäminen: osallisuuskoordinaattori	Uusi kunta, Keski-Uudenmaan sote, sote-maakuntaudistus, kunnan strategian toteutus Yhteisömanagerin toimenkuvana on jatkossa kehittämisverkostojen koordinointi. Muun osallisuustyön koordinoitiin, "me teemme yhdessä uutta"-toimintatavan ja osallisuusmallin toimeenpanoon tarvitaan resurssi	1.1.2019		1	49 900
K-U:n ympäristökeskus/ ympäristönsuojelu: ympäristösuunnittelija	Nykyinen työsuhde muutetaan viraksi vastaamaan tulosyksikön palvelussuhdekäytäntöä.	1.1.2019		1	51 700
	Samalla lakkautetaan ympäristösuunnittelijan työsopimussuhteinen tehtävä.	1.1.2019		-1	-51 700
K-U:n ympäristökeskus/ ympäristönsuojelu: ympäristösuunnittelija	Tuusulanjärven kunnostushanke siirtyy 1.1.2019 Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymälä (KUVES) Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen hoidettavaksi. Hankkeesta vastaava KUVES:n vesistötutkija siirtyy liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti perustettavaan ympäristösuunnittelijan virkaan.	1.1.2019		1	51 700
K-U:n ympäristökeskus/ eläinlääkintähuolto: pieneläinhoitaja	Eläinlääkäreiden vastaanottojen (Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula) työn kuormittavuuden helpottaminen. Tuusulan vastaanotolla on vuodesta 2006 lähtien työsjennellyt vakituinen pieneläinhoitaja. Kyseinen palvelussuhde on vastaanottojen tehtävien järjestyssä osoitettu Nurmijärven ja Järvenpään vastaanottojen yhteiskäyttöön, mikä vuoksi Tuusulan vastaanotolle tarvitaan korvaava vakituinen työsuhde.	1.1.2019		1	34 400
Sosiaali- ja terveystoimi					
Kasvatus- ja sivistystoimi					
Varhaiskasvatus: neljä lastentarhanopettajaa	Varhaiskasvatuslain uudistus 1.9.2018 edellyttää valmistautumista lastentarhanopettajien määrän lisäämiseen kohti vuotta 2030. Esitetään lastentarhanopettajien palkkaamista lastenhoitajien sijaan.	1.8.2018		4	62 600
Opetus: kolme oppilaanohjaajaa	Resurssi on alle valtakunnallisten suositusten ja nämä virat korjaavat tämän asian. Oppilaan tuen parantaminen on Kesun tavoitteistoa.	1.8.2019		3	55 300
Opetus: kaksi erityisluokanopettajaa	Kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisen suunnitelman toteuttaminen ja yläkoulun oppilaan tuen organisointi.	1.8.2019		2	35 300
Opetus: 2 laaja-alaista erityisopettajaa	Kasvatuksen ja koulutuksen kehittämisen suunnitelman toteuttaminen ja yläkoulun oppilaan tuen organisointi.	1.8.2019		2	35 300
Opetus: koulusihteeri	Uudelleensijoituksen vuoksi kunnalla velvoite perustaa kyseinen tehtävä	1.1.2019		1	35 700
Kasvun ja oppimisen tuki: kolme perheohjaajaa	Ko. tehtävät siirretään 1.1.2019 alkaen sos. ja terv.toimesta kasvatus- ja sivistytoimeen. Tehtävien siirron yhteydessä otetaan käyttöön uusi tehtävänimike perheohjaaja (nimikkeenmuutoksesta erillinen hakemus).	1.1.2019		3	104 800
	Samalla lakkautetaan kolme perhetyöntekijän tehtävää.	1.1.2019		-3	-104 800
Kulttuuripalvelut: kulttuurituottaja (50 %)	Kulttuurituottaja tekee aktiivista yhteistyötä toimialan muiden tulosyksiköiden kanssa. Tehtävä on osa-aikainen.	1.1.2019		1	17 700
Kansalaisopisto ja liikunnanohjauspalvelut: liikunnansuunnittelija	Opetustuntimäärältään kansalaisopiston suurimmista aloista liikunta on ainoa, jolla ei ole päätoimista vastuuhenkilöä. Ohjattua matalan kynnyksen terveysliikuntaa ja muita ryhmäliikunnan muotoja kehitetään osana uimahallin hyvinvointipalveluja. Tätä työtä resurssoidaan yhdistämällä kunnan järjestämä ryhmäliikunta ja kansalaisopiston ohjaustoiminta yhdeksi kokonaisuudeksi. Tehtävä jakaantuu vapaa-aikapalveluille 50 % ja kasvun- ja oppimisen palveluille 50 %.	1.1.2019		1	36 100
Alueellinen nuorisotyö: nuorisohjaaja	Riihikallion nuorisotila on ainoa nuorisotalo, jossa ei ole kokopäiväistä nuorisohjaajaa. Nuorisohjaaja toimii yhteistyössä toimialan muiden tulosyksiköiden kanssa ja on paikallisessa lähiverkostossa keskeinen toimija. Koulunuorisotyö Riihikallion alueella on tärkeä osa toimenkuvaa.	1.1.2019		1	34 700

UUDET TOISTAISEKSI VOIMASSAOLEVAT VIRAT JA TYÖSUHTEET					
Kuntakehitys ja tekniikka:					
Elinkeinopalvelut: elinvoimajohtaja	Valtuusto perustanut viran 3.9.2019 § 88	1.9.2018	1		87 400
Elinkeino- ja kasvupalvelut: hankekehittäjä	Toimintojen kehittäminen ja varmistaminen, että toimintatavat toteutuvat käytännössä.	1.1.2019		1	69 500
Rakennuttaminen: rakennuttajainsinööri	Reurssitarve perustuu palveluverkon sisältämien hankkeiden toteuttamiseen aikataulussa sekä sisäilmäongelmista seuraavien korjaushankkeiden välittömään hoitamiseen. Tällä hetkellä resurssivaje, joka johtaa työmaiden osalta riskialttiiseen tilanteeseen, jos tulee sairastumisia, tapaturmia, työuupusta yms. Sijaisuudet on tällä hetkellä hankala järjestää ja työmaiden hoito vaarantuu. Rakennushankkeiden prosessit ovat jatkuvasti monimutkaistuneet.	1.1.2019		1	53000
Kaavoitus: kaavoitusavustaja	Tuusulan kaavoitus ei nykyisellä organisaatiolla ja töiden ohjelmoinnilla kykene vastaamaan kysyntään vähäisten kaavamuutosten laatimiseen. Vähäisille kaavamuutoksille on suuri tarve. Nämä pienet kaavamuutokset mahdollistavat esimerkiksi yritystonttien paremman toiminnallisuuden. Toisaalta kuntalaisten oman asuin ympäristön tilanne saadaan paremmaksi vähäisten kaavamuutosten avulla. Kuntalaisia, asukkaita ja yrityksiä palvellaan paremmin, kun vähäisiä kaavamuutoksia saadaan eteenpäin. Tuusulan kunta muuttuu vireämmäksi ja Tuusulan kunnan toiminta sujuvammaksi strategian mukaisesti.	1.1.2019		1	36700
Vesihuoltoliikelaitos:					
Viemärlaitos: hankeinsinööri	Vuoshuoltoinfran vanhetessa ja korjausvelan kasvaessa tarvitaan lisäresurssia saneeraustoiminnan hoitamiseen nykykäytännön mukaisesti eli suunnitelmallisesti hanke kerrallaan alusta loppuun.	1.4.2019	1		36 700
	Uudet tehtävät yhteensä		12	14	871 000
	Jätetään täyttämättä/lakkautetaan		1		
	Kaikki yhteensä			25,0	871 000

UUDET MÄÄRÄAIKAISET TYÖSUHTEET					
Toimiala/Tulosalue/tulosyksikkö	Perustelut	Perustamis- ajankohta	Virka	Työsuhde	euroa/ 2019
Yleisjohto ja konsernipalvelut:					
Taloushallinto ja suunnittelu: taloussihteeri	Kunnan sote-palveluiden tuotanto siirretään kuntayhtymään 1.1.2019 alkaen. Palvelutuotannon ja siihen liittyvän laskituksen ja toiminnan raportoinnin siirto vaatii lisätyöpanosta myös kunnan päässä alkuvuodesta 2018 Uuden talouspalvelutiimin toiminta käynnistyi kesäkuussa 2018. Tiimin toimintaa laajennetaan ja kehitetään asteittain, ja toimialojen ostolaskujen ja yleislaskituksen prosesseja siirretään talouspalvelutiimin tehtäväksi. Tiimin toiminta on vielä käynnistysvaiheessa; toimintamallit- ja -prosessit ovat vielä pitkälti keskeneräisiä ja tiimin osaamisessa on puutteita. Siltalan määräaikaisuuden jatko olisi tärkeää taloustiimin toimintavarmuuden turvaamisen näkökulmasta.	1.1.- 31.8.2018		1	24 700
Viestintä: viestinnän asiantuntija	Viestinnän resurssit kunnassa ovat niukat suhteessa nykyorganisaation viestintään kohdistuviin odotuksiin ja mm. strategiasta ja brändityöstä johdettuihin tarpeisiin.	1.1.2019- 31.12.2019		1	46 000
K-U:n ympäristökeskus/ eläinlääkintähuolto: pieneläinhoitaja	Eläinlääkäreiden vastaanottojen (Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula) työn kuormittavuuden helpottaminen. Työsuhde on määräaikainen vuoden 2020 loppuun eläinlääkintähuollon tehtävien siiretyessä vuoden 2021 alussa maakunnan järjestettäväksi.	1.1.2019- 31.12.2019		1	34 400

Sosiaali- ja terveystoimiala:					
Kasvatus- ja sivistystoimiala:					
Kuntakehitys ja tekniikka:					
Kunnossapito ja viheralueet: hankevastaava	Kaavoituksessa tapahtuneiden henkilövaihdosten vuoksi Tuusulanjärven eteläosan ja Jokilaakson kehittämishankkeessa ei ole tällä hetkellä projektikoordinaattoria. Hankevastaavan on suunniteltu ottavan vastuun em. kehittämishankkeen koordinoinnista ja hankkeiden suunnittelusta sekä mahdollisuuksien ja kykyjen mukaan myös rakennuttamisesta. Rahoitus tulee investointien erillisrahoituksesta, mikäli valtuusto hyväksyy ao. hankkeen budjettikäsittelyn yhteydessä.	1.11.2018- 31.12.2020		1	48 400
Kunnossapito ja viheralueet: kunnossapitotyöntekijä	Resursseista on kadonnut/katoamassa tänä vuonna vastaava määrä, kun yksi henkilö on osa-aikaeläkkeellä ja toinen henkilö on siirtynyt esimiesasemaan, jolloin työpanos kentällä vähenee noin puolella. Liittyy kunnossapidon uudelleen organisointiin.	1.1.2019- 31.12.2019		1	29300
		Yhteensä	0	5	182 800
				5	

MÄÄRÄAIKAISTEN VIRKOJEN JA TYÖSUHTEIDEN VAKINAISTAMINEN					
Toimiala/Tulosalue/tulosyksikkö	Perustelut	ajankohta	Virka	Työsuhde	2019
Yleisjohto ja konsernipalvelut:					
Strateginen suunnittelu ja kehittäminen: asiakaspalveluneuvoja	Asiakaspalvelutiimiä halutaan vahvistaa toimintavarmuuden takaamiseksi. Lisäksi tavoitteena on laajentaa aukioloaikoja, jotka palvelevat kuntalaisia/asiakkaita paremmin.	1.1.2019		1	35 700
Sosiaali- ja terveystoimiala:					
Kasvatus- ja sivistystoimiala:					
Kuntakehitys ja tekniikka:					
		Yhteensä	0	1	35 700
				1	

HENKILOSTÖSUUNNITELMA 2019					
Henkilöstön palkkamenoissa laskettu mukaan sosiaalisivukulut 20 %. Kokemuksisia ei ole huomioitu.					31.10.2018
UUDET TOISTAISEKSI VOIMASSAOLEVAT VIRAT JA TYÖSUHTEET					
Toimiala/Tulosalue/tulosyksikkö	Perustelut	Perustamisajankohta	Virka	Työsuhde	Euroa/2019
Sosiaali- ja terveystoimi					
Perheiden sosiaalipalvelut: perhetyöntekijä	Perhetyön tarve on lisääntynyt. Nykyisillä resursseilla kunta ei voi kattaa kysyntää, palveluun on syntynyt jonoa ja palvelun viivästyminen voi aiheuttaa perheen kriisin pahenemisen ja lisätä lastensuojelun sijaishuollon palvelutarvetta. Palvelua joudutaan ostamaan. Kunnan oma palvelu toimii joustavammin ja tulee ostopalvelua edullisemmaksi. Kustannukset katetaan ostopalvelumäärärahasta.	1.1.2019		1	41 000
Perheiden sosiaalipalvelut/ Nuorisosaama:sairaanhoitaja	Nuorisosaaman tehtävänä on vastata nuorten mielenterveyteen ja päihteisiin liittyvään niin matalankynnyksen kuin hoidolliseen tarpeeseen. Yhteistyötä nuorisosaaman sekä koivukujan vastaanotto- ja arviointiyksikköön sijoitettujen nuorten päihdearvion ja päihdekuntoutuksen toteuttamisessa on lisätty vuoden 2017 aikana. Nuorisosaaman asiakkaiden määrä on kasvanut vuoden 2017 aikana 28%:a mikä on huima määrä kolmelle työntekijälle. Vuonna 2017 nuorisosaaman toimintaa matalankynnyksen palvelun tuottajana on jouduttu supistamaan, kasvaneen asiakasmäärän vuoksi. Nuorten päihdeongelmat ovat lisääntyneet tuntuvasti. Vuonna 2016 Tuusulan kunnassa tehtiin yhteensä 67 lastensuojeluilmoitusta, joissa lapsen päihteidenkäyttö on ollut ilmoitusperuste, kun vastaava luku vuonna 2017 oli 126. Yksikössä on selkeä lisäresurssin tarve, jotta yksikkö pystyy vastaamaan sille määrättyistä työtehtävistä. Palkkamenot katetaan ostopalvelukustannuksista.	1.1.2019		1	41 000
Aikuisten sosiaalipalvelut: työvalmentaja	Työtoimintakeskuksen asiakkaiden ja työntekijöiden työturvallisuus voidaan varmistaa vain riittävän vakituisten henkilöstön avulla. Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärä on viime vuosina kasvanut, eikä laadukasta ja vaikuttavaa kuntouttavaa työtoimintaa enää pystytä tuottamaan nykyisellä henkilöstöresurssilla (sosiaaliohjaaja ja työvalmentaja). Yli 1000 päivää Kelan työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden määrä on ollut kasvussa vuodesta 2015 lähtien, mikä tarkoittaa kasvua myös niiden henkilöiden määrässä, joille ei voida tarjota työtä eikä julkisia työvoimapalveluja heidän työ- ja toimintakyvyn rajoitteiden vuoksi, ja joille on tarjottava kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisesti kuntouttavaa työtoimintaa.	1.1.2019		1	36 900
Vanhus- ja vammaispalvelut: tukiasumisen ohjaaja	Tavoitteena on järjestää kevyempää asumisen tukea ryhmä-asumisen sijasta silloin, kun asiakas tällaisella palvelulla selviytyy. Palvelun piiriin tullaan pääosin muuttamalla lapsuudenkodista tai asumisvalmiuksien lisääntyttä raskaammista palveluista.	1.3.2019		1	20 500
Terveyspalvelut: lääkäri (50 %)	Lääkärin vakanssi (0,5) perustetaan kotisairaaloiminnan laajentamista varten. Suunnitelmavuonna 2019 jatketaan alueellisen kotisairaalan toimintatapojen yhdenmukaistamista. Kotisairaalan toiminnanohjaus ja resurssien tehokasta käyttöä kehitetään edelleen alueellisen johdon alaisuudessa. Tavoitteena on lisääntyvässä määrin kotiuttaa sairaalasta potilaita suoraan kotisairaalaan.				
	Uudet tehtävät yhteensä			4	139 400
	Jätetään täyttämättä/lakkautetaan				
	Kaikki yhteensä			4,0	139 400

Investoinnit

INVESTOINNIT VUOSINA 2019 - 2023

Tuusulan kunnan vuoden 2019 investoinnit painottuvat kohteisiin, jotka perustuvat palvelurakenteen uudistamiseen ja edistävät terveyttä ja hyvinvointia, kunnan elinvoimaa ja vetovoimaisuutta. Investointien tavoitteena on tukea kunnan palveluiden järjestämistä entistä tuottavammin. Terveellinen sisäilmasto on keskeinen investointikriteeri.

Koulujen ja päiväkotien uudisrakennus- ja peruskorjaushankkeiden investoinneissa kunnan tavoitteena on ns. kampus-toimintamalli, jolloin samassa toimintapisteessä ja kiinteistössä ovat päiväkotit, esikoulu, ala-aste ja yläaste. Samassa kokonaisuudessa voi olla myös nuorisotiloja sekä ikään-tyville tarkoitettuja ja muita kuntalaisten tarvitsemia palveluita helposti saavutettavissa kokonaisuuksissa. Tämän kampusmallin mukaisesti on toteutettu Kellokosken yhtenäiskoulun laajennus- ja muutostyöt, jotka toteutettiin 2016 - 2018 aikana.

Suunnitteilla oleva Monio kokoaa saman katon alle lukion, kansalaisopiston, musiikkiopiston ja taiteen perusopetuksen tilat. Monipuolisena kulttuuri- ja opiskeluympäristönä Monio tulee tarjoamaan kaikkia kuntalaisia palvelevia kokoontumis- ja esiintymistiloja. Myös yritykset ja yhdistykset voivat käyttää Monion tiloja.

Sosiaali- ja terveystoimen palveluverkkoon tehdään lähivuosien aikana vain toiminnan kannalta välttämättömät korjaus- ja muutostyöt. Tuusulan kunta vuokraa Keski-Uudenmaan sote-kuntyhtymälle sen käytössä olevat tilat 1.1.2019 alkaen.

Kunnallistekniikan investoinnit painottuvat myös vuonna 2019 pääosin uusien asuinalueiden rakentamiseen. Suurin liikenneväylähanke Koskenmäen ja Vaunukanaan liittymien saneeraus, joka jatkuu edelleen vuonna 2019. Samoin Rykmentinpuiston rakentaminen jatkuu: Puustellinmetsän lisäksi rakennetaan Monion ja Rykmentinpuiston keskustan asemakaava-alueiden runkokatuverkkoa. Lahelanpelto II kunnallistekniikan rakentaminen jatkuu; 1. vaiheelle alueelle talonrakentajat voivat käynnistää rakennustyöt kesällä 2019. Kunnallistekniikan työt jatkuvat 2. vaiheen alueella. Uusina avauksina ovat Aropellon kaava-alue Hyrylässä ja Linjapuisto II Kellokoskella.

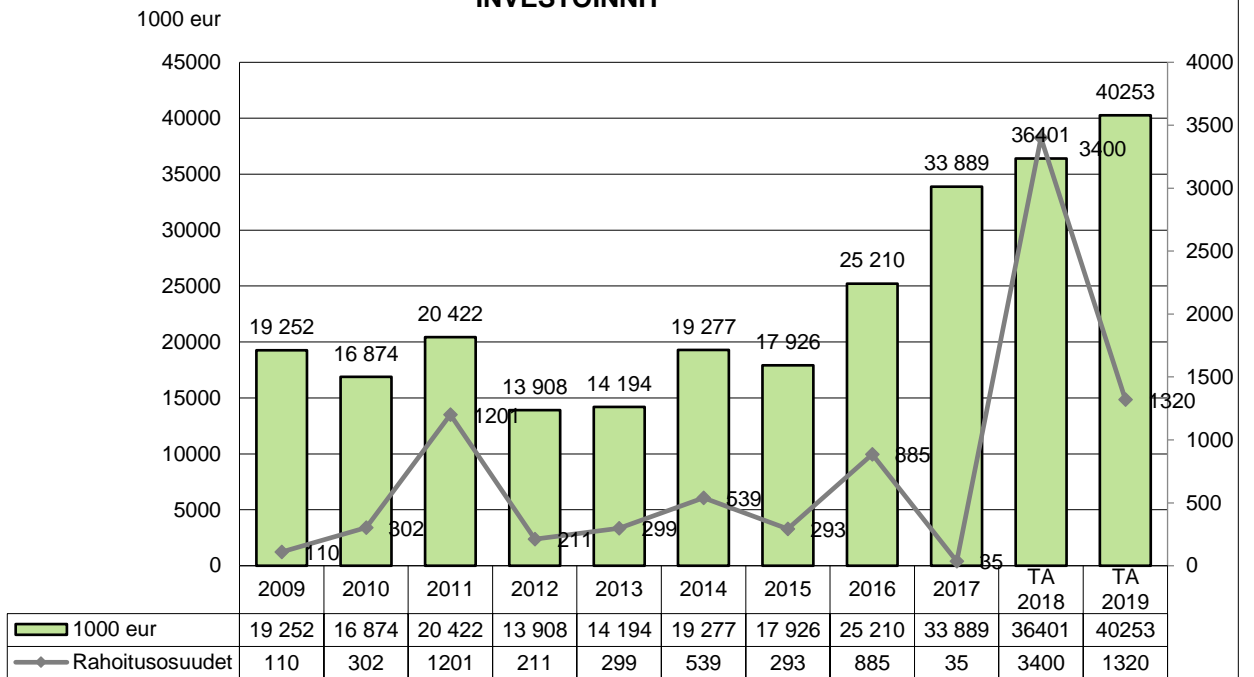
Kunnan tulevien vuosien investointimäärät nousevat huomattavan korkeiksi, kun koulu- ja päiväkotiverkon uusimista joudutaan vauhdittamaan sisäilmaongelmien vuoksi. Samalla kunta rakentaa Rykmentinpuistoa ja muita uusia asuinalueita. Uusien työpaikka-alueiden avaaminen edellyttää suurehkojen infra-investointien tekemistä. Kunnan maksuosuudet valtion tieverkoston parantamiseksi ja kehittämiseksi todennäköisesti kasvavat. Investointien toteuttamisessa kunta pyrkii löytämään uusia, perinteistä talousarvioraioituksesta poikkeavia toteutus- ja rahoitusmalleja, joiden avulla voidaan mm. monipuolistaa kiinteistöjen käyttöä ja rakentaa uutta infraa sekä rajoittaa kunnan velkaantumista.

Tasapainoinen talous edellyttää, että vuosikatteella on kyettävä kattamaan vähintään poistot ja mahdolliset pitkäaikaisten lainojen lyhennykset. Kunnan poistosuunnitelma on uusittu vuoden 2014 alussa päivitettyjen suositusten mukaiseksi. Lähivuosille ajoittuvien mittavien investointien vuoksi vuosittainen poistotaso nousee suunnitelmakaudella vuoden 2018 noin 13,6 milj. eurosta arviolta lähes 18 milj. euroon vuonna 2023.

Kunnan vuoden 2019 investoinnit ovat yhteensä 40,3 milj. euroa ja vesihuoltoliikelaitos mukaan lukien 44,4 milj. euroa.

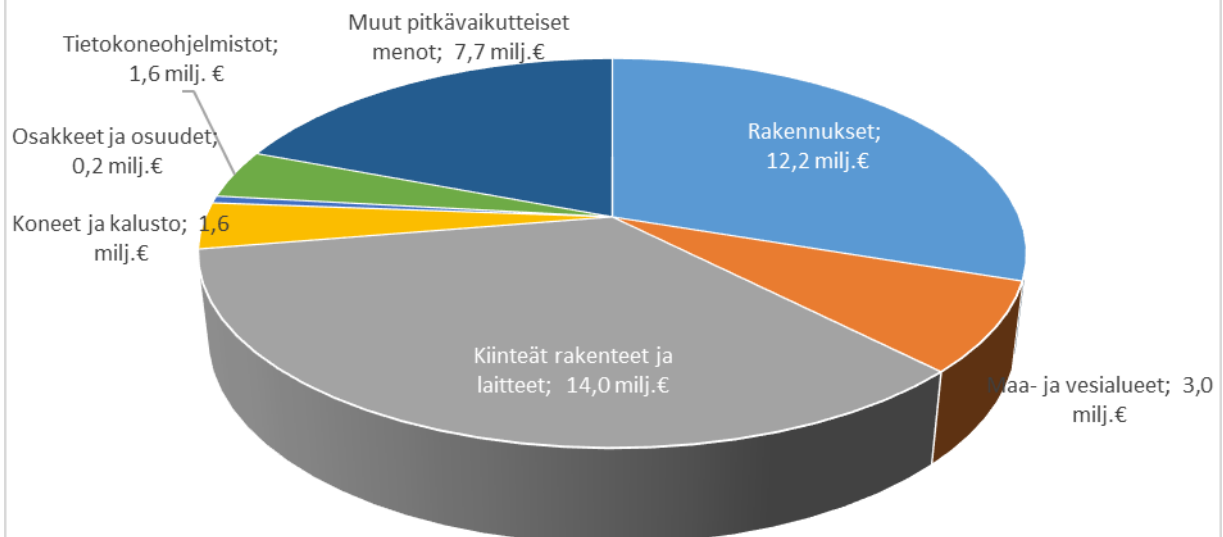
Mahdollisesti lisääntyvät sisäilmasto-ongelmat kunnan toimitiloissa tulevat vaikuttamaan talousarviossa 2019 päätettävien investointien toteutukseen ja toteutusjärjestykseen taloussuunnitelmakaudella 2019 - 2023.

INVESTOINNIT

Vuoteen 2013 asti vesihuoltolaitoksen luvut mukana. V.2014 lähtien eriytetyn vesiliikelaitoksen lukuja ei mukana.

Investointimenot TA 2019 40,3 milj. eur

INVESTOINTIEN PERUSTELUT 300 000 EUROA TAI YLITTÄVIIN HANKE-ESITYKSIIN 2019

RAKENNUKSET

Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysasema Hyrylässä. Ulosvuokraus 1.1.2019 alkaen kuntayhtymälle. Budjettivaraus TAE 2019 perustuu teknisiin vuosikorjaus- ja perusparannustarpeisiin, jotka ovat investointitasoisia 0,3 M€

- Akuuttivastaanottopisteen muutostöiden loppuun saattaminen (työt aloitettu 2018)
- LVISA-järjestelmien korjaus- ja päivitystarpeet, ikkunarakenteisen kunnostusta

Etelä-Tuusulan päiväkoti (ent. Mikkolan alueen pk) 0,4 M€

- Toteutussuunnittelua

Kellokosken yhtenäiskoulu 0,4 M€

- Entisen Ruukin koulun alapohjien kunnostustöiden suunnittelu ja rakennustöiden toteutuksen alottaminen

Rykmentinpuiston yhtenäiskoulu, esirakentaminen (asuntomessut), 0,43 M€

- Rykmentinpuiston Y-tontti, yhtenäiskoulun, päiväkodin ja lähiliikuntapaikan esirakentaminen
- tehtävät työt: kasvillisuuden poisto, tontin täyttö ja tasaaminen

Riihikallion yläkoulun rakentaminen 0,5 M€

- Toteutussuunnittelua

Etelä-Tuusulan Monion lukio- ja kulttuurin monitoimirakennus 5,0 M€

- Monion rakennustöiden aloittaminen, toteutusmuotona elinkaarihanke, kustannustaso 2019 on arvio elinkarihankkeen toteutuvasta laskutuksesta vuodelle 2019

Kirkonkylän koulu ja päiväkoti kampus 0,7 M€

- Toteutussuunnittelu ja tontilla maasto- sekä perustustöiden aloittaminen

Urheilukeskus 0,3 M€

- Aluesuunnittelua ja hallien tarveselvitykset

Lepolan koulun lähiliikunta-alueen rakentaminen, kunnan osuus 0,3 M€

- Lepolan koulun lähiliikunta-alue rakentuu koulun nykyiselle piha-alueelle ja osittain Jokelan urheilukentän yhteyteen. Suunnitteluun on varattu kevät 2019 ja toteutus kesä- syyskuu 2019

Lähiliikuntapaikat, 0,7 M€

- toteutetaan lähiliikuntapaikkaohjelman mukaisesti
  - o Lepolan koulu
  - o Kellokosken koulu
  - o Rusutjärven koulu
  - o toiminnalliset muutokset

MAA- JA VESIALUEET

Maan ostot 3,0 M€

KUNNALLISTEKNIikka

Kunnallistekniikan investoinnit painottuvat myös vuonna 2019 pääosin uusien kaava-alueiden rakentamiseen. Näistä tärkeimmät ovat Rykmentinpuiston alueella olevat Puustellimetsä, Rykmentinpuiston keskusta ja Monio sekä lisäksi Lahelanpelto II, Aropelto ja Kellokoskella sijaitseva Linjapuisto II. Väylähankkeista Koskenmäen ja Vaunukanaan liittymien saneeraus jatkuu edelleen vuonna 2019. Lisäksi saneerataan kunnan katuverkostoon kuuluva Pellavamäentien-Haukantien liittymä.

Vuoden 2019 suurimpia kunnallistekniikan investointikohteita ovat:

Puustellinmetsä 3,5 milj. euroa

- kaava-alueen kadut ja aukiot, kevyen liikenteen silta

Rykmentinpuiston keskusta 1,5 milj. euroa

- Rykmentin puistotie, Rykmentintie ja Patteristontie

Monio 0,6milj. euroa

- Pataljoonantie, Rykmentintien alku

Lahelanpelto II 1,4 milj. euroa

- Esirakentaminen, liittymä Lahelantielle, kadut

Pellavamäentien ja Haukantien saneeraus, 0,8 milj. euroa

- liittymän muutos kiertoliittymäksi

Urheilupuiston pysäköintialue 0,5 milj .euroa

- Tenniskeskuksen laajennuksen pysäköintialue ja hulevesien hallintajärjestelmä

MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT

Tuusulan kunnan suorittamista valtion tieverkostoon kohdistuvista vuoden 2019 investoinneista merkittävimmät ovat:

Koskenmäki-Vaunukangas-Häriskivi 6,4 milj. euroa

- Kt 45:n ja mt 139:n parantaminen

Jokelantien kevyen liikenteen väylä välillä Vanhankyläntie-Vaasan yksityistie, 1,0 milj. euroa

- Kevyen liiketeen yhteyksien parantaminen Järvenpään, yhteishanke Uudenmaan ely:n ja Järvenpään kaupungin kanssa

Muut:

Apotti 1,12 milj.euroa

- Sosiaali- ja terveystoimen uusi asiakas- ja potilastietojärjestelmä otetaan Tuusulassa käyttöön 2020

PUISTOT JA LEIKKIPAIKAT

Viherrakentamisen merkittävin hanke vuonna 2019 kohdistuu Puustellinmetsän asemakaava-alueen viherrakentamiseen. Lisäksi Peltokaaren asuinalueen puistoalueet muodostavat merkittävän kohteen. Tuusulanjärven eteläosassa tehdään useita pienempiä viherrakennushankkeita.

Puustellinmetsän viheralueet 1,5 milj. euroa

- messualueen istutukset, rakenteet ja hulevesialtaat

Lilly Kajanus-Blennerin puisto, 0,5 milj. euroa

- esirakentaminen ja puistoväylät

INVESTOINNIT**HANKERYHMÄ 2**

Valtuuston määrärahaso

HANKERYHMÄ 1

AINEETTOMAT

TIETOKONEOHJELMISTOT	Hankekohtainen > 200.000 euroa
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	
Kunnan kustannusosuudet TL:n ja RHK:n rakennushankkeista	Hankekohtainen > 1.000.000 euroa
Kunnan rahoitusosuudet kiinteistöyhtiöiden käyttöomaisuuden hankintamenoista	Hankekohtainen > 1.000.000 euroa

AINEELLISET

MAA- JA VESIALUEET	
RAKENNUKSET	Hankekohtainen > 1.000.000 euroa
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	
Tiet ja liikenneväylät sekä vesihuolto	Hankekohtainen > 1.000.000 euroa
Pihat, puistot ja leikkipaikat	Hankekohtainen > 200.000 euroa
Vesistöt, urheilu- ja ulkoilalueet	Hankekohtainen > 200.000 euroa
Jätehuolto	Hankekohtainen > 200.000 euroa
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	Hankekohtainen > 200.000 euroa
KONEET JA KALUSTO	
Liikennevälineet ja muut liikkuvat työkoneet	Hankekohtainen > 400.000 euroa
Koneet ja laitteet	Hankekohtainen > 200.000 euroa
Atk- ja puhelinverkot	Hankekohtainen > 100.000 euroa
Kalusto	Hankekohtainen > 200.000 euroa
MUUT AINEELLISET HYÖDYKKEET	
Luonnonvarat	Hankekohtainen > 100.000 euroa
Arvo- ja taide-esineet	Hankekohtainen > 100.000 euroa

SIJOITUKSET

OSAKKEET JA OSUUDET	
Arvopaperit	Toimielimen osuudet
Kuntayhtymien osuudet	Toimielimen osuudet

*) Toimielimet

Kunnanhallitus
 Sosiaali- ja terveyslautakunta
 Kasvatus- ja sivistyslautakunta
 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
 Kuntakehityslautakunta
 Tekninen lautakunta

U=uusi K=
korvaus

		Kokonaiskustannusarvio	TA2018 1 000 €	TAE2019	2020	2021	2022	2023	yht
INVESTOINNIT 2019-2023									
1. Maanhankinta									
	Maa-alueiden hankinta		-3000	-3000	-3000	-3000	-3000	-3000	-18000
	Maanmyynti		12000	9523	9000	11000	11000	11000	63523
	Maanhankinta yhteensä		9000	6523	6000	8000	8000	8000	45523
	Josta myyntivoittojen osuus			8095					
2. Osakkeet									
	Apotti		-141	-171					
	Koy Hyrylän pysäköintitalo			-100					
	Osakkeiden hankinta yhteensä			-271					
	Osakkeiden myynti		1445	100					
	Josta osakkeiden myyntivoitto			85					
3. Rakennukset									
3.1 Kunnanhallitus									
K,U	Sote, tilojen toiminnallisuuden parantaminen ja tilankäytön tehostaminen, muutosinvestoinnit		-100	-100	-100	-100	-100	-100	-600
K	Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysasema, LVIS ja ikkunat		-500	-300					-800
	Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysasema				-300	-300	-300	-300	-1200
			-600	-400	-400	-400	-400	-400	-2600
3.2 Kasvatus ja sivistystoimi									
	Uusien oppimisympäristöjen edellyttämät muutosinvestoinnit		-300	-200	-100	-100	-100	-100	-900
K	Mikkolan alueen korvaava päiväkotiki		-1200						-1200
U	Etelä-Tuusulan päiväkotiki (ent Mikkolan alueen pk)	- 8 500 000		-440	-1000	-6000	-1000		-8440
K, U	Kellokosken koulu, laajennus ja muutos		-6000						-6000
U	Kellokosken koulun alapohjien korjaus			-400					-400
	Kellokosken koulun pihojen peruskorjaus			-250					-250
U	Etelä-Tuusulan lukio/monitoimirakennus MONIO	- 26 816 000	-1016	-5000	-12000	-8800			-26816
	Hyökkälän koulukeskuksen ja päiväkotikiinteistön korjaustyöt: ruokala, auditorio, musiikkiluokka		-120						-120
U	Rykmentinpuiston yhtenäiskoulu; koulu, pk, nuorisotila	- 33 000 000		-60	-100	-840	-12000	-12000	-25000
	Rykmentinpuiston yhtenäiskoulu; esirakentaminen (asuntomessut)			-430					-430
K	Riihikallion yläkoulun rakentaminen	- 30 800 000		-500	-3000	-11000	-14000	-2240	-30740
K	Jokela koulukeskus	- 16 100 000		-60	-100	-2000	-100	-600	-2860
U	Kirkonkylän koulu ja päiväkotiki kampus	- 21 000 000	-300	-700	-1500	-10000	-8500		-21000
U	Lahelan yhtenäiskoulu; koulu, pk, nuorisotila	- 20 200 000		-60	-100	-2040	-9000		-11200
	Pihaleikkiväl. ja aidat säännösten mukaisiksi		-50	-30	-30	-30	-30	-30	-200
			-8986	-8070	-17890	-38870	-37770	-23970	-135556
3.3 Vapaa-aikapalvelut									
K	Uimahalli			-40					0
	- lähtötelien uusiminen								-40
	- maauimalan ja laajennuksen tarveselvitys				-50				-50
	- kassan muutostyöt					-100			-100
	- kuntoaltaan suodatinmassojen vaihto						-25		-25
K,U	Urheilukeskus			-300	-300	-300	-300	-300	-1500
	Kellokosken koulun lähiliikunta-alueen rakentaminen (Skeitti, Graffiti, harjoitustekonurmi, kuntoilu ja pelit)		-430						-430
K	Metsäpirtin ulkoilu- ja virkistyspaikat		-25	-20					-45
K	Rusutjärven koulun piha			-100					-100
	Lepolan koulun lähiliikuntapaikka v. 2019.								
U	Lähiliikuntapaikkoja 1/vuosi.			-300	-250	-250	-250	-250	-1300
			-455	-760	-600	-650	-575	-550	-3590
3.4 Kulttuuripalvelut									
K	Kirjasto, Kellokosken toimipiste					-500			-500
K	Jokelan kirjaston parannustyöt ja kalustaminen			-250					-250
K	Pääkirjaston peli/satuhuone			-50					-50
K	Halosenniemi			-50	-100		-250		-400
K	Klaavola			-20		-50			-70
K	Ilmatorjuntamuseo			-90	-25	-25	-25	-25	-190
K	Erkkola						-40		-40
K	10 Rakennus			-150					-150
K	Mesta			-10					-10
				-620	-125	-575	-315	-25	-1660
3.5 Kuntakehityksen ja tekniikan toimiala									
K,U	Erillinen työohjelma		-1725	-2300	-2500	-2500	-2500	-2500	-14025
			-1725	-2300	-2500	-2500	-2500	-2500	-14025
	Rakennukset yhteensä		-11766	-12150	-21515	-42995	-41560	-27445	-157431

U=uusi K= korvaus	Kokonaiskustann usarvio	TA2018	TAE2019	2020	2021	2022	2023	yht
INVESTOINNIT 2019-2023								
4. Kiinteät rakenteet ja laitteet								
4.1 Kunnanhallitus								
K	ATK- ja puhelinverkot	-50	-50	0	0	0	0	-100
		-50	-50	0	0	0	0	-100
4.2 Kasvatus ja sivistystoimi								
K	Koulujen ja varhaiskasvatuksen verkot ja verkko-oppimisympäristön suunnittelu ja toteutus	-100	-100	0	0	0	0	-200
		-100	-100	0	0	0	0	-200
4.3 Vapaa-aikapalvelut								
K	Kuntovälineet ja lähiliikuntapaikkojen toiminnalliset muutokset	-40	-50	-50	-50	-50	-50	-290
K	Ulkoliikunta- ja harrastuspaikat		-50	-50	-50	-50	-50	-250
	Kellokosken liikuntapaikat, aluetyöt			-100				-100
	Jokelan liikuntapaikat, aluetyöt				-100			-100
K,U	Liikuntapaikkojen yleisuunnittelu		-50					-50
	Rykmentinpuiston reitti (Sikokallio-yhteys, valaisu, pohjatyöt)	-300						-300
K,U	Uimarantojen ja venepaikkojen parannustyöt		-50	-50	-50	-50	-50	-250
	Sarvikallion ja Tuusulanjärven virkistysolosuhteiden kehittäminen	-50						-50
		-390	-200	-250	-250	-150	-150	-1390
4.4 Kuntakehityksen ja tekniikan toimiala								
	Rakennusten pihainvestoinnit							
	- erillisen työohjelman mukaisesti		-100	-100	-100	-100	-100	-500
	Tiet ja liikenneväylät							
	Etelä-Tuusula	-8740	-9270	-5885	-7120	-7260	-7840	-46115
	Jokela	-770	-50	-1270	-1440	-440	-640	-4610
	Kellokoski	-210	-460	-1275	-820	-650	-710	-4125
	Muut alueet	-760	-590	-490	-450	-250	-190	-2730
	Puistot ja leikkipaikat	-1350	-2090	-1680	-2570	-1800		-9490
	Vesistöt	-170		-170	-170			-510
	Tuusulanjärvi	-600	-1000	-250				-1850
	Jätehuolto	-40	-40	-40	-40			-160
		-12640	-13600	-11160	-12710	-10500	-9480	-70090
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä		-13180	-13950	-11410	-12960	-10650	-9630	-71780
Rahoitusosuudet		3400	1320	1000	800	900		7420
Netto		-9780	-12630	-10410	-12160	-9750	-9630	-64360
Muut Pitkävaikutteiset menot								
K	KT 145 kehittäminen	-3400	-6400	-1500				-11300
U	Puistometsäntien liittymä MT 148:lle		-100					
U	Jokelantien kevyen liikenteen väylä mt 1421	-220	-1000					-1220
U	Saviontien liittymä mt 152:lle				-30	-100	-400	-530
U	Virtalantien/Höyhensaarentien liittymä mt 1403:een					-40	-350	-390
K	Nummenväylä-Kolistimenmäki				-100	-100	-2000	-2200
U	Pääradan alikulku Peltokaaressa		-150			-2100	-520	-2770
U	Jokelantien alikulku Peltokaaressa		-50			-400	-270	-720
	Pitkävaikutteiset yhteensä	-3620	-7700	-1500	-130	-2740	-3540	-19130
5. Koneet ja kalusto								
5.1 Kunnanhallitus								
U	Kunnantilojen turvallisuushankinnat	-60	-60					-120
K	Kolsan koulun ja pk keittiö uuni, scanboxit	-24						-24
	Vanhakylän koulu uuni, scanboxit	-24						-24
K	Vaunukankaan koulun keittiöön 2 uunia	-53						-53
K	Mikkolan pk Minigen, keittiön perusparannus	-80						-80
U	Riihikallion koulun juoma-automaatti	-15						-15
U	Rykmentinpuiston ruokala 300 l pata	-30						-30
U	Hyökkälän koulu 4 yhdistelmäuunia		-50					-50
U	Lepolan koulu yhdistelmäuuni, kuljetusvaunu, pakastekaappi		-30					-30
U	Jokelan yläaste uusi linjasto		-55					-55
U	Vaunukankaan koulu ruoankypsennysvaunuja		-48					-48
	Paijalan koulun keittiön laitteiston lisäys		-40					-40
		-286	-283	0	0	0	0	-569

U=uusi K= korvaus	Kokonaiskustannus usarvio	TA2018	TAE2019	2020	2021	2022	2023	yht
INVESTOINNIT 2019-2023								
5.2 Kasvatus- ja sivistyslautakunta								
K	Koulujen ja päiväkotien irtaimisto	-150	-250	-250	-250	-250	-250	-1400
	Ict-laitteiden (mm. tablettien) hankinta	-115	-100					-215
U	Lukion irtaimisto	-50						-50
U	Riihikallion koulun irtaimisto	-50						-50
	Kellokosken yhtenäiskoulun irtaimisto	-700						-700
	Koulujen robottihankinnat		-30					-30
		-1065	-380	-250	-250	-250	-250	-2445
5.3 Kulttuuri ja vapaa-aikalautakunta								
U	Tuusulanjärven kunnessapitolautakunta	-20						-20
	Liikuntapaikkojen ylläpitokalusto	-30	-45	-45				-120
	Latukone		-90					-90
	Urheilukeskuksen traktori			-150				-150
	Jäänhoitokone				-150			-150
U	Nuorisotilat, irtaimisto	-50	-30	-30	-50	-50	-50	-210
		-50	-165	-225	-200	-50	-50	-740
5.4 Kuntakehityslautakunta								
K	Maastohenkilöauto	-60						-60
U,K	Maastomittauslaitteisto		-40					-40
K	GNSS-mittauslaitteen vaihto	-30						-30
U,K	Puustellinmetsän valokuituverkko		-70					-70
U,K	Rykmentinpuiston aurinkoaita	-50						-50
		-140	-110	0	0	0	0	-250
5.5 Tekninenlautakunta								
K	Hiekkavarasto	-40						-40
K	Kuorma-auto	-250						-250
K	Tiekarhu	-260	-350					-610
K	Traktori		-150					-150
K	Turvallisuusjärjestelmien uusiminen		-50					-50
K	Siivouksen laitteet	-50	-50					-100
	Maastotalentimien vaihto		-14					-14
		-600	-614	0	0	0	0	-1200
Koneet ja kalusto yhteensä		-2141	-1552	-475	-450	-300	-300	-5204
6. Pitkävaikutteiset menot								
6.1 Kunnanhallitus								
Yleisjohto ja konserni								
U	Microsoft-lisenssit ja Office 365 AD integraatio	-50	-80	-40				-170
U	Ympäristökeskuksen asiakastietojärjestelmä	10 000	-60	-10				-70
U	Käyttövaltuushallintajärjestelmä	30 000	-30					-30
U	Helpdesk-järjestelmän uusiminen	30 000	-30	-30				-60
U	Sähköinen maksaminen, verkkokauppa	30 000	-30	-30				-60
U	Kansallisen palveluarkkitehtuurin ja SA-alustaan liittyvät integraatiot	30 000	-30	-30				-60
U	Sähköinen järjestelmä osaamisen kehittämiseen ja kehityskeskustelujen tukemiseen	10 000	-10					-10
U	CRM- ja palautejärjestelmän hankinta	30 000	-30	-30				-60
K	Intranetin versiopäivitys	50 000	-50	-50				-100
U	Projektitalkun hallintajärjestelmän hankinta	20 000	-20	-20				-40
U	Palveluhallintajärjestelmän laajentaminen muihin toimintoihin	15 000		-15				-15
U	Henkilöstötietojärjestelmän hankinta	50 000		-50				-50
U	Palautejärjestelmän hankinta	30 000		-30				-30
U	Sähköinen asiointi	30 000	-30					-30
U	Tiedon siirron automatisoinnit järjestelmien välillä	30 000	-30					-30
U	Sähköinen arkistojärjestelmä		-35					-35
U	Apotti	-400	-1120	-2000	-450	0	0	-3970
		-800	-1530	-2040	-450	0	0	-850
Sosiaali- ja terveystoimi (v.2018)								
U	Apotista johtuvat rajapinnat	-200						-200
U	Suun terveydenhuolto, KanTa eArkisto	-50						-50
	Vastaanotto palveluiden sähköisten palvelujen kehittäminen	-40						-40
		-290	0	0	0	0	0	-5110
Kasvatus- ja sivistystoimi								
U	Opetuksen talouden ja toiminnan ohjausjärjestelmä	15 000	-15					-15
			-15	0	0	0	0	-15
Kuntakehityksen ja tekniikan toimiala								
U	Tuusulan paikkatietojärjestelmän kehittäminen		-50	-40				-90
	Facta kuntarekisterin Toimitustieto-osa	30 000	-30					-30
	Sähköinen tontinvarausjärjestelmä	30 000	-30					-30
	Tilakeskuksen sähköinen huoltokirja	60 000	-50	-60				-110
	Facta Kuntarekisterin kehittäminen		-40					-40
		-200	-100	0	0	0	0	-300
Pitkävaikutteiset menot yhteensä		-1305	-1630	-2040	-450	0	0	-6275

U=uusi K=
korvaus

	Kokonaiskustannusarvio	TA2018	TAE2019	2020	2021	2022	2023	yht
INVESTOINNIT 2019-2023								
Investoinnit yhteensä ilman liikelaitosta								
Investoinnit yhteensä ilman liikelaitosta, brutto		-35153	-40253	-39940	-59985	-58250	-43915	
Rahoitusosuudet		3400	1320	1000	800	900		
Tulot		12000	9623	9000	11000	11000	11000	
Investoinnit, netto		-19753	-29310	-29940	-48185	-46350	-32915	
7. Vesihuoltoliikelaitos								
Kiinteät rakenteet ja laitteet		-4664	-4100	-4200	-3800	-3200	-2500	
Liittymismaksut (infotieto)		800	800	800	800	800	800	
Vesihuollon ELY-keskuksen rahoitusosuus 2019								
Investoinnit kunta ja Vesihuoltoliikelaitos yhteensä								
Investoinnit yhteensä, brutto		-39817	-44353	-44140	-63785	-61450	-46415	
Rahoitusosuudet		3400	1320	1000	800	900		
Maanmyynti		12000	9623	9000	11000	11000	11000	
Investoinnit, netto		-24417	-33410	-34140	-51985	-49550	-35415	
Rykmentinpuisto (luvut sisältyvät investointiohjelmiin)								
Kunnallistekniikka		-3950	-5000	-1550	-2200			
Muut pitkävaikutteiset menot		-700	-320	-200	-200			
Tuusulan vesi		-2247	-1990	-1245	-665			
		-6897	-7310	-2995	-3065			
Rykmentinpuisto yhteensä								
Investoinnit yhteensä, brutto		-6897	-7310	-2995	-3065			
Rahoitusosuudet				400	400	400		
Investoinnit, netto		-6897	-7310	-2595	-2665	400		

Vesihuoltoliikelaite

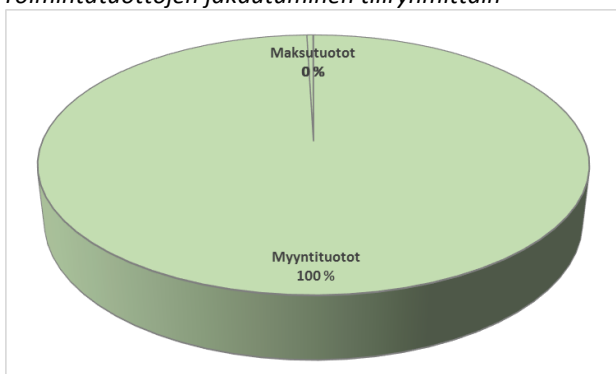
TUUSULAN VESIHUOLTOLIIKELAITOKSEN TALOUSARVIOESITYS 2019 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2019–2023

Vastuhenkilö: liikelaitoksen johtaja Jukka Sahlakari

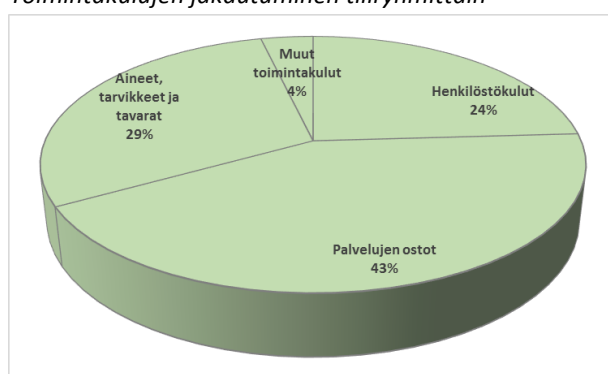
Vesihuoltoliikelaitos (myöhemmin liikelaitos) sisältää kolme tuloyksikköä, vesilaitoksen, viemärlaitoksen ja huleveden. Liikelaitoksen tuloslaskelmaosa eritellään tuloyksikkökohtaisiin käyttötalousosiin. Toiminnalliset suunnitelmat ja tavoitteet laaditaan liikelaitostasolle ja ne sisältävät kaikki tuloyksiköt. Tuloyksikkötasolla seurataan talouden tunnuslukuja, joiden perusteella esim. määritellään taksoja.

Seuraavissa kuvissa on esitetty toimintatuottojen ja -kulujen jakautuminen tiliryhmittäin koko liikelaitoksen tuloslaskelmasta.

Toimintatuottojen jakautuminen tiliryhmittäin

Toimintakulujen jakautuminen tiliryhmittäin

Toiminnan kuvaus

Liikelaitos tuottaa toiminta-alueellaan yhdyskunnan ja sen kehittymisen edellyttämät vesihuoltopalvelut hyvätasoisina ja vesihuoltolain mukaisesti liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Kuluttajille liikelaitos toimittaa keskeytyksettä heidän tarpeitaan vastaavan määrän laatuvaatimukset täyttävää vettä, joka hankitaan sopimuksen mukaisesti Tuusulan seudun vesilaitos - kuntayhtymältä (myöhemmin TSV). Jätevedet liikelaitos viemäriin ja johtaa Keski-Uudenmaan vesiensuojeluliikelaitoskuntayhtymän (myöhemmin KUVES) verkostoon. Erillisviemäroidyllä toiminta-alueilla liikelaitos johtaa hulevedet (sadevedet ja perustusten kuivatusvedet) hallitusti vesistöihin.

Vesihuolto on Suomessa yleensä ottaen vakaata toimintaa, niin myös Tuusulassa. Toimintaympäristössä ei juurikaan tapahdu muutoksia. Vakautta ja toimintavarmuutta pidetään yllä mm. yhteistyön avulla naapurilaitosten kanssa.

Liikelaitoksen painopisteet ovat vesihuoltoverkoston suunnitteluttaminen, rakennuttaminen, verkoston hallinta ja kunnossapito sekä suunnitelmallinen saneeraustoiminta. Liikelaitoksella on yli 8 200 kulutuspaikkaa (noin 36 000 asukasta), joille laitos toimittaa vesihuoltopalvelut, mm. antaa neuvontaa, tekee tonttijohtojen liitostyöt, hoitaa laskutuksen ja sopimusasiat.

Palvelusuunnitelma 2019–2023

Laskutettava vesimäärä on pysynyt lähes samana vuodesta 2011 lähtien johtuen mm. vähäisestä asukasmäärän kasvusta, asiakkaiden kulutustottumuksien muutoksesta ja vesikalusteiden kehitymisestä (vähävetisiä). Vaikka nyt rakennetaan paljon, tulevat asukkaat muutaman vuoden viiveellä.

Laskutettava jätevesimäärä on pysynyt lähes samana vuodesta 2013 lähtien johtuen samoista syistä kuin talousveden puolella. Syntyvään jätevesimäärään vaikuttaa suuresti myös vuosittainen sademäärä (lisääntyvä vuotovesimäärä viemäriin).

Vesi- ja jätevesimäärien arvioidaan pysyvän lähes saman suuruisina vielä muutaman vuoden. Selkeämpi kulutuksen kasvu tapahtuu vasta uusien alueiden (mm. Jokelan Peltokaaren ja Rykmentinpuiston) asuttamisen myötä.

Veden ja jäteveden käyttömaksuihin ja liittymismaksuihin ei ole suunniteltu muutosta vielä vuodelle 2019, vaikka TSV nostaa tukkuveden hintaa 1 s/m³ ja Kuves nostaa vuosimaksua 3 s/m³. Näiden korotuksen vaikutus on noin 120 000 €/v. Mikäli huleveden järjestämisen vastuurajat muuttuvat niin tämä tulee mahdollisesti vaikuttamaan huleveden ja jäteveden maksuihin.

Saneerausvelan kasvaessa liikelaitos panostaa saneeraustoiminnan suunnittelu- ja toteutusprosessien kehittämiseen, toteuttamiseen ja valvontaan mm. uudella henkilöresurssilla. Kehitystoimintaan sisältyy myös kunnan sisäisen yhteistyön ja toteutuksen kehittäminen saneerauskohteissa, joissa saneerataan samalla katurakenne ja vesihuolto.

Tavoitteet

Liikelaitoksen vuoden 2019 vuositavoitteet perustuvat Pormestariohjelman, kunnan vuositavoitteiden, toimenpiteiden ja toteutusohjelmien esityksiin. Tavoitteet koskevat kaikkia tulosityksiköitä. Liikelaitoksen vuoden 2019 tavoitteet keskittyvät jätevesiviemäriin päätyvien vuotovesien vähentämiseen sekä vedenjakelun ja veden laadun varmistamiseen.

- Saneeraustoiminnan uudelleen organisointi uuden henkilöresurssin myötä
  - Mittari: uusi saneerauksen toteuttamisen toimintamalli on kehitetty ja toiminnassa
- Asiakkaiden tonttijohtojen saneeraus
  - Mittari: asiakkaita on tiedotettu kiinteistön ja vesihuoltoliikelaitoksen vastuurajoista ja kannustimet saneeraustoimintaan käytössä

Riskiarvio

Jatkuva verkoston, vesilaitteiden ja jätevedenpumppaamoiden kunnossapidon ja hoidon tasonlasku kustannussäästöjen vuoksi johtaa omaisuuden perustilan heikkenemiseen ja korjausvelan kasvamiseen. Tasonlaskun myötä vaurioitumisherkkyys kasvaa aiheuttaen riskin vesihuollon toimintavarmuudelle.

Vesihuoltotoiminta on säariippuvainen. Rankkasateet aiheuttavat riskin jätevesiverkoston ja hulevesiverkoston sekä pumppaamoiden tukkeutumiselle ja tulvimisille. Sateisen ja kuivan vuoden ero pelkästään jäteveden johtamisen ja puhdistamisen kuluissa on noin 15 % eli 130 000 €. Lisäksi tukkeutumisesta ja putkirikot aiheuttavat pääsääntöisesti omaisuusvahinkoja kolmansille osapuolille ja korjauskustannuksia liikelaitokselle. Kustannukset ovat vuosittain 100 000–200 000 €.

Riskejä syntyy myös suppeasta organisaatiosta. Esimerkiksi hallinnon ja työjohton yksittäisten työtehtävien ja osaaminen ovat vain yhden työntekijän takana.

Riskien hallintaa hoidetaan mm. sähköisellä MISO-työpäiväkirjalla sekä yhteistyöllä naapurivesilaitosten kanssa mukaan lukien yhteiset erityistilanteiden harjoitukset ja materiaalien lainaukset. Liikelaitos hankki kesällä 2015 100 KVA:n siirrettävän varavoimakoneen jätevesipumppaamoiden sähkökatkosten hallinnan varalle. Valtakunnallisella tasolla vesihuoltoon valmistui räätälöity riskienarviointisovellus, joka otettiin käyttöön Tuusulassa vuoden 2017 aika-

na. Sovelluksessa ylläpidetään toimenpideohjelmia, joka tarkastetaan vuosittain valvontaviranomaisen tarkastuksessa.

Henkilöstösuunnitelma 2019

Henkilöstön koulutuksessa liikelaitos käyttää lähinnä Vesilaitosyhdistyksen järjestämiä kursseja sekä naapurivesihuoltolaitosten tai kunnan kanssa yhteistyössä organisoituja koulutustapahtumia.

Liikelaitoksella on jo useamman vuoden ollut tavoitteena kasvattaa henkilöstöä 16 henkilöstä 17 henkilöön. Liikelaitos esittää hankeinsinöörin viran perustamista työmaa- ja saneeraustoiminnan kehittämiseen, toteuttamiseen ja valvontaan. Tarkemmin työkuva on esitetty ”uuden viran perustaminen”-lomakkeessa.

Laskennallisen eläkeiän 63 vuotta on jo saavuttanut 2 työntekijää vuoden 2017 loppuun mennessä. Eläkeiän saavuttaa yksi vuoden 2019 ja 1 vuoden 2020 loppuun mennessä.

Eläkeikä täyttyy vuosina 2018-2023						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	Yhteensä
0	1	1	0	0	0	2

Investointisuunnitelma 2019–2023

Vesihuollon uusinvestoinnit liikelaitos toteuttaa yhdessä KETEK:n kanssa kunnallistekniikan rakentamishankkeen mukaisesti. Kohteet tarkentuvat 2019 rakennusohjelman laatimisen jälkeen. Liikelaitos on myös mukana suunnittelemassa omalta osaltaan Tuusulan rakentamishankkeita. Liikelaitos varautuu omalta osaltaan jatkamaan poikkeuksellisen isojen kohteiden (Rykmentinpuisto ja Lahelanpelto II) rakennuttamista.

Vesijohtoverkon sekä jätevesiverkoston ja -pumppaamoiden saneerausta liikelaitos jatkaa 5-vuotissaneeraussuunnitelman mukaisesti. Saneeraukseen liikelaitos on budjetoitu vuosittain 600 000-700 000 euroa (lähivuosina tarve nousee 1-2 miljoonaan euroon).

Haja-asutusalueen vesihuoltoa liikelaitos rakennuttaa vesihuollon kehittämissuunnitelman (2015) mukaisesti. Vuoden 2017 ja 2018 aikana saimme viimeiset isommat haja-asutusalueet rakennettua. Tulevat mahdolliset alueet ovat pienempiä ja niihin käytetään 75 %-liittymishalukkuussääntöä. Näiden alueiden rakentamispäätöksessä ja -tavassa on otettu ja tullaan ottamaan huomioon uusi vesihuoltolaki sekä haja-asutuksen jätevesiasetus. Lakimuutokset vaikuttavat haja-asutusalueen vesihuoltoverkostojen rakentamisen kannattavuuteen ja rakentamispäätöksiin.

Vesihuoltoliikelaitos		Suunnitelmavuodet 1000€						
		TP 2017	MTA 2018	TAE 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Menojen erittely alueittain								
U	ETELÄ-TUUSULA	-595	-3 730	-2 400 000	-1 660	-2 000	-2 000	-1 200
U	JOKELA	-473	-1 178		-370	-300		-100
U	KELLOKOSKI	-249	-56	-600 000	-370	-200	-100	
U, K	MUUT KOHTEET	-1 158	-1 000	-1 100 000	-1 800	-1 300	-1 100	-1 200
MENOT		-2 475	-5 964	-4 100 000	-4 200	-3 800	-3 200	-2 500
Tulot								
Rahoitusosuudet Ely-keskus		131						
Liittymismaksut		567	800	800 000	800	800	800	800
Nettomeno		-1 777	-5 164	-3 300 000	-3 400	-3 000	-2 400	-1 700

Investointikohteen edessä maininta onko kyseessä K= Korvausinvestointi vai U= uusinvestointi.

Tunnusluvut

Selite	TP 2017	TAE 2018	MTA 2018	TS2019	TS2020	TS2021	TS 2022	TS 2023
TUNNUSLUVUT								
laskutettu vesi m ³	1 875 275	1 886 462	1 886 462	1 950 000	1 969 500	1 989 195	2 009 087	2 029 178
€/m ³	1,37							
käyttömaksu	1,36	1,36	1,36	1,36	1,36	1,36	1,36	1,36
vesijohtoverkoston pituus km	357	388	388	392	396	400	404	408
mittaamaton vesi %	18	-	-	15	15	14	14	13
laskutettu jätevesi m ³	1 894 204	1 876 210	1 876 210	1 900 000	1 919 000	1 938 190	1 957 572	1 977 148
€/m ³	1,49							
käyttömaksu	1,80	1,80	1,80	1,80	1,80	1,80	1,80	1,80
jätevesiverkoston pituus km	362	384	384	388	392	396	400	404
sadevesiverkoston pituus	143	144	144	146	146	146	146	146
vuotovesi %	45	-	-	43	40	39	38	37
Saneeraus								
vesijohto m	1075	500	500	500	500	500	500	500
jätevesiviemäri m	5333	3000	3000	3000	3000	3000	3000	3000
jätevesipumppaamo-/kaivo kpl	5 /140	2 /50	2 /50	2 /50	2 /50	2 /50	3 /50	2 /50
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	6 794	6 621	6 871	6 991	7 049	7 105	7 162	7 219
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-3 622	-3 949	-3 949	-4 091	-4 142	-4 203	-4 265	-4 308
Valmistus omaan käyttöön	54	84	84	54	60	60	60	60
TOIMINTAKATE, S*	3 226	2 756	3 006	2 954	2 967	2 962	2 957	2 971
Henkilöstömäärä:	16	17	17	17	17	17	17	17
Määrärahan muutos %	3,62 %	9,0 %	9,0 %	3,60 %	1,25 %	1,47 %	1,48 %	1,01 %
Määrärahan muutos euroina	-192	-327	-327	-142	-51	-61	-62	-43

S*= sitova tavoite

TUUSULAN VESIHUOLTOLIIKELAITOS					TS (1000 €)				
TULOSLASKELMA	TP 2017	TAE 2018	MTA 2018	TAE 2019	2020	2021	2022	2023	
LIIKEVAIHTO	6 676 865	6 586 000	6 836 000	6 988 000	7 046	7 102	7 159	7 216	
Vesi- ja jätevesimaksut (ulkoiset)	6 118 441	6 078 000	6 328 000	6 450 000	6 504	6 556	6 608	6 661	
Vesi- ja jätevesimaksut (sisäiset)	351 324	355 000	355 000	365 000	368	371	374	377	
Liiketoiminnan muut myyntituotot	207 100	153 000	153 000	173 000	174	176	177	179	
Liiketoiminnan muut tuotot	22 993	2 500	2 500	2 500	3	3	3	3	
Liiketoiminnan muut tuotot (sisäiset)	93 744	32 000	32 000						
Valmistus omaan käyttöön	54 334	84 000	84 000	54 000	60	60	60	60	
Materiaalit ja palvelut	-2 676 839	-2 899 906	-2 899 906	-2 954 183	-2 984	-3 014	-3 044	-3 074	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat(ulkoiset)	-1 080 314	-1 149 500	-1 149 500	-1 169 500	-1 181	-1 193	-1 205	-1 217	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat(sisäiset)	-94 262	-32 000	-32 000	-32 000	-32	-33	-33	-33	
Varaston lisäys (+) tai vähennys (-)	-675				0		0		
Palvelujen ostot (ulkoiset)	-1 222 959	-1 449 700	-1 449 700	-1 488 700	-1 504	-1 519	-1 534	-1 549	
Palvelujen ostot (sisäiset)	-278 630	-268 706	-268 706	-263 983	-267	-269	-272	-275	
Henkilöstökulut	-904 394	-904 273	-904 273	-985 129	-1 005	-1 036	-1 065	-1 077	
Palkat ja palkkiot	-714 915	-747 080	-747 080	-785 176	-801	-825	-850	-858	
Henkilösivukulut	-189 479	-157 193	-157 193	-199 953	-204	-211	-215	-219	
Eläkekulut	-155 943	-123 473	-123 473	-171 122	-175	-180	-184	-187	
Muut henkilösivukulut	-33 536	-33 720	-33 720	-28 831	-29	-31	-31	-32	
Poistot ja arvonalennukset									
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 540 783	-1 486 309	-1 486 309	-1 677 667	-1 630	-1 800	-1 735	-1 900	
Liiketoiminnan muut kulut	-41 140	-144 510	-144 510	-151 222	-153	-154	-156	-157	
Liiketoiminnan muut kulut(ulkoiset)	28 235	-72 300	-72 300	-78 600	-79	-80	-81	-82	
Liiketoiminnan muut kulut(sisäiset)	-69 374	-72 210	-72 210	-72 622	-73	-74	-75	-76	
LIIKELIJJÄÄMÄ	1 684 781	1 269 502	1 519 502	1 276 299	1 337	1 161	1 223	1 071	
Rahoitustuotot ja -kulut									
Muut rahoitustuotot	2 888								
Muut rahoituskulut	-64		0						
Liikel.korvaus peruspääomasta (sisäinen)	-487 500	-487 500	-487 500	-487 500	-488	-488	-488	-488	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	1 200 105	782 002	1 032 002	788 799	849	673	735	583	
Varausten ja rahastojen muutokset									
Varausten lisäys (-)	-1 100 000								
Varasusten vähennys (+)					37	37	37	37	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	100 105	782 002	1 032 002	788 799	886	710	772	620	
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT									
Sijoitetun pääoman tuotto, %	8,7	1,5	2,7	1,5	1,8	0,9	1,2	0,5	
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	8,7	1,5	2,7	1,5	1,8	0,9	1,2	0,5	
Voitto, %	18	12	15	11	12	9	10	8	

TUUSULAN VESIHUOLTOLIIKELAITOS										
					euro	TS (1000 €)				
RAHOITUSLASKELMA	TP 2017	TAE 2018	MTA 2018	2019	2020	2021	2022	2023		
Toiminnan rahavirta										
Tulorahoitus	2 740 889	2 268 311	2 518 311	2 466 466	2 029	2 023	2 019	2 032		
Liikelylijäämä	1 684 782	1 269 502	1 519 502	1 276 299	886	710	772	620		
Poistot ja arvonalentumiset	1 540 783	1 486 309	1 486 309	1 677 667	1 630	1 800	1 735	1 900		
Rahoitustuotot ja -kulut										
Liikel. korvaus peruspääomasta(sisäinen)	-487 500	-487 500	-487 500	-487 500	-488	-488	-488	-488		
Muut tulorahoituksen korjaukset	2 824									
Investointien rahavirta	-2 474 929	-4 664 300	-5 964 300	-4 100 000	-4 200	-3 800	-3 200	-2 500		
Investointimenot	-2 606 123	-4 664 300	-5 964 300	-4 100 000	-4 200	-3 800	-3 200	-2 500		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	131 194									
Toiminnan ja investointien rahavirta	265 960	-2 395 989	-3 445 989	-1 633 534	-2 171	-1 777	-1 181	-1 019		
Rahoituksen rahavirta	-265 960	2 395 989	3 445 989	1 633 534	2 171	1 777	1 181	1 019		
Lainakannan muutokset										
Pitkäaikaisten lainojen muutos										
Lyhytaikaisten lainojen muutos						260	381	219		
Muut maksuvalmiuden muutokset										
Vaihto-omaisuuden muutos	-10 618									
Lyhytaikaisten saamisten muutos	-837 851	1 595 989	2 645 989	833 534	1371	717				
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkoje	582 509	800 000	800 000	800 000	800	800	800	800		
Muut maksuvalmiuden muutokset										
Rahavarojen muutos	0	0	0	0	0	0	0	0		
Lainakanta 31.12.			0	0	0	260	641	860		

Tuloslaskelma

Rahoituslaskelma

Talousarvion 2019 tuloslaskelma (kunta ja vesihuoltoliikelaitos yhteensä)

Toimintatulot

Vertailukelpoiset ulkoiset toimintatulot kasvavat 1,0 milj. euroa 2018 ennusteeseen (osa-vuosikatsaus 2/2018) verrattuna (lisäystä 0,9 milj. euroa talousarvioon 2018). Toimintatulot sisältävät myös sisäisten palveluiden myynnin ja kiinteistöjen vuokratuotot kunnan sisällä, kunnan ja vesihuoltoliikelaitoksen välillä sekä kunnan ja seudullisten yksiköiden välillä. Sisäisten toimintatulojen määräksi on yhteensä budjetoitu 24,8 milj. euroa, josta sisäisten kiinteistövuokrien osuus on 17,2 milj. euroa. Sosiaali- ja terveystoimelta veloitetut sisäiset erät n. 3,5 milj. euroa (vuokrat, siivous, ruokapalvelut) on siirretty kunnan ulkoihin tuotoihin laskutettavaksi Keu SoTe kuntayhtymältä. Suurin osa palveluiden myynneistä on lakisääteistä toimintaa, joiden hinnoitteluun kunnat eivät voi vaikuttaa.

Lähinnä tonttikaupasta tulvien käyttöomaisuuden myyntivoittojen ennakoidaan vähenevän 2,0 milj. euroa. Myyntivoittojen pienenemistä selittää osin arvioitu tontin vuokrauksen yleistymisen. Myyntivoittojen laskua tasapainottaa arvioitu maankäyttösopimuskorvausten 2,45 milj. euron sekä ulkopaikkakuntalisten koululaisten kotikuntakorvausten 0,7 milj. euron lisäykset.

Toimintamenot

Vertailukelpoiset toimintamenot kasvavat 7,3 milj. euroa (3,6 %) 2018 ennusteeseen verrattuna. Toimintamenojen kasvu on merkittävintä sosiaali- ja terveystoimintamenoissa (asiakasmäärien kasvu erityisesti sairaalapalveluissa vanhus- ja vammaispalveluissa) sekä kasvatus- ja sivistystoimintamenoissa (vertailukelpoiset ulkoisten toimintamenojen kasvu 1,9 milj. euroa), jossa toimintamenoja kasvattavat mm. panostukset ennaltaehkäisevään oppilaan tukeen ja ohjaukseen sekä koulujen väistötilojen kustannukset. Vuoden 2020 asuntomessujen valmistelut ja kustannukset painottuvat vuodelle 2019.

Toimintamenojen kasvun hidastaminen edellyttää kunnan toimintojen tuottavuuden jatkuvaa parantamista; palvelurakenteita ja -

verkkoa kevennetään ja kunnan palveluja järjestetään uusin tavoin, esimerkiksi digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen.

Toimintakate

Vuoden 2019 talousarvion toimintatulojen ja -menojen erotuksena muodostuva toimintakate on 197,9 milj. euroa. Toimintakate kasvaa 7,2 milj. euroa vuoden 2018 ennusteeseen nähden.

Korkotulot ja -menot

Korkotuotot ja muut rahoitustuotot

Kunnan korkotuotot koostuvat pääosin vesihuoltoliikelaitoksen ja HUS-kuntayhtymän peruspääoman korosta. Kunnan muut rahoitustuotot ovat lähinnä eri yhtiöiden osinkotuottoja sekä tytäryhtiöiden maksamia takauspalkkioita.

Korkomenot

EKP:n ennustetaan asteittain ajavan alas mitattavaa lainanosto-ohjelmaansa, minkä seurauksena elvyttävän rahapolitiikan odotetaan kiristyvän hitaalla vauhdilla. Suunnitelmakauden 2018 - 2023 korkotason ennustetaan nousevan maltillisesti syksystä 2019 alkaen. Kunnan tulevien vuosien korkomenojen arviointia vaikeuttaa poikkeuksellinen korkoympäristö sekä osin lyhyisiin korkoihin sidottu lainasalkku. Vuoden 2019 korkomenoissa on varauduttu uusien pitkäaikaisten lainojen osalta 1,5 %:n keskipäätökseen ja lyhytaikaisten kuntatodistusten osalta 0,0 % korkotasoon. Kiinteiden korkojen tai korkosuojausten osuus lainoista pidetään vähintään 50 %:ssa koko lainakannasta. Kunnan korkomenojen arvioidaan kasvavan suunnitelmakauden 2019 - 2023 aikana lainamäärän kasvun sekä korkotason nousun vuoksi.

Muut rahoituskulut

Muihin rahoituskuluihin sisältyvät korkosuojauksista maksettavat korot, verotilityskorot, viivästyskorot, takaus- ja luottotappioprosivit ja rahoitusmenoissa ovat kurssitappiot, lainaaminen ja erilaiset arvonalentumiset. Tuusu-

lan vesihuoltoliikelaitoksen peruspääomakorvaus näkyy tässä erässä liikelaitoksen kuluna (vrt. vastaavasti kunnan muut rahoitustuotot).

Vuosikate

Toimintakatteen jälkeen tuloslaskelmassa esitetään verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustulot ja -menot. Näiden jälkeen muodostuva vuosikate on 15,0 milj. euroa, mikä on 2,0 milj. euroa suurempi kuin 2018 ennuste.

Tilikauden tulos

Poistojen määräksi arvioidaan 15,3 milj. euroa ja vuosikate riittää kattamaan suunnitelman mukaiset poistot. Tilikauden alijäämäksi muodostuu noin 0,2 milj. euroa.

Tuloslaskelmassa on huomioitu sosiaali- ja terveystalouden siirtyminen 1.1.2019 alkaen Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän tuotettavaksi. Tämä näkyy niin toimintatuottojen kuin henkilöstökulujen laskuna ja palvelujen ostojen lisääntymisenä. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä on budjetoitu toimintakattetasolla palveluiden ostoihin.

Talousarvion 2019 rahoituslaskelma (kunta ja vesihuoltoliikelaitos yhteensä)

Toiminnan rahavirta

Rahoituslaskelmassa varsinaisen toiminnan tuloista ja menoista kertyvä vuosikate on 15,0 milj. euroa. Tulorahoitukseksi jää 7,0 milj. euroa, kun vuosikatteesta on vähennetty omaisuuden myyntivoitot 8,2 milj. euroa. Investointien aiheuttama rahoitustarve on 44,4 milj. euroa. Kun investoinneista on vähennetty tulorahoituksen ohella niihin saadut rahoitusosuudet (1,3 milj. euroa) ja omaisuuden myyntitulot (9,6 milj. euroa), saadaan toiminnan ja investointien rahavirta. Toiminnan ja investointien rahavirta muodostaa 26,5 milj. euroa negatiiviseksi, minkä kunta joutuu kattamaan lainarahoituksella.

Lainakannan muutokset 2019

Kunta ottaa uutta lainaa noin 24 milj. euroa ja kunnan lainamäärä kasvaa noin 126 milj. euroon. Lainakannan lisäyksestä yli puolet olisi pitkäaikaisia lainoja. Pitkäaikaisia lainoja erääntyy takaisin maksettavaksi vuonna 2019 10 milj. euroa. Talousarvion lainamäärän mahdollisiin budjetista poikkeavaan muutokseen vaikuttavat keskeisesti tulorahoituksen (vuosikate) ja nettoinvestointien toteutumisen talousarvion tavoitteisiin nähden.

Lainakannan muutokset suunnitelmakaudella 2019 - 2023

Pitkäaikaisten lainojen määrä kasvaa vuosina 2019 - 2023 keskimäärin jopa yli 25 milj. euroa vuodessa. Suunnitelmakauden investoinnit kohoavat huomattavan korkeiksi; koulu- ja päiväkotiverkon uusimista joudutaan vauhdittamaan sisäilmaongelmien vuoksi samalla kun kunta rakentaa Rykmentinpuistoa ja muita uusia asuinalueita, Focus-aluetta sekä kehittää liikenneväyliä. Taloussuunnittelun lähtökohdana on, että kunnan käyttöomaisuusinvestointien määrä saadaan asteittain alhaisemmalle tasolle taloussuunnitelmakauden lopussa. Tavoitteena on pitää kunnan korollisen velan määrä vuoden 2023 loppuun mennessä alle 200 milj. eurossa.

Kunta ilman liikelaitosta

Asukasmäärä	Tuusula							
	38733	38885	OVK II 2018	39302	39647	40165	40861	41574
Vuosi	TP 2017	TA 2018	OVK II 2018	TAE PORM 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Veroprosentti	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50
Varsinainen toiminta	euroa	euroa	euroa	euroa	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa
Myyntivoitot	7 904 911	11 950 804	9 950 804	8 179 550	7 650	9 350	7 650	9 350
Toimintatulot	56 882 292	56 020 850	57 449 614	49 494 173	49 989	50 489	50 994	51 249
<i>Sisäiset toimintatuotot *</i>	29 229 947	28 032 859	27 695 455	24 757 168	25 005	25 255	25 507	25 507
<i>Ulkoiset toimintatuotot</i>	27 652 345	27 987 991	29 754 159	24 517 336	24 763	25 010	25 260	25 513
Valmistus omaan käyttöön	172 625	0	0					
Toimintamenot toimialat	-250 852 681	-259 740 301	-261 193 234	-258 575 109	-262 330	-267 327	-271 210	-275 151
<i>Sisäiset toimintamenot *</i>	-29 232 749	-27 811 103	-27 709 539	-24 757 168	-25 005	-25 255	-25 507	-25 762
<i>Ulkoiset toimintamenot</i>	-221 619 932	-231 929 198	-233 483 695	-233 817 941	-237 325	-242 072	-245 703	-249 388
TOIMINTAKATE	-185 892 853	-191 768 647	-193 792 816	-200 901 386	-204 691	-207 487	-212 566	-214 552
T-tulojen (ei myyntiv.) kok.muut.-% edell.v. tal.arvioon				-11,7	1,00	1,00	1,00	0,50
toimintakatteen muut.-% edell.v. tilinpäätökseen	-0,4	3,2	4,2	8,1				
toimintakatteen muut.-% edell.v. talousarvioon				4,8	1,89 %	1,37 %	2,45 %	0,93 %
T-menojen kok.muut.-% edell.v. talousarvioon				-0,4	1,45 %	1,90 %	1,45 %	1,45 %
T-menojen kok.muut.-% ennusteeseen -18				-1,0				
Verotulot	177 953 851	179 763 000	179 763 000	189 677 000	197 408	204 569	208 934	213 399
Kunnallisverot	159 903 232	162 206 000	162 206 000	171 010 000	178 530	185 397	189 105	192 887
Yhteisöverot	9 985 063	7 662 000	7 662 000	8 593 000	8 803	9 098	9 553	10 031
Kiinteistöverot	7 651 579	9 895 000	9 895 000	10 074 000	10 074	10 074	10 276	10 481
Muut verotulot	413 976							
muutos-%	0,82	1,02	1,02	5,52	4,08	3,63	2,13	2,14
Valtionosuudet	23 327 344	23 183 329	24 117 567	23 691 392	23 691	23 691	23 691	23 691
Peruspalvelujen valtionosuus	36 506 991	36 244 637	36 909 861	36 510 692	36 264	36 264	36 264	36 264
Peruspalvelujen valtionosuus		36 244 637	36 909 861	36 510 692	36 245	36 245	36 245	36 245
Verotulojen tasaus	-9 581 928	-9 377 000	-9 419 739	-9 453 105	-9 740	-9 740	-9 740	-9 740
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-3 597 719	-3 684 308	-3 372 555	-3 366 195	-3 366	-3 366	-3 366	-3 366
Muutos ed. vuoteen euroina								
muutos-%	1,15	-0,62	3,39	2,19	0,00	0,00	0,00	0,00
Verorahoitus yhteensä	201 281 194	202 946 329	203 880 567	213 368 392	221 099	228 261	232 625	237 090
verorahoituksen muutos-%	0,85	0,83	1,29	5,14	3,62	3,24	1,91	1,92
Rahoituserät yhteensä	798 022	586 350	586 350	228 707	181	-2	-300	-562
Korkotulot	255 535	250 000	250 000	250 000	250	250	250	250
Muut rahoitustulot	611 687	490 000	490 000	490 000	490	490	490	490
Korvaus liikelaitoksen peruspääomasta	487 500	487 500	487 500	487 500	488	488	488	488
Korkomenot	-541 397	-591 150	-591 150	-948 793	-996	-1 180	-1 478	-1 739
Muut rahoitusmenot	-15 303	-50 000	-50 000	-50 000	-50	-50	-50	-50
VUOSIKATE	16 186 364	11 764 032	10 674 101	12 695 713	16 590	20 771	19 759	21 977
muutos-%	17,78	-27,32	-34,05	18,94				
Toimintatulot/toimintamenot %	25,83	26,17	25,80	22,30	21,97	22,38	21,62	22,02
Vuosikate % verorahoituksesta	8,04	5,80	5,24	5,95	7,50	9,10	8,49	9,27
Vuosikate euro/asukas	418	303	275	323	418	517	484	529
Vuosikate % poistoista	140,30	96,73	87,77	92,98	119,21	148,60	124,07	122,69
Kertynyt yli/alijäämä, euroa/asukas	1 383	1 366	1 338	1 299	1 355	1 507	1 575	1 646
Suunnitelmapoistot (SuMu)	-11 537 140	-12 161 782	-12 161 782	-13 654 813	-13 917	-13 978	-15 925	-17 913
Arvonlennut								
TILIKAUDEN TULOS	4 649 223	-397 750	-1 487 681	-959 100	2 673	6 794	3 833	4 064
Poistoeron vähennys	0	0	0	0	0	0	0	0
Rahastojen lisäys/vähennys	-145 176	-200	-200	-200	-0	-0	-0	-0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	4 504 047	-397 950	-1 487 881	-959 300	2 673	6 793	3 833	4 064
Asukkaat 31.12.	38 706	38 885	38 885	39 302	39 647	40 165	40 861	41 574
kasvu-%	0,29	0,46	0,46	1,07	0,88	1,31	1,73	1,74

* Sisäiset erät sisältävät vuokrat, siivouskulut, ruokapalvelumaksut ja erillisyksikköjen hallintopalvelukulut sekä sisäisen palvelumyynnin

RAHOITUSLASKELMA
Kunta ilman liikelaitosta

Sis. + ulk.	TP 2017	TA 2018	OVK II Enn. 2018	TAE PORM 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
	euroa	euroa	euroa	euroa	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa	1000 euroa
TOIMINNAN RAHAVIRTA								
Tulorahoitus	8 266 067	-211 772	698 297	4 491 163	8 915	11 396	10 384	12 602
Vuosikate	16 186 364	11 764 032	10 674 101	12 695 713	16 590	20 771	19 759	21 977
Tulorahoituksen korjaukset	-7 920 296	-11 975 804	-9 975 804	-8 204 550	-7 675	-9 375	-9 375	-9 375
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	-7 904 911	-11 950 804	-9 950 804	-8 179 550	-7 650	-9 350	-9 350	-9 350
Varausten muutos	-15 386	-25 000	-25 000	-25 000	-25	-25	-25	-25
Investointien rahavirta	-24 786 940	-19 623 000	-23 233 000	-29 310 000	-28 540	-44 055	-46 310	-32 615
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-33 888 758	-36 401 000	-35 382 000	-40 253 000	-38 540	-55 855	-58 210	-43 615
Rahoitusosuudet investointimenoihin	35 200	3 400 000	670 000	1 320 000	1 000	800	900	0
Käyttöomaisuuden myyntitulot	9 066 618	13 378 000	11 479 000	9 623 000	9 000	11 000	11 000	11 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-16 520 873	-19 834 772	-22 534 703	-24 818 837	-19 625	-32 659	-35 926	-20 013
Rahoituksen rahavirta	15 912 939	19 800 000	22 532 000	24 800 000	19 600	32 700	36 100	20 200
Antolainauksen muutokset *	-61 611	0	0	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	10 367 839	17 800 000	20 532 000	22 800 000	19 600	32 700	36 100	20 200
Pitkäaikaiset lainat	10 000 000	4 000 000	15 000 000	7 000 000	5 000	10 000	10 000	10 000
Lyhytaikaiset lainat	367 839	13 800 000	5 532 000	15 800 000	14 600	22 700	26 100	10 200
Oman pääoman muutokset	-579 599	0	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset **	6 186 309	2 000 000	2 000 000	2 000 000	0	0	0	0
RAHAVAROJEN MUUTOS	-607 934	-34 772	-2 703	-18 837	-25	41	174	187
Lainat euroa/asukas	2 038	2 764	2 557	3 110	3 577	4 345	5 155	5 822
Lainamäärä 31.12., euroa	78 890 958	107 462 222	99 422 958	122 222 958	141 822 958	174 522 958	210 622 958	230 822 958

* sis. vesihuoltoliikelaitokselle annettavat sisäiset lainat

** sis. konserniyhteisöjen ja liikelaitoksen kassavarojen sijoitukset kuntaan

Kunta ja vesihuoltoliikelaitos yhteensä

Tunnuslukuja

Veroprosentti	19,5
Verorahoitus, milj. eur	213,4
Käyttöomaisuusinvestoinnit, milj. eur	44,4
Vuosikate, milj. eur	15,2
Vuosikate % poistoista	98,9
Lainat, milj. eur	125,7
Lainat, eur/asukas	3 198
Vertailukelpoinen toimintamenojen kok. muutos % TA 2018	3,6 %
Vertailukelpoinen toimintamenojen kok.muutos % TP 2017	7,0 %
Vertailukelpoinen toimintamenojen kok.muutos % ovk2 2018 enn.	2,7 %

Yhdistelty tuloslaskelma TAE 2019

Tuusulan kunta ja Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos

Sisältää ulkoiset ja sisäiset erät, kunnan ja liikelaitoksen keskinäiset erät eliminoidaan.

	Kunnan tuloslaskelma- osa talousarviossa	Liikelaitoksen tuloslaskelma- osa	Eliminointi- ja oikaisukirjaukset		Kunnan tuloslaskelma talousarviossa	
			kunta	liikelaitos		
Toimintatuotot	57 673 723	6 990 500	-368 605	-397 000	63 898 618	
Myyntituotot						
Ulkoiset	8 913 160	6 593 000			15 506 160	
Sisäiset	8 691 609	365 000	1), 2)	-295 983	-365 000	8 395 626
Maksutuotot						
Ulkoiset	9 104 126	30 000			9 134 126	
Sisäiset						
Tuet ja avustukset	705 727				705 727	
Sisäiset (kunnalta)						
Vuokratuotot						
Ulkoiset	5 299 187	2 500			5 301 687	
Sisäiset	16 402 164		4)	-72 622		16 329 542
Muut toimintatuotot						
Ulkoiset	8 557 750				8 557 750	
Sisäiset		0	2)		-32 000	-32 000
Valmistus omaan käyttöön		54 000			54 000	
Toimintakulut	-258 575 109	-4 090 534	397 000	368 605	-261 900 038	
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-58 473 991	-785 176			-59 259 167	
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-11 998 580	-171 122			-12 169 702	
Muut henkilösivukulut	-2 252 849	-28 831			-2 281 680	
Palvelujen ostot						
Ulkoiset	-138 057 823	-1 488 700			-139 546 523	
Sisäiset	-8 637 627	-263 983	2)	242 000	263 983	-8 395 627
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ulkoiset	-9 378 909	-1 169 500			-10 548 409	
Sisäiset	-155 000	-32 000	1)	155 000	32 000	0
Ostot tilikauden aikana						
Varaston muutos						
Avustukset	-7 518 775				-7 518 775	
Sisäiset (liikelaitokselle)						
Vuokrat						
Ulkoiset	-4 932 061	-52 100			-4 984 161	
Sisäiset	-16 329 542	-72 622	4)		72 622	-16 329 542
Muut toimintakulut						
Ulkoiset	-839 952	-26 500			-866 452	
Sisäiset						
Toimintakate	-200 901 386	2 953 966	28 395	-28 395	-197 947 420	
Verotulot	189 677 000				189 677 000	
Valtionosuudet	23 691 392				23 691 392	
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	250 000				250 000	
Sisäiset (liikelaitokselta)						
Muut rahoitustuotot	490 000				490 000	
Sisäiset (liikelaitoksen korvaus peruspääomasta)	487 500		3)	-487 500	0	
Korkokulut						
Ulkoiset	-948 793				-948 793	
Sisäiset						
Korvaus peruspääomasta		-487 500	3)		487 500	0
Muut rahoituskulut	-50 000				-50 000	
Vuosikate	12 695 713	2 466 466	-459 105	459 105	15 162 179	
Poistot ja arvonalentumiset					0	
Suunnitelman muk. poistot	-13 654 813	-1 677 667			-15 332 480	
Arvonalentumiset						
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot						
Satunnaiset kulut						
Tilikauden tulos	-959 100	788 799			-170 301	
Poistoeron vähennys						
Rahastojen lisäys	-200				-200	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-959 300	788 799	-459 105	459 105	-170 501	

Vientiselitteet:

1) Eliminoidaan liikelaitoksen ja kunnan muiden yksiköiden välinen sisäinen myynti ja sisäiset ostot.

2) Eliminoidaan sisäisten palvelujen ostot ja myynnit

3) Eliminoidaan liikelaitoksen peruspääoman karkatuotto

4) Eliminoidaan sisäiset vuokrat

Tuusulan vesihuoltoliikelaitoksen eliminoitu tulos ilman kuntaa 329 694

Tuusulan kunnan eliminoitu tulos ilman vesihuoltoliikelaitosta -500 195

Eliminoitu tulos yhteensä -170 501

RAHOITUSLASKELMA -YHDISTELY

Tuusulan kunta ja Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos

	Kunnan osa- rahoitus- laskelma	Liikelaitoksen rahoitus- laskelma	Eliminointikirjaukset		Kunnan kokonaisrahoitus- laskelma
			kunta	liikelaitos	
Toiminnan rahavirta					
Tulorahoitus	4 491 163	2 466 466			6 957 629
Vuosikate	12 695 713	2 466 466 ¹⁾	-459105	459105	15 162 179
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjaukset	-8 204 550				-8 204 550
Investointien rahavirta	-29 310 000	-4 100 000			-33 410 000
Investointimenot	-40 253 000	-4 100 000			-44 353 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 320 000				1 320 000
Käyttöomaisuuden myyntitulot	9 623 000				9 623 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-24 818 837	-1 633 534	-459105	459105	-26 452 371
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	0	0			0
Antolainasaamisten lisäykset/vähennykset					
Lainakannan muutokset	22 800 000	833 534			23 633 534
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	7 000 000				7 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys					
Lyhytaikaisten lainojen muutos	15 800 000	833 534			16 633 534
Oman pääoman muutokset	0	0			0
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 000 000	800 000			2 800 000
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutos					
Saamisten muutos					
Korottomien velkojen muutos	2 000 000	800 000			2 800 000
Rahoituksen rahavirta / Vaikutus	24 800 000	1 633 534	0	0	26 433 534
Rahavarojen muutos	-18 837	0	-459105	459105	-18 837

1) Eliminoidaan sisäisten erien vaikutus vuosikatteeseen

Väestösuunnite

TUUSULAN VÄESTÖSUUNNITE VUOSILLE 2018 - 2042

Tuusulan kunnan väestönkehityksestä on laadittu väestösuunnite vuosille 2018-2042. Laskelmia kunnan tulevasta väestönkehityksestä tarvitaan, jotta palvelutuotannon, investointien ja verotulojen osalta voidaan varautua tulevaan.

Väestöennusteet ovat väestönkehitykseen vaikuttavien tekijöiden menneeseen kehitykseen perustuvia laskelmia, joihin ei sisälly ennusteen laatijan suunnittelemaa väestönkehitystä eikä aluepoliittista tahdonilmaisua. Väestösuunnitteet ovat kunnan päätöksiin, suunnitelmiin ja valintoihin perustuvia väestönkehityksen suunnitelmia.

Tuusulan väestösuunnite laaditaan sekä koko kunnan tasolla että tarkentuen kunnan eri alueille. Suunnitteessa laaditaan myös ikäryhmäkohtaiset tarkastelut.

Väestösuunnite 2018-2042 on laadittu Venni-väestöennustejärjestelmällä. Venni laskee kunnalle kolme vaihtoehtoista suunnitetta: trendiennusteen, tavoite-ennusteen ja nopean kasvun ennusteen. Trendiennusteen kasvu perustuu aiempien vuosien kehitykseen ja se ei huomioi kunnan tulevaisuuden suunnitelmia. Tavoite-ennusteessa huomioidaan kunnan tahtotila kasvaa uusien asuinalueiden siivittämänä. Nopean kasvun ennuste näyttää väestönkasvun kehityksen tilanteessa, jossa kunta kasvaa hyvin nopeasti. Tuusulan väestösuunnitteena on käytetty Vennin tuottamaa tavoite-ennustetta.

KEHITYS VUONNA 2017

Vuoden 2017 lopussa Tuusulan väkiluku oli 38 646. Väestönkasvu jäi erittäin alhaiseksi ja oli vain 58 henkeä tai 0,2%. Vuonna 2015 Tuusulan väestönkasvu näytti piristymisen merkkejä (261 henkeä, 0,7%) monen heikon kasvun vuoden jälkeen, mutta vuonna 2016 kasvu hidastui jälleen (129 henkeä eli 0,3%). Myös vuonna 2014 Tuusulan väestönkasvu jäi erittäin alhaiseksi, ollen 0,2% (73 henkilöä). Väestönkasvussa tapahtui käänne vuonna 2012, jolloin kasvussa jäätettiin ensimmäistä kertaa viiteentoista vuoteen

alle yhden prosentin. Tätä aiemmin, vuosina 1996-2012, väestönkasvun keskiarvo oli 1,6%. Vuosina 2013-2017 väestönkasvun keskiarvo oli 0,38. Suurinta kasvu oli vuosina 1999-2001 (2,5-3%).

Vuonna 2012 alkanut syntyvyyden määrän lasku on edelleen jatkunut. Vuonna 2017 Tuusulassa syntyi vain 329 lasta (2016 339 lasta, 2015 374 lasta), mikä on 10 lasta vähemmän kuin edellisenä vuonna. Syntyneiden lasten määrä on ollut samalla tasolla viimeksi vuonna 1998. Lapsia on syntynyt 2000-luvulla vuodessa keskimäärin 412, enimmillään 467 lasta vuonna 2004.

Kuolleiden määrä 272 oli 30 henkeä enemmän kuin edellisenä vuonna (2016 242 henkilöä, 2015 243 henkilöä), 2000-luvun keskiarvo on ollut 200 kuollutta vuodessa.

Vuoden 2017 ja 2016 muuttoluvut poikkeavat pitkän ajan trendistä sekä tulomuuton että lähtömuuton osalta. Vuonna 2017 Tuusulaan muutti 2637 henkeä ja täältä muutti pois 2712 henkeä. Vuonna 2016 Tuusulaan muutti 2614 henkeä ja kunnasta muutti pois 2621 henkeä. 2000-luvulla tulomuuttoa on saatu keskimäärin 2494 hengen verran ja lähtömuutto on ollut keskimäärin 2314 henkeä. Vuonna 2016 muuttotappiota kertyi -7 hengen verran ja vuonna 2017 -75. Vuonna 2015 Tuusula sai nettomuuttoa 64 asukkaan verran, mutta myös vuonna 2014 Tuusulalle kertyi Suomen sisäistä muuttotappiota -132 henkilöä ja vuonna 2013 -29 henkilöä.

Maahanmuuton määrä on Tuusulassa ollut hienoisessa kasvussa. 2000-2010 välillä nettomaahanmuuttoa tuli kuntaan alle 30 henkilöä vuosittain, kun puolestaan 2010-luvulla nettomaahanmuuttoa on tullut keskimäärin 57 henkilöä vuodessa. Kunnan nettomaahanmuutto oli 58 henkeä, sama määrä kuin kunnan kokonaisväestön kasvu.

Kunnassa oli vuoden 2017 lopussa **38 646** asukasta.

Tuusulan väestönkasvun kehitys vuosina 1996-2017

Vuosi	Asukasluku	Väkiluvun muutos (hlöä)	Kasvu% *)
1996	29.349	558	1,9
1997	29.957	608	2,1
1998	30.404	447	1,5
1999	31.168	764	2,5
2000	31.957	789	2,5
2001	32.915	958	3,0
2002	33.377	462	1,4
2003	33.952	575	1,7
2004	34.513	561	1,7
2005	34.890	377	1,1
2006	35.434	544	1,6
2007	35.968	534	1,5
2008	36.386	418	1,2
2009	36.766	380	1,0
2010	37.214	448	1,2
2011	37.667	453	1,2
2012	37.926	259	0,7
2013	38.125	189	0,5
2014	38.198	73	0,2
2015	38.459	261	0,7
2016	38.588	129	0,3
2017	38.646	58	0,2

*) Keskimäärin väestönkasvu on ollut 1,35% vuosina 1996-2017.

VÄESTÖSUUNNITE 2018 JA LÄHTÖTIEDOT

Väkiluvun ennuste perustuu ns. kohorttikomponenttimalliin. Kohortti tarkoittaa samana vuonna syntyneitä ja samaa sukupuolta olevia kuntalaisia. Komponentteja ovat hedelmällisyys, kuolleisuus, sekä tulo- ja lähtömuutto, joita koskevat kertoimet malli laskee kaikille kohorteille. Hedelmällisyyskertoimet, kuolleisuuskertoimet, maiden välinen muuttoliike ja syntyneiden lukumäärä sukupuolittain on otettu mallin taustaineistoksi Tilastokeskuksen laskemista kuntakohtaisista tilastoista. Väestösuunnitteessa kuntien välistä tulomuuttokerrointa on kasvatettu Tilastokeskuksen malliin verrattuna. Perusteena tälle nähdään Tuusulan Rykmentinpuiston alueen kehitysnäkymät. Rykmentinpuiston rakentamisen ja asuntomessujen 2020 myötä kuntaan uskotaan muuttavan paljon uutta väestöä.

Osa-alueittaisten suunnitteiden lähtökohtana on alueella laskentavuoden alussa asuva väki, jonka kehitystä tutkitaan kohortti-komponenttimenetelmän avulla. Väkiluvun ennustettu kokonaiskasvu jakautuu kunnan eri osa-alueille sekä aiempien vuosien osoittaman trendin perusteella että kunnan oman rakentamisennusteen osoittamien rakentamisen painopisteiden mukaisesti. Väestösuunnitteen suurin väestönkasvu osuu niille alueille, joissa rakentaminen on kunnan rakentamisennusteen mukaan kiivainta. Rakentamisennusteessa ei osoiteta uutta rakentamista haja-asutusalueille ja se on huomioitava osa-alueittaisia ja kouluja koskevia ennusteita tarkasteltaessa.

SUUNNITE VUOSILLE 2018-2042

Tuusulan väestön ennustetaan kasvavan vuosien 2018-2027 välisellä kymmenvuotiskaudella noin 5907 asukkaalla (vuoden 2017 ennusteessa 5375, 2016 ennusteessa 5474, 2015 ennusteessa 5980), keskimäärin 1,4% vuodessa. Seuraavalla kymmenvuotiskaudella 2028-2037 kasvun ennustetaan olevan noin 8345 asukasta (vuoden 2017 ennusteessa 8046, 2016 ennusteessa 7672, 2015 ennusteessa 8953 asukasta), keskimäärin 1,7% vuodessa. Ennustekauden viiden viimeisen vuoden aikana 2038-2042 väestön arvioidaan

kasvavan 4874 hengellä (vuoden 2017 ennusteessa 4652, 2016 ennusteessa 4397), keskimäärin 1,8% vuodessa.

Vuonna 2042 Tuusulassa asuu suunnitteen (tavoite-ennuste) mukaan 57 769 asukasta. Trendiennusteen mukaan asukasluku olisi vuonna 2042 42 081. Tilastokeskuksen vuonna 2015 tekemän ennusteen mukaan Tuusulassa asuu vuonna 2040 44 409 henkeä.

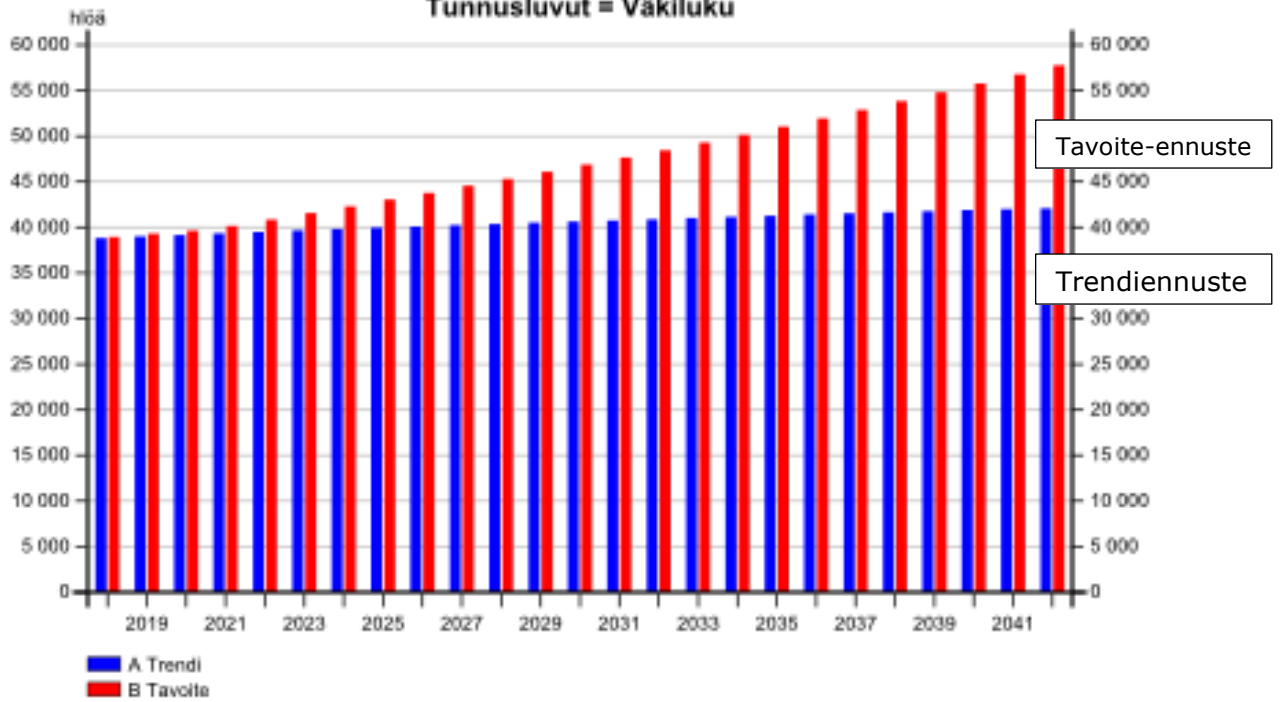
Väestösuunnite (tavoite-ennuste) vuosittain: Väkiluku, asukasmäärän kasvu ja kasvu%

Väestön vuosittainen kasvuprosentti vaihtelee suunnitteessa 0,8 prosentin kasvusta 1,8 prosentin kasvuun, ollen keskimäärin 1,6 prosenttia.

Vuosi	Väkiluku	Kasvu (henkilöä)	Kasvu%
2018	38968	325	0,84
2019	39302	334	0,86
2020	39647	345	0,88
2021	40165	518	1,31
2022	40861	696	1,73
2023	41574	713	1,74
2024	42305	731	1,76
2025	43044	739	1,75
2026	43789	745	1,73
2027	44550	761	1,74
2028	45317	767	1,72
2029	46086	769	1,7
2030	46873	787	1,71
2031	47659	786	1,68
2032	48457	798	1,67
2033	49288	831	1,71
2034	50148	860	1,74
2035	51040	892	1,78
2036	51959	919	1,8
2037	52895	936	1,8
2038	53847	952	1,8
2039	54811	964	1,79
2040	55789	978	1,78
2041	56772	983	1,76
2042	57769	997	1,76

Väestöennuste, lukumäärät komponenteittain

Ikävuosi = Ikävuodet yhteensä
 Sukupuoli = Sukupuolet yhteensä
 Tunnusluvut = Väkiluku

Tuusula

Lasten ja nuorten määrän kehittyminen suunnitteessa

Suunnitteessa päiväkotikäisten ja alakouluikäisten lasten määrässä tapahtuu lähivuosina hieman laskua. 0-2 vuotiaiden määrä näyttäisi ennusteen valossa kasvavan koko ennustekauden. Syntyvyys on kuitenkin ollut poikkeuksellisen alhaista vuosien 2016-2018 aikana, joten 0-2 –vuotiaiden määrän kehitystä on syytä tarkkailla. Yläkouluikäisten määrän ennustetaan lähivuosina hieman kasvavan ja

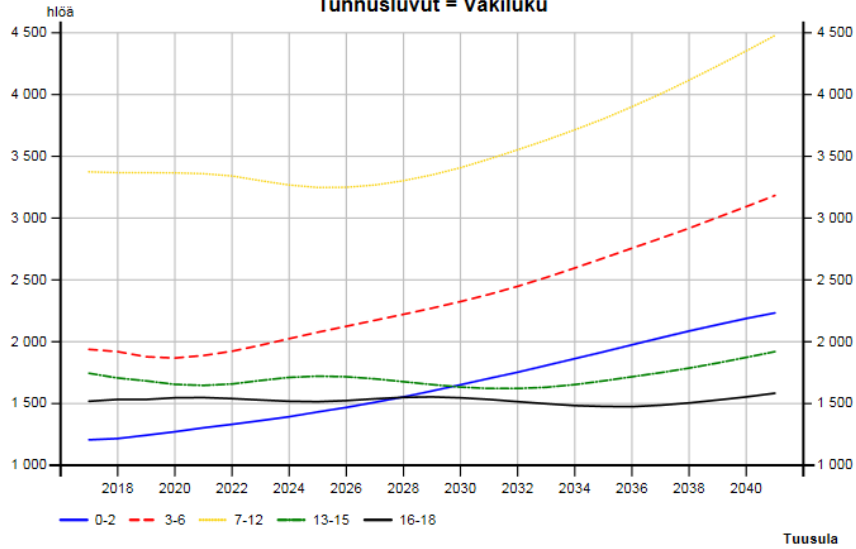
sitten taas laskevan. 16-18-vuotiaiden määrän ennustetaan hieman kasvavan lähivuosina. 2020-luvulla lasten määrän ennustetaan kääntyvän nousuun 3-6 –vuotiaiden ikäluokassa. 2020-luvun viimeisinä vuosina myös alakouluikäisten määrä kääntyy kasvuun. 2030-luvulle tultaessa 13-15 –vuotiaiden määrä kääntyy hienoiseen kasvuun. 16-18-vuotiaiden ikäluokan ei ennusteta kasvavan suunnitteen aikana.

Väestöennuste, lukumäärät komponenteittain

Sukupuoli = Sukupuolet yhteensä

Väestöennuste = B Tavoite

Tunnusluvut = Väkiluku

Ikääntyvien määrän kehittyminen suunnitteessa

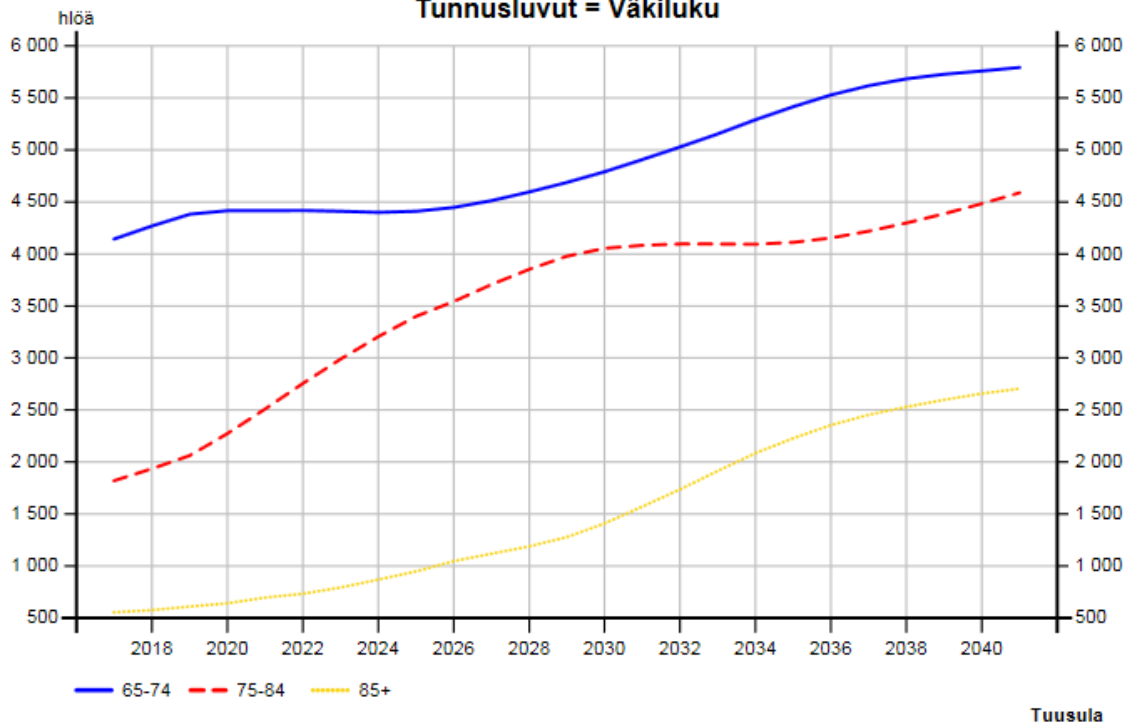
Ikääntyvien määrä kasvaa suunnitteessa nopeasti. Jo lähivuosina 65-74-vuotiaiden määrässä ja 75-84-vuotiaiden ikäluokassa ennustetaan selvää kasvua. 2020-luvulla myös yli 85-vuotiaiden määrä alkaa kasvaa nopeasti.

Väestöennuste, lukumäärät komponenteittain

Sukupuoli = Sukupuolet yhteensä

Väestöennuste = B Tavoite

Tunnusluvut = Väkiluku

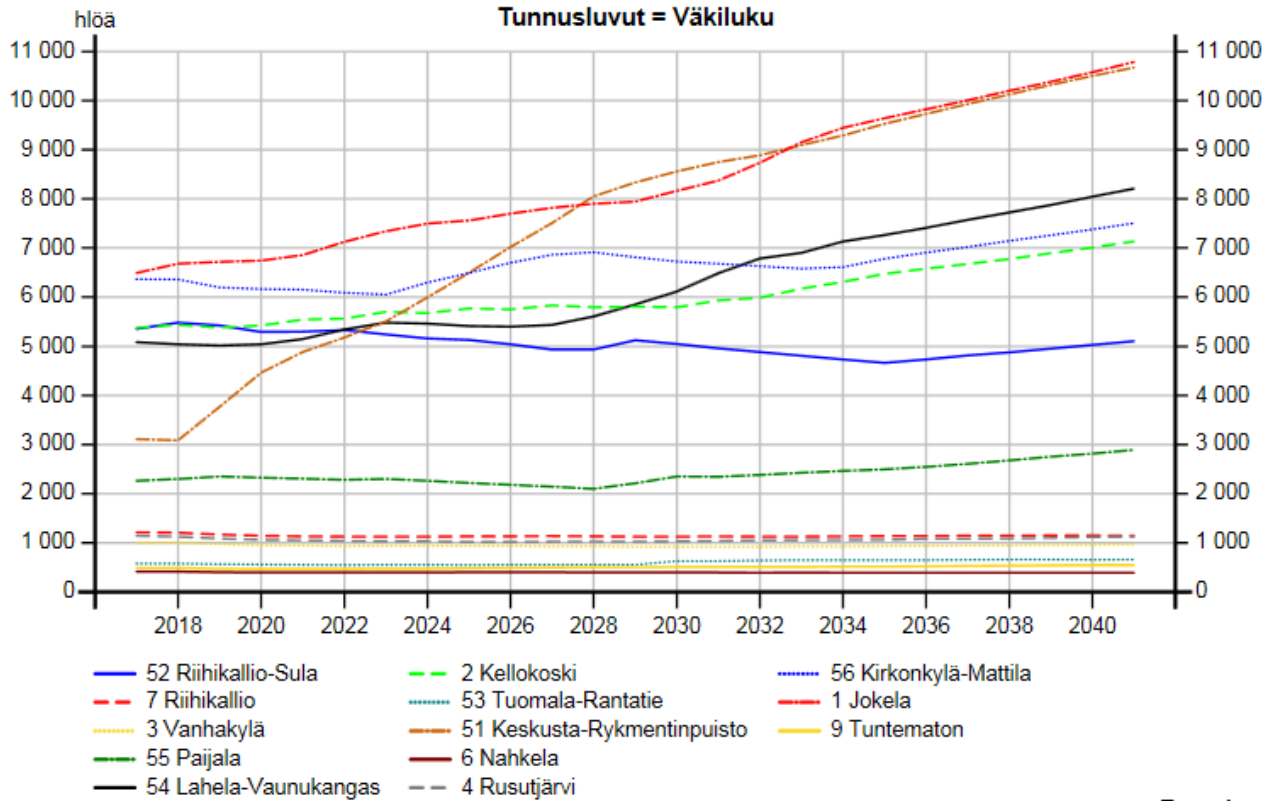

Väkiluvun kasvu suunnittelualueittain

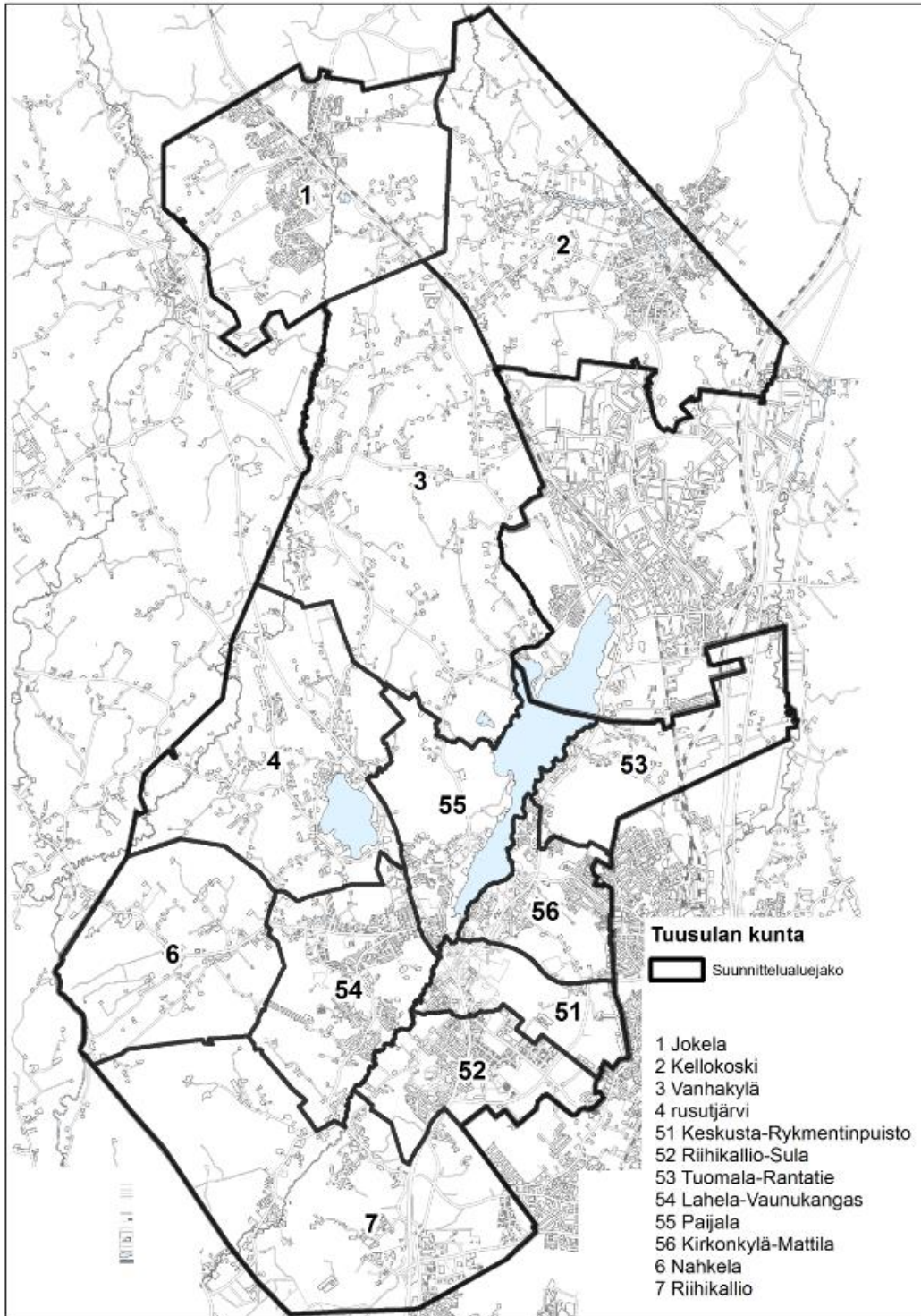
Kun katsotaan väkiluvun kehittymistä Tuusulan eri suunnittelualueilla, suurin kasvu keskittyy Keskusta-Rykmentinpuiston ja Jokelan alueille. Myös Lahela-Vaunukankaan ja Kellokosken alueilla ennakoitaan vahvaa kasvua. Muilla alueilla muutokset ovat maltillisia.

Osa-alueittainen väestöennuste komponentteittain

Ikävuosi = Ikävuodet yhteensä
 Väestöennuste = B Tavoite
 Asuntoennuste = A Ennuste
 Tunnusluvut = Väkiluku

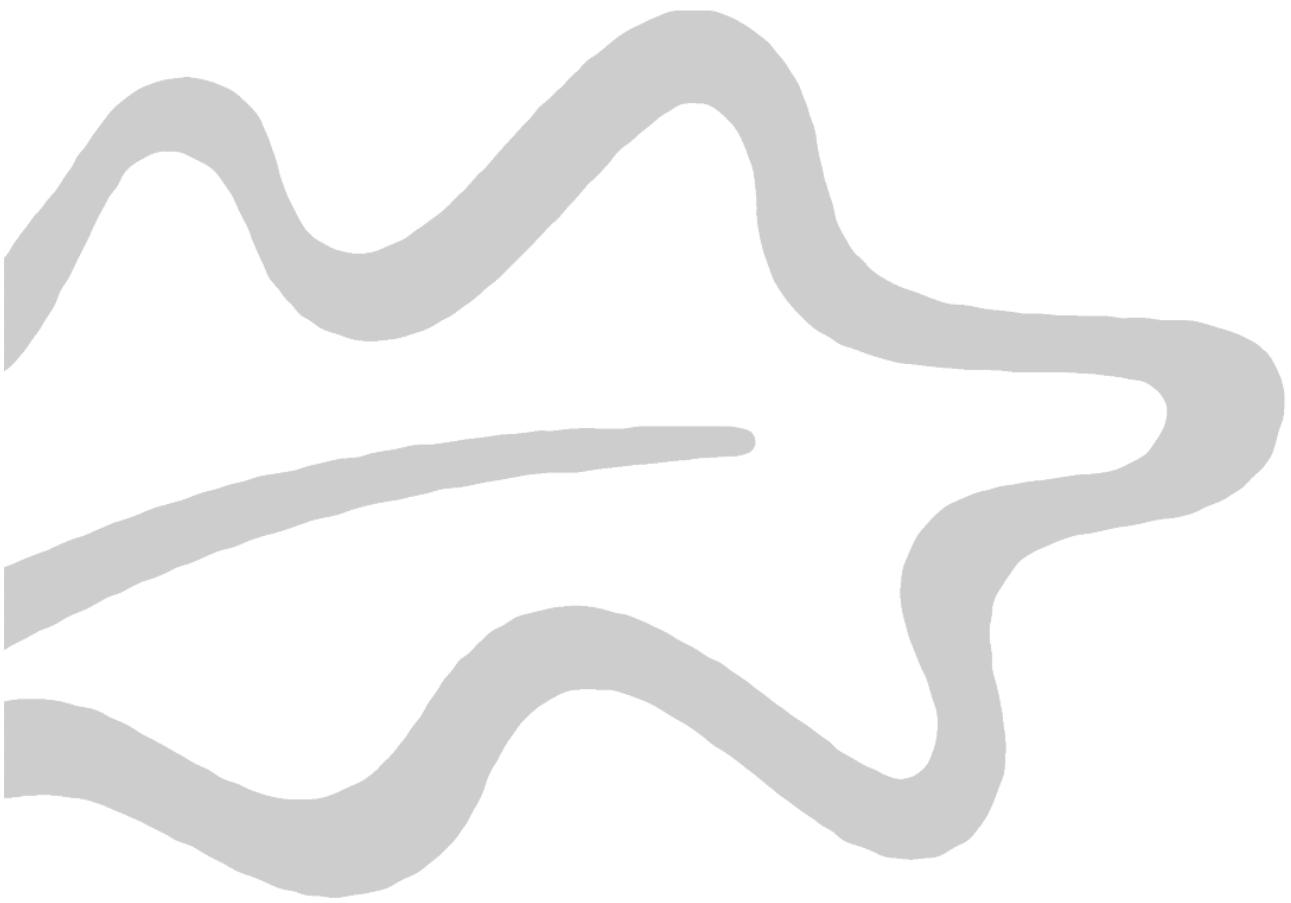
Tuusula

Kuva: Tuusulan suunnittelualueet kartalla.

Liitteet

Kohderahoitteisia tehtäviä hoitavat yksiköt

Ruokapalvelut	(1000 €)			euro TA 2019	TS (1000 €)			
	TP 2017	TA 2018	MTA 2018		2020	2021	2022	2023
TULOSLASKELMA								
TOIMINTATUOTOT								
Myyntituotot	6 055	6 016	6 016	6 168 653	6218	6268	6318	6368
Maksutuotot								
Tuet ja avustukset	1	1	1	1 000				
Muut toimintatuotot	1							
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	6 058	6 017	6 017	6 169 653	6218	6268	6318	6368
Valmistus omaan käyttöön								
TOIMINTAKULUT								
Henkilöstökulut								
Palkat ja palkkiot	-1 662	-1 724	-1 724	-1 834 165	-1853	-1875	-1893	-1912
Henkilösivukulut					0	0	0	0
Eläkekulut	-322	-293	-357	-304 064	-307	-310	-313	-316
Muut henkilösivukulut	-76	-80	-80	-69 158	-70	-71	-71	-72
Palvelujen ostot	-448	-455	-477	-501 100	-506	-511	-516	-521
Aineet,tarvikkeet, tavarat	-1 657	-1 916	-1 916	-1 968 600	-1988	-2008	-2028	-2049
Avustukset					0	0	0	0
Vuokrat	-527	-522	-522	-537 406	-544	-549	-555	-560
Muut toimintakulut	8	-21	-21	-21 000	-21	-21	-22	-22
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-4685	-5011	-5096	-5 235 493	-5289	-5346	-5399	-5453
TOIMINTAKATE	1 373	1 006	920	934 160	929	922	919	915

KUNTAKEHITYS JA TEKNIikka	TILAKESKUS				euro TA 2019	TS (1000 €)			
	(1000 €) TP 2017	TA 2018	MTA v.2018	TAE 2019		2020	2021	2022	2023
TULOSLASKELMA									
TOIMINTATUOTOT									
Myyntituotot	3 126	3 158	3 117	3 158	3 247 100	3 273	3 299	3 326	3 352
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	12	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	19 131	19 308	19 113	19 308	19 540 380	19 697	19 854	20 013	20 173
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	22 269	22 466	22 230	22 466	22 787 480	22 970	23 154	23 339	23 525
Valmistus omaan käyttöön	0								
TOIMINTAKULUT									
Henkilöstökulut									
Palkat ja palkkiot	-2 293	-2 393	-2 393	-2 486	-2 672 247	-2 699	-2 726	-2 753	-2 781
Henkilösivukulut									
Eläkekulut	-431	-402	-487	-532	-437 328	-442	-446	-451	-455
Muut henkilösivukulut	-100	-110	-110	-114	-99 469	-100	-101	-102	-104
Palvelujen ostot	-3 996	-4 606	-4 632	-4 743	-4 746 100	-4 794	-4 841	-4 890	-4 939
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-3 730	-4 143	-4 143	-3 643	-4 115 400	-4 148	-4 190	-4 232	-4 274
Avustukset	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuokrat	-175	-171	-171	-171	-159 700	-161	-163	-165	-166
Muut toimintakulut	-14	-15	-15	-15	-14 700	-15	-15	-15	-15
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-10 739	-11 840	-11 951	-11 705	-12 244 944	-12 359	-12 483	-12 608	-12 734
S * TOIMINTAKATE	11 529	10 626	10 279	10 761	10 542 536	10 611	10 671	10 731	10 792

* S = Sitova

KUNTAKEHITYS JA TEKNIikka	Rykmäntinpuisto				euro TA 2019	TS (1000 €)			
	(1000 €) TP 2017	TA 2018	MTA v.2018	TAE 2019		2020	2021	2022	2023
TUOSLASKELMA									
TOIMINTATUOTOT									
Myyntituotot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	30 000	0	0	0	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	30 000	0	0	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön									
TOIMINTAKULUT									
Henkilöstökulut									
Palkat ja palkkiot	-294	-346	-346	-346	-545 779	-551	-557	-562	-568
Henkilösivukulut									
Eläkekulut	-53	-58	-62	-74	-88 364	-89	-90	-91	-92
Muut henkilösivukulut	-13	-16	-16	-16	-20 098	-20	-21	-21	-21
Palvelujen ostot	-270	-337	-339	-337	-1 106 154	-1 117	-1 128	-1 140	-1 151
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-43	-11	-11	-11	-8 500	-9	-9	-9	-9
Avustukset	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuokrat	-12	-33	-33	0	-26 014	-26	-27	-27	-27
Muut toimintakulut	-19	0	0	-33	-34 000	-34	-35	-35	-35
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-704	-800	-806	-815	-1 828 909	-1 847	-1 866	-1 884	-1 903
TOIMINTAKATE	29 296	-800	-806	-815	-1 828 909	-1 847	-1 866	-1 884	-1 903

INVESTOINNIT 2019 - 2023

Rykmäntinpuisto (luvut sisältyvät kunnan investointiohjelmiin)

HANKERYHMÄ TOIMIELIN/ TOIMIALA	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Kunnallistekniikka	-3 950 000	-5 000 000	-1 550	-2 200		
Muut pitkävaikutteiset menot	-800 000	-320 000	-200	-200		
Tuusulan vesi	-2 247 000	-1 990 000	-1 245	-665		
MENOT	-6 997 000	-7 310 000	-2 995	-3 065	0	0
TULOT	5 120 000					
RAHOITUSOSUUDET	1 500 000		400	400		
NETTO	-377 000	-7 310 000	-2 595	-3 065	0	0

Keski-Uudenmaan asiamies- ja neuvontapalvelut (1000 €)				euro	TS (1000 €)			
	TP 2017	TA 2018	MTA 2018	TA 2019	2020	2021	2022	2023
TULOSLASKELMA								
TOIMINTATUOTOT								
Myyntituotot	468	451	451	266 983	269	271	273	276
Maksutuotot	533	510	510	510 000	514	518	522	527
Tuet ja avustukset								
Muut toimintatuotot	2	1	1	1				
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 003	962	962	776 984	783	789	796	802
Valmistus omaan käyttöön								
TOIMINTAKULUT								
Henkilöstökulut								
Palkat ja palkkiot	-563	-598	-598	-473 039	-478	-483	-487	-492
Henkilösivukulut					0	0	0	0
Eläkekulut	-103	-127	-139	-96 956	-98	-99	-100	-101
Muut henkilösivukulut	-24	-27	-27	-17 483	-18	-18	-180	-182
Palvelujen ostot	-45	-59	-64	-65 361	-66	-67	-67	-68
Aineet,tarvikkeet, tavarat	-10	-11	-11	-6 900	-7	-7	-7	-7
Avustukset					0	0	0	0
Vuokrat	-24	-50	-50	-40 536	-41	-41	-42	-42
Muut toimintakulut	-5	-6	-6	-5 856	-6	-6	-60	-61
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-774	-878	-895	-706 131	-713	-720	-944	-954
TOIMINTAKATE	228	84	67	70 853	70	69	-149	-152

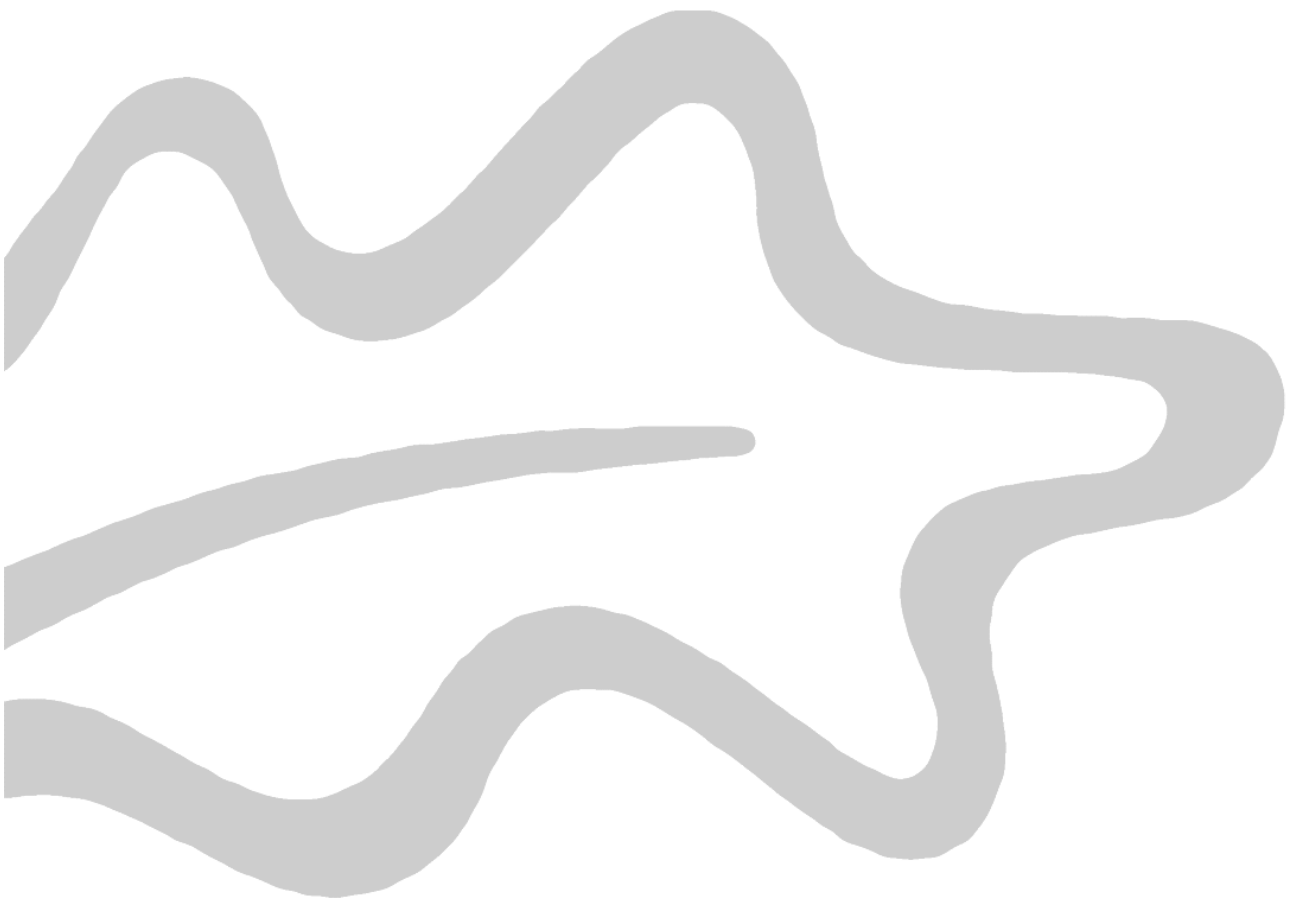

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue (1000 €)			euro TA 2019	TS (1000 €)			
	TP 2017	TA 2018		2020	2021	2022	2023
TULOSLASKELMA							
TOIMINTATUOTOT							
Myyntituotot	298	290	282 815				
Maksutuotot							
Tuet ja avustukset							
Muut toimintatuotot	0						
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	298	290	282 815	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön							
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot	-268	-272	-277 000				
Henkilösivukulut							
Eläkekulut	-46	-46	-44 900				
Muut henkilösivukulut	-13	-12	-11 200				
Palvelujen ostot	-26	-31	-27 507				
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-2	-3	-1 730				
Avustukset							
Vuokrat	-41	-43	-36 792				
Muut toimintakulut	-3	-2	-2 000				
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-399	-409	-401 129				
TOIMINTAKATE	-101	-118	-118 314	0	0	0	0

Tuusula liittyi 1.1.2013 Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueeseen, jonka isäntäkuntana on Mäntsälä. Tuusulan kuntaosuus v. 2019 on 51 732 euroa.

Sosiaali- ja terveystoimi

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	Khall käsittelyn jälkeen 10.9.2018 §285				euro TAE PORM 2019	TS (1000 €)				
	(1000 €) TP 2017	TA 2018	MTA v.2018	TAE 2019		2020	2021	2022	2023	
TULOSLASKELMA										
TOIMINTATUOTOT										
Myyntituotot	2 429	1 585	1 604	1 340	1 340 300	1351	1362	1373	1384	
Maksutuotot	7 301	6 953	6 897	7 408	7 407 778	7467	7527	7587	7648	
Tuet ja avustukset	198	100	60	100	100 000	101	102	102	103	
Muut toimintatuotot	409	873	873	883	883 049	890	897	904	912	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	10 337	9 511	9 434	9 731	9 731 127	9809	9887	9967	10046	
Valmistus omaan käyttöön										
TOIMINTAKULUT										
Henkilöstökulut										
Palkat ja palkkiot	-22 987	-22 082	-22 242	-22 833	-22 990 363	-23 220	-23 452	-23 687	-23 924	
Henkilösivukulut										
Eläkekulut	-5 184	-5 607	-5 786	-5 774	-5 797 705	-5 856	-5 914	-5 973	-6 033	
Muut henkilösivukulut	-1 112	-1 023	-839	-859	-867 221	-876	-885	-893	-902	
Palvelujen ostot	-73 816	-75 205	-76 112	-77 375	-77 358 027	-78 132	-78 913	-79 702	-80 499	
Aineet,tarvikkeet, tavarat	-2 462	-2 578	-2 578	-2 628	-2 628 204	-2 654	-2 681	-2 708	-2 735	
Avustukset	-4 849	-3 722	-3 889	-3 513	-3 495 100	-3 530	-3 565	-3 601	-3 637	
Vuokrat	-3 238	-3 861	-3 711	-3 734	-3 733 599	-3 771	-3 809	-3 847	-3 885	
Muut toimintakulut	-227	-116	-116	-88	-90 883	-92	-93	-94	-95	
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-113 875	-114 193	-115 271	-116 803	-116 961 102	-118 131	-119 312	-120 505	-121 710	
TOIMINTAKATE, S*	-103 538	-104 682	-105 837	-107 072	-107 229 975	-108 322	-109 425	-110 539	-111 664	
Määrärahan muutos %	-1,88	0,28	0,94	2,29	2,42	1,00	1,00	1,00	1,00	
Määrärahan muutos euroina	-2 182	318	1 078	2 610	2 767 866	1170	1181	1193	1205	
%-osuus verorahoituksesta	54,34	53,29	53,88	54,76	54,84	53,82	53,13	52,96	52,80	
Asukkaat 31.12.	38706	38885	38885	39302	39302	39647	40165	40861	41574	
Toimintakate euro/asukas	-2675	-2692	-2722	-2724	-2728	-2732	-2724	-2705	-2686	
S* = Sitova taso										
Henkilöstö yhteensä	582,1	526,1	526,1	525,1	529,1					

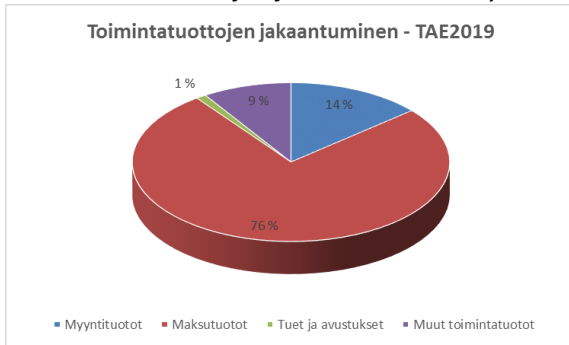
Tuusulan kunta ostaa 1.1.2019 lähtien sosiaali- ja terveystalvet Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymältä. Kunnan maksuosuus on sisällytetty Yleisjohdon- ja konsernipalveluihin hallinnon tulosalueelle palveluiden ostoihin. Maksuosuus on budjetoitu toimintakatetasolla, ja sen määrä on 107 921 187 euroa.

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

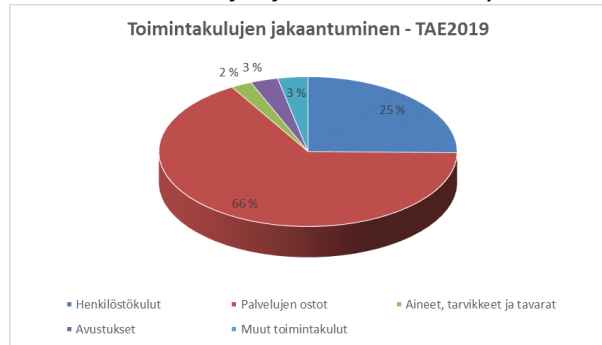
Toimiala

Vastuhenkilö: Sosiaali- ja terveystoimen johtaja Pirjo Vainio

Toimintatuottojen jakautuminen tiliryhmittäin

Toimintakulujen jakautuminen tiliryhmittäin

TOIMINNAN KUVAUS

Tuusulan kunnan sosiaali- ja terveystoimen palvelut järjestetään ja tuotetaan Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän tavoitteet palvelun järjestäjänä ja tuottajana ovat:

- Turvata asukkaiden toimivat ja tarpeenmukaiset sote-palvelut alueella
- Hallita kustannusten nousu
- Varmistaa asukkaiden osallistuminen ja vaikuttamisen mahdollisuudet
- Sote-uudistus hyödyttää koko alueen väestöä

Sosiaali- ja terveystoimialalla tuotetaan laadukkaita ja asiakaslähtöisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita kuntalaisille. Toimintamme on ennakoivaa, vaikuttavaa ja ennaltaehkäisevää. Palveluilla edistämme asukkaiden toimintakykyä ja arjessa pärjäämistä sekä tuemme ja edistämme kuntalaisten omatoimisuutta ja vastuunottoa terveydestään ja hyvinvoinnistaan. Toiminnan uudistaminen on meillä jatkuvaa. Yhteistyötä teemme sisäisesti sekä ulkoisien sidosryhmien kanssa.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Kuntastrategian vuositavoitteet, jotka on laadittu siten, että niissä on otettu huomioon Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän sekä Tuusulan kunnan tavoitteet sosiaali- ja terveystoimen palveluiden järjestämiseen ja tuottamiseen liittyen.

Sujuva Tuusula

1. Uudistamme kuntaa, palveluita ja organisaatiota, ottaen huomioon Maakuntaudistuksen ja Keski-Uudenmaan soten, varmistaen tuusulalaisten lähipalvelut.

- Edellytämme, että Keski-Uudenmaan soten palveluita tuotetaan tuusulalaisten lähipalveluna. *Toimenpide: Toteutamme kunnan edunvalvontasuunnitelmaa 2018-2022*

2. Palvelumme ovat laadukkaita ja saavutettavia

- Edellytämme, että Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän palveluvalikoima monipuolisuutuu. *Toimenpiteet: Kuntayhtymässä vakiinnutetaan kotisairaalan, kotikuntoutuksen, virtuaalipotiloiden ja asiakasohjauksen toimintamallit (kaikki lähipalveluja), Mielenterveyspalveluiden matalan kynnyksen verkostot toiminnassa.*

- Edellyttämme, että Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän palvelut ovat yhdenvertaisia alueella. *Toimenpiteet: Palveluiden sisältö eri palvelusegmenteissä määritellään yhdenmukaisiksi.*
- Parannamme kuntalaisten palvelukokemusta. *Toimenpiteet: Mittaamme kuntalaisten ja sisäisten asiakkaiden tyytyväisyyttä palveluihin / asiakaskokemukseen. Määrittelemme asiakaskokemuksen mittaamisen menetelmät, seurannan ja kehittäminen (arviointi ja prosessin kehittäminen)*

4. Parannamme Tuusulan monimuotoista sisäistä ja kuntien välistä liikennettä sekä liikkumisen ekosysteemiä. Joukkoliikenteen osuus kasvaa ja kehitämme uusia liikkumisen muotoja yhteistyössä HSL:n kanssa.

- Huomioimme erityisryhmien ja toimintakyvyltään rajoittuneiden henkilöiden mahdollisuuden käyttää julkista joukkoliikennettä. *Toimenpiteet: Osa kunnan edunvalvontasuunnitelmaa 2018-2022.*

6. Lisäämme seudullista ja kuntien välistä yhteistyötä ja selvitämme kuntaliitoksen mahdollisuuden

- Käynnistämme alueellisen HYTE yhteistyön sote-kuntayhtymän, maakunnan ja kuntien kesken. *Toimenpiteet: Luomme alueellisen HYTE yhteistyön rakenteet, toimintamallit ja tavoitteet KUUMAN organisoimana.*

Hyvinvoiva Tuusula

7. Edistämme tuusulalaisten hyvinvointia, arjen sujuvuutta, elämän vireyttä ja elämänlaadun parane- mista.

- Mahdollistamme pitkään kotona asumisen turvaamalla esteettömän asuntorakentamisen. *Toimenpiteet: Tuemme esteettömän rakentamisen kohteita erityisesti Jokelan ja Kellokosken alueella sujuvalla tonttikäsittelyllä ja yritys yhteistyöllä. Teemme selvityksen ikääntyneiden asumistarpeiden ennakoinnista ja siihen varautumisesta (ympäristöministeriön raportti)*
- *Laadimme ja toteutamme Tuusulan kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen suunnitelman. Toimenpiteet: HYTE-suunnitelma valmistuu ja suunnitelman toteuttaminen käynnistyy*

8. Siirrämme palveluiden painopistettä ennaltaehkäiseviin ja kotiin vietäviin matalan kynnyksen palveluihin

- Monipuolistamme kunnan matalan kynnyksen palveluvalikoimaa. *Toimenpiteet: Perustamme kuntaan walk in - toimipisteitä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tukemiseksi ja otamme järjestöt mukaan pyörittämään toimintaa, Lisäämme kunnan perhetyön resurssia siten, että koulujen tukihenkilöt siirretään sosiaali- ja terveystoimialalta kasvatusta- ja sivistystoimialalle 1.1.2019.*
- Tehostamme yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi seurakunnan, järjestöjen, yritysten, kuntayhtymien ja muiden etujärjestöjen kanssa. *Toimenpiteet: Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen suunnitelma 2018-2022*
- Vahvistamme koululaisten perhetukea. *Toimenpiteet: Määrittelemme virtuaalisen perhekeskuksen verkostomaisen yhteistyön tiivistämiseksi*

11. Kehitämme Tuusulan liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Tuusulalaiset liikkuvat ja harrastavat enemmän ja monipuolisesti

12. Vahvistamme tuusulalaisten turvallisuuden ja osallisuuden tunnetta sekä varmistamme kasvavan Tuusulan turvallisuuden

- Jatkamme esteettömän liikkumisen periaatteita noudattavaa toteutustapaa uudiskohteissa ja saneerattavissa kohteissa. *Toimenpiteet: Pyydämme lausunnot edunvalvonta(vammais)järjestöltä urakka-asiakirjoista. Määritämme esteettömän liikkumisen periaatteet uudiskohteissa.*

- Järjestämme säännöllisiä turvallisuusiltoja kuntalaisille ja lisäämme kuntalaisten turvallisuustietoutta. *Toimenpiteet: Pidämme neljä turvallisuusiltaa vuonna 2019 – yhdistäen tarpeen/mahdollisuuksien mukaan kuntalaisiltoihin*
- Järjestämme kuntalaisille turvallisuuskoulutuksia, kuten alkusammutuskoulutus, Omatoiminen varautuminen, ensiapukoulutukset jne. Toimenpiteet: Järjestämme koulutuksia yhteistyössä kehittämisyhteistyöryhmien ja kolmannen sektorin kanssa.
- Kehitämme nuorten ehkäisevää päihdetyötä

Vireä Tuusula

21. Vahvistamme Kellokosken omaleimaisuutta ja vetovoimaa Ruukin ja Sairaalan aluetta sekä keskustaa kehittämällä

- Edistämme Kellokosken sairaalan uusiokäyttöprojektia, markkinointia ja yhteistyötä HUS:n kanssa. *Toimenpiteet: Sovimme toimenpiteistä HUSin kanssa*

KESKEISET MUUTOKSET TOIMINNASSA

RISKIARVIO

Talousarvion riskit

Riski

HUS palvelusuunnitelman ylitys - ei varausta kalliin hoidon tasaukselle

Riskin hallinta

Hyvinkään sairaalan sekä sairaanhoitoalueen jäsenkuntien kanssa suunnitellaan yhteisesti palvelujen tuotamista ja arvioidaan tuotantotapoja ja päivitetään hoito- ja palveluketjuja.

Riski

Lastensuojelun sijaishuollon määräraha on vuoden 2017 talousarvion tasossa, josta vähennettiin perhetyöntekijän palkkamenot.

Ylityshka toteutuu, mikäli avohuollon palvelut eivät ole riittäviä eikä perhehoito ole lapsen edun mukainen eikä riittävä tukimuoto.

Riskin hallinta

Lastensuojelun avopalveluissa painotetaan monialaista yhteistyötä, perheen kotiin vietäviä palveluja, kuten perhetyötä, perhekuntoutusta sekä kiireellistä avohuollon tukitoimipalvelua.

Sijaishuollossa perhehoito on ensisijainen vaihtoehto.

Riski

Päihde- ja mielenterveyskuntoutujien palveluasumisen määräraha on vuoden 2017 tasossa.

Riskin hallinta

Lähihoitajien (3) työpanoksella tuetaan kotona asumista ja ehkäistään asumispalvelujen tarvetta.

Riski

Ikääntyneiden joukossa on hiljalleen kasvava määrä henkilöitä, jotka hoitoisuutensa vuoksi tarvitsevat pitkäaikaista laitoshoidoa. Prosessien sujuvuuden vuoksi heitä ei ole mielekästä sijoittaa akuuttiosastoille, he eivät pärjää kotona tukien varassa tai tehostetussa palveluasumisessa.

Riskin hallinta

Kiljavan kuntoutussairaalaan hyväksytään sijoitettavaksi pitkäaikaishoitoa vaativia potilaita.

Riski

Palvelutarpeen kasvulle ei ole varausta.

Talous

Selite	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TA 2019	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	10 337 049	9 511 127	9 434 345	9 731 127	9 731 127	9 951 127	10 171 127	10 391 127	10 611 127
TOIMINTAKULUT YHT.	-113 874 758	-114 193 236	-115 271 440	-116 803 279	-116 961 102	-118 036 700	-119 163 098	-120 294 160	-121 429 932
TOIMINTAKATE	-103 537 709	-104 682 109	-105 837 095	-107 072 152	-107 229 975	-108 085 573	-108 991 971	-109 903 033	-110 818 805
HENKILÖMÄÄRÄ YHT.	539,9	523,1	523,1	524,6	528,6	541,6	541,6	541,6	541,6

Kuntayhtymäkustannusten osuus sosiaali- ja terveystoimialan kustannuksista (palvelusuunnitelmat)

ETEVA	3 034 084	3 015 261	3 015 261	2 960 359	2 960 359
HUS	36 916 000	36 932 000	36 932 000	38 303 000	38 303 000

HUS ja Eteva ovat omia kuntayhtymiä eivätkä kustannukset tule Keski-Uudenmaan kuntayhtymän kautta

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2019**UUDET PERUSTETTAVAT VIRAT JA TEHTÄVÄT 2019****Sosiaalipalvelut**

1. Sairaanhoidtaja
2. Perhetyöntekijä (katetaan ostopalvelumäärärahasta)
3. Työvalmentaja

Perustelut

1. Sairaanhoidtajan vakanssi Nuorisoasemalle perustetaan varmistamaan sekä ennaltaehkäisevien palveluiden että perhetukikeskuksen nuorten päihde- ja mielenterveyspalvelujen saatavuutta asiakasmäärän lisääntytyä. Myös päihde-, mielenterveys- ja sosiaalityön palvelujen samanaikaisen toiminnan käynnistäminen Matala -toimintamallin mukaisesti edellyttää riittäviä psykiatrisen sairaanhoidtajan resursseja.
2. Perhetyöntekijä vastaamaan lisääntyneeseen tarpeeseen (katetaan ostopalvelumäärärahasta)
3. Työvalmentaja työtoimintakeskukseen perustetaan kuntouttavan työtoiminnan työturvallisuuden lisäämiseksi. Yhden lähityöntekijän resurssilla työskenneltäessä yksikössä on turvallisuusriski asiakkaille sekä työntekijöille.

Terveyspalvelut

1. Lääkäri (0,5)

Perustelut

1. Lääkäriin vakanssi (0,5) perustetaan kotisairaaloiminnan laajentamista varten. Suunnitelmavuonna 2019 jatketaan alueellisen kotisairaalan toimintatapojen yhdenmukaistamista. Kotisairaalan toiminnanohjaus keskitetään ja resurssien tehokasta käyttöä kehitetään edelleen alueellisen johdon alaisuudessa. Tavoitteena on lisääntyvässä määrin kotiuttaa sairaalasta potilaita suoraan kotisairaalaan.

Vanhus- ja vammaispalvelut

1. Ohjaaja

Perustelut

1. Tuetun asumisen ohjaajan vakanssi kehitysvammaispalveluihin perustetaan asiakasmäärän kasvun vuoksi. Tavoitteena on tuetun asumisen asiakasmäärän kasvaminen, jolloin ohjausta tarvitaan enemmän. Ensi vuoden asiakasmäärän kasvuun varaudutaan yhdellä uudella omalla työntekijällä. Omalla toiminnalla on tarkoitus korvata kalliimpia ostopalveluja.

KALUSTOINVESTOINNIT

Sosiaali- ja terveystoimialalla tehdään vuoden 2019 aikana seuraavat investointihankinnat:

- Välinehuollon koneet ja laitteet (autoklaavi ja kuivauskaappi) 70 000 euroa
- Hammashoitoyksikkö Etelä-Tuusulan hammashoitolaan 35 000 euroa

Nämä investointihankinnat muutettiin rahoitettavaksi leasingrahoituksella. Käyttötalouteen lisättiin leasingvuokratilaa yhteensä 30 700 €.

SOSIAALIPALVELUT

Tulosalue

Vastuhenkilö: Sosiaalipalvelujen päällikkö Marja-Liisa Palosaari

Tavoitteet

- Palvelukriteerien ja palvelusisältöjen yhdenmukaistamisen jatkaminen Keski-uudenmaan sote-kuntayhtymän kuntien kesken
- Lapsiperheiden sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut kokoaminen toiminnallisesti perhekeskuksiin yhteisen Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän mallin mukaisesti
- Monitoimijaisen palvelutarpeen arvioinnin kehittäminen
- Lastensuojelun sijaishuollossa perhehoidon ensisijaisuuden vahvistaminen
- Päihde-, mielenterveys- ja aikuissosiaalityössä Matala -toimintamallin käyttöönotto

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2019–2023 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Palveluja kehitetään Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän linjausten mukaisesti. Palvelukriteerien ja palvelusisältöjen yhtenäistäminen

jatkuu. Yhteiset palvelukriteerit ovat käytössä lapsiperheiden kotipalvelussa, opioidiriippuvaisien korvaushoidossa sekä päihdehuollon laitoshoidossa.

Osana maakunnan sote valmistelua kuntayhtymän kunnat osallistuvat monitoimijaisen palvelutarpeen arviointimallin luomiseen. Perheiden kanssa toimivien tahojen kanssa kehitetään ja toteutetaan asiakaslähtöistä monitoimijaista palvelutarpeen arviota. Tavoitteena on laaja-alainen näkemys lapsen ja perheen tilanteesta sekä yhdessä perheen kanssa tehty suunnitelma tarvittavista oikea-aikaisista palveluista.

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä kilpailutetaan keskeiset lastensuojelun avohuollon palvelut syksyn 2018 aikana. Sijaishuollon palvelujen osalta kuntayhtymä osallistuu pääkaupunkiseudun järjestämään kilpailutukseen. Uudet puitesopimukset tulevat voimaan vuoden 2019 aikana.

Alueellinen virka-ajan ulkopuolinen sosiaalipäivystystoiminta ja aiemmin ostopalveluna hankittu kriisipäivystystoiminta yhdistetään. Kuntalaisten kiireellisten sosiaalipalvelujen saanti sekä kriisitilanteiden tuki tehostuvat, kun toimintojen johtaminen ja palvelujen tuottaminen keskitetään. Yhdistäminen ei aiheuta Tuusulalle kustannusten kasvua.

Hyvinkään ja Järvenpään perheoikeudellisten yksiköiden yhdistämisellä 1.1.2019 alkaen turvataan alueellisten eroneuvontapalvelujen kehittyminen, kun johtaminen ja resurssit yhdistetään. Lainsäädäntövalmistelussa on perheoikeudellisten palvelujen saannin sitominen määräaikaan vuoden 2019 aikana. Henkilömäärältään isommalla yksiköllä on parempi mahdollisuus toteuttaa palvelut lain määräajoissa. Molemmat toimipisteet säilyvät toistaiseksi ja kuntalaisella on mahdollisuus valita palvelupiste.

Kuntayhtymä jatkaa monialaisen perhekeskustoitinnan mallintamista yhdessä kunnan kasvatus- ja sivistystoimialan, seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa. Kansallisten linjausten mukaisesti toiminta muodostuu lapsille ja perheille suunnatuista hyvinvointia ja terveyttä edistävästä lapsiperheiden arkea tulevasta palveluista; moniammatilliset neuvolatiimit, kasvatus- ja perheneuvonnan erityispalvelut, lapsiperheiden kotipalvelu, nuorisoaseman palvelut, perhetyön,

palvelutarpeen arvion sekä perhesosiaalityön palvelut. Perhekeskuksen tehtävät, toimipisteet ja kohtaamispaikat vahvistetaan ja alueelliset toimintatavat yhdenmukaistetaan.

Perhekeskustoiminnassa juurrutetaan työtapoja, joilla erityispalvelut integroituvat perhekeskuksen toimintakäytäntöihin.

Perheiden sosiaalipalveluissa asiakastyö kohdentuu erityistä tukea tarvitsevien lasten asiakkuuksiin, niin palvelutarpeen arvioinnissa kuin suunnitelmallisessa sosiaalityössä. Kuntayhtymässä selvitetään, miten vaativaa sosiaalityötä tarvitsevat palvelut järjestetään ja tuotetaan, esimerkiksi kriisiytyneet huoltoriidat ja maahanmuuttajien tarvitsema erityinen tuki.

Lastensuojelussa valmistaudutaan systemisen mallin käyttöönottoon Keski-Uudenmaan Soten järjestämissuunnitelman sekä maakunnan valmistelun mukaisesti. Lastensuojelun sosiaalityön kehittäminen suunnitelmakaudella toteutetaan vaiheittain ja henkilöstöä osallistaen. Monitoimijaista yhteistyötä sekä lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden osaamista ihmissuhdeperusteiseen asiakastyöhön lisätään. Ihmissuhdeperustainen sosiaalityö edellyttää kohtuullisia sosiaalityöntekijäkohtaisia asiakasmääriä sekä monitoimijaisen tiimirakenteen luomista lastensuojelun asiakastyön tueksi. Kehittäminen aloitetaan avohuollon palveluista, asiakastyön arvojen ja asiakkuuskriteerien määrittelyistä syksyn 2018 aikana. Tiimeille ja esimiehille järjestetään systemiteoreettinen koulutus ja työnohjaus.

Lastensuojelussa avohuollonpalvelut toteutetaan ensisijaisesti kuntayhtymän omilla resursseilla. Perheen kotiin vietävissä palveluissa lisätään perhetyön resurssia ja kehitetään perhekuntoutuksen toimintamalleja yhteistyössä Järvenpään perhetukikeskuksen kanssa, jolloin voidaan hyödyntää eri yksiköiden osaamista ja resursseja. Yhteistyötä tiivistetään entisestään myös vastaanotto- ja arviointiyksiköiden kesken.

Jälkihuollon asumisvalmennus jatkuu testamenttivaroilla 31.7.2019 saakka. Saatua kokemusta arvioidaan kuntayhtymän tasolla. Asumisvalmennus on tarkoitettu tehostetumman avun tarpeessa oleville nuorille, joiden sijaishuolto on päättyessä, päättynyt tai jälkihuollon palvelut ovat riittämättömiä.

Päihde-, mielenterveys- ja aikuissosiaalityön palvelut järjestetään kuntayhtymässä tehtyjen Matala- mallin kokeilujen perusteella. Asiakas saa samalla käynnillä päihde-, mielenterveys ja sosiaalityön asiantuntijoiden palvelua. Henkilöstön työ tehostuu yhtenäisillä toimintatavoilla, palvelusällöllä ja palveluohjauksella. Kuntayhtymässä panostetaan peliongelmaisten palvelujen kehittämiseen osallistamalla hankkeeseen, jossa lisätään kokemusasiantuntijoiden käyttöä ammatilaisten tukena. Tavoitteena on keskitetty alueellinen palvelutuotanto.

Mielenterveys- ja muista sosiaalisista syistä kasvaan asumispalvelujen tarpeeseen vastataan asiakkaan kotiin vietävällä tukipalvelulla. Asiakkaiden arjen hallintaa tuetaan yksilötyöskentelyllä asiakkaan kotona sekä ryhmätoiminnoilla. Palve-

luja tehostetaan yhteisesti sovitulla palvelukriteereillä ja palvelutarpeen arvioinnilla sekä poistamalla mahdollisia kuntayhtymän kuntien ja erikoissairaanhoidon päällekkäis palveluja.

Sosiaalipalveluissa osallistutaan Apotti-asiakas- ja potilastietojärjestelmän valmisteluun ja sen käyttöön ottoon vuoden 2020 lopulla sekä yhteneväisesti muiden Apotti-kuntien kanssa sosiaalihuollon tietojen Kanta-arkistoon liittymisen valmisteluun.

Pakolaisten vastaanoton sosiaaliohjaaja siirretään Työllisyyspalveluista K-U sote-kuntayhtymään vuonna 2019. Palkkamääräraha lisätään Sosiaalipalveluihin.

Talous

Selite	Budjettiyhteenveto/ 183300 SOSIAALIPALVELUT								
	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TA 2019	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	1 373 956	1 357 000	1 317 000	1 357 000	1 357 000	1 357 000	1 357 000	1 357 000	1 357 000
TOIMINTAKULUT YHT.S*	-16 731 149	-14 796 700	-14 728 236	-15 049 373	-15 091 355	-15 049 373	-15 049 373	-15 049 373	-15 049 373
TOIMINTAKATE	-15 357 193	-13 439 700	-13 411 236	-13 692 373	-13 734 355	-13 692 373	-13 692 373	-13 692 373	-13 692 373
Henkilöstömäärä:	73,0	75,4	75,4	78,4	79,4	79,4	79,4	79,4	79,4
Määrärahan muutos %		-11,6 %	-12,0 %	1,7 %	2,0 %	1,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Määrärahan muutos euroina		1 934 449	2 002 913	-252 673	-294 655	-15 034 324	0	0	0
S*= Sitova taso									

Indikaattorit

	TP2016	TP2017	TA2018 ennuste	TAE2019	TS2020
1. TUOTTAVUUS JA TALOUDELLISUUS					
Kotiin tuotettujen palvelujen piirissä olevien asiakkaiden % -osuus kaikista mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa olevista	51	55	59	60	61
Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja (lapsiperheiden kotipalvelu, perhetyö, tukihenkilö, tukiperhe, päiväperhekuntoutus) saavien lukumäärä verrattuna lastensuojelun avohuollon asiakkaiden määrään (X:1)	3,5	3,9	2,5	2,8	3,4
2. LAATU					
Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätökset (% kaikista päätöksistä), jotka valmistuneet 7 arkipäivän määräajassa	96,7	95	100	100	100
Lapsiperheiden palvelutarvearvioinnit, jotka valmistuneet 3 kk:n määräajassa	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Sosiaalipalvelujen asiakkaiden asiakaskokemus mitattuna nettosuositusindeksillä (NPS) *	-	-	50	55	57
3. VAIKUTTAVUUS					
Kiireellisellä avohuollon tukitoimipalvelulla (Lsl 37 b) estetyt lasten sijoitukset, lasten lukumäärä/v (suluissa perheet)	10 (9)	15 (15)	15(15)	16/16	16/16

*) NPS (Net Promoter Score): " Kuinka todennäköisesti suosittelisit tätä organisaatiota ystävälle tai työtoverille?" Vastaus annetaan asteikolla 0–10, jossa pienin todennäköisyys 0 ja suurin 10. Laskentakaava: (suositelijoiden määrä-arvostelijoiden määrä) / (vastaajien määrä) x 100. Vaihteluväli -100 – + 100.

TERVEYSPALVELUT

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Johtajaylilääkäri Susanna Pitkänen

Tavoitteet

- Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän palvelutuotannon yhdenmukaistamistyö jatkuu tarkentamalla palvelujen sisältöä, palvelukriteerejä ja toimintamalleja. Kehittämistyötä tehdään soveltuvin osin yhteistyössä Uudenmaan maakuntavalmistelu-ryhmien kanssa.
- Keski-Uudenmaan valinnanvapauskokeilu päättyy. Kokeiltua toimintaa jatketaan Uudenmaan valinnanvapauspilottina vastaanotto- ja suun terveydenhuollon palvelujen osalta, mikäli valinnanvapauslainsäädäntö mahdollistaa pilotin toteuttamisen ja STM:n myöntämä rahoitus varmistuu.
- Kuntoutuspalvelut järjestäytyvät alueelliseksi kokonaisuudeksi. Alueellinen kotikuntoutustoiminta vakiinnutetaan ja sen toimintaa seurataan ja tarkennetaan Uudenmaan maakuntavalmistelu-työn linjausten mukaisesti.
- Lapsiperheiden sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut keskitetään toiminnalliseksi kokonaisuudeksi perhekeskuksiin yhteisen Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän mallin mukaisesti.
- Matalan kynnyksen mielenterveyspalvelun toimintamalli otetaan käyttöön.
- Terveys- ja sairaalapalvelujen tukipalvelut yhdenmukaistetaan ja päätetään mahdollisista palvelujen ulkoistamisista.
- Tuusulan tuotantoyksiköt valmistautuvat Apotti-asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönottoon. Kuntayhtymä arvioi eri potilas- ja asiakastietojärjestelmien yhdistämisen tarpeen.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2019–2023 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän tavoitteiden mukaisesti, alueellinen akuuttihoito muodostaa yhtenäisen palveluverkon, johon kuuluvat kuntayhtymän toimipisteiden kiirevastaanotot, ambulanssipotilaita vastaanottavat akuuttipisteet sekä sairaalan päivystys. Kuntayhtymän akuuttipotilaiden palvelurakenne

ja -ohjaustoiminta tarkentuu. Tuusulassa jo käytössä olevan älyalgoritmiaan perustuva hoidon tarpeen arviointijärjestelmän käyttö laajennetaan kaikkiin kuntayhtymän toimipisteisiin. Hyrylän toimipisteen akuuttivastaanoton tilojen remontti saatetaan päätökseen ja uusittuihin tiloihin tehdään tarvittavat pienilaite- ja kalustehankinnat. Vastaanottopalvelujen asiakaskeskeiset alueelliset toimintamallit otetaan käyttöön palvelujen saatuuden parantamiseksi.

Alueellinen virka-ajan ulkopuolinen hammaslääkäripäivystys siirtyy vuoden 2019 aikana Hyvinkään sairaalaan, jolloin toiminta on päivystysasetuksen 23.9.2014/782 § 16 mukaisesti yhteispäivystyksen välittömässä yhteydessä.

Valtakunnallinen Valinnanvapauskokeilu päättyy 31.12.2018. Mikäli valinnanvapauslainsäädännön valmistumisen jälkeen STM:n keväällä 2018 myöntämä 50 miljoonaan euron hankeraha varmistuu, Uudellamaalla käynnistetään Suomen suurin valinnanvapauspilotti. Keski-Uusimaan valinnanvapauskokeilun tulokset hyödynnetään pilottitoiminnassa.

Hyvinkään sairaalan uudisrakennuksen valmistuttua vuoden vaihteessa 2018 -2019, Keski-Uudenmaan alueellinen apuvälineyksikkö aloittaa toimintansa Hyvinkään kaupungin ja Hyvinkään sairaalan yhteistyönä. Keskitetty apuväline-toiminta laajenee asteittain koko sote-kuntayhtymän alueelle. Apuvälineiden huoltopalvelut yhdenmukaistetaan. Uudenmaan maakunnallisen apuvälinekeskuksen toiminta on suunniteltu alkavaksi HUS Apuvälinekeskuksen (AVK:n) toimesta v. 2020.

Kuntoutuspalvelujen alueellisten toimintatapojen yhdenmukaistaminen jatkuu. Lasten lääkinällisen kuntoutuksen yhteiset terapiapalvelukriteerit otetaan käyttöön. Ikäihmisten kuntoutuksen painopiste on ennaltaehkäisevässä ja kotona asumista tukevassa kuntoutuksessa. Ikäihmisten kotikuntoutustoiminta vakiinnutetaan.

Kuntayhtymä jatkaa monialaisen perhekeskustoinnin mallintamista yhdessä kunnan kasvatus- ja sivistystoimialan, seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa. Kansallisten linjausten mukaisesti toiminta muodostuu lapsille ja perheille suunnatuista hyvinvointia ja terveyttä edistävästä varhaisen tuen ja hoidon matalan kynnyksen palveluista sisältäen muun muassa moniammatilliset neuvolatiimit ja kasvatus- ja perheneuvonnan erityispalvelut. Perhekeskuksen tehtävät, toimipisteet ja kohtaamispaikat vahvistetaan ja alueelliset toimintatavat yhdenmukaistetaan.

Kuntayhtymän ohjeistuksen mukaisesti Tuusulan Terveyspalveluiden Koululaisten perhetyöntekijät (kolme työntekijää) siirtyvät 1.1.2019 alkaen Tuusulan kunnan kasvatus – ja sivistystoimialalle.

Kuntayhtymä yhdenmukaistaa tukipalvelujen tuotantoa. Tavoitteen mukaisesti Tuusulan apteekkipalvelut siirretään liikkeenluovutuksen periaatteella HUS Apteekkiin. Kuntayhtymän lääkehuoltopalvelujen asiantuntijaosaamisen varmistamiseksi osa henkilökunnasta jää kuntayhtymään. Kuntayhtymän välinehuollon palvelujen tuottamistapa analysoidaan ja päätetään joko palvelujen ulkoistamisesta tai toiminnan osittaisesta omatuotannosta.

Henkilökuntaresursseja kohdennetaan edelleen Apotti-toimiston kanssa tehtävään yhteistyöhön. Kliinistä työtä tekevien henkilöiden korvaukset kohdennetaan Kuntayhtymälle sijaisten palkkaamista varten. Tuusula siirtyy Apottipotilastietojärjestelmän käyttäjäksi lokakuussa 2020.

Talous

Selite	Budjettiyhteenveto/ 183310 TERVEYSPALVELUT								
	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TA 2019	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	4 015 069	3 128 927	3 087 499	3 128 927	3 128 927	3 128 927	3 128 927	3 128 927	3 128 927
TOIMINTAKULUT YHT.S*	-20 513 555	-19 869 719	-19 990 127	-20 230 724	-20 230 724	-20 342 365	-20 342 365	-20 342 365	-20 342 365
TOIMINTAKATE	-16 498 486	-16 740 792	-16 902 628	-17 101 797	-17 101 797	-17 213 438	-17 213 438	-17 213 438	-17 213 438
Henkilöstömäärä:	215,5	199,7	199,7	197,2	197,2	197,2	197,2	197,2	197,2
Määrärahan muutos %		-3,1 %	-2,6 %	1,8 %	1,8 %	2,4 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Määrärahan muutos euroina		643 836	120 408	-361 005	-361 005	-472 646	0	0	0

S*= Sitova taso

Indikaattorit

	TP2016	TP2017	TA2018 ennuste	TAE2019	TS2020
1. TUOTTAVUUS JA TALOUDELLISUUS					
Palvelun peittävyys tulosyksiköittäin eli terveyspalvelujen yksilövastaanotoilla käyneiden henkilöiden määrä suhteessa kunnan asukaslukuun (%). (*Peittävyys yhden ja kahden vuoden asiakkuuksien perusteella. Huomioi hoitosuunnitelmien vaikutuksen).					
- perheiden terveyspalvelut	34,8/38,7*	34/38	32/37*		
- sairaanhoito	50,7/67,7	50/68	49/66	57 / 66	
- suun terveydenhuolto	40,4/58,2	40/59	40/58	39 / 57*	

Eri ammattiryhmien vastaanottokäyntien % - osuus tulosityksikön kaikista käynneistä					
- perheiden terveystalvet; lääkäri /terveydenhoitaja /psykologi /puheterapeutti	16/72/7/5	16/77/3/5	17/77/2/6	17/75/2/6	
- sairaanhoito; lääkäri /sairaanhoitaja /fysio- ja toimintaterapeutti	45/37/ 18	44/ 39/ 17	40/40/20	38 /42/20	37/43/20
- suun terveydenhuolto; hammaslääkäri /suuhygienisti /hammashoitaja	76/18/6	76/18/6	72/20/8	70 /22/ 8	70 /22/ 8
Terveystalvetujen tulosityksiköiden keskimääräinen nettokustannus €/asiakas					
- perheiden terveystalvet	327	341	295	295	295
- sairaanhoito	561	567	575		
- suun terveydenhuolto	316	307	323	323	323
Terveystalvetujen tulosityksiköiden keskimääräinen nettokustannus €/käynti					
- perheiden terveystalvet	97	102	87	89	89
- sairaanhoito	147	148	151		
- suun terveydenhuolto	107	107	107	108	108
2. LAATU					
Palvelun saatavuus mitattuna kolmantena vapaana kiireettömänä vastaanottoaikana (T3, kalenteripäiviä)					
- lääkäri	29,8	29,2	14		
- sairaanhoitaja	11,9	13,9	8		
- hammaslääkäri	60	55	50	45	40
Suun terveydenhuollon asiakkaiden asiakaskokemus mitattuna nettosuositusindeksillä (NPS) *		76,53	67	70	72
Vastaanottopalveluiden asiakkaiden asiakaskokemus mitattuna nettosuositusindeksillä (NPS) *		56,44	67	69	70
Neuvolan asiakkaiden asiakaskokemus mitattuna nettosuositusindeksillä (NPS) *		60,59	67	62	64
3. VAIKUTTAVUUS					
Sairaanhoidon esh:n läheteiden määrä suhteessa asukasluukuun (tavoite 10 %)	11,4	11	10,5	10,3	10,0
Perheiden terveystalvetujen erityistalvetuja saavien määrä (sis. perhetyöntekijät, depressiohoitajan, kasvatus- ja perheneuvolan asiakkuudessa olevat, voimaperheasiakkaat, puheterapia, neuvolapsykologit)	1 354	1 360	1 400	1400	1400

*) NPS (Net Promoter Score): " Kuinka todennäköisesti suosittelisit tätä organisaatiota ystävälle tai työtoverille?" Vastaus annetaan asteikolla 1–10, jossa pienin todennäköisyys 1 ja suurin 10. Laskentakaava: (suositelijoiden määrä -arvostelijoiden määrä) / (vastaajien määrä) x 100. Vaihteluväli -100 – + 100.

SAIRAALAPALVELUT

Tulosalue

Tavoitteet

- Erikoissairaanhoidon ja Eteva tuottavat palveluja kuntakohtaisten sopimusten ja seurannan mukaisesti. Kuntayhtymä jatkaa yhteistyötä erikoissairaanhoidon kanssa alueellisten hoitoketjujen luomiseksi ja päivittämiseksi.
- Kellokosken sairaalan nykyinen toiminta lakkaa vuodenvaihteessa 2018 - 2019 viimeisten psykiatristen osastojen siirryttyä Hyvinkään sairaalamäelle.
- Kuntayhtymän akuuttiosastojen toimintaa kehitetään yhdenmukaiseksi ja osastojen palvelut kohdennetaan sairaalaolosuhteissa toteutettavaa, pitkittynyttä ja kotisairaalaan soveltumatonta akuuttihoitoa tarvitseville potilaille.
- Kotisairaaloimintaa kehitetään yhdenmukaisesti toimivaksi alueelliseksi toimintayksiköksi, joka tuottaa alueella yhdenvertaisia ja tasalaatuisia palveluja.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2019–2023 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Keski-Uudenmaan Sote-kuntayhtymän tavoitteena on muodostaa alueelle avo- ja sairaalapalvelujen akuuttihoitojen palveluketjukokonaisuuksia. Alueellisten akuuttipalvelujen toimintatapojen yhtenäistämistä jatketaan ja toiminnan toteutusta seurataan ja kehitetään edelleen, jotta väestön ikääntymisen aiheuttama lisääntyvä sairaalahoidon tarve ei aiheuttaisi alueen vuodeosastohoidon kokonaisresurssitarpeen kasvua. Toiminnan sujuvuuden varmistamiseksi seurannassa kiinnitetään erityisesti huomiota seikkoihin, jotka estävät potilasvirran sujuvuutta sairaalasta kotisairaalaan, asumispalveluihin tai terveyskeskusosastoille.

Hyvinkään sairaala lisää potilasturvallisuutta ja sujuvampaa potilasohjausta uusien hospitalistilääkäreiden avulla. Mallissa alueelliset jatkohoitomahdollisuudet hyvin tunteva lääkäri osallistuu sairaalalääkäreiden ohella potilaan kotiuttamisen

Vastuuhenkilö: Johtajaylilääkäri Susanna Pitkänen

suunnitteluun ja jatkohoitopaikan järjestämiseen. Toimintamallin avulla tavoitellaan lyhyempiä sairaalahoitajaksoja, kotisairaalan maksimaalista hyödyntämistä sekä turvallisempia siirtymiä hoitokontaktista toiseen.

Suunnitelmavuonna 2019 jatketaan alueellisen kotisairaalan toimintatapojen yhdenmukaistamista. Kotisairaalan toiminnanohjaus keskitetään ja resurssien tehokasta käyttöä kehitetään edelleen alueellisen johdon alaisuudessa. Tavoitteena on lisääntyvässä määrin kotiuttaa sairaalasta potilaita suoraan kotisairaalaan. Kotisairaala, kotihoito ja kotikuntoutus tiivistävät yhteistyötä tarkoituksenmukaisen työnjaon sopimiseksi esimerkiksi palliatiivisten potilaiden palvelujen toteuttamisessa.

Kiljavan sairaalan toiminta jatkuu kuntien omistuksessa ja kuntayhtymän ohjauksessa. Tuusulan omistajaosuuden mukainen paikkamäärävelvoite pysyy 14,4 /kk. Kuntayhtymä ottaa käyttöön Tuusulan mallin mukaisen omaishoitajien kuntoutusprosessin. Kiljavan mahdollisuuksia toimia työttömien monialaisena työkykyarviointi- ja kuntoutuskeskuksena selvitetään. Lisäksi Kiljavan, ennaltaehkäisevien ikäihmisten kuntoutuspalveluiden ja kotikuntoutuksen yhteistoimintamahdollisuuksia selvitetään.

Kellokosken sairaalan HYKS nuoriso-osastotoiminta siirtyy syksyllä 2018 Laakson sairaalaan ja muu osastotoiminta 2018 – 2019 vuoden vaihteessa Hyvinkään sairaalaan uudisrakennukseen. Nykymuotoinen alueellinen sairaalakoulutoiminta lakkaa, mutta Kalliomaan koulun toiminta jatkuu Tuusulan, Järvenpään, Mäntsälän, Nurmijärven ja Pornaisten sivistystoimialojen ”EVA-Oppilashuolto ja opetus” – hankkeen pilottitoimintana lukuvuonna 2018 - 2019. Kuntayhtymä on sitoutunut Kalliomaan koulun ja alueen erityisluokkien oppilasryhmän oppilaaksioton ja oppilashuollollisten palveluiden ja psykiatristen sairaanhoitajien roolin kehittämiseen.

työhön kohdentamalla riittävät terveydenhuollon resurssit toimintaan.

Talous

Selite	Budjettiyhteenveto/ 183320		SAIRAALAPALVELUT						
	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TA 2019	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	521 286	442 500	442 500	442 500	442 500	442 500	442 500	442 500	442 500
TOIMINTAKULUT YHT.S*	-43 839 710	-45 126 550	-45 571 791	-46 178 005	-46 178 005	-46 639 785	-47 106 183	-47 577 245	-48 053 017
TOIMINTAKATE	-43 318 424	-44 684 050	-45 129 291	-45 735 505	-45 735 505	-46 197 285	-46 663 683	-47 134 745	-47 610 517
Henkilöstömäärä:	42,4	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0	41,0
Määrärahan muutos %		2,9 %	4,0 %	2,3 %	2,3 %	3,4 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %
Määrärahan muutos euroina		-1 286 840	-1 732 081	-1 051 455	-1 051 455	-46 594 659	-466 398	-471 062	-475 772

S*= Sitova taso

Indikaattorit

	TP2016	TP2017	TA2018 ennuste	TAE2019	TS2020
1. TUOTTAVUUS JA TALOUDELLISUUS					
Erikoissairaanhoidon hoidossa olleiden osuus kunnan asukkaista (%)	31 %	32 %	30 %		
Erikoissairaanhoidon pkl-laskutus pkl-käyntiä kohden (€/käynti)	300	311	300		
Erikoissairaanhoidon vuodeosaston laskutus / hoitopäivä (€/vrk)	973	986	973		
Akuuttiosaston kustannukset / hoitopäivä (€/vrk)	252	247	273		
Kotisairaalan kustannukset / hoitopäivä (€/vrk)	68	66	75		
Akuuttiosaston km. hoitokustannukset potilasta kohden (€/asiakas)	2270	2044	2350		
Kotisairaalan kokonaiskustannukset potilasta kohden (€/asiakas)	1057	689	700		
2. LAATU					
Kotisairaalan vakavien potilashaittatapahtumailmoitusten määrä suhteessa kotisairaalan kaikkiin potilashaittatapahtumailmoituksiin	0/0	0/2	0/10		
3. VAIKUTTAVUUS					
Kotona asuvien osuus Kiljavan kuntoutukseen osallistuneista 6kk seurannassa	0	95	95		

VANHUS- JA VAMMAISPALVELUT

Tulosalue

Vastuuhenkilö: Sosiaalipalvelujen päällikkö Marja-Liisa Palosaari

Tavoitteet

- Palvelukriteerien ja palvelusisältöjen yhdenmu-kaistamisen jatkaminen Keski-uudenmaan sote-kuntayhtymän kuntien kesken
- Vanhuspalveluissa kotiuttamista ja kotona asumisen tukea tehostetaan kehittämällä kotihoidon, kotiutus- ja arviointiyksikön ja Riihikodin lyhytaikashoidon yksikön sisältöä ja toimintatapoja huomioiden kuntayhtymän yhtenäiset toimintalinjaukset ja tavoitteet
- Alueellinen kotikuntoutustoiminta vakiinnutetaan ja sen toimintaa seurataan ja tarkennetaan Uudenmaan maakuntavalmistelutyön linjausten mukaisesti.
- Vanhus- ja vammaispalveluissa perhehoitoa kehitetään ja lisätään palvelujen järjestämistapana
- Kehitysvammaisten tuetun asumisen lisääminen kotiin tarjottavalla tuella
- Kehitysvammaisten ympärivuorokautisen palveluasumisyksikkö Neitoperhon käynnistämiseen valmistautuminen

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2019–2023 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Vanhuspalveluissa toteutetaan Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä vahvistettuja yhteisiä ikääntyneiden asumispalvelujen ja kotipalvelun palvelukriteerejä ja toimintatapoja. Vanhuspalveluissa edelleen tehostetaan kotona asumisen tukea, terveyspalveluyksiköistä ja erityisesti kotiutus- ja arviointiyksiköstä kotiutumista, kuntouttavan työotteen ja toimintakykyä ylläpitävän/edistävän toimintamallin käyttämistä. Ikäihmisten kuntoutuksen painopiste on ennaltaehkäisevässä ja kotona asumista tukevassa kuntoutuksessa. Ikäihmisten kotikuntoutustoiminta vakiinnutetaan maakunnan hankkeen (I & O) toimintamallin mukaisesti.

Keski-Uudenmaan Sote-kuntayhtymän kuntien kanssa valmistellaan virtuaalikotaihoito -projektin käynnistämistä. Tarkoitus on löytää asiakastarpeita, joihin voidaan vastata kuvallisella etäohjauksella ja näin korvata fyysinen kotihoidon

käynti. Samalla palvelun oikea-aikaisuus paranee esim. aikakriittisen lääkkeenoton muistutuksen ansiosta. Kuntayhtymän alueella on käynnistynyt myös useita muita toimintamallikokeiluja / käyttöottoja, kuten kotikuntoutus ja kotoutumista tehostavat toimintamallit palveluketjussa, joiden hyödyt tuloutuvat vuoden 2019 aikana. Kuntayhtymässä käynnistetään Kotiapu-kokeilu, johon varataan 80.000 euron määräraha. Kotiapu-kokeilu tähtää ikääntyneiden kotihoidon asiakkaiden arjessa selviytymisen tukemiseen myös nopeasti saatavalla ei-hoidollisella kotiavulla, kuten siivous-, asiointi- ja pyykkipalveluilla ja sosiaalisella kuntoutuksella.

Suunnitelmakaudella vanhus- ja vammaispalveluissa kehitetään palveluohjausta, palvelutarpeen arviointia, omaishoitoa ja perhehoitoa. Perhehoidon osuutta palvelujen järjestämistapana lisätään kouluttamalla säännöllisesti uusia perhehoitajia. Perhehoidosta kehitetään palvelumuotoa kotihoidon, omaishoidon ja tehostetun palveluasumisen rinnalle. Lyhytaikaisesta perhehoidosta tulee jatkossa varteenotettava ikäihmisten kotona asumisen tukimuoto ja vaihtoehto päivätoiminnalle. Omaishoidossa ja perhehoidossa hoitajan tukimuotoja kehitetään edelleen omaishoidon tuen houkuttelevuuden ja hoitajien jaksamisen parantamiseksi yhteistyössä kuntayhtymän muiden toimijoiden kanssa.

Ikäihmisten palvelutarve kasvaa suunnitelmakaudella. Vuodessa tehostetussa palveluasumisessa vaihtuvuus on Tuusulassa ollut 60–70 asiakasta. Nettolisäys on keskimäärin 15 asiakasta vuodessa seuraavien lähivuosien ajan. Osa pitkäaikaisesta ja lyhytaikaisesta tehostettuun palveluasumiseen kohdistuvasta lisästarpeesta suunnataan toteutettavaksi ikäihmisten perhehoidolla ja palvelusetelillä.

Kunta on sitoutunut Rykmentinpuistoon rakentuvan Hyvinvointipalvelukeskuksen (HYPA) rakentamiseen suunnitelmakaudella. Sen arvioidaan käynnistyvän vuonna 2020. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä varautuu vanhus-ten tehostetun asumispalvelun paikkojen

ostamiseen HYPÄ-hankkeen sopimusehtojen mukaisesti palveluasumisyksikön käynnistyessä.

Kehitysvammaisten henkilöiden tuettua asumista laajennetaan edelleen. Vuoden 2019 aikana palkataan kolmas tuetun asumisen ohjaaja. Omien ohjaajien palkkaaminen mahdollistaa riittävän tuen asukkaille ja asiakasmäärän lisääntymisen.

Etelä-Tuusulaan rakennetaan lähivuosina runsaasti uusia asuntoja. Vammaispalvelujen tavoitteena on saada näihin myös tuetun ja ohjatun asumisen asukkaita toteuttamalla palvelut esimerkiksi tavallisissa kerrostaloissa.

Kehitysvammaisten henkilöiden ympärivuorokautisen asumisen yksikön Neitoperhon käynnistämistä valmistellaan edelleen. Talo valmistuu vuoden 2020 alkupuolella Lahelaan. Taloon tulee asunnot 15 asukkaalle.

Vammaispalveluin mukaisten kuljetuspalvelujen ja sosiaalihuoltolain mukaisten taksikuljetusten välitystoiminta ja kuljetukset kilpailutetaan joko Keski-Uudenmaan soten oman hankintana tai yhdessä muiden Uudenmaan kuntien kanssa.

Keski-Uudenmaan henkilökohtaisen avun keskuksen toimintaa laajennetaan siten, että se voi jatkossa hoitaa myös avustajien sijaisvälitykseen liittyviä palveluja.

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä vuonna 2018 hyväksytyjen uusien omaishoidon soveltamisohjeiden täytäntöönpano jatkuu vuonna 2019. Kaikille omaishoidon tuen saajille tehdään uusi hoito- ja palvelusuunnitelma, päätös omaishoidon tuesta sekä omaishoidon sopimukset.

Vuoden 2019 aikana vammaispalveluissa otetaan käyttöön Keski-Uudenmaan soten yhteiset soveltamisohjeet muun muassa kuljetuspalveluissa, henkilökohtaisen avun palveluissa, asumispalveluissa sekä asunnon muutostöissä

Vanhus- ja vammaispalvelut on kiinteästi mukana Uudenmaan maakunnan ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän kärkihankkeissa. Hallituksen I&O-kärkihankkeessa Tuusula on mukana Uudenmaan alueellisen keskitetyn asiakas- ja palveluohjausmallin rakentamisessa, omais- ja perhehoidon kehittämishankkeessa, kotikuntoutusmallin sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen mallin kehittämistyössä.

Talous

Budjettiytteenvedo/ 183330 VANHUS- JA VAMMAISPALVELUT									
Selite	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TA 2019	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	4 305 425	4 580 700	4 527 346	4 800 700	4 800 700	5 020 700	5 240 700	5 460 700	5 680 700
TOIMINTAKULUT YHT.S*	-30 754 052	-31 733 103	-32 306 706	-32 675 746	-32 675 746	-33 335 746	-33 995 746	-34 655 746	-35 315 746
TOIMINTAKATE	-26 448 627	-27 152 403	-27 779 360	-27 875 046	-27 875 046	-28 315 046	-28 755 046	-29 195 046	-29 635 046
Henkilöstömäärä:	193,0	190,0	190,0	191,0	191,0	204,0	204,0	204,0	204,0
Määrärahan muutos %		3,2 %	5,0 %	3,0 %	3,0 %	5,1 %	2,0 %	1,9 %	1,9 %
Määrärahan muutos euroina		-979 051	-1 552 654	-942 643	-942 643	-1 602 643	-660 000	-660 000	-660 000

S*= Sitova taso

Kuntayhtymäkustannusten osuus sosiaali- ja terveystoimialan kustannuksista

ETEVA 3 034 084 3 015 261 3 015 261 2 960 359 2 960 359

Eteva on oma kuntayhtymä eivätkä kustannukset tule Keski-Uudenmaan kuntayhtymän kautta

Indikaattorit

	TP2016	TP2017	TA2018 ennuste	TAE2019	TS2020
1. TUOTTAVUUS JA TALOUDELLISUUS					
Vanhuspalvelujen nettokustannukset € / 75 vuotta täyttäneet kuntalaiset	6 058	5750	5593	5550	5500
Vammaispalvelujen nettokustannukset € / asukas	356	349	335	330	325
Kotiutus- ja arviointiyksikön asiakkaiden hoitojakson keskimääräinen pituus (vrk)	58,5	-	39	38	37
2. LAATU					
Omaishoidon vapaita käyttävien omaishoitajien %-osuus kaikista omaishoitajista	70,2	63,2	75	76,5	77
Kotihoidon asiakkaiden asiakaskokemus mitattuna nettosuositusindeksillä (NPS)*			60	65	67
Kotiutus- ja arviointiyksikön asiakkaiden asiakaskokemus mitattuna nettosuositusindeksillä (NPS)*			60	65	68
Vanhusten tehostetun palveluasumisen asukkaiden asiakaskokemus mitattuna asteikolla 1–5			3,5	4,0	4,5
Kehitysvammaisten työ- ja päivätoimintakeskus Kettusen asiakkaiden asiakaskokemus mitattuna asteikolla 1–5			4,5	4,5	4,6
3. VAIKUTTAVUUS					
Kotona asuvien 75 vuotta täyttäneiden %-osuus 75 vuotta täyttäneistä kuntalaisista	92,2	92,5	92,6	92,7	92,9
Tuetusti ja ohjatusti asuvien kehitysvammaisten %-osuus asumispalvelujen piirissä olevista aikuisista kehitysvammaisista	26	26	28	30	33

*) NPS (Net Promoter Score): " Kuinka todennäköisesti suosittelisit tätä organisaatiota ystävälle tai työtoverille?" Vastaus annetaan asteikolla 0–10, jossa pienin todennäköisyys 0 ja suurin 10. Laskentakaava: (suosittelijoiden määrä-arvostelijoiden määrä) / (vastaajien määrä) x 100. Vaihteluväli -100 – +100.

KEHITTÄMIS- JA HALLINTOPALVELUT

Tulosalue

Vastuhenkilö: Hallinto- ja kehittämispäällikkö Päivi Klami

Tavoitteet

- Tulosalueella on valmistauduttu tuotannon siirtymiseen Keski-Uudenmaan sote kuntayhtymään tuottamalla koko toimialaa koskevia tietoja. Yhdessä kunnan eri toimialojen kanssa on valmistauduttu myös tietojen ja toimintojen mahdolliseen siirtoon maakunta- ja soteuudistuksessa. Tulosalueen tavoitteena on mahdollistaa muutoksen sujuva eteneminen ja toteuttaa muutoksiin liittyvät valmistelut luovutettaviksi uusiin yksikköihin.
- Sote- ja maakuntauudistuksen kärkihankkeiden tukipalvelujen tuottaminen, kuten terveydenhuollon valinnanvapauskokeilu, perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon vapaavalintaioikeus.
- Apotti, asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönottohanke, toteutetaan vuosina 2017–2020.

teistyössä Uudenmaan kuntien kanssa. Keskeisiä ovat maakuntaan siirtyvät tukipalvelut ja hallintoon liittyvät tehtävät ja Keski-Uudenmaan sote kuntayhtymän talouden ja toiminnan raportointitehtävät.

Vuoden 2020 lopulla, Tuusulassa käyttöön otetaan uusi Apotti-hankkeen mukainen asiakas- ja potilastieto- ja toiminnanohjausjärjestelmä. Käyttöönotossa muutos koskee perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon sekä sosiaalihuollon tietojärjestelmiä. Projektien toteutus on aikataulutettu yhteistyössä Oy Apotti Ab:n kanssa.

Sosiaalihuollossa otetaan käyttöön Kanta-palvelut suunnittelukaudella. Toimialalla laajennetaan sähköisten asiointipalvelujen käyttöä, tällaisia ovat esimerkiksi Omakanta, HUSin Terveyskylän palvelut ja Duodecim terveyskirjasto.

Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysasemalla tehdään akuuttivastaanottotilojen toiminnallinen muutos ja tiloja peruskorjataan palvelun sujuvoittamiseksi.

Palvelusuunnitelman painopisteet vuosille 2019–2023 ja keskeiset muutokset toiminnassa

Sosiaali- ja terveystoimialalla valmistaudutaan sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen uudistuksen mukanaan tuomiin muutoksiin yh-

Talous

Selite	Budjettiyhteenveto/ 183340 KEHITTÄMIS- JA HALLINTOPALVELUT								
	TP 2017	TA 2018	MTA2018	TAE 2019	TA 2019	TS2020	TS2021	TS2022	TS2023
TOIMINTATUOTOT YHT.	121 313	2 000	60 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
TOIMINTAKULUT YHT.S*	-2 036 292	-2 667 164	-2 674 580	-2 669 431	-2 785 272	-2 669 431	-2 669 431	-2 669 431	-2 669 431
TOIMINTAKATE	-1 914 978	-2 665 164	-2 614 580	-2 667 431	-2 783 272	-2 667 431	-2 667 431	-2 667 431	-2 667 431
Henkilöstömäärä:	16,0	17,0	17,0	17,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Määrärahan muutos %		31,0 %	31,3 %	0,1 %	4,4 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Määrärahan muutos euroina		-630 872	-638 288	-2 267	-118 108	-2 666 762	0	0	0

S*= Sitova taso

Tytäryhtiöt

TUUSULAN KUNNAN KIINTEISTÖT OY

Perustettu vuonna 1989, kunnan omistusosuus 100 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy on asiakaslähtöisesti, taloudellisesti ja suunnitelmallisesti toimiva vuokrataloyhtiö. Palveluhenkisyys ja kehitysmuotoisuus sekä kiinteistöomaisuuden hyvä hoito takaavat tyytyväiset asukkaat ja pitkäaikaiset asiakassuhteet.

Yhtiö tuottaa turvallisia, laadukkaita ja kohtuuhintaisia koteja erilaisiin asumisen tarpeisiin. Olemme yhteistyössä rakentamassa vireää ja elinvoimaista asuinkuntaa. Yhtiön arvoja ovat elinvoimaisuus, vastuullisuus, kehittyminen ja yhteistyö.

Yhtiön toimiala on omistaa, hallita ja vuokrata kiinteistöjä ja maa-alueita samoin kuin omistaa osakkeita ja arvopapereita sekä käydä sanotulla omaisuudella kauppaa. Yhtiö voi myös harjoittaa rakentamista, vuokraustoimintaa ja isännöintiä.

Tavoitteet 2019

1. Elinvoimaisuus

- Vuokraustoiminnan myötä arviolta 200 hakijaruokakuntaa saa asunnon
- Ylläpidetään jatkuvaa uudisrakentamista
  - Blenneri I, 24 as Jokelaan, valmistuu 31.7.2019
  - Neitoperho, 15 ryhmäas Hyrylään, rakennustyöt alkavat 2018
  - Blenneri II, 30 as Jokelaan, rakennustyöt alkavat kesällä 2019
  - Tuusulan Kotipiha, 37 as Hyrylään, rakennustyöt alkavat keuhällä 2019
  - Selvitetään tilaelementtirakentamisen mahdollisuus innovatiivisena ratkaisuna Kellokosken keskustan alueelle
- Tonttiohjelma päivitetään vuosittain
- Uudisrakentamisen kohtuuhintaisuus taataan ARA-tuotannolla, omilla varoilla ja kunnan takauksilla
- Laaditaan PTS rahoitussuunnitelma ns. korjausvelan rahoittamiseksi
- Määritellään uudisrakentamisen laatukriteerit elinkaariajattelun näkökulmasta

2. Vastuullisuus

- Kustannustehokas ja tuottava käyttötalous taloudellisesti ja suunnitelmallisesti toimien sekä kiinteistöomaisuuden arvoa kehittämällä eri keinovalikoimaa käyttäen
- Vastuullinen rakentaminen, valvonta, jälkiseuranta sekä kilpailutus
- Kiinteistökannan salkutus ja elinkaariarviointi
- Palvelukokonaisuuden arvoketjun merkityksen korostaminen kumppanuusyhteistyössä ja palvelulupausten pitäminen luottamusväyän kasvattamiseksi
- Energiatuhokkuuden aktiivinen ylläpito ja säännöllinen seuranta kestävän kehityksen ja elinkaariajattelun pohjalta

3. Kehittyminen

- Yhtiön vuokra-asuntokannan kehittämisohjelman toteuttaminen
- Asiakaspalvelun ja toiminnan virtaviivaistaminen (palvelukulttuuri, ammattimaisuus, verkostoituminen)

- Hallitus ja henkilöstö sitoutuvat innovatiiviseen ja aktiiviseen yhtiön toiminnan kehittämiseen ja edun valvontaan
- Uusien työtapojen käyttöönotto – sähköisten palveluiden lisääminen
- Kilpailukyvyyn ja vetovoiman kehittäminen positiivisen julkisuuskuvan ylläpidolla
- Pitkäaikaisten asukkaiden palkitsemiskeinojen selvittäminen

4. Yhteistyö

- Omistajapoliittisten linjausten näkyvyys yhtiön päätöksenteossa ja toiminnassa
- Palvelumuotoilu osallistavan asukas-yhteistyön kehittämiseksi
- Vuokravalvonta ja perintäasiat – aktiivinen asukas- ja viranomaisyhteistyö
- Sujuvan kumppanuusyhteistyön ylläpito kaikkien osapuolien eduksi
- Henkilöstön työhyvinvoinnin ja tuottavuuden kehittäminen osallistavan yhteistyöskentelyn avulla (kehittämisprosessi)

Kiinteistöpidon tunnuslukutavoitteita:

- käyttöaste 98,5 %
- vaihtuvuus max 25 %
- tyhjänäolo max 0,06 €/m²/kk
- vuokrasaavat 31.12.2019 max 1,20 €/m²
- luottotappiot 31.12.2019 max 15 000 €
- korjauskulut €/m²
- lainamäärä €/asm²

Kiinteistöpidon tunnusluvut						
	2019 tavoite	2018 arvio	2017	2016	2015	2014
Käyttöaste %	98,5	99,2	98,8	99,4	99,5	99,5
Vaihtuvuus %	25	20,2	19,9	19,5	20,16	19,9
Tyhjänäolo €/m ² /kk	0,06	0,08	0,11	0,08	0,06	0,06
Vuokrasaavat per 31.12. €/m ²	1,20	1,30	1,62	1,25	1,11	1,29
Luottotappiot € per 31.12.	max 15.000,-	15.000,-	20.450,87	11.778,-	15.907,-	12.205,-
Korjauskulut €/m ²	29,00	27,00	27,20	22,98	33,69	25,86
Lainamäärä €/asm ²	990	980	974	970	991	943

Tunnusluvut	TA 2019	TA 2018	TP 2017
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	100	100	109,21
Nettotulos %	7,50	6,43	8,36
Omavaraisuusaste %	n. 15,0	2,7	5,8
Suhteellinen velkaantuneisuus %	550	735	671
Lainamäärä/asukas €	1100	1000	1158

KIINTEISTÖ OY TUUSULAN LAHELANKANKAAN TOIMITALO

Perustettu vuonna 2003, kunnan omistusosuus 62 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tuusulan kunnan ja seurakunnan yhteinen keskinäinen kiinteistöyhtiö omistaa ja hallitsee Lahelankankaan toimitaloa rakennuksineen. Yhtiö voi harjoittaa vuokraustoimintaa ja isännöintiä.

Toimitalossa ovat kunnallinen päiväkotikoti, päiväkerhotilat, seurakunnan toimitilat ja seurakuntasali sekä kunnan ja seurakunnan yhteiskäytössä olevat nuorisotilat.

Tavoitteet 2019

Rakennusten tekninen ja toiminnallinen taso pidetään hyvänä

- kiinteistönhoidon sopimustavoitteita ja niiden toteutumista seurataan ja vuosittain tehdään kiinteistökierron sekä pidetään yhteispalaverit kiinteistöhuollon, siivouksen ja eri toimijoiden kesken
- kunnossapitotyö painottuu ennakoivaan huoltoon taloteknisten järjestelmien ja rakenteiden käyttökunnan varmistamiseksi
- päiväkodin ilmanvaihdon parantaminen
- asiakaspalaute käsitellään välittömästi

Jatketaan ja kehitetään yhteistyötä yhtiön ja kunnan / seurakunnan välillä

- toimitaan yhteistyössä kunnan ja seurakunnan kanssa käyttäen hyväksi kunkin osapuolen resursseja ja kumppanuuksia
- sähkösojimus uusittu
- nuorisotilan jääkaappi ja liesi uusittu
- toimitaan julkisten rakennusten energiatehokkuuden parantaminen –hankkeen tavoitteiden mukaisesti

Tunnusluvut	TA 2019	TP 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	100	100,1	100,0
Nettotulos %	0,2	0,2	0,1
Omavaraisuusaste %	100	99,7	99,8
Suhteellinen velkaantuneisuus %	5	6,2	4,6
Lainamäärä/asukas €	0	0	0
Nettotulos %	0	0,05	0,02

KIINTEISTÖ OY HYRYLÄN OSTOSKESKUS

Perustettu vuonna 1983, kunnan omistusosuus 100 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön omistaa Tuusulan kunta. Yhtiö omistaa kunnantaloa vastapäätä olevan liike- ja toimistokiinteistön, joka purettaneen 5-10 vuoden aikajänteellä kaavoituksen valmistuttua.

Tavoitteet vuonna 2019

Kiinteistö pidetään toimintakunnossa.

Tunnusluvut	TA 2019	TA 2018	TP 2017
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	100,0	100	105,0
Nettotulos %			
Omavaraisuusaste %	100,0	100,0	100,0
Suhteellinen velkaantuneisuus %	5,5	5,5	4,7
Lainamäärä/asukas €	0,0	0,0	0,0

KIINTEISTÖ OY RIIHIKALLION LÄHIPALVELUKESKUS

Perustettu vuonna 1976, kunnan omistusosuus 100 %.

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiö omistaa KOy Riihikallion palvelukeskuksen osakkeita, jotka oikeuttavat hallitsemaan ko. palvelukeskuksessa sijaitsevia liiketiloja. Lisäksi yhtiö omistaa KOy Riihikallion Palvelukeskuksen korttelialueella tontteja. Yhtiön toiminta-ajatuksena on omistaa ja hallita kyseistä tonttiomaisuutta sekä omistaa ja vuokrata kyseisiä liiketiloja kannattavasti.

Tavoitteet vuonna 2018

Tunnusluvut	TA 2018	TA 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	58,7	29	112
Nettotulos %	-80,5		
Omavaraisuusaste %	11,8	15	12
Suhteellinen velkaantuneisuus %	3 048,7	56,5	950
Lainamäärä/asukas €		108,8	98

TUUSULAN KANSANOPISTO OY

Perustettu vuonna 1908, kunnan omistusosuus 84,7 %.

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kunnan ja yksityisten henkilöiden omistama yhtiö on vuokrannut tilansa Keudan Pekka Halosen akatemialle. Vuokratuloilla yhtiö pitää huolta omistamistaan rakennuksista (historiallinen puinen päärakennus rakennettu vuonna 1908).

Tavoitteet vuonna 2019

Varmuus vuokrasuhteen jatkumisesta.
Rakennuksen korjauksia jatketaan perinteitä kunnioittavasti.

Tunnusluvut	TA 2019	TA 2018	TP 2017
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	100	107	109
Nettotulos %			
Omavaraisuusaste %	94,3	94,3	99,4
Suhteellinen velkaantuneisuus %			
Lainamäärä/asukas €	1,28	1,28	1,28

KELLOKOSKEN JÄÄHALLI OY

Perustettu vuonna 1998, kunnan omistusosuus 74,3 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiö tarjoaa mahdollisuuden harjoittaa jääurheilutoimintaa monipuolisesti ja monille erilaisille harrastajille Tuusulan Kellokoskella sisältäen runsaan koulu- ja yleisöliikunnan.

Tavoitteet vuonna 2019

Yhtiön talousarvio vuodelle 2019 tehdään marraskuussa: 11/2018 arvion mukaan toiminta ja talous säilyvät vuoden 2018 tasolla. Perustason takaavat pitkäaikaiset sopimukset.

Tunnusluvut	TA 2018	TA 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	100	105	105
Nettotulos %	0		
Omavaraisuusaste %	100	100	100
Suhteellinen velkaantuneisuus %	0		
Lainamäärä/asukas €	0		

KIINTEISTÖ OY TUUSULAN VANHA KUNNANTALO

Perustettu vuonna 1995, kunnan omistusosuus 67 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön pääosakkaat ovat Tuusulan kunta ja Tuusulan seudun vesilaitoskuntayhtymä. Vuonna 1995 perustettu yhtiö omistaa ja hallitsee Wanhaa kunnantaloa, jossa toimii vesilaitoskuntayhtymä ja Keskisen Uudenmaan Muusiikkiopisto.

Tavoitteet vuonna 2019

Rakennuksen tekninen taso pidetään hyvänä. Kiinteistöhoitoa seurataan ja huollon kanssa järjestetään vuosipalaveri. Tilakeskuksen kanssa taannoin laadittu huoltosopimus päivitetään tai vaihtoehtoisesti huolto kilpailutetaan. Toimitaan hyvässä yhteistyössä kiinteistössä toimivien tahojen kanssa.

Kiinteistön korjaustyöt hoidetaan tarpeen mukaisesti. Yleisesti korjaukset pyritään toteuttamaan tulorahoituksella. Teetätetään kattorakenteiden kestävyystutkimukset. Ennakoimattomiin korjauksiin varaudutaan talousarviossa.

Tunnusluvut	TA 2019	TA 2018	TP 2017
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	110	100	125,2
Liiketulos/poistot %	16,0	15,0	16,5
Omavaraisuusaste %	99,0	99,0	98,2
Suhteellinen velkaantuneisuus %	14,0	10,0	14,3
Lainamäärä/asukas €	0	0	0

KIINTEISTÖ OY KERAVA-TUUSULÄ PALOASEMA

Perustettu vuonna 2015, kunnan omistusosuus 60 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiö toimialana on omistaa ja hallita Tuusulan kunnassa sijaitsevaa paloasemakiinteistöä, jonka rakennus vastaanotettiin 28.6.2017. Paloasemalla on vuokralaisina Keski-Uudenmaan pelastuslaitos ja toiseksi käyttäjäksi tulee Tuusulan VPK.

Paloasemarakennuksen kustannusarvio oli 9,4 milj. € ja parhaillaan on käynnissä taloudellinen loppuseelvitys.

Tavoitteet 2019

Tunnusluvut	TA 2019	TA 2018	TP 2017
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	100,85	100,68	148,89
Nettotulos %	0,00	0,00	0,00
Omavaraisuusaste %	-0,04	-0,04	-0,04
Suhteellinen velkaantuneisuus %	2082,52	3715,95	2849,97
Lainamäärä/asukas €			

TUUSULAN TENNISKESKUS OY

Perustettu vuonna 1979, kunnan omistusosuus 52,6 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tenniskeskuksen tarkoituksena on järjestää Tuusulassa hyvät ja edulliset harrastusolosuhteet tenniksen, sulkapallon, squashin, pöytätenniksen ja salibandyn pelaajille.

Tavoitteet vuonna 2019

Hallin laajennus kahdella täysimittaisella salibandykentällä ja kolmannen tenniskentän lisäyksellä on todettu onnistuneeksi investoinniksi toiminnan kehittämisessä ja harjoitusmahdollisuuksien tarjonnan laajentamisessa. Lisäksi sulkapallon ja squashin pelikenttien saneeraus kesällä 2018 paransi peliolosuhteita huomattavasti. Toiminta vuonna 2019 tulee keskittymään näiden pelipaikkojen edelleen hyödyntämiseen ja markkinointiin. Yhtiön talous pyritään pitämään samalla vakaalla pohjalla kuin aikaisemminkin.

Tunnusluvut	TA 2019	TA 2018	TP 2017
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	131	132	124
Nettotulos %	5	6	2
Omavaraisuusaste %	23	23	25
Suhteellinen velkaantuneisuus %	202	222	235
Lainamäärä/asukas €	28	30	31

TUUSULAN JÄÄHALLI OY

Perustettu vuonna 1996, kunnan omistusosuus 51,5 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

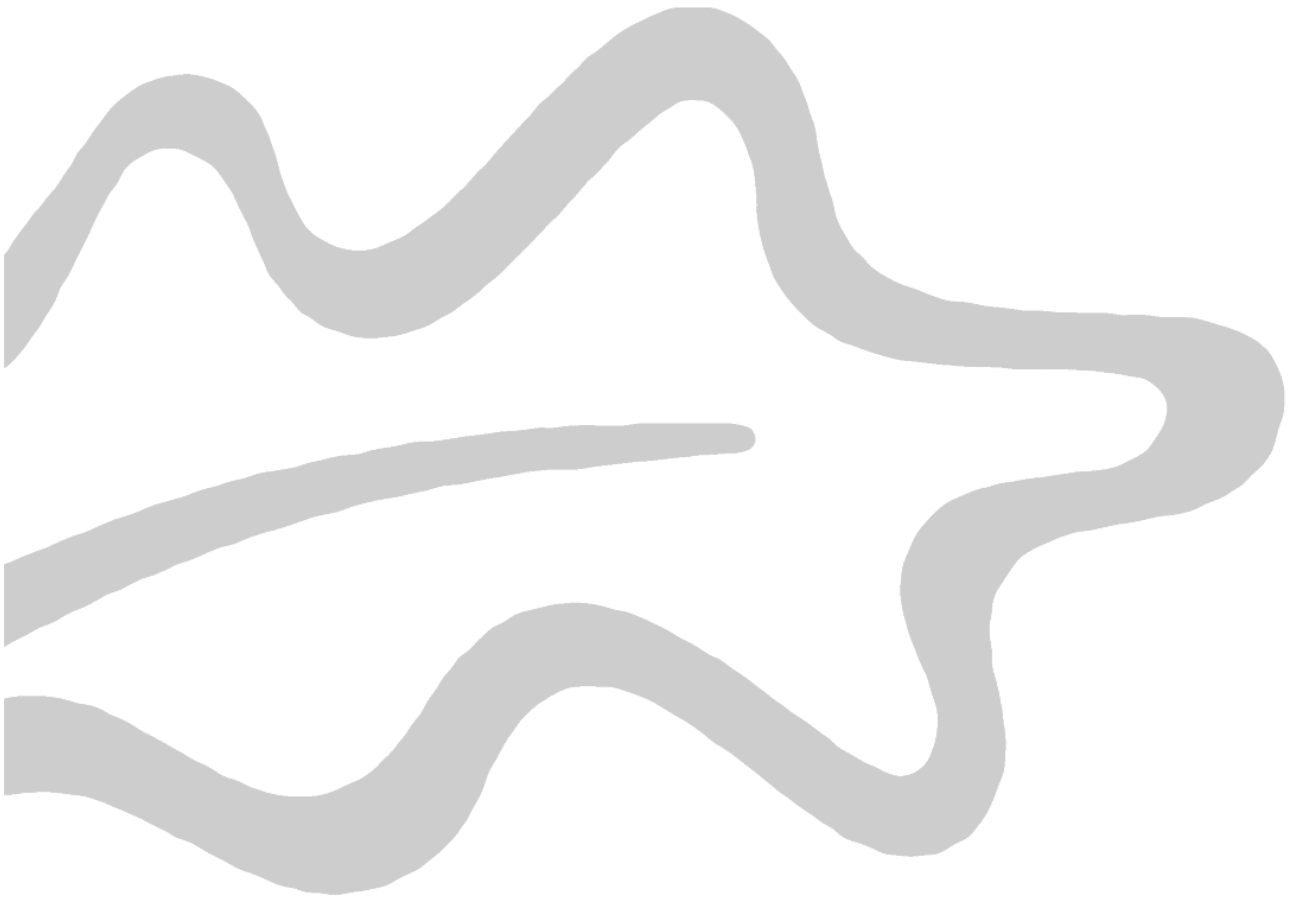
Yhtiön osakkaat ovat Tuusulan kunta, Tuuskiekko ry, Tuusula Ringette ry ja Tuusulan Luistelijat ry.

Yhtiön toimiala on omistaa ja hallita jäähallia ja tuottaa jääurheiluseuroille hyvää ja laadukasta jääaikaa. Yhtiö tuottaa käyttäjilleen laadukasta jääaikaa ja pyrkii olemaan kannattava ja omarahoitteinen

Tavoitteet vuonna 2019

Tunnusluvut	TA 2019	TA 2018	TA 2017	TP 2016
Yhtiön toiminnan tuotot/toiminnan kulut %	67,8	81,6	113	124,3
Nettotulos %	-47,4	- 23,3		
Omavaraisuusaste %	70,6	68,6	69,5	98,2
Suhteellinen velkaantuneisuus %	116,6	108,8	108,6	6,2
Lainamäärä/asukas €	4,49	5,75	5,12	

Vuositavoitteet 2019 ja valtuustokauden tavoitteet 2018-2021

Me teemme yhdessä uutta Tuusulaa – KUNTASTRATEGIA 2018 – 2021

Tuusulan kuntastrategiaa uudistettiin osallistavassa prosessissa vuosien 2016-2018 aikana. Tuusula siirtyi pormestarimalliin kesäkuussa 2017. Uuden strategian perustasta päätettiin joulukuussa 2017 ja strategia- kokonaisuudesta päätettiin maaliskuussa 2018. Työn tuloksena syntyi ”Me teemme yhdessä uutta Tuusulaa” – kuntastrategia vuosille 2018-2021. Strategian uudistamistyöhön osallistui laaja joukko luottamushenkilöitä, kuntalaisia ja viranhaltijoita erilaisten osallistuvien työpajojen, seminaarien ja kyselyiden kautta.

Strategiaperusta

Valtuusto hyväksyi kokouksessaan 11.12.2017 Tuusulan strategiaperustaan kuuluvat vision, toimintatavat ja päämäärät.

Visio

Tuusulan visiona on ”Vireä, kasvava ja hyvinvoiva Tuusula”.

Tuusula on vireä, yhteistyöstään tunnettu hyvinvoivien ihmisten kunta. Tuusula kasvaa ja houkuttelee puoleensa niin asukkaita, yrityksiä kuin matkailijoita.

Päämäärät

Tuusulan kolme päämäärää ovat Sujuva Tuusula, Hyvinvoiva Tuusula ja Vireä Tuusula.

Sujuva Tuusula

Tuusulassa asiat sujuvat – olennaiseen keskittyen, ihmisten ja yritysten tarpeet ymmärtäen.

Hyvien palvelujen lisäksi sujuvuutta arkeen tuovat toimiva joukkoliikenne ja uudet liikkumisen muodot sekä digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntäminen.

Luomme yhdessä sujuvan arjen puitteet.

Hyvinvoiva Tuusula

Tuusulassa ihmiset, ympäristö, yhteisöt ja yritykset voivat hyvin ja luovat hyvinvointia ympärilleen.

Edistämme turvallisuutta, hyvinvointia ja terveyttä. Otamme vastuuta itsestämme ja toisistamme.

Lähellä oleva luonto lisää onnellisuutta. Huolehdimme, että Tuusulan kaunis luonto voi hyvin.

Vireä Tuusula

Tuusulalaiset ovat kunnan suurin voimavara. Tuusulassa riittää tekemistä ja tapahtumia. Kulttuuri, matkailu, liikunta- ja harrastusmahdollisuudet luovat vireyttä Tuusulaan.

Tuusulan sopivan kaupunkimaiset keskustat ja maaseudun kylät ovat omaleimaisia, viihtyisiä ja vireitä.

Tuusula kansainvälistyy. Yksi avaintekijöistä menestykseen on lentokentän läheisyyden hyödyntäminen.

Kasvamme ja lisäämme rakentamista kestävästi kehittyen.

Toimintatapa

Yhteinen toimintatapamme on ”Me teemme yhdessä uutta”.

Me tuusulalaiset

Me olemme asukkaita, kuntalaisia, yhteisöjä, luottamushenkilöitä ja kunnan työntekijöitä. Me teemme Tuusulan tarinan ja tulevaisuuden. Olemme ylpeitä Tuusulasta ja viestiminen kuuluu meille kaikille!

Teemme parempaa huomista

Suunnittelemme asiat huolella ja ketterästi. Saamme tuloksia aikaan ja arvostamme onnistumisia. Voimme vaikuttaa ja tehdä pieniä asioita joka päivä.

Autamme ja kannustamme toisiamme sekä kerromme myönteisiä tarinoita Tuusulasta.

Yhdessä tekemällä pärjäämme

Saamme voimaa yhteistyöstä, jota rakennamme jokaisessa kohtaamisessa.

Luomme sallivuuden kulttuuria, jossa kunnioitetaan erilaisuutta.

Tarvitsemme kaikkien ideat käyttöön. Yhdessä olemme enemmän.

Uutta syntyy luovasti ja rohkeasti ideoiden

Uutta syntyy rohkeudesta yrittää ja erehtyä. Olemme edelläkävijöitä ja suuntaamme tulevaisuuteen. Iloitsemme yhdessä pienistäkin onnistumisista!

Valtuustokauden tavoitteet ja vuosittaiset tavoitteet

Valtuustokauden tavoitteet on johdettu strategian visiosta, päämääristä ja yhteisestä toimintavastamme. Tavoitteita laatiessa on huomioitu pormestariohjelma sekä osallistavan strategia-prosessin aikana esiin nousseita keskeisiä asioita. Valtuustokauden tavoitteita on 32.

Valtuustokauden tavoitteet asetetaan valtuustokaudeksi. Valtuustokauden tavoitteita toteuttamaan määritetään talousarvion laadinnan yhteydessä vuosittaisia tavoitteita, jotka saavuttamalla edetään kohti valtuustokauden tavoitteita. Valtuustokauden tavoitteiden etenemistä seurataan ja arvioidaan kerran vuodessa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä. Valtuustokauden tavoitteista johdettujen vuosittaisien tavoitteiden etenemistä seurataan ja arvioidaan osavuositarkastuksissa ja tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä.

Vuosittaisista tavoitteista osa on määritetty valtuustoa sitoviksi tavoitteiksi, osa lautakuntatasolla sitoviksi. Vuositavoitetaulukossa lautakuntatason tavoitteet on *kirjoitettu kursivoinnilla*.

Tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2019

Sujuva Tuusula

1. Uudistamme kuntaa, palveluita ja organisaatiota, ottaen huomioon Maakuntaudistuksen ja Keski-Uudenmaan soten, varmistuen tuusulalaisten lähipalvelut.			
Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosittainen tavoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
1.1 Otamme käyttöön uuden kunnan palveluorganisaation rakenteen ja johtamisjärjestelmän hyväksytyin suunnitelman mukaisesti 1.1.2019 lukien	<ul style="list-style-type: none"> Toimeenpanemme hyväksytyin suunnitelman mukaiset uudistukset 	Pormestari Kansliapäällikkö	Palveluprosessien ja toimintatapamuutosten uudistamiseen ei riittävästi resursseja / huomiota
1.2 Edellytämme, että Keski-Uudenmaan soten palveluita tuotetaan tuusulalaisten lähipalveluna	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme kunnan edunvalvontasuunnitelmaa 2018-2022 	Pormestari Kansliapäällikkö	Edunvalvonnan ja vaikuttamistoimenpiteiden riittämättömyys

1.3 Turvaamme ja luomme edellytyksiä markkinaehtoisten kaupallisten lähipalveluiden saatavuudelle Tuusulassa.	<ul style="list-style-type: none"> • Arvioimme kaupallisten lähipalveluiden nykytilanteen ja valmistelemme kehittämissuunnitelmaa • Toteutamme kaupallisten palveluiden kehittämissuunnitelmaa vuodesta 2020 -> 	Pormestari Kansliapäällikkö	Kaupallisia toimijoita ei saada riittävästi mukaan / kauppa- paikkojen kannattavuus
---	--	--------------------------------	--

2. Palvelumme ovat laadukkaita ja saavutettavia

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita- voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
2.1 Edellytämme, että Keski-Uudenmaan sote kuntayhtymän palveluvalikoima monipuolistuu	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntayhtymässä vakiinutetaan kotisairaalan, kotikuntoutuksen, virtuaalipotilaiden ja asiakasohjauksen toimintamallit (kaikki lähipalveluja). • Mielenterveyspalveluiden matalan kynnyksen verkostot toiminnassa 	Keski-Uudenmaan sote- kuntayhtymän luottamuselin- ten Tuusulan luottamushenkilöedustajat HYTE-lautakunta Kunnanhallitus	Palveluvalikoima ei monipuolistu
2.2 Edellytämme, että Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän palvelut ovat yhdenvertaisia alueella	<ul style="list-style-type: none"> • Palveluiden sisältö eri palvelusegmenteissä määritellään yhdenmukaisiksi. 	Keski-uudenmaan sote-kuntayhtymän luottamuselin- ten Tuusulan luottamushenkilöedustajat	Yhdenvertaisuus ei toteudu
2.3 Parannamme kuntalaisten palvelukokemusta	<ul style="list-style-type: none"> • Laadimme asiakkuuksien kehittämisen suunnitelman ja käynnistämme toteutuksen (mm. asiakaspalvelukanavat ja prosessit, palvelulupaukset ja asiakastyytyväisyys) 	Kansliapäällikkö	Riittävä valmistelu- ja toteutusresurssi. Olennaiseen keskittyminen sisällöissä ja toimintatavoissa sekä valmistelun ja toimeenpanon riittävä vaiheistus

3. Mahdollistamme sähköisen asioinnin keskeisissä kuntapalveluissa ja sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy. Uudistamme tapojamme tehdä työtä digitalisaation avulla.

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita- voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
3.1 Otamme käyttöön työvälineitä asiakkuuksien hallintaan tukemaan parempaa asiakaspalvelua	<ul style="list-style-type: none"> • Otamme käyttöön palvelunhallintajärjestelmän ja valmistelemme asiakashallintajärjestelmän käyttöönottoa • Hyödynnämme verkkomaksamisen ja -kaupan mahdollisuuksia 	ICT-kehittämisspäällikkö Tietohallintopäällikkö	Riittämättömät resurssit järjestelmien käyttöönottoon. Valmius kuntatasoisen toimintakulttuurin ja -prosessien tarkasteluun ja resurssit kokonaisuutensa muutokseen. Mittava työmäärä edellyttää prosessien kuvaamista ja muokkaamista.

3.2 Edistämme luottamushenkilöiden sähköistä tiedonsaantia ja vuoropuhelua	<ul style="list-style-type: none"> Määrittelemme luottamushenkilöiden digitaaliset työvälineet ja otamme ne käyttöön 	Viestintäpäällikkö	Luottamushenkilöiden halu oppia uutta ja ottaa käyttöönsä uudet työvälineet ja toimintatavat
3.3 Hyödynnämme Suomi.fi-palvelun tarjoamia mahdollisuuksia	<ul style="list-style-type: none"> Seuraamme Suomi.fi-palvelun kehittymistä ja arvioimme kunnan toimenpiteet vuoden aikana 	ICT-kehittämispäällikkö Tietohallintopäällikkö	Suomi.fi –palvelun viivästymien ja asukkaiden kyvykyys käyttää palvelua Riittämättömät resurssit suomi.fi-mahdollisuuksien hyödyntämiseen.

4. Parannamme Tuusulan monimuotoista sisäistä ja kuntien välistä liikennettä sekä liikkumisen ekosysteemiä. Joukkoliikenteen osuus kasvaa ja kehitämme uusia liikkumisen muotoja yhteistyössä HSL:n kanssa

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
4.1 Viemme toteutukseen pyöräilyn edistämisen suunnitelman kehittämistoimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme Tuusulan pyöräliikenteen edistämissuunnitelman valittuja kehittämistoimenpiteitä Parannamme kevyen liikenteen väylien kohdeopastusta yhdessä Uudenmaan ely-keskuksen kanssa. 	Kuntakehitysjohtaja Kaavoituspäällikkö Suunnitteluinsinööri	
4.2 Nostamme joukkoliikenteen tasoa ja varmistamme, että HSL:n linjastosuunnitelma palvelee Tuusulan alueella liikkumista ja tuusulalaisten kulkemista	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme kunnan edunvalvontasuunnitelmaa 2018-2022 Parannamme joukkoliikenneinfraa, uusimme bussikatoksia ja pysäkki-informaatiota Toteutamme Epinkoskentien puuttuvan katuosuiden mahdollistamaan uusien linjojen 641 (Kerava-Hyrylä-Tikkurila) ja 642 (Hyrylä-Lahela-Riihikallio-Leinelä) reitityksen Kulomäen ja Jusslan tp-alueiden kautta 	Liikenneinsinööri Yhdyskuntatekniikan päällikkö	Toimenpiteiden toimeenpano ja seuranta organisaation kaikilla tasoilla
4.3 Suunnittelemme liikkumisen ekosysteemin	<ul style="list-style-type: none"> Suunnittelemme liikkumisen ekosysteemin Hyrylän alueelle. Myöhemmissä vaiheissa ekosysteemi luodaan Kellosken, Jokelan ja haja-asutusalueiden osalta. 	Liikenneinsinööri Yhdyskuntatekniikan päällikkö	
4.4 Huomioimme erityisryhmien ja toimintakyvyltään rajoittuneiden henkilöiden mahdollisuuden käyttää joukkoliikennettä	<ul style="list-style-type: none"> Selvitämme lasten ja nuorten maksuttoman HSL:n käytön 	Pormestari Kansliapäällikkö	

5. Olemme osaava ostaja ja paikallisten markkinoiden kehittäjä			
Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
5.1 Kehitämme paikallisia markkinoita osallistamalla paikalliset toimijat markkinavuoropuheluun	<ul style="list-style-type: none"> Teemme tietopyyntöjä ja järjestämme tapaamisia paikallisten toimijoiden kanssa Toteutamme hankinnat tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina mahdollistaen paikallisten toimijoiden osallistumisen 	Hankintasuunnittelija Elinvoimajohtaja	Riittämätön osaaminen ja liian vähäinen tuki toimialoille
5.2 Tehostamme hankintamennettelyjen tarkoituksenmukaista ja monipuolista käyttöä sekä keskitämme ja vahvistamme hankintaosaamista	<ul style="list-style-type: none"> Käytämme hankintalain mahdollistamia hankintamennettelyjä monipuolisesti Kategorisoimme ja priorisoimme hankintoja Teemme yhteishankintoja ja liitymme puitesopimukseen aina kun se on tarkoituksenmukaista 	Hankintasuunnittelija	Riittämätön osaaminen ja liian vähäinen tuki toimialoille

6. Lisäämme seudullista ja kuntien välistä yhteistyötä ja selvitämme kuntaliitoksen mahdollisuuden			
Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutahto	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riski
6.1 Käynnistämme alueellisen HYTE yhteistyön sote-kuntayhtymän, maakunnan ja kuntien kesken	<ul style="list-style-type: none"> Luomme alueellisen HYTE yhteistyön rakenteet, toimintamallit ja tavoitteet KUUMAn organisoimana 	Kansliapäällikkö KUUMAn kuntaedustajat Konsernin kehittämisspäällikkö	Tehtäväjako jää epäselväksi
6.2 Määrittelemme keskeiset seudulliseen ja kuntien väliseen yhteistyöhön liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> Määrittelemme tavoitteet kunnan edunvalvontasuunnitelmaan 2018-2022 	Pormestari Kansliapäällikkö	Toimenpiteiden toimeenpano ja seuranta organisaation kaikilla tasoilla
6.3 Parannamme toiminta- ja taloustietojen vertailtavuutta kuntien kesken.	<ul style="list-style-type: none"> Yhtenäistämme kunnan tilointiulottuvuudet ja kirjauskäytännöt Kuntatieto-ohjelman mukaisiksi 3/2019 	Talusojohtaja	Kansallisen ohjeistuksen keskeneräisyys. Kunnan asiantuntijaresurssien riittävyys.
6.4 Teemme koko kuntaorganisaatiota koskevan kattavan arvioinnin eri palvelutoimintojen yhdistämisen vaikutuksista kuntien yhteisiksi toimintayksiköiksi	<ul style="list-style-type: none"> Selvitämme henkilöstöhallinnon, ICT-palvelujen, tilapalvelujen yhdistämisen vaikutukset ja mahdollisuudet kuntien kesken. 		
6.5 Kehitämme seudullisia viranomaispalveluita	<ul style="list-style-type: none"> Selvitämme mahdollisuuden laajentaa Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-aluetta 	Kansliapäällikkö Ympäristökeskuksen johtaja	

*Hyvinkäälle, jos maakun-
tauudistus ei toteudu vuo-
den 2020 alussa.*

Hyvinvoiva Tuusula

7. Edistämme tuusulalaisten hyvinvointia, arjen sujuvuutta, elämän vireyttä ja elämänlaadun parantumista.

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita-voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
7.1 Laadimme Tuusulan kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen suunnitelman ja toteutamme sitä	<ul style="list-style-type: none"> Laadimme kunnan HYTE-suunnitelman poikkihallinnollisesti ja suunnitelman toteuttaminen käynnistyy Tehostamme yhteistyötä seurakunnan, järjestöjen, yritysten, kuntayhtymien ja muiden etujärjestöjen kanssa. 	Konsernin kehittämisspäällikkö	HYTE-työn resurssit riittämättömät. Epäonnistutaan yhteistyössä.
7.2 Vakiinnutamme pitkäaikastyöttömien työllistämisrahan toimintamallin ja arvioimme saatuja tuloksia	<ul style="list-style-type: none"> Viemme toimintamallin teoiksi ja esimiehet palkkaavat henkilöitä 	Työllisyysasiamies	Esimiehet eivät palkkaa henkilöitä toimintamallia hyödyntäen
7.3 Mahdollistamme pitkään kotona asumisen turvaamalla esteettömän asuntorakentamisen	<ul style="list-style-type: none"> Teemme selvityksen ikääntyneiden asumistarpeiden ennakoinnista ja siihen varautumisesta (ympäristöministeriön raportti) 	Asuntotoimenpäällikkö	
7.4 Kehitämme yhteistyötä ja edistämme yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme vuoropuhelua kirjastossa –hanketta Pilotoimme Sitran Erätauko –menetelmän työkalut rakentavan dialogin käymiseen 	Kirjastotoimenjohtaja Kasvatus- ja sivistystoimialan kehittämisspäällikkö Konsernin kehittämisspäällikkö	Osallisuustyön resurssit riittämättömät
7.5 Otamme käyttöön vaikutusten ennakoarvioinnin merkittävien asioiden valmistelussa	<ul style="list-style-type: none"> Luomme oman EVA-mallin ja otamme sen käyttöön 	Konsernin kehittämisspäällikkö	Mallia ei hyödynnetä merkittävien asioiden valmistelussa

8. Siirrämme palveluiden painopistettä ennaltaehkäiseviin ja kotiin vietäviin matalan kynnyksen palveluihin

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita-voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
8.1 Vahvistamme varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen perhetukea	<ul style="list-style-type: none"> Määrittelemme virtuaalisen perhekeskuksen verkostomaisen yhteistyön tiivistämiseksi 	Kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja	Resurssien ja yhteistyön puute, yhdyspinta- ja verkostotyön haasteet KU-soten kanssa

8.2 Monipuolistamme kunnan matalan kynnyksen palveluvalikoimaa	<ul style="list-style-type: none"> Määrittelemme toimintamallin ja selvitämme mahdollisuudet perustaa walk in - toimipisteitä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tukemiseksi Lisäämme kunnan perhe-työn resurssia siten, että koulujen tukihenkilöt siirretään sosiaali- ja terveys-toimialalta kasvatus- ja sivistystoimialalle 1.1.2019. 	Kansliapäällikkö Kasvatus- ja sivistysjohtaja	Monitoimijaisen yhteistyön ja johtamisen epäonnistuminen, selkiytymätön tehtävän jako, sujumattomat prosessit
8.3 Toteutamme kehittämissuunnitelman tavoitteen 100 oppilasta/erityisopettaja yleisopetuksen ryhmissä	<ul style="list-style-type: none"> Lisäämme erityisen tuen opettajia suunnitelman mukaisesti 	Kasvatus- ja sivistystoimen johtaja Opetuspäällikkö	Resurssien puute
8.4 Kehitämme koulun yhteisöllistä oppilashuoltoa osana koulun toimintakulttuuria	<ul style="list-style-type: none"> Teemme yksikkökohtaiset suunnitelmat painopisteenä yhteisöllisen oppilashuollon kehittäminen. Lukuvuoden teemana on hyvinvointi. 	Kasvatus- ja sivistystoimen johtaja Opetuspäällikkö	Yhteistyön sujuvuuden ja selkeyden puuttuminen
8.5 Viemme Pro-koulu toimintakulttuurin kouluihin	<ul style="list-style-type: none"> Otamme käyttöön Pro Koulu – toimintamallin 	Kasvatus- ja sivistystoimen johtaja Opetuspäällikkö	Yhteisöjen sitoutuminen toimintamalliin ei onnistu

9. Olemme varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita-voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
9.1 Toteutamme varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelmista nousseet toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> Viemme kehittämissuunnitelmat (kevään aikana valmistuvat, lautakuntien alaiset) teoiksi 	Kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja, tulosaluepäälliköt	Taloudelliset resurssit puuttuvat, tavoitteet jäävät liian ylätasoisiksi
9.2 Viemme toteutukseen hyväksytyin palveluverkkosuunnitelman ja 10-v investointisuunnitelman	<ul style="list-style-type: none"> Käynnistämme Monion rakentamisen 6/2019 Käynnistämme suunnitellun Etelä-Tuusulan päiväkotiiin, Kirkonkylän ja Riihikallion kampuksiin. Toteutamme Riihikallion koulun väistötilat ja ne ovat käytössä 8/2019. Ratkaisemme Ruotsinkylän koulun tulevaisuuden. Hyödynnämme palveluverkon kehittämis- ja ohjausryhmiä palveluverkkotyön johtamisessa 	Kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja Kuntakehitysjohtaja Tilakeskuksen päällikkö	Monioon ei saada laadukasta elinkaarimallikumppania Poliittisen päätöksen teon viivästyminen Taloudelliset riskit Sisäilman aiheuttamat terveydelliset riskit Yhteistyön haasteet
9.3 Laajennamme ja kehitämme kulttuurikasvatussuunnitelmaa	<ul style="list-style-type: none"> Laajennamme kulttuurikasvatussuunnitelman 	Opetuspäällikkö Varhaiskasvatuspäällikkö	Henkilökunta ei sitoudu kulttuurikasvatussuunnitelmaan Resurssien saaminen

	varhaiskasvatukseen ja lukioon <ul style="list-style-type: none"> • Kehitämme kulttuurikasvatussuunnitelmaa perusopetuksessa yhteistyössä taiteen perusopetuksen kanssa 	Kulttuuri- ja museotoimenjohtaja	
9.4 Nykyaikaistamme oppimisympäristöjä hyväksytyyn palveluverkkosuunnitelmaan perustuen	<ul style="list-style-type: none"> • Käynnistämme rakennushankkeet ja hyödynnämme palvelumuotoilun menetelmiä jo suunnitteluvaiheessa 	Tilakeskuksen päällikkö Kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja	Resurssien riittämättömyys
9.5 Hyväksymme kansainvälisen toiminnan suunnitelman ja varmistamme rahoituksen sen toteuttamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> • Toteutamme kasvun ja oppimisen tulosalueen kv-suunnitelmaa • Tarjoamme Edu-Packseja kansainvälisten vieraiden käyttöön 	Opetuspäällikkö Varhaiskasvatuspäällikkö	Resurssien puute
9.6 Kehitämme digioppimista varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa	<ul style="list-style-type: none"> • Toteutamme sähköisen oppimisen kehittämisen hankkeen ja kehitämme verkko-oppimista • Edistämme ChromeBook-hankkeen läpivientiä peruskouluissa • Kehitämme pedagogista dokumentointia varhaiskasvatuksessa 	Opetuspäällikkö	Henkilöstön vaihtuvuus
9.7 Tuomme robotiikan opetukseen	<ul style="list-style-type: none"> • Otamme käyttöön Robotiikkalainaan 	Opetuspäällikkö	Osaamisen kehittämisen haasteet

10. Takaamme tuusulalaisille nuorille jatkokoulutuspaikan tai työllistymispolun

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
10.1 Kehitämme nuorisotyön ja opetuksen yhteistyötä	<ul style="list-style-type: none"> • Mallinamme Koulu-nuorisotyön kohdennetun ja alueellisen nuorisotyön sekä opetuksen yhteistyönä 	Opetuspäällikkö Vapaa-aikapalveluiden päällikkö	Yhteistyön haasteet
10.2 Nostamme oppilaanohjauksen resurssin suositusten tasolle	<ul style="list-style-type: none"> • Palkkaamme 3 uutta opinto-ohjaajaa 	Opetuspäällikkö	Taloudelliset riskit
10.3 Tarkastelemme joustavan perusopetuksen määrää	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnitellamme Jopo-opetuksen toteutuksen Kellokosken koululle v. 2020 	Opetuspäällikkö	Taloudelliset riskit
10.4 Luomme nuorten työttömien kuntoutuspolun	<ul style="list-style-type: none"> • Luomme mallin nuorten ammatilliseen kuntoutukseen 	Kohdennetun nuorisotyön esimies Työllisyyspalvelut	Yhteistyön haasteet

11. Kehitämme Tuusulan liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Tuusulalaiset liikkuvat ja harrastavat enemmän ja monipuolisesti

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
11.1 Tuemme ja rakennamme kumppanuuksia kolmannen sektorin toimijoiden kanssa	<ul style="list-style-type: none"> Päivitämme järjestöavustuksien kokonaisuuden sekä jakoperusteet 	Vapaa-aikapalveluiden päällikkö Kulttuuri- ja museotoimen johtaja	Yhteistyön haasteet Resurssien riittävyys
11.2 Kehitämme kirjaston ja muiden yksiköiden tiloja mahdollistamaan harrastus-, työskentely- ja kansalaistoimintaa.	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme Jokelan monitoimitalon kiinto- ja irtokalusteiden päivittämisen ja vuosikorjaukset Teemme Kellokosken kirjaston ja nuorisotilan tilasuunnitelman Toteutamme pääkirjaston peli- ja satuhuoneen 	Tilakeskuksen päällikkö Kulttuuri- ja museotoimen johtaja Vapaa-aikapalveluiden päällikkö	Taloudelliset riskit
11.3 Jatkamme oppimisympäristöjen kehittämistä liikkumista edistäviksi liikkuva koulu- ja ilo kasvaa liikkuen –hankkeiden kautta	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme Liikkuva koulu-hanketta ja viemme sen teoiksi Laadimme jatkosuunnitelmat oppimisympäristöjen kehittämiseksi liikkumista edistäviksi 	Opetuspäällikkö Vapaa-aikapalveluiden päällikkö	Resurssien riittävyys
11.4 Kehitämme pienten koulujen pihoja osallistuvaa budjetointia hyödyntäen	<ul style="list-style-type: none"> Kartoitamme pienten koulujen pihojen kunnostamisen osallistuvan budjetoinnin keinoin lähiliikuntapaikkojen selvityksessä. 	Tilakeskuksen päällikkö Koulujen rehtorit	Resurssien riittävyys

12. Vahvistamme tuusulalaisten turvallisuuden ja osallisuuden tunnetta sekä varmistamme kasvavan Tuusulan turvallisuuden

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
12.1 Otamme käyttöön uuden turvallisuusjohtamisen mallin	<ul style="list-style-type: none"> Käynnistämme uuden turvallisuusjohtamisen mallin mukaisen toiminnan ja viestimme siitä. Otamme kuntalaiset ja järjestöt mukaan toimintaan ja suunnitteluun (mm. Turvallisuusillat, turvallisuuskoulutukset ja -tempaukset) Kehitämme kunnan valmiussuunnittelua (muutamme lohkokeskukset matalamman kynnyksen valmiuskeskuksiksi, otamme järjestöt mukaan valmiusorganisaatioon) 	Turvallisuuspäällikkö Työsuojeluorganisaatio Opetuspäällikkö Koulujen rehtorit Varhaiskasvatyüksiköiden johtajat	Riittämättömät resurssit Kuntalaisten kiinnostus Yhteistyön haasteet
12.2 Jatkamme pienten liikenneturvallisuushankkeiden toteuttamista vuosittain	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme 2-4 hanketta liikenneturvallisuuden parantamiseksi 	Yhdyskuntatekniikan päällikkö	Riittämättömät resurssit hankkeiden läpivientiin

12.3 Jatkamme esteettömän liikkumisen periaatteita uudattavaa toteutustapaa uudiskohteissa ja saneerattavissa kohteissa	<ul style="list-style-type: none"> • Pyydämme lausunnot neuvostoilta ja edunvalvontajärjestöltä esteettömän liikkumisen periaatteista • Määritämme esteettömän liikkumisen periaatteet uudiskohteissa 	Tilakeskuksen päällikkö	
---	---	-------------------------	--

13. Otamme toiminnassamme huomioon luontoarvot ja ympäristön. Huolehdimme, että luonto voi hyvin ja se on läsnä kuntalaisten arjessa

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
13.1 Nostamme viheralueiden hoidon tasoa	<ul style="list-style-type: none"> • Päivitämme viheralueiden hoitoluokitusta • Nostamme viheralueiden hoidon määrärahan tasolle, jolla viheralueita voidaan parantaa 	Kunnanpuutarhuri	Määrärahan tason nostoa ei hyväksytä
13.2 Tavoittelemme Tuusulanjärven hyvää ekologista tilaa yhteistyössä Järvenpään kanssa.	<ul style="list-style-type: none"> • Siirrämme Tuusulanjärven kunnostushankkeen Keski-Uudenmaan vesien suojelun liikelaitoskuntayhtymältä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen hoidettavaksi • Toteutamme Tuusulanjärven valuma-alueella VILKKU Plus -hankkeeseen liittyviä vesien suojelutoimia (esim. Mäyräojan tulvatilanteen hallinta, ravinteiden huuhtoutumista vähentävien viljelymenetelmien käyttöönotto) 	Ympäristökeskuksen johtaja Ympäristönsuojelupäällikkö	
13.3 Hyödynnämme yhä enemmän lähiluontoa oppimisympäristönä	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnostamme VP-puistoja ja metsäpolkuja • Toteutamme kulttuurikasvatussuunnitelmaa 	Kunnanpuutarhuri Opetuspäällikkö	Taloudelliset riskit Yhteistyön haasteet

14. Edistämme kestävästä kehitystä kaikessa toiminnassa. Vähennämme hiilidioksidipäästöjä ja lisäämme uusiutuvan energian osuutta energiankulutuksesta

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
14.1 Laadimme kestävästä kehityksen tavoitteet ja suunnitelman sekä määrittelemme kestävästä kehityksen vastuutahot	<ul style="list-style-type: none"> • Sitoudumme kestävästä kehityksen toimintaohjelmaan ja annamme toimenpidesitoumuksia, joilla sitoudumme omalta osaltamme edistämään yhteiskuntasitoumuksen 	Kansliapäällikkö	

	tavoitteiden toteutumisista.		
14.2 Tarkastelemme koulukuljetusperiaatteita ja hyödynnämme HSL-reittejä tehokkaammin koulukuljetuksissa	<ul style="list-style-type: none"> Tarkastelemme vaarallisten teiden luokitusta 	Opetuspäällikkö Kasvatus- ja sivistystoimialan kehittämisspäällikkö Kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja	Muutosprosessin haasteet Imago
14.3 Rakennamme 1 aurinkovoimalan / vuosi ja 2019 teemme uudet sähkösovimukset, joihin tulee määrittely uusiutuvan energian minimivaihtumuksesta (25%)	<ul style="list-style-type: none"> Rakennamme 4. aurinkovoimalan sinne minne se on mahdollista 	Kiinteistöhoitopäällikkö	Sopivaa rakennuspaikkaa ei löydy
14.4 Tuemme Kellokosken Ruukin alueen kiertotaloushankkeen toteutusta	<ul style="list-style-type: none"> Laajennamme toimintamallia ja teemme yhteistyötä Keravan kiertotaloushankkeen kanssa 	Elinvoimajohtaja Yhteisömanageri	
14.5 Tehostamme tilojen käyttöä	<ul style="list-style-type: none"> Lisäämme koulutilojen käyttöä eri toimijoiden kesken 	Tilakeskuksen päällikkö Yhteisömanageri Koulujen rehtorit	
14.6 Noudatamme kunnan Kets-sopimusta ja teemme tarvittavia toimenpiteitä kunnan energiatehokkuuden parantamiseksi	<ul style="list-style-type: none"> Etenemme kunnanhallituksen hyväksymän toimintasuunnitelman mukaisesti. 	Tilakeskuksen päällikkö	Fossiilisten polttoaineista luopuminen kunnan kiinteistöissä

15. Johdamme ihmisiä innostaen ja yhdessä uutta tehden. Tuusulan kunta on vetovoimainen työnantaja ja kunnan henkilöstö voi hyvin

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
15.1 Uudistamme kunnan organisaatiokulttuuria ja tuemme kunnan henkilöstöä muutoksissa	<ul style="list-style-type: none"> Sitoutamme henkilöstön oman toiminnan kehittämiseen Toteutamme valmennuskokonaisuuksina: työyhteisötaidot, valmentava johtaminen, Lean, fasilitointi ja osallisuuden edistäminen Hyödynnämme tehokkaammin työterveyshuollon työhyvinvointipalveluita Sujuvoitamme uudelleensijoitettavien prosesseja Kehitämme palkkausjärjestelmää 	Henkilöstöjohtaja	Riittävä osallistujamäärä koulutuksiin ja sitoutuminen koulutuksiin Työterveyshuollon resurssit ja mahdollisuudet tarjota kunnan tarpeisiin erilaisia palveluita Palkkarojen puuttuminen uudelleensijoitusprosessissa
15.2 Luomme kokeilu-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan malleja, selkeytämme rakenteita ja parannamme toimeenpanokykyä	<ul style="list-style-type: none"> Kirkastamme uuden organisaation kehittämisen mallit, roolit ja tehtävät 	Kansliapäällikkö	Henkilöstön sitoutuminen uusiin toimintatapoihin ja vanhoista pois oppiminen

	<ul style="list-style-type: none"> • Luomme ja otamme käyttöön uuden kehittämisen mallin • Tuemme ketterien kokeilujen ja projektien toteutusta sekä yhteistyötä eri tahojen välillä 		
15.3 Panostamme työnantajakuvamarkkinointiin.	<ul style="list-style-type: none"> • Hankimme työnantajakuvaseurantatutkimuksen (tulokset, toimenpiteet ja toteutus) • Teemme sopimuksen yhteistyökumppanin kanssa työnantajakuvamarkkinoinnista 	Henkilöstöjohtaja	Kilpailutuksen venyminen
15.4 Käynnistämme henkilöstöhallintajärjestelmän uusimisen	<ul style="list-style-type: none"> • Teemme suunnitelman uuden henkilöstöhallintajärjestelmän hankinnasta ja käyttöönotosta 	Henkilöstöjohtaja	Mahdollisessa kilpailutuksessa ja toteutuksessa onnistuminen
15.5 Toimimme yhteisesti sovitun uuden johtamisjärjestelmän ja organisaatorakenteen mukaisesti ja vahvistamme uutta organisaatiokulttuuria	<ul style="list-style-type: none"> • Koulutamme henkilöstöä uuden kunnan tehtäviin • Vahvistamme henkilöstön osallisuus- ja fasilitointitaitoja 	Henkilöstöjohtaja Konsernipalveluiden kehittämisspäällikkö	Henkilöstön sitoutuminen ja mahdollisuudet osallistua koulutuksiin/valmennuksiin
15.6 Kehitämme henkilöstön hyvinvointia	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitämme yhteistyötä työterveyshuollon kanssa • Vahvistamme kuntatilaajan roolia, otamme käyttöön uusia ennaltaehkäiseviä työterveystoimenpiteitä 	Henkilöstöjohtaja	Keski-uudenmaan Työterveyshuollon resurssit

Vireä Tuusula

16. Kasvamme vahvasti ja hallitusti. Tavoittelemme nopeampaa väestönkasvua, monimuotoista asumista ja laadukasta elinympäristöä.

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaavoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
16.1 Valitsemme taajamien kasvusuunnat Yleiskaava 2040:ssa	<ul style="list-style-type: none"> • Hyväksymme Yleiskaava 2040:n 	Kaavoituspäällikkö	Kaavaa ei hyväksytä
16.2 Etenemme yleiskaavan rakentamisalueiden maanhankinnassa	<ul style="list-style-type: none"> • Hankimme raakamaata vähintään 40 ha yleiskaavan 2040 mukaisilta rakentamisalueilta 	Maankäyttöpäällikkö	Raakamaata ei saada hankittua tavoitteen mukaisesti
16.3 Keskitymme kaavatöissä valittaviin kärkihankkeisiin	<ul style="list-style-type: none"> • Noudatamme kaavoituksen työohjelmaa ja siinä tehtyjä priorisointeja 	Kaavoituspäällikkö Kuntasuunnittelupäällikkö	Kärkihankkeita määritetään liikaa, jolloin niiden toteuttaminen vaarantuu.
16.4 Luomme edellytyksiä Rykmentinpuiston palveluiden kehittämiselle	<ul style="list-style-type: none"> • Toteutamme Rykmentinpuiston kunnallistekniikan 	Yhdyskuntatekniikan päällikkö	Palveluntarjoajia ei löydy.

17. Vahvistamme elinvoimaa keskustojen monipuolisia palveluita ja viihtyvyyttä kehittämällä			
Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
17.1 Ratkaisemme Kunnantalon toimitilojen tulevaisuuden Hyrylän keskusta-alueella	<ul style="list-style-type: none"> Laadimme kunnan uusien toimitilojen tarvesuunnitelmat (hybriditoimistorakennus) Ratkaisemme kunnan toimintojen sijoittumisen keskusta-alueella 	Tilakeskuksen päällikkö	
17.2 Määrittelemme Tuusulan keskustojen vetovoimatekijät ja toimenpidesuunnitelmat	<ul style="list-style-type: none"> Määrittelemme keskustojen vetovoimatekijät ja laadimme toimenpidesuunnitelman niiden vahvistamiseksi Seuraamme elinvoimaindeksin kehitystä 	Elinvoimajohtaja	
17.3 Laadimme Jokelan ja Hyrylän taideohjelman	<ul style="list-style-type: none"> Laadimme Jokelan taideohjelman yhteistyössä alueen asukkaiden kanssa 	Kaavoituspäällikkö Kulttuuri- ja museotoimenjohtaja	Taloudelliset riskit
17.4 Kehitämme taidemuseo Kasarmin palveluita ja peruskorjaamme kiinteistön	<ul style="list-style-type: none"> Teemme peruskorjauksen tarve- ja hankesuunnitelman 2019 	Kulttuuri- ja museotoimen johtaja Tilakeskuksen päällikkö	Taloudelliset riskit
17.5 Kehitämme luontoliikunnan kohteita	<ul style="list-style-type: none"> Jatkamme Tuusulanjärven rantojen kehittämistä Varmistamme Riihikallion koulun luontoliikunnan mahdollisuudet laajennustyön yhteydessä 	Opetuspäällikkö Vapaa-aikapalveluiden päällikkö Kasvatus- ja sivistystoimenjohtaja	Taloudelliset riskit Yhteistyöriskit

18. Vahvistamme yritystoiminnan edellytyksiä ja työpaikkojen syntymistä aktiivisella elinkeinopolitiikalla, kaavoituksella ja edistämällä liikennehankkeita			
Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
18.1 Kerrytämme työpaikkatonttivarantoa	<ul style="list-style-type: none"> Hyväksymme Sulan ja Rykmentinpuiston yritysalueen työpaikka-alueiden kaavat Nostamme jokaisen yrityshankkeen kunnan kärkihankkeeksi ja tuotamme kaavarantoa yritysten tarpeisiin Noudatamme kaavoituksen työohjelmaa ja reagoimme nopeasti työpaikka-alueiden kehittämistarpeisiin. 	Kaavoituspäällikkö	Resurssien riittämättömyys

19. Vahvistamme Etelä-Tuusulan kasvua. Tiivistämme ja eheyttämme Hyrylän keskustaa ja Rykmentinpuistoa.

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita-voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
19.1 Teemme Suutarintien kaavamuuosalueen ensimmäiset tonttikaupat	<ul style="list-style-type: none"> Teemme Suutarintien uuden kaavan mukaisen 1. kaavatontin kaupan viimeistään vuoden 2019 ensimmäisen kvartaalin aikana. 	Kiinteistökehityspäällikkö	Kaavavalitukset, ja mahdollisten ostajiksi ilmoittautuneiden kiinnostavuuden vähenevän, ellei ennakkomarkkinointi onnistu.
19.2 Saamme valmiiksi Rykmentinpuisto 3:n asemakaavan ja infran yleissuunnitelman	<ul style="list-style-type: none"> Käynnistämme infran suunnittelun viimeistään kaavaluonnoksen lautakuntakäsittelyn jälkeen 	Ohjelmapäällikkö, Kaavoituspäällikkö, Yhdyskuntatekniikan päällikkö	Kaavavalitukset
19.3 Edistämme Hyrylän keskustan yleissuunnitelman toteuttamista	<ul style="list-style-type: none"> Hyväksymme korttelin 8067 asemakaavan Hyväksymme Suutarintien sopimukset ja puramme tähän liittyen paloaseman 	Kuntakehitysjohtaja	Kunnantalolle ei saada korvaavaa tilaa
19.4 Kilpailutamme Puustellin metsän KHL-korttelin uudella konseptilla	<ul style="list-style-type: none"> Saamme kumppanit valittua ja kohteen rakentamisen saadaan käyntiin 	Ohjelmapäällikkö	Kilpailutus ei onnistu
19.5 Selvitämme pikaraitiotieyhteyden toteutusmahdollisuudet Hyrylästä Aviapolikseen.	<ul style="list-style-type: none"> Laadimme selvityksen toteutuksen mahdollisuuksista 	Kuntakehitysjohtaja	Resurssien riittämättömyys

20. Tiivistämme Jokelan keskustaa rataa tukeutuen ja vahvistamme taajaman vetovoimatekijöitä

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita-voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
20.1 Edistämme Jokelan keskustan täydennysrakentamista ja tiivistymistä	<ul style="list-style-type: none"> Hyväksymme Konduktöörinkujan asemakaavamuutoksen Saamme valmiiksi Jokelan keskustan yleissuunnitelman Aloitamme vanhan Paloaseman tontin kaavoituksen 	Kaavoituspäällikkö	Valitukset
20.2 Vahvistamme Jokelan taajaman paikallisprofiliia ja toteutamme kehittämissuunnitelmaa osallistavan budjetoinnin ja lähidemokratian keinoin	<ul style="list-style-type: none"> Mahdollistamme Jokelan kehittämisverkoston toimintaa ja projekteja 	Yhteisömanageri	

21. Vahvistamme Kellokosken omaleimaisuutta ja vetovoimaa Ruukin ja Sairaalan aluetta sekä keskustaa kehittäen

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
21.1 Aloitamme Kellokosken keskustan kaavan toteuttaminen	<ul style="list-style-type: none"> Luovutamme keskusta-alueen asemakaavan tontteja toteutettavaksi ja käymme neuvottelut päivittäistavarakaupan tonttien kehittämisestä 	Kaavoituspäällikkö Maankäyttöpäällikkö Elinvoimajohtaja	Liian vähäiset asuntomarkkinat
21.2 Edistämme Kellokosken sairaalan uusiokäyttöprojektiä, markkinointia ja yhteistyötä HUS:n kanssa	<ul style="list-style-type: none"> Sovimme toimenpiteistä HUSin kanssa 	Kuntasuunnittelupäällikkö	Liian heikko kysyntä, Kellokosken pieni asuntomarkkina
21.3 Vahvistamme Kellokosken taajaman paikallisprofiilia ja toteutamme kehittämissuunnitelmaa osallistavan budjetoinnin ja lähidemokratian keinoin	<ul style="list-style-type: none"> Mahdollistamme Kellokosken kehittämisverkoston toimintaa ja projekteja 	Yhteisömanageri	

22. Mahdollistamme kylien täydennysrakentamisen ja elinvoimaisuuden sekä maaseutumaisen ympäristön

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
22.1 Tuemme kylien paikallidentiteettiä ja paikallista toimintaa	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme kehittämissuunnitelmaa lähidemokratian, kehittämisverkoston ja osallistuvan budjetoinnin keinoin 	Pormestari Konsernipalveluiden kehittämisspäällikkö Yhteisömanageri	Osallisuustyön resursointi
22.2 Otamme käyttöön kyläkaavojen työohjelman	<ul style="list-style-type: none"> Valmistelemme ja hyväksymme yleiskaavaa toteuttavan kyläkaavojen työohjelman 	Kaavoituspäällikkö	Resurssien puute

23. Kansainvälistymme ja luomme sille edellytyksiä

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
23.1 Laadimme kansainvälistymissuunnitelman	<ul style="list-style-type: none"> Teemme suunnitelman kansainvälisen toiminnan tavoitteista ja toteutuksesta Laadimme www-sivut keskeisiltä osiltaan monikieliseksi 	Kansliapäällikkö	
23.2 Lisäämme kielipainotteista opetusta	<ul style="list-style-type: none"> Laajennamme koulujen kieliohjelmia Selvitämme IB-linjan käyttöönoton 	Kasvatus- ja sivistystoimen johtaja	Kielivalintojen hajonta ja palveluverkon hajanaisuus, muodostuuko ryhmiä ja joudutaanko kuljettamaan

24. Hyödynnämme lentokentän ja metropolialueen tarjoamat kasvun mahdollisuudet asumisessa ja elinkeinotoiminnassa.

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
24.1 Tarjoamme lentokenttään nojautuvalle yritystoiminnalle tulevaisuuden kasvualustan	<ul style="list-style-type: none"> Olemme mukana lentokenttään liittyvissä edunvalvontafoorumeissa 	Elinvoimajohtaja Projektipäällikkö	
24.2 Olemme osa lentokenttäklusteria edunvalvontatasolla	<ul style="list-style-type: none"> Osallistumme Vantaan kaupungin vetämään lentokenttätyöryhmän toimintaan 	Elinvoimajohtaja	

25. Kehitämme lentokenttään tukeutuvaa FOCUS aluetta ja edistämme vahvasti Kehä IV toteutusta

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
25.1 Viemme eteenpäin FOCUS-alueen toteuttamisen ja edistämme Kehä IV rakentamista	<ul style="list-style-type: none"> Valmistelemme muun Focus-logistiikka-alueen maanhankintaa varmistamalla toteutusedellytyksiä Neuvottelemme Focus-alueen liikekeskuksen maankäyttö sopimukset kaavoituksen edellyttämässä aikataulussa Selvitämme Kehä IV rahoitus- ja toteutusmallia ja sen toteutusaikataulua pyritään nopeuttamaan Kehitämme alueen viestintää ja markkinointia 	Kuntakehitysjohtaja Yhdyskuntatekniikan päällikkö Projektipäällikkö	Maanhankinnan onnistuminen. Ei synny laajaa sitoutumista Kehä IV edistämiseen.

26. Panostamme kulttuuritarjonnan monipuolisuuteen ja laatuun, ja matkailu alueella lisääntyy. Luomme mahdollisuuksia kulttuuriliikunnalle.

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
26.1 Tuotteistamme Tuusulanjärveä rohkeammin	<ul style="list-style-type: none"> Teemme Tuusulanjärveä tunnetuksi tapahtumajärvenä ja kokemuksena Luomme Tuusulanjärvelle PopUp kulttuuriliikuntaa ja tapahtumia Vahvistamme kulttuuri- ja luontokohteiden viestintäyhteistyötä Olemme mukana toteuttamassa kotiseutupäiviä 2019 Tuusulassa 	Kulttuuri- ja museotoimenjohtaja	Yhteistyön haasteet Taloudelliset riskit

26.2 Kehitämme Halosenniemen vetovoimaa	<ul style="list-style-type: none"> • Teemme Halosenniemestä rakennushistoriallisen selvityksen ja sen pohjalta alueen ja rakennusten sekä rakennelmien kunnostussuunnitelmat 	Tilakeskuksen päällikkö Kulttuuri- ja museotoimen johtaja	Taloudelliset riskit
---	---	--	----------------------

27. Kehitämme Tuusulanjärven ja Tuusulan jokivarsien virkistyskäyttöä ja saavutettavuutta

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
27.1 Hyväksymme Tuusulanjärven ja -joen ranta-alueiden virkistyskäytön yleissuunnitelman ja viemme sitä toteutukseen	<ul style="list-style-type: none"> • Hyväksymme virkistyskäytön yleissuunnitelman • Saamme valmiiksi pitkospuureitin Tuusulanjärven eteläosaan • Edistämme kelluvan rantareitin toteuttamista ja hyväksymme kelluvan rantareitin asemakaavan • Vahvistamme Jokilaaksonpuiston puistosuunnitelman • Toteutamme Fjällbon kehittämissuunnitelman toimenpiteet 	Kaavoituspäällikkö Yhdyskuntatekniikan päällikkö	Suunnitelman taakse ei saada riittävää tukea Resurssien riittämättömyys

28. Kehitämme Tuusulan Urheilukeskusta Helsingin seudun parhaaksi omaehtoisen harrastamisen ja aktiivisen urheilun ympäristöksi ja tapahtumapaikaksi

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
28.1 Edistämme Urheilukeskuksen yleissuunnitelman toteuttamista	<ul style="list-style-type: none"> • Edistämme Tuusulan urheilupuiston toteutusta hyväksytyn asemakaavan pohjalta • Luomme Urheilukeskuksen toiminnan konseptin ja kunta ohjaa kehittämistä aktiivisesti sidosryhmät osallistaen 	Kaavoituspäällikkö Vapaa-aikapalvelujen päällikkö	
28.2 Aloitamme Monio-Urheilukeskus -yhteyden suunnittelun	<ul style="list-style-type: none"> • Tarkistetaan kaava, tehdään kevyen liikenteen suunnitelma 	Kaavoituspäällikkö Yhdyskuntatekniikan päällikkö	Resurssien riittämättömyys
28.3 Laadimme Monitoimimihallin konseptin	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnitelma ja rahoitus valmiina 	Elinvoimajohtaja Vapaa-aikapalvelujen päällikkö	Eri toimijoiden yhteistyön sujumattomuus

29. Uudistamme ja tehostamme kunnan palveluverkkoa kuntalaislähtöisesti päämääränä modernit, terveet ja turvalliset toimintaympäristöt sekä kohtaamisten mahdollistaminen

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit

29.1 Toteutamme hyväksytyä palveluverkkosuunnitelmaa vuosille 2018-2028	<ul style="list-style-type: none"> Käynnistämme Monion rakentamisen Hyrylään Toteutamme sote-aseman pysäköinnin järjestelyt ja tilamuutokset 	Tilakeskuksen päällikkö	Sisäilmaan liittyvät terveydelliset riskit, Taloudelliset riskit
29.2 Varmistamme, että eri puolilla kuntaa on kuntalaisten kokoontumisen ja omaehtoisen tekemisen mahdollistavia tiloja	<ul style="list-style-type: none"> Tarkastelemme kuntalaisten kokoontumisen ja omaehtoisen tekemisen mahdollistavia tiloja kokonaisuutena yhteistyössä kehittämisverkostojen kanssa Luomme edellytyksiä PopUP-toiminnalle kaikissa kuntakeskuksissa Sovimme tilojen kustannuspaikan 	Kasvatus- ja sivistystoimen johtaja Tilakeskuksen päällikkö Elinvoimajohtaja Konsernipalveluiden kehittämisspäällikkö Yhteisömanageri	Taloudelliset riskit

30. Olemme edelläkävijä osallisuuden edistämässä ja yhteisöllisessä toiminnassa uudistaen samalla toimintatapojamme. Kehitämme kumppanuuksia ja verkostojohtamista.

30.1 Viemme käytäntöön kunnan osallisuusmallin toimintatavat ja siitä johdetut kehittämistoimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> Toteutamme osallisuuden edistämisen suunnitelmaa ja osallisuuskalenterin mukaisia toimenpiteitä Viemme osallisuusmallia käytäntöön mm. pelamalla kunnan osallisuuspelejä työyksiköissä Teemme väliarvioinnin kehittämisverkostoista valtuustokauden puolivälissä yhteistyössä kehittämisverkostojen kanssa 	Konsernipalveluiden kehittämisspäällikkö Yhteisömanageri	Riittämätön resursointi strategian yhteisen toimintatavan ja osallisuusmallin toimeenpanoon
30.2 Laajennamme osallistuvan budjetoinnin hyödyntämistä kunnan toiminnoissa	<ul style="list-style-type: none"> Vakiinnutamme kuntatasoisen osallistuvan budjetoinnin käytännöt Otamme oppilaskunnat mukaan osallistuvaan budjettiin 	Kehittämisspäällikkö	Riittävä resursointi osallistuvan budjetoinnin toteutukseen
30.3 Kehitämme vapaaehtoistoimintaa vapaaehtoistoiminnan selvityksen perusteella	<ul style="list-style-type: none"> Laadimme vapaaehtoistoiminnan selvityksen 	Kehittämisspäällikkö Yhteisömanageri	Riittävä resursointi vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen ja osallisuustyöhön
30.4 Tiivistämme yhteistyötä luontoharrastajien yhdistysten kanssa ja perustamme luontoverkoston	<ul style="list-style-type: none"> Perustamme luontoteemaverkoston vahvistamaan asukkaiden hyvinvointia Otamme käyttöön Viherkummitoiminnan 	Yhteisömanageri Kunnanpuutarhuri	Osallisuustyön resurssit riittämättömät

31. Uudistamme kunnan brändiä ja parannamme kunnan tunnettuutta

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuositaivoite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
--	-----------------	------------	--

31.1 Viemme käytäntöön kunnan uudistunutta brändiä	<ul style="list-style-type: none"> • Huolehdimme, että uusi ilme jalkautuu ja kaikki muu tekeminen on sen kanssa linjassa • Teemme uutta brändiä tukevaa viestintää • Lisäämme kunnan tunnettuutta hyödyntämällä yhä enemmän liikkuvaa kuvaa ja sosiaalisen median eri kanavia 	Viestintäpäällikkö	Riittämätön resursointi uuden ilmeen teoksi viemiseen.
--	---	--------------------	--

32. Parannamme kunnan tuottavuutta ja talouden tasapainoa

Valtuustokauden tavoitetta toteuttava vuosita-voite 2019	Toimenpide 2019	Vastuutaho	Merkittävimmät tavoitteiden toteutumista uhkaavat riskit
32.1 Kasvatamme kunnan tontinmyyntituloja ja saavutamme vähintään talousarviossa määritellyn tason	<ul style="list-style-type: none"> • Jatkamme aktiivista markkinointia ja vuoropuhelua rakentajatahojen kanssa • Edistämme kunnan toiminnan kannalta ei-keskeisten kiinteistöjen kehittämistä ja myyntiä 	Elinvoimajohtaja Kaavoituspäällikkö Tilakeskuksen päällikkö	Tontit eivät käy kaupaksi tavoitteen mukaisesti. Resurssien riittävyys tonttien jalostukseen ja poliittinen päätöksenteko asiassa
32.2 Hillitsemme velkaantumista ja vahvistamme kunnan tulo-rahoitusta	<ul style="list-style-type: none"> • Toteutamme kunnan palveluverkkosuunnitelmaa hankkeita priorisoiden. Tavoitteenamme on, että 2023 kunnan ja vesihuoltoliikelaitoksen lainamäärä on yhteensä enintään 200 M€. • Toteutamme osan investoinneista perinteisestä budjettirahoituksesta poikkeavilla toteutus- ja rahoitusmuodoilla. 	Talousjohtaja Kuntakehitysjohtaja Tilakeskuksen päällikkö Yhdyskuntatekniikan päällikkö Vesihuoltoliikelaitoksen johtaja	Vuosittaiset investoinnit nousevat jopa yli 50 milj. euron, kun investointien priorisoinnista vaiheistamisesta ei päästä sopimukseen.
32.3 Mahdollistamme työpaikkoja tuovien yritysten kasvua ja sijoittumista Tuusulaan, kasvatamme maanmyyntituloja	<ul style="list-style-type: none"> • Saamme Rykmentin-puiston yritystontti- alueen kaavan vahvaksi ja tontit myyntiin vuonna 2019. Painotamme työpaikkaintensiivisyyttä yritystonttien luovutuksessa. • Teemme raakamaa- hankintaa kohtuullisella hinnatasolla keskittyen merkittävimpiin hankkeisiin. • Teemme lisäpanostuksia kesken budjettikauden, mikäli tämä edistää akuuttiin tonttipulaan vastaamista. 	Kuntakehitysjohtaja Maankäyttöpäällikkö Elinvoimajohtaja Kaavoituspäällikkö	Kaavavalitukset, riittämätön viestintä kuntalaisten ja asianosaisten suuntaan vireillä kaavoista.
32.4 Parannamme kunnan toimintojen tuottavuutta. Pi-	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Teemme tiivistä yhteistyötä Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän</i> 	Kansliapäällikkö Talousjohtaja Elinvoimajohtaja	Nopea yleisen kustannustason nousu.

<p><i>dämme kunnan toimintamenojen kasvun alhaisena, keskimäärin enintään 1,5 % /vuosi, taloussuunnitelmakauden aikana</i></p>	<p><i>kanssa, tavoitteena talouden valtakunnallista tasoa alhaisempi sote-kustannusten kasvu ja toimintojen parempi tuottavuus.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Otamme käyttöön uuden kehittämisen johtamisen toimintamallin. Jatkamme palveluprosessien kehittämistä ja digitalisointia, uudistamme palvelunhallinnan IT-palveluissa ja kunnan keskitetyssä asiakaspalvelussa. Otamme käyttöön uuden palvelunhallintajärjestelmän.</i> <i>Kasvatamme kunnan yhteisöverotulojen kehittymistä aktiivisella elinkeinopolitiikalla: yhteisöverotulojen kasvu on yli 5,0 % /v koko taloussuunnitelmakauden ajan.</i> 	<p><i>Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä</i></p>	<p><i>Riittämättömät panostukset toimintojen kehittämiseen.</i></p>
<p>32.5 Olemme kilpailukykyisiä verotuksessa</p>	<ul style="list-style-type: none"> <i>Pidämme Tuusulan kunnallis- ja yhteisöverokannat kilpailukykyisinä naapurikuntiin verrattuna</i> 	<p><i>Kansliapäällikkö Talousjohtaja</i></p>	<p><i>Ennakoitua suurempi toimintamenojen ja investointien kasvuvauhti.</i></p>

Strategiset indikaattorit ja muut indikaattorit

Jokaiselle päämäärälle sekä valtuustokauden tavoitteelle määritetään indikaattori tai indikaattoreita, joiden avulla seurataan päämäärän ja tavoitteen saavuttamista. Valtuustokauden tavoitteiden indikaattorit mittaavat valtuustokauden tavoitteiden saavuttamista. Päämäärien strategisiksi indikaattoreiksi on nostettu kokonaisuuden kannalta keskeisimmät indikaattorit, jotka mittaavat päämäärien saavuttamista.

Jokaiselle indikaattorille määritetään lähtötaso ja tavoitetaso. Indikaattoreiden avulla seura-

taan ja arvioidaan kuinka päämäärien ja valtuustokauden tavoitteiden saavuttamisessa edetään. Lähtötaso ja tavoitetaso määritellään talousarvion laadinnan yhteydessä vuoden 2018 aikana. Kaikkien indikaattoreiden osalta lähtö- ja tavoitetasojen määrittelyssä ei ole onnistuttu talousarvioprosessin aikana. Asukas- ja asiakastytyvyisyys ja -kokemus on indikaattori, joka tulee läpikäymään koko strategian. Tavoitteita ja indikaattoreita pohdittaessa on pyritty selkeyteen, mitattavuuteen, realismukseen ja merkityksellisyyteen.

Strategiset indikaattorit

Sujuva Tuusula

Sujuvuuden strategiset indikaattorit	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2021
Kuntalaisten tyytyväisyys kunnan palveluihin	Laaja asuinkuntaindeksi 3,53 (2016)	Laaja asuinkuntaindeksi 3,9
Yritysten tyytyväisyys kunnan palveluihin	Yritysbarometri sijoitus 22	Yritysbarometri sijoitus 10 parhaan joukossa
Muuttovoitto	-75	+500
Joukkoliikenteen matkustajamäärä	Noin 1 milj.	Kasvaa
Digitalisaatioaste (VM:n mittaristo)	Määritetään myöhemmin	Määritetään myöhemmin

Hyvinvoiva Tuusula

Hyvinvoinnin strategiset indikaattorit	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2021
Koettu terveys	Tyytyväinen elämäänsä 4. ja 5 lk. 88,7%	Tyytyväinen elämäänsä 4. ja 5 lk. tyytyväisyys kasvaa
Työttömyysaste	7,0%	Alle 5%
Peruskoulun päättäneet nuoret, sijoittuminen jatko-opintoihin	100%	100%
Kotona asuvien 75 + tuusulalaisten osuus	92,2% (2016)	93%
Koettu turvallisuus	Liikenneturvallisuus 3,69 (2016)	Liikenneturvallisuus nousee
Työnantajakuva	Määritetään myöhemmin	Määritetään myöhemmin

Vireä Tuusula

Vireyden strategiset indikaattorit	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2021
Asukasmäärä	38 646	40 700
Valmistuneet asunnot	293 asuntokanta 17 713 kpl	420
Työpaikkojen määrä	14 105 työpaikkaomavaraisuus 77,1%	
Yritysten liikevaihto	2 853 106 000€	+5% lähtötasosta

Matkailijoiden yöpymisten määrä (kotimaiset ja kansainväliset)	Yöpymiset yhteensä 74 841 Kotimaiset: 45 304 Ulkomaiset: 29 537	Kasvanut 10% lähtötasosta.
Kävijämäärät keskeisissä kulttuuri-kohteissa	Kunnan kulttuurikohteet (museot): 49 000, Ilmatorjuntamuseo ja Lot- tamuseo: 25 000 Yhteensä 74 000	Kasvanut 10% lähtötasosta.
Lainakanta/asukas	2 038€	Alle 4 000€
Kuntabrändin kehittyminen	Lähtötaso määritetään syksyllä 2018	Tavoitetaso määritetään syksyllä 2018
Verokertymä	178 milj.€	205 milj.€

Indikaattorit

Sujuva Tuusula

Valtuustokauden ta- voite 2018-2021	Indikaattorit	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
1. Uudistamme kuntaa, palveluita ja organisaatiota, ottaen huomioon Maakuntaudistuksen ja Keski-Uudenmaan soten, varmistaen tuusulalaisten lähipalvelut.	Palvelurakenteen ja organisoinnin kehittämissuunnitelman toteutus	Yhteisten palveluiden osalta työ aloitettu	Uusi organisaatio käytöön otettu. Johtamisjärjestelmä tarkennetaan. Arvioidaan poliittisen johtamisjärjestelmän toimivuus ja tehdään tarvittavat tarkennukset.	Toteutetaan poliittisen johtamisjärjestelmän mahdolliset muutokset.
	Kehittämisresurssit ja innovaatiotoiminta: osuus kunnan toimintamenoista ja suhteessa muihin kuntiin	Haetut ja myönnettyt hankerahat.	Osuus kasvaa	Osuus kasvaa
	Lähipalveluiden saata- vuus Kaupalliset palvelut Sote – kuntayhtymän palvelut Kunnan palvelut		Kuntapalveluiden osalta määritetään lähipalvelut. Määritämme myös palveluverkon ja digitaalisten palveluiden osuuden suhteen.	Digitaalisten lähipalveluiden osuus kasvaa.

Valtuustokauden ta- voite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
2. Palvelumme ovat laadukkaita ja saavutettavia	Kuntalaisten tyytyväisyys kunnan palveluihin	Laaja asuinkuntaindeksi 3,53 (2016)	3,7	3,9
	Kuntalaisten tyytyväisyys sote-kuntayhtymän	Neuvola NPS 60,6	NPS Nouseva Neuvola NPS 70	NPS Nouseva Neuvola NPS 72

	palveluihin/maakunnan palveluihin	Suun terveydenhuolto NPS 76,5 Vastaanottopalvelut NPS 56,4	Suun terveydenhuolto NPS 75 Vastaanottopalvelut NPS 70 Sosiaalipalvelut NPS 55 Kotihoito NPS 65 Kotiutus- ja arviointiyksikkö NPS 65	Suun terveydenhuolto NPS 77 Vastaanottopalvelut NPS 72 Sosiaalipalvelut NPS 57 Kotihoito NPS 67 Kotiutus- ja arviointiyksikkö NPS 67
	Yritysten tyytyväisyys kunnan palveluihin (yritysbarometri)	Sijoitus 22	Sijoitus 15 parhaan joukossa	Sijoitus 10 parhaan joukossa
	Päätöksenteon sujuvuus (käsittelyajat, kanteluiden ja valitusten määrät)	Aloitteiden käsittelyaika yli 1 vuosi	Aloitteiden käsittelyaika enintään 6 kk, TA-määrärahoihin liittyvät aloitteet vuosittain TA:n yhteydessä.	Aloitteiden käsittelyaika enintään 6 kk, TA-määrärahoihin liittyvät aloitteet vuosittain TA:n yhteydessä.

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
3. Mahdollistamme sähköisen asioinnin keskeisissä kuntapalveluissa ja sähköisten palveluiden käyttö lisääntyy. Uudistamme tapojamme tehdä työtä digitalisaation avulla.	Kunnan digitalisaatioaste (VM) • Sähköisten palveluiden käyttöaste	Määritetään myöhemmin	Määritetään myöhemmin	Määritetään myöhemmin
	Sähköisten palveluiden käyttäjätyytyväisyys ja esteettömyys	Määritetään myöhemmin	Määritetään myöhemmin	Määritetään myöhemmin
	Digitaalisten työvälineiden käyttö • Asiakaspalvelun kanavat (ASPA)	Määritetään myöhemmin	Määritetään myöhemmin	Määritetään myöhemmin

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
4. Parannamme Tuusulan monimuotoista sisäistä ja kuntien välistä liikennettä sekä liikkuksen ekosysteemiä. Joukkoliikenteen osuus kasvaa ja kehitämme uusia liikkumisen muotoja yhteistyössä HSL:n kanssa.	Joukkoliikenteen matkustajamäärä	Noin 1 milj.	Kasvaa. MAL2019 –suunnitelma määrittelee kasvun kulmakertoimen (alustava seudun tavoite kestävien kulkutapojen käytön osuus 70% vuonna 2030)	Kasvaa. MAL2019 –suunnitelma määrittelee kasvun kulmakertoimen (alustava seudun tavoite kestävien kulkutapojen käytön osuus 70% vuonna 2030)
	HSL:n käyttäjien määrä ja tyytyväisyys	Noin 500 000 nousua linja-autoliikenteessä vuodessa	Kasvaa. Tavoite johdetaan vuoden 2019 aikana MAL2019-suunnitelmasta. Asiakastytyväisyystavoite (HSL-astytutkimuksen tuottamana) yleisarvosana > 3,9 asteikolla 0-5	Kasvaa. Tavoite johdetaan vuoden 2019 aikana MAL2019-suunnitelmasta. Asiakastytyväisyystavoite (HSL-astytutkimuksen tuottamana) yleisarvosana > 4,0 asteikolla 0-5
	Liityntäpysäköintipaikat (autopaikkojen ja pyöräpaikkojen määrä Tuusulassa)	Autopaikkoja 310 Pyöräpaikkoja 169	Paikkamäärä kasvaa. Vuoteen 2025 mennessä +80 ap ja +200 pp	Paikkamäärä kasvaa. Vuoteen 2025 mennessä +80 ap ja +200 pp

			–liityntäpysäköinti-paikka	–liityntäpysäköinti-paikka
	Kevyenliikenteenväylien pituus (km)	Noin 310 km (koko kunnan alue)	Lähtötaso + 4 km	Lähtötaso + 11 km

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
5. Olemme osaava ostaja ja paikallisten markkinoiden kehittäjä.	Paikallisten yritysten osuus euromääräisesti sekä lukumäärällisesti kaikista kunnan hankinnoista	Ei määritetty	Ei määritetty	Ei määritetty
	Markkinavuoropuheleluun osallistuvien paikallisten toimijoiden osuus kaikista vuoropuheleluista. Paikallisille yrityksille järjestettävien info-tilaisuuksien lukumäärä	Yksi hankintailta elinkeinotoimen kanssa. Joitakin yksittäisiä hankinnan esittelytilaisuuksia.	Kaksi hankintailtaa elinkeinotoimen kanssa. Joitakin yksittäisiä hankinnan esittelytilaisuuksia.	Kaksi hankintailtaa elinkeinotoimen kanssa. Joitakin yksittäisiä hankinnan esittelytilaisuuksia.

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
6. Lisäämme seudullista ja kuntien välistä yhteistyötä ja selvitämme kuntaliitoksen mahdollisuuden	Seudullisesti tai muuten kuntien yhteistyönä tuotettujen palveluiden määrä	KU-ympäristökeskus Talous- ja velkaneuvonta Edunvalvonta Kuves TSV Päihdehuollon kuntayhtymä	Arvioidaan yhteistyön mahdollisuuksia kuntien välillä. Yksi osa-alue, joissa toiminnot yhdistetään (Kuuden soten lisäksi)	Kaksi osa-aluetta, joissa toiminnot yhdistetään
	Kuntaliitosselvityksen eteneminen		Tehdään tunnusteluja selvityksen laatimiseksi.	

Hyvinvoiva Tuusula

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
7. Edistämme tuusulaisten hyvinvointia, arjen sujuvuutta, elämän vireyttä ja elämänlaadun paranemista.	Kouluterveyskyselyn tulokset	Kuntakohtainen kysely tehty 2017	Kouluterveyskysely 2019, tulokset joka kriteerillä yli maan keskitason	Kouluterveyskysely 2021, tulokset parhaan neljänneksen joukossa
	Koettu terveys (valitut ikäryhmät) <ul style="list-style-type: none"> Onko tyytyväinen elämäänsä. Peruskoulun 4. ja 5. luokkalaiset. Elämään erittäin tyy- 	88,7 %	Kasvaa	Kasvaa

	tyväiset tai melko tyytyväiset.			
	Lasten harrastuneisuus	Koulun kerhojen määrä 1020 h/ 99 kerhoa 16 koululla 53 % nuorista tietää alueen harrastusmahdollisuuksista	Lisääntynyt lähtötasosta 20%	Lisääntynyt lähtötasosta 40%
	Koko perheen tapahtumat, tapahtumien määrä ja laatu, osallistujien määrä		Saavutettavia, laadukkaita Painopisteenä vuonna 2019 lapsiperheille suunnatut tapahtumat	
	Varhaiskasvatukseen osallistumisen aste	Alle 3 v 50 % 3- 5 v 84 %	Alle 3 v 50 % 3- 5 v 90 %	Alle 3 v 50 % 3- 5 v 90 %, jossa 4 v alkaen 95 %
	Sairastavuusindeksi (kaikki, vakioitu, Terveyspuntari)	91	Alle maan keskitason eli alle 100	Alle maan keskitason eli alle 100
	Yksinäiseksi tuntevien osuus	2,1% (2015)	laskee	laskee
	Järjestötoimintaan osallistuvien määrä	30,6%	kasvaa	Kasvaa. Valtion kohdennetun hyte-raham avulla tuetaan hyte-järjestöjä
	Työttömyysaste	7,0 %	5,5 %	Alle 5 %
	Pitkäaikaistyöttömien määrä	448	350	250
	Kunnassa asuvien maahanmuuttajien työllisyysaste ja aktiivisuus <ul style="list-style-type: none"> Kunnan palveluiden piirissä olevien maahanmuuttajien työllistyminen Muut – ei voida mitata 	Ei määritettävissä	Ei määritettävissä	Ei määritettävissä
	Maahanmuuttajille suunnattujen palveluiden toteutuminen (Koto-mittari)	Ei vielä määritetty	Ei vielä määritetty	Ei vielä määritetty
	Kotona asuvien 75 + tuusulalaisten osuus	92,2 % (2016)	92,7 %	93 %

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
8. Siirämme palveluiden painopistettä ennaltaehkäiseviin ja kotiin vietäviin matalan kynnyksen palveluihin	Kotona asuvien 75 + tuusulalaisten osuus	92,2 % (Lähtötaso 2016)	92,7 %	93 %
	Erikoissairaanhoidon kustannukset/asukas (nettokustannukset €/asukas, Kuntaliiton tilasto)	1022 (Lähtötaso 2016)	1080	1100

	Lastensuojelun avohuollon asiakkaiden määrän osuus sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneista	24 %	36 %	30 %
	Oppilashuolto <ul style="list-style-type: none"> oppilaitosten yhteisöllisen ja yksilöllisen työn suhde vaadeaikojen toteutuminen Oppilashuoltohenkilöstön asiakasmäärä 		Yhteisöllinen oppilashuolto kokoontuu säännöllisesti, vaadeajat toteutuvat Laaditaan yhteisöllisen oppilashuollon vuosisuunnitelmat kaikissa kouluissa	Pääpaino on yhteisöllisen oppilashuollon edistämässä, vaadeajat toteutuvat

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
9. Olemme varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta	Huoltajien tyytyväisyys opetuspalveluihin	8,35	8,5	8,7
	Huoltajien tyytyväisyys varhaiskasvatuspalveluihin	Asteikko 4-10 Ka 8,7	Asteikko 4-10 Ka 8,7	Asteikko 4-10 Ka 8,8
	Koulujen ja päiväkotien yhteisöllisyyden kehittyminen sosiaalisten taitojen oppimisen ja ylläpitämisen kautta	62 % nuorista kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä	kasvaa	80% kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä
	Oppimistulokset	Lähtötasoa ei saatavilla	Osallistuminen valtakunnallisiin matematiikan testeihin 6lk ja 9lk kaikissa kouluissa	Oppimistulokset parantuneet
	Peruskoulun päättäneet nuoret, sijoittuminen jatko-opintoihin	100 % Jatko-ohjauksen	100%	100%
	Kansalaisopiston opiskelijamäärät ja palveluita käyttävät kuntalaiset ikäryhmittäin	6396 (brutto) etenkin aliedustettujen ryhmien edustajia lisää, 16-35 –vuotiaita 10%, miehiä 21%,	6600 (brutto) 16-35 vuotiaita 12,5 %, miehiä 23%.	6800 (brutto) 16-35 vuotiaita 15%, miehiä 25%

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
10. Takaamme tuusulaisille nuorille jatkokoulutuspaikan tai työllistymispolun	Peruskoulun päättäneiden nuorten sijoittuminen koulutukseen	100%	100%	100%
	Nuorten työttömyysaste/työttömien määrä (alle 25v. ja 25-29v.)	<ul style="list-style-type: none"> Alle 25v: 123 25-29v: 79 	<ul style="list-style-type: none"> Alle 25v: 105 25-29v: 50 	<ul style="list-style-type: none"> Alle 25v: 100 25-29v: 45
	Ohjaamo tavoittaa kaikki kohderyhmänsä asiakkaat, indikaattori asiakaskäyntien seuranta	<ul style="list-style-type: none"> 2770 	<ul style="list-style-type: none"> 3000 	<ul style="list-style-type: none"> 3100

	Työssä, koulutuksessa tai työllistymistä edistävissä (kohdennetun luvut) toimenpiteissä olevien nuorten määrä	<ul style="list-style-type: none"> Työllistymistä edistävissä Alle 25v: 113 25-29v: 50 	<ul style="list-style-type: none"> Alle 25v: 105 25-29v: 40 	<ul style="list-style-type: none"> Alle 25v: 100 25-29v: 40
--	---	---	---	---

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
11. Kehitämme Tuusulan liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia. Tuusulalaiset liikkuvat ja harrastavat enemmän ja monipuolisesti	Asukkaiden tyytyväisyys kulttuuri- ja vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksiin	Yksikkökohtaiset asiakastytyväisyyskyselyt	Tyytyväisyys kasvaa	Tyytyväisyys kasvaa
	Liikunnan TEA-viisari Tuusula/koko maa	77/71 (2016)	79 (2018)	81 (2020)
	Lähiliikuntapaikkoja toteutetaan koulujen pihoihin	50% koulujen pihoista on rakennettu	65% koulujen pihoista on rakennettu	80% koulujen pihoista on rakennettu
	Kuntopolkujen ja reittien kunto, varustetaso ja määrä. Kunnostetut kohteet	Tyytyväisyys 1-2kpl/vuosi	Tyytyväisyys kasvaa 1-2kpl/vuosi	Tyytyväisyys kasvaa 1-2kpl/vuosi
	Liikuntapaikkojen ja kulttuurikohteiden kävijämäärät ja järjestämät tapahtumat	Viikottain ulkoliikuntapaikkoja käyttävien osuus kasvaa kaikissa ikäryhmissä ka. 28% Uimahalli: 242 000 Museot: 48 500	Viikottain ulkoliikuntapaikkoja käyttävien osuus kasvaa kaikissa ikäryhmissä ka. 32% Uimahalli: 200 000 Museot: saavutetun tason säilyttäminen, Museokohteiden kunto ja käytettävyyden vaikutus tulokseen	Viikottain ulkoliikuntapaikkoja käyttävien osuus kasvaa kaikissa ikäryhmissä 36% Uimahalli: 220 000 Museot: Kasvanut 10%, museopuiston vaikutus
	Koululaisten harrastamisen ja liikkumisen määrä	91 % nuorista harrastaa jotain vähintään kerran viikossa	Lisääntynyt lähtötasosta	98%:ia lapsista harrastaa jotain kerran viikossa
	Ikääntyneiden ja erityisryhmien liikkuminen ja harrastaminen (toimenpiteet, ryhmien määrä)	Kaksi hanketta (Kulttuurinen vanhustyö ja Voimaa vanhuuteen)	Hankkeiden väliarviointi	Hankkeet on toteutettu ja jalkautettu osaksi perustoimintaa

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
12. Vahvistamme tuusulalaisten turvallisuuden ja osallisuuden tunnetta sekä varmistamme kasvavan Tuusulan turvallisuuden	Koettu turvallisuus	liikenneturvallisuus 3,69 (2016) - jalankulkija 3,65 - pyöräilijä 3,59 - autoilija 3,92	Kasvaa	Kasvaa
	Liikenneonnettomuuksien määrä	106 (KUP)	Laskee	Laskee
	Rikosten määrä	9227	Laskee	Laskee
	Kouluterveyskyselyn tulokset (kouluviihtyvyys,	66,2 % nuorista pitää koulunkäynnistä	Kasvaa 68 %	Kasvaa 70 %

	tulee toimeen kavereiden kanssa)			
	Rakennetun ympäristön turvallisuus	3,15 (2016, rakennetun ympäristön valvonta, KAPA) Palveluverkossa turvallisuussuunnitelma Kiinteistöjen turvallisuus-suunnitelmat tehty	Toteutettu toimenpiteet suunnitelman mukaan	Toteutettu toimenpiteet suunnitelman mukaan

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
13. Otamme toiminnassamme huomioon luontoarvot ja ympäristön. Huolehdimme, että luonto voi hyvin ja se on läsnä kuntalaisten arjessa	Kuntalaisten tyytyväisyys puistoihin, viheralueisiin ja -yhteyksiin (KAPA-tutkimus)	3,83 (2016, puistot ja viheralueet) 3,44 (2016, ympäristön siisteys) 3,35 (2016, luonto- ja matkailureittien hoito)	Nousee, viheralueuokituksen noston myötä	Tyytyväisyys nousut
	Lähiluonnon hyödyntäminen oppimisympäristönä		Kunnostetaan VP-merkinnällä kaavoitetut alueet Kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteet toteutuu	Kaikkien koulujen lähistön VP-alueet on perattu puistoiksi Kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteet toteutuu
	Vesistöjen kunto (Tuusulanjärven ja Rusutjärven ekologinen tila)	Välttävä	Välttävä	Tyydyttävä (ELY-keskus todentaa)
	Luonnonsuojelualueiden määrä Tuusulassa, ha	30,27	157,73 (jo toteutunut)	200

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
14. Edistämme kestävä kehitystä kaikessa toiminnassa. Vähennämme hiilidioksidipäästöjä ja lisäämme uusiutuvan energian osuutta energiankulutuksesta	Osuus asuinkerrosalasta, joka kaavoitetaan keskuksiin ja joukkoliikenteen käytäville	234 494 (lainvoimaiseksi saatu brutto-kerrosala)	40 000	40 000
	Hiilidioksidipäästöjen väheneminen (80 % vuoteen 2035 mennessä vuoden 2008 tasosta 211,8 kt/a)	166,1 kt/a	152,4 kt/a	138,6 kt/a
	Kunnan toimitilojen energiankulutus, uusiutuvan energian osuus (KETS)	Kaukolämpö 24491 MWh Sähkö 13375 MWh Lämmitysöljy 377 m3	Energiankäyttöä tehostetaan. 25 %.	Energiankäyttöä tehostetaan. 25 %

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
15. Johdamme ihmisiä innostaen ja yhdessä	Työnantajakuva	Määritetään myöhemmin	Määritetään myöhemmin	Määritetään myöhemmin

uutta tehden. Tuusulan kunta on vetovoimainen työnantaja ja kunnan henkilöstö voi hyvin.	Henkilöstön työtyytyväisyyskyselyn tulos, kokonaisarvosana	7,86	7,90	8,0
	Henkilöstön tekemien kehitysehdotusten määrä	Taso määritetään syksyn 2018 aikana	Kasvava	Kasvava
	Sairauspoissaolojen määrä	13,9 pvä/hlö	13,7 pvä/hlö	13,6 pvä/hlö
	Työtapaturmien määrä	91 kpl/v	Laskee	Laskee
	Lähtövaihtuvuus	8,7%	8,5%	8,4%
	Henkilöstön osaamisen kehittyminen, koulutuspäivät/hlö/v	2,4 pvä/hlö/v	Kasvava	Kasvava

Vireä Tuusula

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
16. Kasvamme vahvasti ja hallitusti. Tavoittelemme nopeampaa väestönkasvua, monimuotoista asumista ja laadukasta elinympäristöä	Asukasmäärä 2021 vähintään 40 000	38 646	39 400	40 700
	Valmistuneet kaikki asunnot (MAL-sopimus) 420 kpl / vuosi	293 asuntokanta 17 713 kpl	420	420
	Kunnan asuntokanta talotyypeittäin ja hallintomuodoittain	Kaikki talotyyppit 17 716 Erillinen pientalo 9 886 Rivi- tai ketjutalo 2 486 Asuinkerrostalo 5 103 Muu rakennus (liike-, toimisto- ym.) 241 Hallintomuoto: lähtösotilastoa ei julkistettu	Kasvava	Kasvava
	Kaavoitettujen asuntontonttien k-m2	246 314 kem2	50 000 kem2	50 000 kem2
	Luovutettujen omakotontonttien lukumäärä	25	55	95

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
17. Vahvistamme elinvoimaa keskustojen monipuolisia palveluita ja viihtyvyyttä kehittämällä	Keskusta-alueiden työpaikkamäärä (toimialat yhteensä suuralueittain)	Tuusula 14105 (2015) Jokelan 788 Kellokoski 1356 Vanhankylä 225 Rusutjärvi 208 Hyrylän 7678 Nahkela 39 Ruotsinkylä 2746 Tuntematon 1065	Työpaikkaprojektio työn alla	Työpaikkaprojektio työn alla

	Kaupallisten toimijoiden lukumäärä keskusta-alueella	65 (Hyrylä)	80	100
	Keskustojen vetovoiman EKK-mittaus	0,857	1	1,5
	Uusien asuntojen määrä	omakotitalot 84 muut asuinrak. 14	90	90

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
18. Vahvistamme yritystoiminnan edellytyksiä ja työpaikkojen syntymistä aktiivisella elinkeinopolitiikalla kaavoituksella ja edistämällä liikennehankkeita	Työpaikkaomavaraisuus	77,1 %	79	81
	Työpaikkojen määrä	14 105	Työpaikkaprojektio työn alla	Työpaikkaprojektio työn alla
	Yritysten liikevaihto	2 853 106 000€	Kasvaa +3% (lähtötasosta)	Kasvaa +5% (lähtötasosta)
	Sijoitus yritys ympäristövertailuissa	Sijoitus 22	Sijoitus 15 parhaan joukossa	Sijoitus 10 parhaan joukossa
	Kaavoitettujen yritystonttien k-m2	60 074	50 000	50 000
	Luovutettujen yritystonttien määrä ja k-m2	5 / 36 290	3 / 4 500	4 / 28 000
	Maksetun yhteisöveron määrä	7,65 milj.€	+5% (lähtötasosta)	+10% (lähtötasosta)
	Liikennehankkeiden eteneminen: - Poikittaisliikenne - kehä IV (mt 152) - Kehä V - Ratahankkeet - Pikaraitiotien selvitykset Helsinki – lento- kenttä – Tuusula	Kehä IV: Maanhankintaneuvottelut meneillään, ei asema-kaavaa Pikaraitiotie: ei aloitettu	Kehä IV: maanhankinta loppuvaiheessa, asemakaavaluonnokset lähes valmiit, tilatarve ja rakentamisjärjestys määritetty	Kehä IV: maanhankinta tehty, asemakaava hyväksymisvaiheessa, rakennussuunnitelmat hyväksymisvaiheessa

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
19. Vahvistamme Etelä-Tuusulan kasvua. Tiivistämme ja eheyttämme Hyrylän keskustaa ja Rykmentinpuistoa.	Keskusta-alueiden asukasluku	22659 (Hyrylän suuralue)	23 327	24 338
	Keskusta-alueiden työpaikkamäärä	7 678 (2015)	Työpaikkaprojektio työn alla	Työpaikkaprojektio työn alla
	Rakentamisen määrä (Asukasmäärä*40m2)		26 720 m2 (vuodesta 2017)	40 440 m2 (vuodesta 2019)
	Palveluiden määrä ja monipuolisuus	Käynnistetty syksyllä 2018 kuntalaisten kanssa palvelumuotoilu palveluverkosta, työ jatkuu seur. vuosina	Pellavan päiväkotit täydessä käytössä Riihikallion koulussa väistötilat Ruotsinkylän koulun tulevaisuus ratkaistu Jokelan monitoimitalo perusparannettu	Monio valmis, Kirkonkylän kampus ja Etelä-Tuusulan päiväkotit ja Riihikallion kampus valmistumassa

	Päätökset Moniosta tehty ja Monio valmistuu 2020	Arkkitehtikilpailun käynnistäminen	Rakentaminen alkaa 6/2019	Valmis
	HYPÄ-korttelin toteutuksen vaihe	Rakentaminen alkaa v 2019	Rakentaminen on alkanut	Valmistunut
	Asuntomessujen asuntojen, asukkaiden ja kävijöiden määrä	Asuntojen määrä 323 Asukkaiden määrä: 400 Kävijämäärä: vuosikymmenen suosituimmat messut	Asuntojen määrä 323 pientaloja (1 as.) 23 pari- ja erillistaloasuntoja 8 townhouse- ja rivitaloasuntoja 40 kerrostalo- ja pienkerrostaloasuntoja 232 senioriasuntoja 20 Asukkaiden määrä: 400 Kävijämäärä: vuosikymmenen suosituimmat messut	Asuntojen määrä: kasvava Asukasmäärä: kasvava Kävijämäärä: vuosikymmenen suosituimmat messut

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
20. Tiivistämme Jokelan keskustaa rataa tukeutuen ja vahvistamme taajaman vetovoimatekijöitä	Keskusta-alueiden asukasluku	6381 (Jokelan suuralue)	6718	6858
	Keskusta-alueiden työpaikkamäärä	788 (2015)	Työpaikkaprojektio työn alla	Työpaikkaprojektio työn alla
	Rakentamisen määrä (Asukasluku*40m2)		13480 m2 (vuodesta 2017)	5600 m2 (vuodesta 2019)
	Palveluiden määrä ja monipuolisuus	Ei määritetty	Ei määritetty	Ei määritetty

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
21. Vahvistamme Kellokosken omaleimaisuutta ja vetovoimaa Ruukin ja Sairaalan aluetta sekä keskustaa kehittämällä	Keskusta-alueiden asukasluku	4948 (Kellokosken suuralue)	4996	5173
	Keskusta-alueiden työpaikkamäärä	1356 (2015)	Työpaikkaprojektio työn alla	Työpaikkaprojektio työn alla
	Rakentamisen määrä (Asukasluku*40m2)		1920 (vuodesta 2017)	7080 (vuodesta 2019)
	Palveluiden määrä ja monipuolisuus	Ei määritetty	Ei määritetty	Ei määritetty

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
22. Mahdollistamme kylien täydennysrakentamisen ja elinvoimaisuuden sekä maaseutumaisen ympäristön	Kylien asukasluku	8 294 (27.5.2018) Factan väestötietojen mukaan asemakaava-alueen ulkopuolella asuu	Ei määritetty	Ei määritetty
	Asuinrakentamisen määrä	asuinrakennuksia asemakaava-alueen ulkopuolella on rakennusrekisterin mukaan 3131	10	10

		kpl, joista vuonna 2017 valmistuneita 16 kpl		
--	--	--	--	--

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
23. Kansainvälistymme ja luomme sille edellytyksiä	Kielivalikoiman monipuolisuus oppilaitoksissa, kielivalinnat ja toteutuneet kieliryhmät (A2 ja B2 valintojen määrä)	A2 Valintoja 121, Aloitettavia kieliryhmiä 6 59 vvt S2 opetusta	Syksyllä alkaa uusi A2 kieli, valikoimaa laajennettu yhdellä, kieliryhmien määrä kasvaa S2 opetuksen resurssin lisääminen	Alkanut toinen A2 kieli, venäjä. Nykyisestä kahdesta neljään. Alkanut painotettu opetus englannin kielessä. Valmistavan opetuksen inklusiivinen opetus 1lk
	Palveluiden saatavuus eri kielillä		Kielivalikoiman laajentaminen, tavoitetaso 6 (museot)	Kielivalikoima, tavoitetaso 7 (museot)
	Kansainvälisen markkinoinnin määrä suhteessa kansainvälisten yritysten määrään ja sijoittumiseen kuntaan, "invest in"-toiminta ja sen tulokset	0 Hetznerin jälkeen ei ollut kansainvälisiä yrityksiä	Ei määritetty	Ei määritetty
	Kansainvälisen tietojenvaihdon ja yhteistyön määrä palvelutoiminnassa	EduPacksit otettu käyttöön 2018 kouluilla ja päiväkodeissa	EduPacksiä käyttävien määrä kasvaa	EduPacksiä käyttävien määrä kasvaa

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
24. Hyödynnämme lentokentän ja metropoli-alueen tarjoamat kasvun mahdollisuudet asumisessa ja elinkeinotoiminnassa.	Lentokenttään tukeutuvien yritysten ja työntekijöiden määrä	Ei määritetty Työpaikkaprojektio työn alla	Ei määritetty Työpaikkaprojektio työn alla	Ei määritetty Työpaikkaprojektio työn alla
	Matkailijamäärien kehittyminen ulkomaalaisten yöpyjien määrä ulkomaalaisten asiakkaiden määrä (Tuusula+Järvenpää)	Saapumiset yhteensä 46 147 <i>Kotimaiset 34 068</i> <i>Ulkomaiset 12 079</i> Yöpymiset yhteensä 74 841 <i>Kotimaiset 45 304</i> <i>Ulkomaiset 29 537</i>	Ei määritetty	Ei määritetty

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
25. Kehitämme lentokenttään tukeutuvaa FOCUS aluetta ja edistämme vahvasti Kehä IV toteutusta	Focus alueen kaavoituksen ja maanhankinnan sekä -myynnin eteneminen	Logistiikka-alueiden(T-2) maanomistuksesta kunnalla n. 3/10. Focus-liikekeskuksen asemakaavoitus on	Logistiikka-alueiden(T-2) maanomistus merkittäviltä osin kunnalla. Focus-liikekeskuksen asemakaava hyväksymiskäsittelyssä.	Ensimmäiset logistiikkatontit on myyty. Alueen rakennussuunnittelu, toteuttaminen ja esirakentaminen ovat käynnistyneet.

		käynnistynyt lisäselvitysten laadinnalla.	Sammonmäen asemakaavamuutos vireille.	
	Kehä IV, väylähankkeen eteneminen	Kehä IV asemakaava on kuulutettu vireille.	Kehä IV asemakaava ehdotusvaiheessa.	Kehä IV asemakaava on hyväksytty. Tiepohjan louhinta ja esirakentaminen on käynnistynyt.

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
26. Panostamme kulttuuritarjonnan monipuolisuuteen ja laatuun, ja matkailu alueella lisääntyy. Luomme mahdollisuuksia kulttuuriliikunnalle.	Kulttuuritapahtumien määrä kunnassa	500	500	5% kasvu (museopuisto)
	Kulttuuriyhteistyökumppanien määrän kasvu		Kehitetään toimivia kumppanuuksia	Kehitetään toimivia kumppanuuksia
	Kävijämäärät keskeisissä kulttuurikohteissa	Kunnan kulttuurikohteet (museot): 49 000, Ilmatorjuntamuseo ja Lottamuseo: 25 000 Yhteensä 74 000	Kehitetään kulttuurisesti kestävästi, museokohteiden kunto	Kehitetään kulttuurisesti kestävästi, 10% museopuiston vaikutus. Pysäköintialueet museoilla kunnassa
	Matkailijoiden yöpymisten määrä (kotimaiset ja kansainväliset)	Yöpymiset yhteensä 74 841 <i>Kotimaiset 45 304</i> <i>Ulkomaiset 29 537</i> Luku sis. yöpymiset Tuusulan ja J:pään majotuskohteissa	Virallisia tavoitteita ei ole yöpymisten suhteen	Virallisia tavoitteita ei ole yöpymisten suhteen
	Matkailijoiden määrä alueella/vuosi (kotimaiset ja ulkomaiset)	Saapumiset yhteensä 46 147 <i>Kotimaiset 34 068</i> <i>Ulkomaiset 12 079</i>	Ei määritetty	Ei määritetty

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
27. Kehitämme Tuusulanjärven ja Tuusulan jokivarsien virkistyskäyttöä ja saavutettavuutta	Tuusulanjärven alueen virkistys- ja liikuntamahdollisuuksien määrä ja monimuotoisuus, laatu ja saavutettavuus Tuusulanjärven alueen yhteistyöverkoston ja –kumppanien lukumäärä ja aktiivisuus		Museoiden osalta kiinteästi toimiva yhteistyöverkosto (Ainola-Lottamuseo-Halosenniemi-Itmuseo-Järvenpää-museot) Tuusulanjärven ja –joen ranta-alueiden kehittämisprojekti etenee aikataulussa	Yhteistä markkinointia, selkeä käsitys Tuusulanjärven museopolusta Tuusulanjärven ja –joen ranta-alueiden kehittämisprojekti etenee aikataulussa

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
28. Kehitämme Tuusulan Urheilukeskusta Helsingin seudun parhaaksi omaehtoisen harrastamisen ja aktiivisuuden	Valmennusolosuhteet ja suorituspaikat kpl	Nykytila	1/vuosi	1/vuosi
	Vapaat harrastuspaikat kpl	Nykytila	1/vuosi	1/vuosi
	Liikennejärjestelyjen kehittyminen / muutokset	Nykytila	Tehty parkkialueet	Kevyenliikenteen yhteys Monioon valmis

visen urheilun ympäristöksi ja tapahtumapaikaksi.	Tyytyväisyys urheilukeskuksen palveluista	Haravakysely 2015 LP-selvitys 2017	Kysely – palvelut parantuneet	Kysely – palvelut parantuneet
	<ul style="list-style-type: none"> Yleisilme Palvelujen riittävyys 			
	Suunnitelmat	Nykytila YS 2007 AK 1986	Uusi asemakaava lainvoimainen	1. rakennushanke valmis

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
29. Uudistamme ja tehostamme kunnan palveluverkkoa kuntalaislähtöisesti päämääränä modernit, terveet ja turvalliset toimintaympäristöt sekä kohtaamisten mahdollistaminen	Rakennusten m2/käyttäjää	Ei määritetty	Ei määritetty	Ei määritetty
	Sisäilmakyselyiden tulokset	THL:n kysely	Ollaan Satakunta-hankkeessa, toteutetaan sisäilmakyselyt joka toinen vuosi	Tulokset parantuneet
	Oireilmoitusten määrä	*1.10.2018	Laskee	Laskee
	Oppilaiden määrä väistötiloissa	*1.8.2018	n. 700	Laskee
	Tilojen iltakäyttöaste			
	Nuorten sijoittuminen jatko-opintoihin Tuusulan lukioon ja lähiseudun oppilaitoksiin	Lukioon 58 % ikäluokasta, joista Tuusulan lukioon ja lähiseudun oppilaitoksiin	Lukioon 58 % ikäluokasta, joista Tuusulan lukioon 54%	Tuusulan lukioon pyrkivien määrä kasvaa

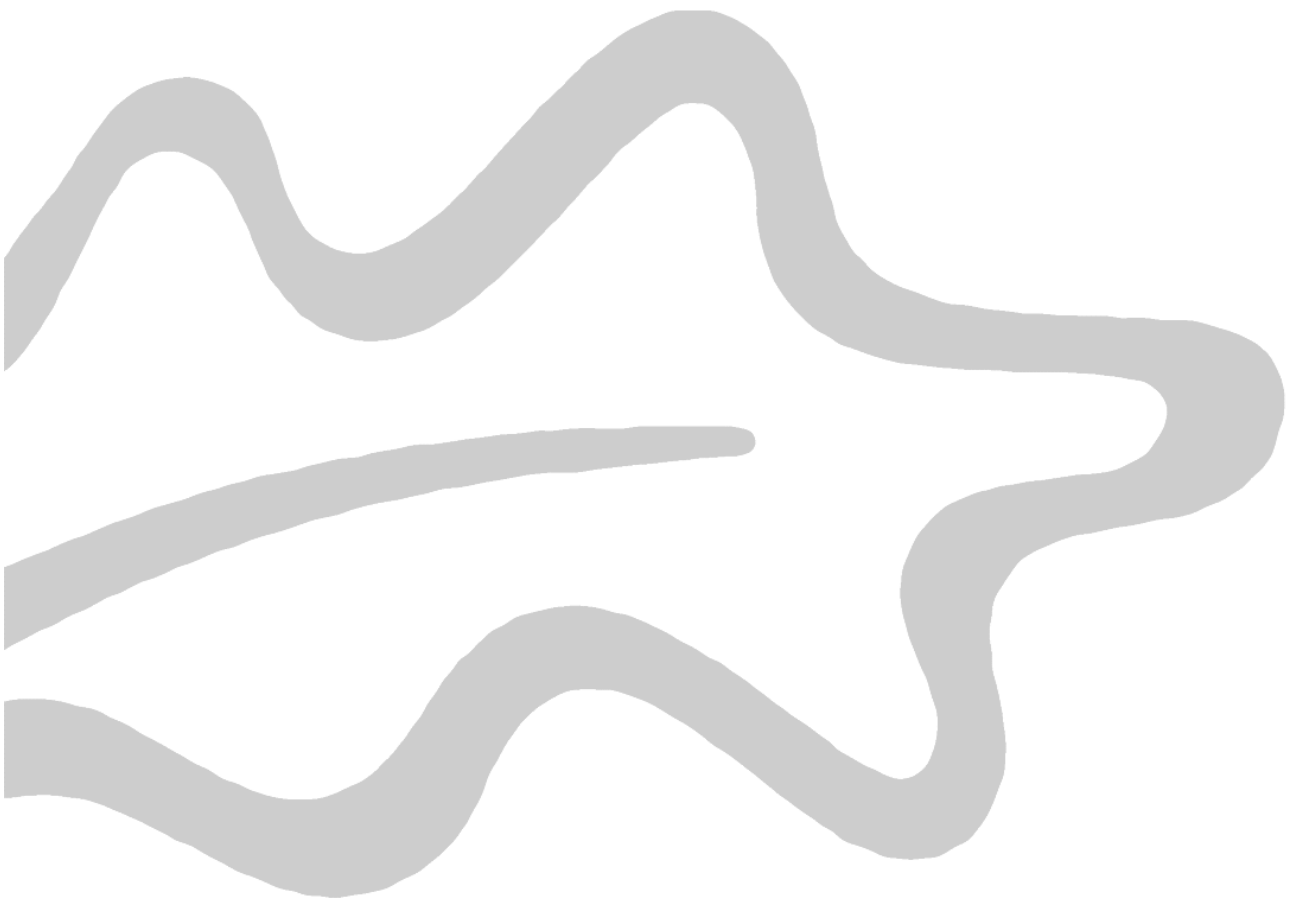
Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
30. Olemme edelläkävijä osallisuuden edistämässä ja yhteisöllisessä toiminnassa uudistaen samalla toimintatapojamme. Kehitämme kumppanuuksia ja verkostojohtamista.	Osallisuuden eri osalueiden edistyminen	Osallisuusmalli luotu	Osallisuuspelejä pelattu kaikissa työyhteisöissä	Osallisuuden eri osalueet kehittyvät innovatiivisesti
	Yhteisöllisen toiminnan muotojen määrä on lisääntynyt		ProKoulu käytössä ja varhaiskasvatuksessa luodaan malleja sosiaalisten taitojen tukemiseen ja kehittämiseen	Uudet mallit ovat täysin jalkautuneet arjen toimintaan
	Kehittämiskustojen esittämät ja toteutamat toimenpiteet	Osallistuvan budjetoinnin prosessissa esitettyjen ideoiden ja äänten määrä sekä toteutetut kohteet	Osallistuvan budjetoinnin prosessissa esitettyjen ideoiden ja äänten määrä sekä toteutetut kohteet	Osallistuvan budjetoinnin prosessissa esitettyjen ideoiden ja äänten määrä sekä toteutetut kohteet
	Yhteistyö 3. sektorin kanssa	Yhdistystreffit 1 krt/vuosi	Yhdistystreffit 2 krt/vuosi Yhdistykset edustettuna kunnan HYTE-ryhmässä	Yhdistystreffit 2 krt/vuosi Yhdistykset edustettuna kunnan HYTE-ryhmässä
	Kuntalaislähtöinen palveluiden kehittäminen	Osallistavien prosessien määrä ja vaikutukset	Osallistavien prosessien määrä ja vaikutukset	Osallistavien prosessien määrä ja vaikutukset
	Osallistuvan budjetoinnin prosessien ja käyttäjien määrä sekä osuus kunnan talousarviosta	30 000€	150 000€	250 000€

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
31. Uudistamme kunnan brändiä ja parannamme kunnan tunnettuutta	Asukastyytyväisyys Laaja asuinkuntaindeksi (FCG)	3,53 (2016)	3,7	3,9
	Kuntabrändin kehittyminen	Selvitetään lähtötaso syksyllä 2018	Määritetään lähtötasomittauksen jälkeen	Uusintamittaus, jossa todetaan parannusta lähtötasoon
	Tuusula-uutisoinnin määrä	Uutisia ja artikkeleita 4 518 (2017), Facebook-kattavuus ~ 670 000	Uutisia ja artikkeleita 5 000/per vuosi, (positiivinen) näkyvyys kasvaa valtakunnallisessa mediassa, Facebook-kattavuus parametrien muutos huomioiden hyvä	Uutisia ja artikkeleita 5 000/per vuosi, (positiivinen) näkyvyys kasvaa valtakunnallisessa mediassa, Facebook-kattavuus parametrien muutos huomioiden hyvä
	YouTube-näkyvyys (kansainvälinen ja kotimainen)	Avattu 2017: 9 videota, mm. lähettiläs videot, suosituin yksittäinen Luovia Käytännön Tekoja	1 video/kk kanavaan, katsojamäärät per video kasvavat	1 video/kk kanavaan, katsojamäärät per video kasvavat

Valtuustokauden tavoite 2018-2021	Indikaattori	Lähtötaso 31.12.2017	Tavoitetaso 31.12.2019	Tavoitetaso 31.12.2021
32. Parannamme kunnan tuottavuutta ja talouden tasapainoa	Palvelujen kustannukset suhteessa muihin KUUMA-kuntiin • Toimintakate/asukas	Tuusula 4 719 €/as. KUUMA 4 680 €/as (keskiarvo ilman Tuusulaa)	Toimintakate sama tai alhaisempi kuin muissa Kuuma kunnissa keskimäärin	Toimintakate sama tai alhaisempi kuin muissa Kuuma kunnissa keskimäärin
	Kunnan käytössä olevat tilat m2 m2/asukas	191 989 m2 4,97/asukas	Laskee	Laskee
	Kunnan käytössä olevien tilojen kustannukset/m2* *lämmitys sähkö, ylläpito, korjaukset	34,07 €/m ²	Laskee	Laskee
	Tilikauden tulos	5,8 milj.€	Vähintään 5 milj.€	Vähintään 5 milj.€
	Toimintakate/asukas	4 726 €/as.	Laskee	Laskee
	Lainakanta €/asukas	2 038 €	alle 3 000 €	alle 3 500 €
	Maanmyyntitulot ja luovutettujen vuokratonttien arvo	9,1 milj.€	10 milj.€	11 milj.€
	Verotulot	178 milj.€	191 milj.€	205 milj.€

Poistosuunnitelma

PYSYVIEN VASTAAVIEN SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

	TUUSULAN KUNTA				KIRJANPITOLAUTA- KUNNAN KUNTAJAOS: POISTOAIKASUOSITUS
	31.12.2012 MENNESSÄ VALMISTUNEET KOHTEET		1.1.2013 JÄLKEEN VALMISTUNEET KOHTEET		
	POISTOAIKA	POISTOTAPA	POISTOAIKA	POISTOTAPA	
Aineettomat hyödykkeet					
kehittämismenot	4 vuotta	tasapoisto	2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta *
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 20 vuotta
Liikearvo			2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta *
Muut pitkävaikutteiset menot					
Atk-ohjelmistot	4 vuotta	tasapoisto	2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta *
Osallistuminen toisen yhteisön					
- tiehankkeisiin			15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta *
- ratahankkeisiin			30 vuotta	tasapoisto	30 - 40 vuotta *
- väylähankkeisiin (sovelletaan vastaavanlaisen hyödykkeen hankintamenoa koskevia poistoaikoja*)					
Osake- ja vuokrahuoneistojen peruseränmenot			5 vuotta	tasapoisto	5 - 10 vuotta *
Muut	4 vuotta	tasapoisto	2 vuotta	tasapoisto	2 - 10 vuotta *
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat					
Betonirunkoiset					
Hallinto- ja laitosrakennukset	25 - 35 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	20 - 50 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset			30 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Taloussrakennukset	17 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Asuinrakennukset	35 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 50 vuotta
Muut kuin betonirunkoiset					
Hallinto- ja laitosrakennukset	25 - 35 vuotta	tasapoisto	20 vuotta	tasapoisto	20 - 50 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Taloussrakennukset	17 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Asuinrakennukset	35 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 50 vuotta

PYSYVIEN VASTAAVIEN SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

	TUUSULAN KUNTA				KIRJANPITOLAUTA- KUNNAN KUNTAJAOS: POISTOAIKASUOSITUS
	31.12.2012 MENNESSÄ		1.1.2013 JÄLKEEN		
	VALMISTUNEET KOHTEET	VALMISTUNEET KOHTEET	VALMISTUNEET KOHTEET	VALMISTUNEET KOHTEET	
	POISTOAIKA	POISTOTAPA	POISTOAIKA	POISTOTAPA	
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
Kadut, tiet, torit ja puistot	17 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	17 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 30 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	17 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 30 vuotta
Vedenjakeluverkosto	25 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 40 vuotta
Viemäriverkko	25 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 40 vuotta
Kaukolämpöverkko			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	17 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Puhelinverkko, keskussema ja alakeskukset			10 vuotta	tasapoisto	10 - 12 vuotta
Maakaasuverkko			20 vuotta	tasapoisto	20 - 25 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot			15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 20 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	12 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 15 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 15 vuotta
Koneet ja kalusto					
Rautaiset alukset			15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet			8 vuotta	tasapoisto	8 - 15 vuotta
Muut kuljetusvälineet	7 vuotta	tasapoisto	4 vuotta	tasapoisto	4 - 7 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	7 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 10 vuotta
Muut raskaat koneet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 15 vuotta
Muut kevyet koneet	7 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 10 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto, yms. laitteet	10 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 15 vuotta
Atk-laitteet	4 vuotta	tasapoisto	3 vuotta	tasapoisto	3 - 5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	4 vuotta	tasapoisto	3 vuotta	tasapoisto	3 - 5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet					
Luonnonvarat		käytön mukainen poisto		käytön mukainen poisto	käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet			ei poistoaikaa		ei poistoaikaa

PYSYVIEN VASTAAVIEN SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT

	TUUSULAN KUNTA				KIRJANPITOLAUTA- KUNNAN KUNTAJAOS: POISTOAIKASUOSITUS
	31.12.2012 MENESSÄ		1.1.2013 JÄLKEEN		
	VALMISTUNEET KOHTEET	POISTOAIKA	VALMISTUNEET KOHTEET	POISTOAIKA	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa	ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa	ei poistoaikaa

* Jollei vaikutusaikaa voida luotettavalla tavalla arvioida, on hankintameno poistettava enintään 10 vuodessa.